

# EGYETÉRTÉS

Elfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona. Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér. Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő  
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi munkatárs  
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.  
TELEFON-SZÁM:  
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

## A felhatalmazási törvény.

Budapest, november 23.

Az egyszakaszos felhatalmazási törvény nyomán támadt izgalom ma már szünőfélben van. Nem tartja ugyan senki sem kifogástalannak ezt az expedienst, de végre is tisztában van a függetlenségi párton mindenki azzal, hogy semmiféle expediens nem elégíthet ki teljesen és hogy még egy relative gyenge megoldás is jobb, mint semmiféle megoldás.

A kormány igazán nem a könnyebb végét választotta a dolgoknak, mikor elhatározta, hogy ezt a felhatalmazási törvényjavaslatot beterjeszti. A fix terminusok kényszere még talán nem is volt olyan súlyos, mint amily súlyos lett volna az a bizonytalanság, amely bekövetkezett volna, ha a kiegyezési javaslatokban rendezett kérdések január elsején törvényhozási uton szabályozva nincsenek. Nem kételkedünk abban, hogyha csak arról lett volna szó, hogy a kormány a helyét elhagyja, a kabinetnek egyetlen tagja sem ragaszkodott volna ahhoz a bársonyszékhez, amely nekik eddig csak sok munkát és sok keserűséget, sok gyanúsítást és sok hálátlan-ságot eredményezett. S ha az a gyalázatos obstrukció, mely most a képviselőházban a horvátok részéről folyik, a kabinet ellen irányult volna, akkor a miniszterek, mint Curtiusok feláldozták volna magukat. De a horvátok harca egyenesen a magyar

állam és a magyar nemzet ellen folyik. Az egész gazdasági rendünket, finanziaális erőnket akarják aláaknázni s a nemzeti supremácia, sőt egyenesen a nemzeti becsület az, a minek megdöntését célul tűzték maguk elé. Ezért kellett a kormánynak a távozás helyett azon gondolkodnia, hogy a jelenlegi házszabályok szigorú megtartása s a szólás-szabadság legteljesebb tisztelete mellett is minő módon kérhetik ki a kiegyezési javaslatok fölött a ház határozatát, anélkül, hogy a horvát obstrukciónak oka lehetne erőszakos rendszabályok miatt panaszkodnia.

Sokan vannak, akik a parlamentáris elv megsértését látják az egyszakaszos felhatalmazási javaslatban s attól tartanak, hogy ez majd veszedelmes praecedens lesz a jövőre mindig, ha majd egy alkotmányellenes kormány vagy egy hazafias kormány a nemzet és a képviselőház többségének nem tetsző javaslatot akar keresztülerőszakolni. Nekünk is van érzékünk ez iránt, mi is aggodalmas gonddal örködünk a fölött, hogy a nemzetnek ellenálló ereje ne csorbíttassék s hogy azt a fegyvert, amit alkotmányos szabadságaink védelmére a jelenlegi házszabályok nyújtanak, a kezünkől ki ne engedjük. De Andrassy Gyula a képviselőház folyosóján tegnap és ma teljes joggal mutatott rá arra, hogy ez a javaslat nem gyengíti a magyar álláspontot s ha nem is teljesen aggálytalan, közjogi szempontból nem

eshetik olyan elítélő kritika alá, mint a minőben némelyek részesítik.

Végre is a kormánynak abban teljesen igaza van, hogy ez a felhatalmazási törvény is teljesen szabadon hagyja a képviselőház kezét. A kiegyezési javaslatok nemzetközi szerződések jellegével bírnak, azokon a képviselőház úgy sem változtathat, de megvan az a szabadsága, hogy azokat a maguk egészében elfogadhatatlanoknak jelentse ki. Ez volna a helyzet akkor, ha a javaslatok a rendes parlamenti gyakorlathoz hiven tárgyalatnának le, azaz előbb általánosságban s aztán részletesen szakaszonként. De a háznak tehát módjában sincs azokon változtatni, mert éppen a javaslatok szerződés jellege kívánja meg Ausztriának beleegyezését minden változtatáshoz.

Az egyszakaszos felhatalmazási javaslat mindezen nem változtat semmit. Fentartja a képviselőház ama jogát, hogy a javaslatokat a maguk egészében elfogadja, vagy visszavesse épen úgy, mintha magukat az eredeti javaslatokat tárgyalná a Ház. Nem egyéb ez, mint a német Kardorff-féle javaslat, a melylyel annak idején a német birodalmi gyűlés a kiegyezési javaslatokat en bloc tárgyalta. Magában Németországban sem tekintették alkotmányellenesnek annak idején a Kardorff-féle javaslatot, pedig akkor a német birodalmi gyűlésben a legvadabb obstrukció folyt s még az obstruáló czocziáldemokraták is csak „taktikai császármetszésnek” deklarálták az egészet.

## A Kisfaludy Pista bácsi.

Irta: Jászai Mari.

Története nincs.

Napjai egyformán peregetek le, mint az olvasó-szemek egy szentnek az ujjai közül.

Csak a képét akarom leírni, melyet úgy sajnálnék, ha elveszne; pedig már homályosodik, már őt esztendeje, hogy meghalt.

Elmondom, hogyan élt; mert azt jól esik hallani.

Olyan megnyugtató, mintha az ember a napon ülne a lágyan ringó vetés szélében.

Alamizsnálkodjatok testvéreim! Ezzel kezdte és végezte 60 esztendőn keresztül minden prédikációját.

Alamizsnálkodjunk; látjátok én odaadnám, — és benyult a mellén a reverendája alá, hogy kihuzza az inge szélét megmutatni, hogy miéjt is odaadná, de többnyire üresen huzta vissza kezét, mert tíz közül kilencszer már úgy sem volt meg az a luxuriosus ruhadarabja. Ilyenkor már tudták a hűvei, hogy a plébánosuknak megint nincs inge.

Rézi nenne! Adja csak ide egy félóra a mamuszkáját, gyóntatni hínak. — Jézus segíts! Sipit a vénséges Rézi, hát hol a csizmája? hisz reggel még kipucztam. — Hol van, hol van, hát ballag a sopronyi országuton, benne az a szegény vándorlegény. Csak nem fagyhat meg meztelül! — Jól van, csoszog a Pista bácsi a szent ostyával, az öreg Rézi mamuszkájában, ami, a hányat lép, annyit szuszszanik, mert tele itta ma-

gát hó-lével és az a lépések alatt, a sarkán levő két nagy lyukon mindig ki-kiszottyannak belőlük. Amint azonban a kocsma előtt totyogna el, a kocsmaáros, aki hűtözés okáért a kapuféltának támaszkodva szivta a frustuk utáni pipáját, rászól: Tisztelendő ur, megállion csak! nem a maga csizmája ez? Persze hogy az, azért volt olyan ismerős! — Jöjjön be, huzza föl, ehun-e; most itta be pálinkáért egy csavargó. Pironkodva huzigálja Pista bácsi a megkerült kincset és kéri a kocsmaarost, hogy az öreg Rézinek küldje haza a mamuszt, mert az meg addig nem tud leszállni az ágyról, hanem a szalmazsákján kacsatolat fosztogat és igen mérgelődik. Megszoritja tarka zsebkezdőjét az álla alatt, amivel a szalma-kalapját kötötte a fejére; ez a szalma-kalap ugyanis évről-évre fogyott egy sorral, én ismertem, mint ernyőnagyságu karimás kalapot, valami hat esztendő múlva már csak egy hetyke sapka maradt belőle; hogyne, télen-nyáron szolgálta az Urat a gazdájával együtt, csak hogy télen egy kékfestett zsebkezdővel kötötte a fejéhez és mindenkinek ajánlotta, hogy az szörnyen egészséges. Így már függén tipegett a haldoklóhoz. A hűvei azt tartották, hogyha ő mellettük ült, meghalni is gyönyörűség, mert valósággal kézenfogva vezeti őket a menyország kapujáig.

Alamizsnálkodjatok! Ezt adta föl penitencia gyanánt is unos-untalan a gyóntató-székéből.

Hogy, hogy' nem, kiszivárgott, hogy plébániája kegyurnőjének, a rémségesen fősvény méltóságos asszonynak is csak ezt az egy szót ismételte föloldozás előtt. A méltóságos asszony

ott alkalmatlankodott neki hetenkint a gyónásával, holott a cselédjei koplaltak.

De már az egész megye tudta, hogy a zsupori milliomos nő és rongyos gyóntatója között hetenkint ez a párbeszéd ismétlődik meg: „Penitentia gyanánt pedig alamizsnálkodjék a méltóságos asszony.” Csakhogy a méltóságos asszony szívosan ragaszkodott ahhoz a fölfogáshoz, hogy az Istenkéjével olcsóbban is kibékülhessen, azért következetesen szisztege vissza a rácson keresztül, lenyelt dühvel, alázatos édeskésen: Hát miatyánk? Kedves lelkiatyám? Hány miatyánk? Hány miatyánkocska? Mire a gyóntatószék sötétéből türelmetlen fészkelődés nesze és a fölfortyant éles hang, keményen, röviden sipolja vissza a nagyon is kész feleletet: Semmi miatyánk „tensasszony”! Alamizsnálkodjék!

Egy tehénke tejéből éltek ketten. A Rézi ijedten jelenti, hogy a házmögötti luczernát lopiák ám; mindennap dézsmálják, pedig a tehén volt a szemefénye. Nem hagyott addig békét, míg a plébános ur meg nem ígérte, hogy lesbe áll, megcsipni a tolvajt és jaj lesz neki!

Hiszen lesbe is állt, meg is csipte, de az öreg Rézi szerint, nem volt benne köszönet, mert amint a tolvaj ott a holdvilágon, — óh, hogy a jó Jézus bocsássa meg neki; hisz' a Fehércz Józsi, a második szomszéd, aki minden második pénteken gyón neki! Látja ám, hogy az ott „térdeli” a bugyorba a szénát, hogy több menjen bele és már megfordul, hogy a hátára vegye, de kétszer is visszatotyanik a terhe alatt, mire ki lép az árnyékból a kárvallott és rázza az öklét:

De a magyar parlamenti életben nincs ez az en bloc tárgyalás precedensek nélkül. Hisz éppen Deák Ferencz volt az, aki 1867-ben a kiegyezési javaslainak en bloc tárgyalását javasolta, s akkor azt a Ház teljesen aggálytalanul jelentette ki, s az 1867: XII. t.-cz. ilyen en bloc tárgyalás útján jött létre. De több is, sőt az 1867-ben és 1868-ban hozott majdnem összes törvényeink.

Nem lehet ennek örülni, mert hisz éppen a tanácskozást s a megvitatást teszi lehetetlenné, de nem szabad elfeledni, hogy a parlament feladata nemcsak a tanácskozás, hanem a határozathozatal is. Sőt ez még fontosabb. S miután ez a javaslat csakis a tanácskozást korlátozza, de a határozathozatal szabadságát a maga egészében meghagyja, ez a javaslat az összes expediensek közül még a legjobb s a leginkább elfogadható.

### Le kell törni őket!

Budapest, november 23.

A függetlenségi párt ma esti értekezletén egyhangulag állást foglalt Wekerle egyszakaszos törvényjavaslata mellett s ezzel honorálta a horvát obstrukcióból kifolyó kényszerhelyzetet.

Annak a jele ez, hogy a mérték betelt, az emberek elszántságát tette aczéozta a visszafojtott keserűség. Parlamentben és parlamenten kívül a közvéleménynek nincs ma sürgetőbb óhaja, mint az, hogy a horvát obstrukciónak vége vessék. Hónapok óta bitorolja ez a negyven horvát ember a maga zagyva, magyart gyalázó, egyre hazudozó és ferdítő beszédével a magyar törvényhozás minden idejét. Elvakult szenvedélyvel az ország legfontosabb gazdasági érdekeit döntik végveszedelembé s így akarják kirevolverezni Magyarországtól az illyr hóbert elismerését. Magyarország megérdemelné a halált, hogyha öngyilkosság számba menő

— Ugy-e, ugy-e te szerencsétlen, — azt mondja, — ugy-e nem bírod? No 'iszen megállj! Most az egyszer a hátadra segítem, de eltakarodj velem, siess! mert jaj neked, ha a Rézi rád ösmer!

És áttuszkolja a kerítésen a bugyrával együtt.

Megáldott kezű orvos volt.

Messziről zárandokoltak hozzá a szem-betegek.

Nyaranta minden szombaton friss szalmával volt kipárnázva az udvara. Minden szombaton százával gyűltek hozzá a szembajosok.

Láttam a statisztikáját, volt olyan esztendő, mikor 400—600 beteget gyógyított, sohase hibáztott, mindig csak gyógyított.

Nagy gyárakból nagyban hozatta a gyógyszerait. Arra költötte 5000 forint évi jövedelmét. Ami falun annyi, mint itt nekünk 15.000. Az uraságtól, a gróftól kezdve a fityűlő zsidóig, mind ő hozzá fordultak a szembajosok, még az orvosok is, nemcsak a betegeiket, de családtagjaikat, gyermeiket is vele gyógyították.

Kifejtette betegeit az aranyos puha szalmára valláskülömbőség nélkül, rangkülömbőség nélkül, betegségek szerint sorjában és járta a sorokat az orvosságaival végig — meg vissza — az ajkai folyton az ő kis imádság-formuláját rebegték; minden betegnél ujra: „Az Atyának, a Fiunak és a Szentlélek Istennek nevében”. Mond velem édes fiam, mond utánam édes leányom. Ezt annyira megszokta, hogy kérlelhetetlenül megkivánta minden betegétől valláskülömbőség nélkül.

— De kérem tisztelendő ur, én izraelita vagyok, én nem mondhatom utána aztat.

— Dehogyan nem mondhatod fiam, az én Is-

tyával engedne követelésüknek. Ki kell hát csavani kezükből a revolvert! Le kell törni őket!

Sajnálatos állapot, hogy a mi parlamentáriszmusunk mellett az alkotmánygaranciák közé kellett beiktatni az obstrukciós fegyvert. De obstrukció és obstrukció között különbséget kell tenni. Más az, hogyha a nemzet testéhez tartozó magyar képviselők, vagy a nemzeti eszmét megtagadó idegenek kezdik meg a szélső parlamenti harczot. Magyar képviselők magyar nyelvű obstrukciója esetén, ha a többség nem hajlandó meghajolni a kisebbségi akarat előtt, van egy fórum, amelyikre appellálni lehet. A nemzet vagy szankcionálja a parlamenti forradalmat azzal, hogy a kisebbséget többségre juttatja, vagy ugyanazt a többséget küldi vissza s ezzel megfosztja a kisebbséget attól az erkölcsi jogtól, hogy tovább obstruáljon. Mert az obstrukcióna jogosító erkölcsi erő nem fakadhat másból, mint abból a meggyőződésből, hogy a többség nem képviseli az igazi, hamisítatlan nemzeti akaratot s ilyen értelemben az obstrukciónak nem gátja a helyes parlamenti kormányzatnak, hanem éppen ellenkezőleg, annak egy alkalmas korrekciója.

A horvát képviselők számát azonban megszabja a törvény s ezért egy horvát obstrukciónak semmi esetre sem lehet meg ez az erkölcsi indoklása. A horvát képviselőkkel szemben nem lehet appellálni a nemzetre, hiszen ha lehetne, már réges-régen visszarepültek volna mindannyian oda, ahonnan jöttek — a Dráván túlra. Egy horvát obstrukció éppen ezért a tiszta revolverezés összes ismérveit magán viseli s kívül esik minden hadijogon. Vogelfrei kalandor-had az egész gyűléssz horvát csoport, amelyikkel szemben minden fegyver jogosult. Dum-dumlövegekkel és mérgezett gázokkal kell szétrobbantani őket s így tisztítani meg tőlük a magyar parlamentáriszmus levegőjét.

tenem meg a te Istened egy familia, azok nem veszekednek egymással és amit a Fiu meggyógyít, azt az Atya nem rontja el.

Egyetlen esetben kelt föl egy zsidóka, aki súlyosnak találta ezt a föltételt a gyógyulásért, de az is csak visszafeküdt szépen és a meggyógyulása után számtalan kézcsokkal adott hálát a plebános urnak visszanyert szemefényeért.

— No látod fiam, hogy a mi jó Jézusunk is ért annyit a szem-gyógyításhoz, mint a te hatalmas Jehová.

Soha senkitől imádságnál egyebet el nem fogadott.

Mikor betöltötte plebánosságának 50-ik esztendejét (egy ugyanazon férében), mikor már aggastyánokká lettek az ifjak, akiket ott talált és őszbe csavarodott, nehéz-leptű férfiakká a kiket kereszttelt, — meg akarták ünnepelni a hívei. Ő azonban neszét vette és elszökött előle Sopronba, mint a kinek ott dolga akadt.

— Annál jobb — mondták a hívek — csináljunk a megérkezésére diadalkaput és kivilágítjuk.

Egész nap készülődtek rá, gyönyörű is lett, mindenki örült, hogy ez elől nem szökhetik meg a papjuk, mert a vonatból nem szállhat ki más, mint ahol az megáll.

Égett már a diadalkaput a kis lámpásokból a neve, meg az 50-es szám, kigyűlt a vonathoz három falu népe. Megjön a vonat, megáll. Ezer egészséges, friss torok kiáltja az éljeneket és lesi az ismerős, mosolygós ábrázatot, lesik a fekete reverendát. Nincs, hiába, nincs. Pedig szent, hogy a holnapi aranymiséjére itthon kell lennie. Hol lehet? Hol van? Hol? Hát a réteken át meggyőződés nagy kerülővel lopódzott be

Budapest, november 23.

A képviselőház hétfőn délelőtt tíz órakor ülést tart, amelyen folytatják az autonóm választási törvényjavaslat tárgyalását. Szerdán kerül a képviselőház napirendjére az egyszakaszos fölhatalmazási törvényjavaslat.

A miniszterelnök Bécsben. Wekerle Sándor miniszterelnök, mint értesülünk, hétfőn délután Bécsbe utazik, ahol kedden tanácskozni fog báró Beck osztrák miniszterelnökkel és a közös miniszterekkel A miniszterelnök utazása a delegációk összehívásával van összefüggésben. Popovics pénzügyi államtitkár már ma délután 5 órakor utazott Bécsbe.

Gróf Andrássy utazása. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter ma este elutazott a fővárosból, hétfőn azonban ismét visszatér Budapestre.

Justh Gyula Makón. Makóról táviratozzák, hogy a megyei függetlenségi párt mai értekezletén megjelent Justh Gyula, a képviselőház elnöke is, akit belépésekor taps és éljenzés fogadott. Dr. Dózsa Sámuel meleg szavakkal üdvözölte Justhot és biztositotta a párt rendithetetlen bizalmáról. Justh az üdvözléstől mélyen meghatva, a következőket mondotta: Hálás szívvel köszönöm nagybecsű bizalmukat. Kimondhatatlanul jól esik lelkenem kijelenteni önök előtt azt, hogy azon magasztos elvekhez, amelyeknek eddig tántoríthatatlan híve voltam, továbbra is hű maradok és mondhatom, hogy míg egyfelől a függetlenségi eszmék megvalósításához lépésről-lépésre közeledni igyekszünk, addig másfelől minden erőnkkel megakadályozni törekszünk a visszaesést. Szíves bizalmukért fogadják újból köszönetemet és biztositatom újból önöket, hogy bennem, mint a függetlenségi eszmék harcosában csalódnai nem fognak. Justh szavait élénk lelkesedés és taps fogadta.

Kossuth Ferencz üdvözlése. A makói függetlenségi és 48-as párt november 10-én pártgyűlést tartott, amelyen egyhangulag bizalmat szavaztak a kormányának és lelkes hangú feliratot intéztek Kossuth Ferencz miniszterhez, biztositva őt ragaszkodásukról és bizalmukról. A bizalmi nyilatkozatot így fejezik be: „Mi a békét, közjogi szóharczok helyett talán lassubb, de biztos haladást, mindenekelőtt gazdasági megerősödést, fellendülést kívánunk, hogy azután elveinket akadálytalanul megvalósíthassuk. Előbb béke, munkásság, megerősödés, jólét, hatalom — azután hadd jöjjön a jogokért folyó küzdelem! Mi egyelőre s főleg az átmeneti kormány idején békét,

a sötét faluba, úgy surrant be az öreg Rézi kamarájába és kérte, hogy adjon egy kis „melegget”, ami Sopronmegyében kávént jelent.

Ő felelte a dérmautján járó püspökének — akik rendszeren a piebánosoknál szállnak meg — mikor az, meglátva a számára megvetett ágyat, ilyen sóhajra fakadt:

— Ejnye, édes fiam, de szűk ágyacskád van!

— Biz az édes lelki atyám, csak olyan egy személyre való.

Végre, minden hívet születésétől fogva ismerve, nem tudta más szemmel nézni őket, csak mint gyermekeket. A predikáló székéből úgy oktatta őket, mint az apa a családját: Mindnyájan bünösök vagyunk édes gyermekeim — mondogatta aggságára mind sürűbben — bünös vagyok én, bünös a . . . (amint sorra jöttek be a megkésett hívek): bünös a molnár, — a molnármeister erre meghökken, megsuny és nesztelenül igyekszik magát eldugni a legközelebbi padba, azt se nézi, hogy az a zsellérek helye; bünös a gépész — a gépész hirtelen ott terdepel le, ahol ez az ítélet éri, hogy hamarjában minél kisszebbnek lássék; bünös a bíró — folytatja kérélhetetlenül öreg Pista bácsi a szöszékről, a bírónak is az volt a baja, hogy nem hallotta a nagy eszmája dobajától az előtte érkezetekre hulló áldást, csak azt, mikor már ő rá került a sor, a gyerek-sereg mind visszafordul rá, a fiatalabbak vihognak, az öregek lejjebb sunynak, a bíró elvörösödik és elhatározza, hogy ennek a „botránkoztatásnak” végét kell vetni.

Hosszu megfontolások, komoly tanakodá-

egyértő munkálkodást akarunk. Údv a szeretett vezérnek, ki ennek megteremtésében oly czéltudatos és kitartó munkássággal jár elől. Mély tisztelettel és hazafias üdvözlettel a makói függetlenségi és 48-as párt nevében: Nagy Károly ref. lelkész, pártelnök, Molnár Aladár, árvaszéki ülnök, jegyző.

## A kiegyezés egy szakaszban.

— Harcz a horvát obstrukció ellen. —

Budapest, november 23.

Az egyszakaszos kiegyezési törvényről ma már a bizottságok betérjesztették jelentéseiket a képviselőház elé, s a javaslat szerdán már napirendre is kerül. A bizottsági jelentések betérjesztése kapcsán a kormány több tagja, de különösen gróf Andrássy Gyula belügyminiszter arra a nem nagyon hálás föladatra vállalkozott, hogy a javaslat ellenzőit, nevezetesen a függetlenségi disszidenseket, az obstrukció tervétől eltérítse. Az a végtelen tisztelet és nagybecsülés, amelylyel gróf Andrássy Gyula iránt az egész politikai világ viseltetik, megkönnyítették ugyan neki a közeledést, de azt az eredményt, amelyet ma elért, a személye iránt való bizalom mellett államférfiúi bölcsességéből, hazafias érzületéből és őszinteségéből fakadó érveivel idézte elő. Olyan nyíltan, olyan egyszerűen és mégis olyan megkapóan magyarázta meg nekik, hogy milyen nagy veszedelmeket idéznek elő, ha a horvátok obstrukcióját támogatják: — hogy a disszidensek kénytelenek voltak kapitulálni. Bejelentették neki, hogy a javaslat ellen fognak nyilatkozni és szavazni, de törvényerőre emelését nem fogják megakadályozni és hogy a horvátokkal szemben ők is készek a harczra.

Gróf Andrássy Gyulának ez az eredményes föllépése tehát utját vágta annak, hogy a horvát obstrukció magyar részről segítséget kapjon. A nemzetiségiek ugyan jelentkeznek, de őket bátran sorozhatjuk a magyar állameszme ellenségei közé és a horvátokkal szemben kilátásba helyezett rendszabályokat alkalmazhatjuk irányukban is.

A függetlenségi párt ma esti értekezletén az egyszakaszos törvényjavaslattal foglalkozott, amelyet szép beszédben ismertetett Földes

sok után csakugyan föl is folyamodnak a püspökhöz, hogy adjon nekik új plebánost, mert ez már olyan öreg, hogy botránkozásra szolgáltat okot a szentegyházban. Lám, lám, husvét szent napján is mise közben leült az oltár lépcsőjére, ott összekuporodott és odaszólt a hiveknek:

— Mindjárt, mindjárt folytatom édes gyermekeim, csak legyetek egy kis türelemmel.

Nagybőjt harmadik vasárnapján pedig megint szent mise közben, az oltár egyik végétől a másikig menet, kilépett egy fehér ruhadarabjából, melyet az egyházi hirtelen a hóna alá kapott, úgy szaladt ki vele.

Ettől a folyamodványtól egyszerre megöregedett a 80 éves ifju Pista bácsi.

Fölment ugyan még néha a prédikáló székbe, hogy haragját kiöntse az árulkodók fejére:

— Ugy-e — ugymond — kellene az új plebános, aki nem ösmeri a bünös lelketeket, de hiába áskálódtok, nem ráztok le a nyakatokról. Ha megettétek a husomat, egyétek meg a csontomat is.

Meg is bánták a hivei, hogy panasza mentek ellene.

Meg is követték, engesztelték, de lelke rugalmasságát többé nem adhatták neki vissza. Nem ők, de az élet fája rázta le magáról.

Mosolygott, mikor az öreg Rézit azzal az üzenettel küldte a szomszéd faluba egy öreg kollegájához:

— Köszönteti, ő már megy vissza oda, ahonnan jött.

Mire az átért hozzá, mosolygott és halott volt. Mikor fiatal káplánja hamarjában ráadta az utolsó szentséget, azt üzenté tőle a hiveinek:

— Alamizsnálkodjatok!

Béla. Kossuth Ferenc hazafias érzéstől áthatott beszédben ajánlotta a javaslat elfogadását, amelyről kimutatta, hogy semmiféle alkotmányserelmet nem tartalmaz. Nyomatékosan utalt a horvát lázadásra, amely a javaslat benyújtására kényszerítette a kormányt és rámutatott arra is, hogy a horvát lázadással szemben eszközünk vagy az erőszak lehet, aminek alkalmazásával azonban nagyobb károkat okoznánk, vagy pedig egy törvényjavaslat formájában jelentkező expediens, amelylyel az időhöz kötött szükségleteknek eleget tehetünk. Végül annak a reményének adott kifejezést, hogy a horvátok obstrukcióját magyar részről nem fogják támogatni.

Nagy hatást keltett Kmetty Károly, a közjog tudós tanára, aki közjogi szempontból bírálta a javaslatot és általános tetszés közben kijelentette, hogy semmi okot sem talál az aggodalomra.

Zakariás János aggodalmaskodott ugyan a magyar parlamentnek a nemzetközi szerződések jövőben is szakaszoként való becikkelyezési jogát illetőleg, de Wekerle Sándor miniszterelnök rögtön kimutatta, hogy ez a jog egyáltalában nem csorbul meg. A kiegyezési javaslatokat is be fogják czikkelyezni. Nyilatkozott a miniszterelnök a horvát lázadásról is, amelynek letörését helyezte kilátásba.

A párt ezután a felhatalmazási javaslatot egyhangulag elfogadta.

Az alkotmánypárt kedden veszi tárgyalás alá a javaslatot, a néppárt pedig hétfőn tart e czélből értekezletet. A néppárt tegnapi frondörködése már elmúlt, hivatalos lapjában ma a koalíciót szilárd összetartásra buzdítja.

Mai hireink a következők:

### Wekerle nyilatkozatai.

Wekerle Sándor miniszterelnök a képviselőház mai ülésének folyamán ismételt nyilatkozott a képviselők előtt az aktuális politikai kérdésekről. Mindjárt az ülés elején a jobb folyosón nagyobb függetlenségiékből és disszidensekből álló csoport vitatta a helyzetet és az egyszakaszos kiegyezési javaslatot. Wekerle Sándor is odalépett a csoporthoz s ezt mondta:

— Biztos remény van arra, hogy a magyar ellenzék nem obstrukálja meg a javaslatot. Ennélfogva azt hiszem, tíz nap alatt a Ház letárgyalhatja. Kivánatos is volna, hogy a magyar pártok összetartsanak a horvát lázadás ellen való küzdelemben és a parlamenti helyzet végre tisztázódjék és rendes munkásságot folytathassunk.

A függetlenségiék megjegyezték, hogy a helyzet tegnap óta lényegesen javult s most már aligha lesz akadálya a kiegyezés elintézésének. A miniszterelnök ezt megnyugvással vette tudomásul, majd kijelentette, hogy a horvátok lázadásának letörésére a kormány már több taktikai rendszabályban állapodott meg, amelyeket rövidesen életbeléptetnek.

Wekerle Sándor ezután gróf Andrássy Gyulával beszélt hosszasan, majd bement az ülésterembe, ahol Lengyel Zoltán indítványának megokolását hallgatta meg. Válaszolt is reá és a Ház az ő kérésére, el is vetette Lengyel indítványát. Közvetlenül ezután Szappanos István odaült a miniszterelnök bársonyszéke mögé, aztán ezt a fogadást ajánlotta neki:

— A birtokomat teszem a dánosi birtok ellen, hogy 1917-ig nem lesz meg az önálló bank.

— Egész jó ötlet volna — kaczagott Wekerle — de nem fogadhatok, mert egyebem sincs annál a kis földnél. Különben pedig, azt hiszem, csakugyan nem lesz meg. De ennek ti vagytok az okai.

— Mi? — álmélkodott Nagy György, aki közben szintén odaült Wekerle mögé. — Hiszen nekünk jóformán egyéb kívánságunk nincs, mint az önálló bank.

— Most nem a kilépettekről beszélek — mondta Wekerle. — A függetlenségi párt megakadályozza az egyetlen jó megoldást, hogy 1917-ig megkötöttük volna a mostani kiegyezést, de egyszerre kötöttük volna a közbenső vármok föllállításával 1927-ig még egy szerződést,

Ez a husz éves szerződés, amelyet én minden módon meg akartam csinálni, biztosította volna az átmeneti idő gazdasági helyzetét s husz év múlva az önállóságot.

— Kossuth maga is ellene nyilatkozott Czeglédén a hosszulejárati szerződésnek — vetette ellen Nagy György.

— Igen, mert kénytelen volt a függetlenségi párt állásfoglalását magáévá tenni. De ismétlem, csak így lehetett volna okosan és czélszerűen előkészíteni az önálló bankot és az önálló vámterületet.

### Andrássy az obstrukcióról.

Gróf Andrássy Gyula ma is folytatta azt a munkáját, hogy a függetlenségi párt disszidenseit meggyőzze arról, mekkora veszedelmbe sodorják az országot, ha az egyszakaszos javaslat megobstruálásával támogatnák a horvát lázadást. Ma délelőtt is a baloldali folyosón nagy csoport képviselő előtt vitázott a disszidensekkel, akik végül is kénytelenek voltak beismerni, hogy gróf Andrássy Gyulának mindenben igaza van.

Farkasházy Zsigmond, Szász József, Piliszy Zoltán, Nagy György és Mezőfi Vilmos beszélgettek egymással, amikor odalépett hozzájuk gróf Andrássy Gyula és így kezdte az eszmecsere:

— Hogy vagyunk a politikában? Én azt tartom, hogy minden más esetben szükség van nemzeti ellenzékre, mert jó és üdvös szolgálatot tehet, de a mai helyzetben, amikor a horvát forradalom bénítja meg a parlament működését, csak károkat és nagyobb bajokat okozhat. Jól gondoljátok meg a dogot, nehogy úgy tűnjék föl, mintha egy gyékényen árulnátok a horvátokkal.

— Nem voltunk és nem is vagyunk egy gyékényen velük, — jegyezte meg Szász József.

— Inkább meg is ölném őket! — bizonygatta Nagy György.

— A látszat mégis az lesz — felelte Andrássy — hogy együtt vagytok velök, mert akaratlanul is az ő szekerüket toljátok s úgy tűnik majd föl, mintha ti is velök obstrukálnátok. Más helyzetben, más viszonyok között, az egészséges állapotnak én is azt tartanám, ha egy nemzeti alapon álló ellenzék működne és kritikát gyakorolna; ez könnyebbé minden tisztségese alapon álló kormányt. És bár nálunk is alakult volna már régebben egy ilyen ellenzék. A mai viszonyok közt azonban, az előbb említett okoknál fogva nagyon vigyáznotok kell. Ne csináljátok obstrukciót!

— Obstrukcióra senkitem gondol — szólt közbe Szász József — mi csak álláspontunkat fogjuk a tárgy fontosságához mérten kifejteni.

— Senkitem akarja, hogy ne beszéljete — válaszolta Andrássy. — Beszéljetek, csak ne obstrukáljátok. Ne tegyétek lehetetlenné, hogy a kiegyezés, amely fontos gazdasági és pénzügyi érdekeket szolgál, keresztülmenjen...

— Ez az egyszakaszos javaslat nagy veszélyeket rejt magában — mondta Farkasházy. — Kár, hogy a kormány belemert, mert egy ilyen szakaszszal meg lehet szavaztatni akármennyi ujonczot, akármennyi költséget. Mindent.

— Nincs egészen így — folytatta Andrássy. — Egy kereskedelmi szerződésről van itt szó, amelynek részletein amugy sem lehet változtatni. Az bizonyos, hogy ez a mód sem teljesen kifogástalan, de tekintetbe kell venni azt, hogy a parlament beteg, a betegséget pedig úgy kell orvosolni, hogy kisebb baj legyen belőle, ne nagyobb. Ezért választottuk mi ezt a módot. El-lene szavazhattok a most benyújtott javaslatnak is, csak ne obstrukáljátok meg. Magatok ellen cselekednétek, ha a horvátok obstrukcióját elősegítenétek. Ha az ország gyanuba vesz benneteket, hogy egy követ futtok a horvátokkal, akkor könnyörtelenül átgázol rajtatok.

— Szóval, mi legyünk azok a Curtiusok, akik beleugornak a horvát gödörbe, hogy onnan többé elő ne kerüljünk? — kérdezte keserűen Farkasházy. — Kiléptünk a függetlenségi pártból, mert nem akartuk megszavazni a kiegyezést és a felemelt kvótát s most a horvát obstrukció miatt helyeseljük mindazt, ami miatt szakítottunk pártunkkal?

— Szó sincs róla — nyugtatta meg Andrássy. Az ország tudja, hogy a kiegyezéssel

szemben nem változott meg a fölfogások, a függetlenségi párt pedig és a kormány hálás lesz, hogy nem nehezítették meg még jobban helyzetét. Ellene szavazhattok a javaslatnak. Ez ellen senki sem emel kifogást. Csak ne mondjatok hosszú beszédeket.

— Mindenképen baj van, azt látom — szólott Farkasházy. — Az egyik oldalon a horvát obstrukció, a másik oldalon a kormány gázol rajtunk.

Gróf Andrássy a kezével legyintett:

— Erre senkiségi gondol — mondotta azután. — Én nem bánom, ha a javaslat ellen beszéletek s ellene szavaztok, csak gazdasági veszedelemben ne vigyétek az országot! Be kell látnotok, hogy az országgyűlésnek ebben a helyzetében kell valamit tenni s különösen ebben az országgyűlésben, ahol az obstrukció, ugylátszik, szentség. El fogunk bánni majd a horvátokkal, de ahhoz idő kell.

— Nem lehetne a kérdést úgy megoldani — kérdezte Szász József — hogy az 1898:XXX. t.-cikk hatályát egy évvel vagy egy félvéssel meghosszabbítsuk?

— Ezt nem lehet megtenni — felelte Andrássy — mert az osztrák kormány ebbe nem egyezik bele, ami a kvóta miatt, érthető is.

— Hát nem lehetne előbb — tette az újabb javaslatot Piliszy István — a kvótát elénk bocsátani, hogy leszavazzuk s aztán az egyszakos törvényt akár keresztül is engedhetjük.

— Ezt nem lehet — mondta Andrássy — mert az osztrák kormány ebbe nem megy bele. Az a kvóta nagyságát tiz esztendőre akarja megállapítani. Ha majd rákerül a sor, szavazatok a kvóta felemelése ellen. Én a magam részéről megszavazom ugyan a kvótát, de nem kívánom senkitől, hogy ugyanígy tegyen. Sőt hajlandó vagyok kezét csókolni annak, aki az ellenkezőjét cselekszi. Tegyetek akármit, de ne obstruáljatok.

— Tehát rövid, de erős beszédeket mondjunk — szólott Szász József.

— Főkép rövidket — hangsúlyozta Andrássy. — Szídiátok a kormányt, ahogy nektek tetszik...

— Meg is érdemi — vágott közbe Nagy György — mert Wekerle ma már azt a nyilatkozatot tette, hogy az önálló bank se lesz meg 1910-re.

— Ha Wekerle mondta — válaszolta Andrássy — vitatkozz erről ő velem és ha mondta, bizonyosan meg is tudja védeni az álláspontját. Most én csak azt mondom, hogy ne obstruáljatok.

— De hiszen akkor nem mondhatjuk el aggodalmainkat, nem ajánlhatunk módosításokat, nem tehetünk javaslatokat. Azt pedig hiába mondják nekünk, hogy a javaslat elfogadása után előlrol kezdjük a kiegyezés részletes tárgyalását — mondta Farkasházy.

— A módosításoknak és javaslatoknak gyakorlati hasznuk ugy sem lenne — magyarázta Andrássy. — A kormány az egész kiegyezéshez ragaszkodik úgy, a hogyan azt megkötötte. Módosításokat azon nem engedhetne meg a részletes tárgyalás során sem. A javaslat benyújtása a célszerűség kérdése volt. A helyzet az, hogy egyrészt január elsejéig tető alá kell hozni a kiegyezést, másrészt az obstrukció miatt erre kevés kilátás volt.

A horvát kérdésre terelte ezután a beszélgetést Halász Lajos, mire Andrássy csak ennyit mondott:

— A horvát válságnak az obstrukció csak egyik szimptomája. A bajt tehát ott kell orvosolni, ahol van.

Ezzel véget ért a nagyérdemi beszélgetés, amelynek folyamán gróf Andrássy meggyőződhetett arról, hogy hazafias aggodalomból eredő szavai nem voltak hatástalanok. Andrássy nyilatkozatai még sokáig foglalkoztatták a képviselőket és mindentelé általános helyeslésre találtak.

#### A horvát obstrukció ellen.

A horvát bonyodalom békés megoldásának ügye holt pontra jutott. Justh Gyula képviselőházi elnök átvette ugyan Medakovic Bogdán horvát országgyűlési elnök azon bejelentését, hogy a horvátok készek az elnök intervencióját igénybe venni és Justh Gyula közölte is ezt a miniszterelnökkel, de tovább az ügy nem haladhatott, mert a képviselőházi elnök missziója ezzel véget ért, a kormány részéről pedig ebben az irányban semmiféle lépés nem

történt. A kormány ugyanis ragaszkodik azon álláspontjához, hogy csakis a bán utján tárgyal a horvát képviselőkkel, amibe a horvát képviselők vonakodnak belemenni. Mindazonáltal a horvát képviselők körében gyökeret vert azon hit, hogy a legközelebbi napok valamelyes fordulatot kell, hogy hozzanak.

Addig azonban a horvátok folytatják az obstrukciót s így nagyon valószínű, hogy a várt fordulat a magyar kormány erélyes föllépése lesz. A kormány már meg is állapodott a horvát obstrukció letörését célzó rendszabályok taktikájában, amely rendszabályok alkalmasak lesznek arra, hogy a rendet úgy a magyar parlamentben, mint lent Horvátországban helyreállítsák. E taktika keresztülvitelére azonban a jelen pillanat nem alkalmas, arra némi — éppenséggel nem jelentékeny — időhaladék szükséges. A legközelebbi időben már meg fog indulni odalent is az az akció, amely támogatni van hivatva a magyar kormányt az egyszakos törvénytől idefent megkezdett akcióját. A magyar kormány reményli, hogy e két párhuzamos akció segítségével megoldja a horvát bonyodalmat és megszabadítja a magyar parlamentet a horvát obstrukció kelletlen nyűgétől. Igen sok szó esik mostanában a horvát országgyűlés feloszlatásáról is, de bizonyosat még senki sem tud mondani.

A zágrábi Obzor mai száma „Három követelés” cím alatt a horvát közvélemény hangulatáról hosszabb cikket közöl. A cikk szerint Horvátországban az összes pártok három követelést formálnak. Az egyik a kiegyezési törvény szigorú és pontos betartása, a másik az általános egyenlő és titkos választói jog behozatala, végül pedig a horvát kormány — parlamentáris kormány legyen. E három követelésre nézve a horvát pártok és az önálló szerb párt között teljes az egyetértés. E követelések a nép követelése is, megvalósításuk egyet jelentene a mai bonyodalom megoldásával. A kiegyezés tisztaságában benne foglaltatik az eddigi összes sérelmek orvoslása, egészen a vasutas pragmatikáig. A pragmatika, tehát a nyelvkérdés, nem tartozhatik a regnikoláris bizottságokra. A nyelvkérdés a kiegyezésben világosan meg van oldva. A pragmatika körül támadt viszály csak annyiban tartozik a regnikoláris bizottságok elé, amennyiben a bizottságok feladatát képező annak megállapítása, hogy a vasutak az államnak magánvállalatok vagy nyilvános állami intézmények képezik-e és ha a bizottság is megállapodnék abban, hogy tényleg magánvállalatot képeznek, feltétlenül szükséges lenne, hogy ilyen magánvállalatokat illetően, melyeket a kiegyezés nem ismer, külön rendelkezéssel fel a magánvállalatok nyelvére vonatkozzon. Ez a nyelv Horvátország területén csak a horvát lehet. Ha a közös országgyűlés elfogadná a regnikoláris bizottságok ily értelmű döntését, ezzel megváltoztatnák a pragmatikát is. A regnikoláris bizottságoknak el kell ismerniök a horvát nyelv jogát és éppen azért a horvát nemzet nem elégedhetik meg a magyar vezérférfiak egyszerű kijelentéseivel, hogy nyelvét respektálni fogják, hanem erre nézve garancziákat követel. A garancia ezuttal csak a legszélesebb néprétegeknek megadandó jogban, az általános egyenlő és titkos választói jogban keresendő. Ennek elkerülhetlen következménye a kormány parlamentáris jellege volna. Ha a magyar politika vezetői ily alapon hajlandók Horvátország vezetőivel tárgyalni, könnyen érhetnek el eredményeket, de a bán pozíciója, milyennek a magyar miniszterelnök mondja, mert az a magyar kormány ellenjegyzésével neveztetik ki, ma már gróf Khuen legutóbbi nyilatkozata szerint is, elvesztett pozíciót jelent Horvátországban.

#### A függetlenségi párt értekezlete.

Az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt ma este hat órakor Kossuth Ferenc elnök-lésével értekezletet tartott. Az értekezleten a kormány részéről az elnöklő Kossuth Ferenczen kívül jelen voltak: dr. Wekerle Sándor miniszterelnök, gróf Apponyi Albert, Günther Antal miniszterek, Tóth János és Mezőssy Béla államtitkárok. A jegyzőkönyvet Nemes Bertalan vezette.

Az értekezlet tárgya: Törvényjavaslat az Ausztriával kötött némely gazdasági és pénzügyi egyezség jóváhagyásáról.

Elnök megnyitván az ülést bejelenté, hogy e hó 24-én Trencsénben függetlenségi szervezkedő nagygyűlés lesz és kívánatosnak tartja, hogy azon a párt tagjai minél nagyobb számban vegyenek részt. Bejelenté továbbá, hogy e hó 26-án, kedden a VI. kerületi függetlenségi pártkör új helyiségének felavatás-ünnepélyét tartja, amelyen ő maga is résztvesz.

#### Kossuth üdvözlése.

Kmetty Károly napirend előtti felszólalásban a jelenlevők lelkes éljenzése mellett örömeinek ad kifejezést Kossuth Ferenc egészségének helyreállta felett, annál is inkább, mert az országnak a mai súlyos helyzetben nagy szüksége van az ő egészségére és nagy munkacseréjére.

Kossuth Ferenc elnök köszönetet mond a szeretet ezen megnyilvánulásáért, amely annál jobban esik, mert néhányan éppen ezekben a nehéz napokban elhagyták a pártot. Bizik abban, hogy a többiek, akik együttmaradtak, meg fogják vívni sikerrel azt a nagy harcokat, amelyet azért folytatnak, hogy a függetlenségi elveket gyakorlati téren közelebb vigyék a megvalósuláshoz. (Lelekes éljenzés.)

#### Az egyszakos törvényjavaslat.

Attérve a napirendre, Földes Béla, a közgazdasági bizottság előadója ismerteti a javaslatot. A kormány e megállapodásokat azért foglalta egy szakaszba, hogy ezzel a horvátok hosszas obstrukciójának — amely esetleg a kiegyezésnek törvényerőre való emelkedését gátolná meg — elejét vegye. Nincs egy véleményen azokkal, akik a javaslattal szemben aggodalmakat táplálnak. A pártok és a parlamenti szakbizottságok már amúgy is behatóan le tárgyalták a kiegyezés anyagát és a nagy többség mellette foglalt állást. A szakajtó szintén a kiegyezés életbeléptetése mellett nyilatkozott. Másfelől ez a most benyújtott törvényjavaslat nem korlátozza a parlament jogát a tekintetben, hogy annak idején a részletekhez hozzászóljon. Nem jogosultak tehát azok az aggályok, amelyeket bizonyos oldalról a javaslat alkotmányos volta tekintetében felhoztak. Különben sem lehet feltételezni erről a kormányról, hogy törvénytelenséget kövessen el, amikor ennek a kormánynak az a hivatása és a törekvése, hogy az országot jogainak élvezetében visszahelyezze és ezen jogok gyakorlását biztosítsa. (Élénk helyeslés.) Nem áll meg az 1867: XII. t.-cz.-nek 8. és 58. §-ra való hivatkozás sem. A törvényjavaslat tárgyalásánál az egész kiegyezést kritika tárgyává lehet tenni. A hátralevő egy hónap teljesen elegendő a javaslat részletes parlamenti megvitatására, most, amikor a szakbizottságok és a pártkörök már részletesen foglalkoztak a kiegyezésben foglalt megállapodásokkal. Hangsúlyozza, hogy a törvényhozás az alkotmányval nem jöhet ellentétbe akkor, amikor törvényhozói működését alkotmányosan gyakorolja.

Kmetty Károly: Törvény nem lehet jogellenes!

Földes Béla: A kormány munkáját és az ország érdekét mozdítja elő a párt, ha biztosítja e törvényjavaslat életbeléptetését. Meg kell adni az eszközöket és módokat arra, hogy az önálló gazdasági be rendezkedést előkészítse. Ne engedje magát a kormány eltántoritani ezen törekvéstől egyes rakoncátlan elemek által. A javaslatot elfogadásra ajánlja. (Éljenzés.)

Holtzy Pál, a pénzügyi bizottság előadója rámutat arra, hogy a kormány akkor, amikor a kiegyezésben foglalt megállapodásokat egy törvényjavaslatban komprimálta, módot nyújt arra, hogy a horvát obstrukció élet vegyék. Ajánlja a javaslatot elfogadásra.

Felkiáltások: Fogadjuk el egyszerre, minden vita nélkül!

#### Kossuth nyilatkozik.

Kossuth Ferenc elnök: T. értekezlet! Bár én is azt hiszem, hogy nem szükséges a törvényjavaslat-hoz ezen az értekezleten hosszasan szólani, mert az Ausztriával kötött vám- és kereskedelmi szerződés már részletesen letárgyaltuk e párt tanácskozásai során, de letárgyalták és elfogadták azt a képviselőház szakbizottságai is, mindazonáltal, minthogy mégis vannak, akik szólamra jelentkeztek, tanácsosnak vélem, hogy esetleges aggályaik kifejezésére nekik alkalom adassék.

T. barátaim! Az ország egészen kivételes helyzetben van. Nincs idő a szérszálhasogatásra; itt az ideje, hogy cselekedjünk. (Éljenzés és taps.) Cselekedjünk egyértelműen, mert csak így tudunk tekintélyt szerezni a képviselőháznak azon horvát lázadással szemben, mely ezt a tekintélyt fenyegeti. (Igaz! Ugy van!) Arról van szó, hogy egy szakaszba foglaltassék a már letárgyalt vám- és kereskedelmi szerződés. Oszoljanak el azoknak az aggályai, akik azt hiszik, hogy az országgyűlés ezzel egyrészt alkotmányértést követ el, másrészt veszélyes precedenst alkot a jövő számára.

Ami az elsőt illeti, maga az a tény, hogy a törvényhozás törvényt alkot, kizárja azt, hogy az alkotmányosságot megsértse. (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés.) A törvényeket nem szokás röffel mérni, sőt ellenkezőleg, a törvényhozásnak és a törvényhozónak bölcsessége abban rejlik, ha minél rövidebb törvényjavaslatban minél többet tud kifejezni. Másrészt nem szabad szem elől téveszteni, hogy egy

nemzetközi szerződésről van szó, amelyet természetesen fogva vagy egészében kell elfogadni, vagy egészében visszavetni. Ismerjük e szerződés részleteit és nem hiszem, hogy akadjon magyar ember, aki lelkére venné azt, hogy ezt a nemzetközi szerződést visszavesse. Ha akad ilyen, elég szomorú.

Ami azt illeti, hogy ezzel veszélyes precedenst alkotunk, arra nézve erős meggyőződésem az, hogy nem teszünk egyebet, mint alkotunk egy olyan törvényt, amelyet hasznosnak vélünk az országra nézve és megalkotjuk azt az igen üdvös precedenst, hogy a magyar törvényhozás bebizonyítja, hogy gyorsan tud az ország szükségleteihez mért törvényt alkotni.

Némelyek abban látják a veszélyt, hogy a kormány több törvényjavaslatot foglalt egybe. Tekintetbe kell venni, hogy mik ezek a törvényjavaslatok. Ha mindenféle ágas-bogas törvényjavaslatot foglalt volna egybe a kormány és azt igyekeznék keresztülvinni, ez mindenesetre hibáztható volna, de ha szoros összefüggő törvényjavaslatokat foglalunk össze, amelyek külön-külön csak azért voltak beterjesztve, mert az országnak Ausztriával szemben konveniónt így eljárná, mert magyar érdek volt, ezeket Ausztriával szemben különválasztva, mint a szerződés bizonyos részleteit állapítani meg, akkor ebben nem rejlik semmi veszedelem. (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés.) Ha nem lettek volna parlamenti nehézségek, akkor természetesen a logika azt hozta volna magával, hogy mi Ausztriával szemben különvála állapítottuk meg a javaslatokat, így tárgyalásosan a törvényhozásban is. Így azonban ez az aggály is el kell, hogy legyen oszlatva azoknál, akik a logika előtt meg szoktak hajolni. (Élénk helyeslés.) De meg tekintetbe kell venni azt is, hogy itt egy nemzetközi szerződésről van szó és ha arra nézve alkotunk precedenst, hogy a nemzetközi szerződéseket egy szakasszal fogadjuk el, vagy vetjük vissza, akkor ezzel nem teszünk egyebet, mint az, ami az egész világ parlamentjeiben szokásos (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés.) csak nálunk nem. Lehetnek ugyan olyanok, kik azt mondhatják, hogy megtörténhetik, hogy pl. 1917-ben egy törvényesért, magyarellen kormány egy ilyen törvényjavaslatot olyasvalamit akar keresztülvinni, ami az ország érdekeivel ellentétes. Ha törvénytisztelet kormány lesz, akkor ennek a precedensnek a veszélyességét nagytól iveren keresztül sem lehet felfedezni; ha pedig törvényesért kormány lesz, akkor tökéletesen mindegy, beiktatjuk-e azt most, vagy nem. (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés.)

T. barátaim! Minden pártnak életében előfordul az az idő, amikor a pártnak a gyakorlati politika terére kell lépnie és gyakorlati szempontból kell mérlegelnie a felszínre kerülő kérdéseket. A függetlenségi pártnak — és ezt nem mint szemrehányást mondom, hanem mint egyik dicsőséges tényét konstátálom — egész élete az idealizmus terén folyt le. Igen helyes, hogy ez így volt akkor, amikor feladatunk az ideális elvek hirdetése volt. (Lelkes éljenzés.) Ideális elveket hirdettünk, de olyan ideálokat, amelyek meggyőződésünk szerint bele vannak írva a jövő rendelkezései közé, mint elkerülhetetlen igazságok, amely igazságok felé vezet a történelem logikája, vezet a magyar nemzet életkövetelménye (Lelkes éljenzés és taps.), mert függetlenség nélkül nincs nemzeti élet, nincs szabadság, nincs jólét. Elveink idealizmusát meg kell tartanunk a jövőre is, bár gyakorlati térére léptünk és annyival gyakorlatibb térére, mint amilyen lett volna akkor, ha saját elveink szerint cselekedhetnénk és alkothatnánk. (Igaz! Ugy van!) Arra a térére léptünk, hogy tisztán körvonalozott célokért más pártokkal szövetkezve sokban nem saját elveink alapján cselekszünk, vagy, bár mi vagyunk a többség, másokat engedünk cselekedni.

T. barátaim! A tényállás az, hogy a horvát lázadás szemben nincs más eszközünk, mint vagy az erőszak, amelyet nem alkalmazhatunk, mert alkalmazásával nagyobb károkat okoznánk, vagy pedig az az expedienst, amelyhez folyamodunk e törvényjavaslat beterjesztésével és amely mindössze abból áll, hogy az időhöz kötött szükségletnek eleget tegyünk, még pedig úgy, hogy az elkerülhetlenné vált törvényjavaslat olyan rövidre szabassék, hogy azt hosszasan megobstruálni, még a legnagyobb visszaéléssel sem legyen lehetséges. (Helyeslés és éljenzés.)

A függetlenségi párt tagjainak sokszor kellett már súlyos kötelességet teljesíteniük. Vannak olyan helyzetek, amidőn a kötelességteljesítés nem a cselekvésből áll, hanem az ellenkezésből. Nem a beszédből és vitatkozásból, hanem a hallgatásból. Ilyen a mostani helyzet, amidőn minden hosszabb vitatkozás csak azt eredményezné, hogy a horvátok szegényes obstrukcióját elősegítene, a magyar haza érdekeit sértene, azt a kiegyezést, amelyet csak a legnagyobb erőszakkal lehetett megszerezni, kockára tenné és így nem a haza érdekét szolgálja, hanem a haza ellenségeinek érdekeit, amit szolgálni igaz függetlenségi ember nem vállalkozhatik soha. (Hosszantartó lelkes éljenzés, helyeslés és taps.)

#### Pártpolitikai szempontból.

Gróf Zichy Wladimir pártpolitikai szempontból szól a javaslatához. Amikor másfél évvel ezelőtt a

függetlenségi párt fegyverszünetet kötött, akkor ő ellenezte a pártnak ezt az elhatározását, mert előre látta, hogy ez sokszor kényes politikai helyzetekbe fogja sodorni a pártot. De amidőn a függetlenségi párt nagy többségben került be a képviselőházba, akkor világos lett, hogy amíg a függetlenségi párt többségben van, más politikát, mint függetlenségit nem követhet a parlament. A körülmények kényszerhelyzete folytán a párt időlegesen lemondhat arról, hogy programját teljes egészében megvalósítsa, azonban alkalma van arra, hogy programjának egyes pontjait érvényre juttassa. Ennek a pártnak semmi szín alatt nem szabad szétmennie, megbomlania, ennek a pártnak mindig helyén kell maradnia, hogy alkalomadtán függetlenségi elveit diadalra vigye. (Lelkes éljenzés.)

Kilépne a párthól, ha látná, hogy a párt feladja programját. Kilépne a párthól, ha látná, hogy van egy másik párt, amely a függetlenségi programot gyorsabban viszi előre a megvalósítás útján, de amikor ezt nem látja, akkor logikátlanul tartja kilépni a párthól és hadakozni egyedül az összetartásnak ereje nélkül. Kéri a párt tagjait, ne engedjék magukat eltántorítani az eddigi követett politikától, és ne kétségkedjenek most, amikor először nyílik alkalom arra, hogy programjának egy lényeges pontját megvalósítsa, hogy t. i. a kiegyezést nem szövetség, hanem szerződés alapján lépteti életbe. (Élénk helyeslés.)

Az egyszakaszos törvényjavaslatban nem lát veszedelmes precedenst. De, sőt ellenkezőleg precedenst akar teremteni ezzel abban az irányban, hogy amikor a magyar államiságnak épségében tartásáról van szó, akkor a kormány is, a többség is megtalálja a módot arra, hogy azt mindenivel szemben megvédelmezze. (Élénk helyeslés.) Ha ezt a precedenst most nem alkotja meg a törvényhozás, akkor a horvátok és a nemzetiségiek bármikor kicsikarhatnak maguknak államellenes jogokat azért, hogy az állam gépezetét megakasszják. (Ugy van!) Amint Angliában az irek a home rule-t kivívták maguknak, úgy fognak tenni a horvátok és a többi nemzetiségiek is, ha ezt a precedenst most nem alkotják meg.

Ezekből az indokokból ajánlja elfogadásra a javaslatot, amely skikkel száll szembe a horvát obstrukcióval és megmutatja mindenkinek, hogy a magyar állam eszméje ellen nem lehet törni, mert a magyar törvényhozásban mindig meg van a kellő hazafiság, hogy áldozatok árán is, ha kell, meg tudja védelmezni a magyar állameszmét bárkivel szemben, akár kifelé, akár befelé. (Lelkes éljenzés.)

#### Közjogi bírálat.

Kmetty Károly közjogi szempontból bírálja a javaslatot. Rosszhiszemű ráfogásnak mondja azt az állítást, mintha a javaslat nem állana ki a közjogi szigorú kritikát és mint hogy ha a magyar törvényhozás szuverenitása bármelyik tekintetben kötve volna és nem nyilatkozhat meg teljes korlátlanul, amikor saját elhatározását és meggyőződését juttatja érvényre. A javaslat másfelől nem is novum. Ha vámszerződésről volna szó, akkor a megállapodásoknak egy szakaszba való foglalását kizárna a törvény, az 1867. XII. t.-cz. 61. §-a, amely azt mondja: A vámszerződésre vonatkozólag a kormányok által közös egyetértséssel megkötött részletes javaslatokat kell az illető országgyűlések elé terjeszteni és a két országgyűlésnek ezekre vonatkozó megállapodásait szentesítendőket.

Szerződésnél azonban lehetséges ez és van is rá példa. Analog eset, amikor az 1867. XIV. t.-cz. 2. cikkében, tehát I. §-sal kimondja, hogy azok a szerződések, amelyek 1867 előtt kötöttek, Magyarországra nézve is érvényre lépnek. Lényegben hasonló ehhez az 1896. III. t.-cz., amelyben a törvényhozás érvényre emeli a megkötött nemzetközi szerződéseket Magyarországra nézve a nélkül, hogy azokat egyidejűleg beczikkelyeznék. Közjogilag tehát szerintem semmi ellenvételt sem lehet a javaslat ellen tenni. (Helyeslés.)

Nagy Dezső hosszasan tanulmányozta a kérdést és jogászai szempontból semmi aggályt sem lát fennforogni.

#### Aggodalmaskodás.

Zakariás Jánosnak voltak aggályai a törvényjavaslat ellen, de azokat nagyrésztben eloszlatták a nyert felvilágosítások. Teljes mértékben helyesli gróf Zichy Wladimir állásfoglalását, helyesli azt, hogy a függetlenségi pártnak nem szabad most kisebbségi párttá válnia és ezzel lehetővé tenni, hogy a 67-es kormányzás szelleme újból hódítson. Tekintetbe kell venni azt, hogy jönnek idők, mikor a többségnek nemcsak kötelességet kell teljesítenie, hanem amikor a maga jogait is érvényesíteni tudja. Egy aggályra nézve kér megnyugtatót. Kifogásolja ugyanis a javaslatnak és különösen az indokolásnak azt a részét, amely szerint a szerződések ügye ezzel a törvényjavaslattal végleg intéztetik el és csak a forma szerinti beczikkelyezés következik később. Szükségesnek tartaná, hogy a kormány elnöki székéből, vagy az illetékes miniszteri székéből hangozzék el olyan nyilatkozat, hogy a magyar parlamentnek az a joga, hogy a nemzetközi szerződéseket a jövőre is szakasszonként beczikkelyezze, teljes épségben fentartatik. Szükségesnek

tartja továbbá azt a kijelentést is, hogy a törvényjavaslat elfogadása után a törvényhozás első feladata lesz az Ausztriával kötött kiegyezési szerződésnek és általában a kiegyezési javaslatoknak minden megszakítás nélkül való további tárgyalása.

#### Wekerle fölvilágosításai.

Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök: Méltóztásának megengedni, hogy tisztelt képviselőtársamnak csakis ezen mostan felvetett aggályára szorítkozzam felszólalásomban. Miről van szó? Arról, hogy Ausztriával egy megegyezést létesítettünk, szerződéseket kötöttünk, különböző ügyekre kiterjedő öt rendbeli szerződést, amelyekre azt mondtuk: mi ezt a törvényhozás elé terjesztjük és január elsejére a törvényhozás által elfogadtatjuk, jóváhagyatjuk. Ennek az elvállalt szerződési kötelezettségnek akarunk most megfelelni, midőn formát keresünk arra, hogy a törvényhozás jóváhagyja ezeket a szerződéseket. Ezeket ideiglenesen jóváhagyni nem lehet, mert hiszen terminus van, amikorra jóváhagyandók. (Igaz! Ugy van!) Igen természetes, hogy ha el méltóztatnak fogadni ezt a javaslatot, éppen azt nyervejük meg, hogy végleg hagyatnak jóvá ezek a szerződések.

Már most ennek természetes következtetése az lenne, hogy beczikkelyezzük ezt a javaslatot. Ha akár olyan formában, amint előterjesztettük, akár mellékletben csatolnók a javaslatokat ehhez a törvényjavaslatához, akkor azokat forma szerint is be kellene iktatnunk törvénytárunkba. Ekkor azonban nem érnék el a célt, hogy t. i. ezt a javaslatot, mint fegyvert használjuk ki az obstrukcióval szemben, mivel, ha mellékletként csatoljuk is, a házszabály megengedi a melléklet részletes tárgyalását.

A forma szerinti beczikkelyezést tehát külön törvényhozási aktusnak akarjuk fentartani. Tehettük volna azt, hogy a felhatalmazást arra is kiterjesztjük, ez azonban csakugyan veszedelmes precedens volna, már pedig olyat alkotni nem akarunk. Külön törvényhozási tárgyalásnak tartottuk fenn még azt a formaszertű aktust is, amely nem arra fog szorítkozni, hogy a törvényhozás elfogadj-e érdemben a szerződéseket, igen, vagy nem, mert érdemileg és végleg most ratifikálja, most szankcionálja azokat, hanem szorítkozni fog azon egyszerű kérdésre, hogy elrendeli, hogy azok a törvénytárba beiktattassanak. (Helyeslés.)

Tisztelt képviselőtársam az irányban kér megnyugtatót, hogy ez precedenst nem fog alkotni. Hát nem tudom, hogy egyszerű nyilatkozat milyen megnyugtatót adhat. Szokásban voltak a középkorban olyan megnyugtatók, hogy: ez a törvény el nem törölhető. Ez a javaslat, bocsánatot kérek, semmiféle precedenst nem alkot, ez egy egészen becsületos, formaszertű és minden kívánalomnak megfelelő, akotmányos aktus. Nem hagyom érintetlenül azt az állítást, hogy itt bármilyen skrupulus lehessen alkotmányos szempontból. Akár egy paragrafusba, akár háromba foglalom bele a törvény rendelkező részét, az tökéletesen egy. Csak gyengitlenők álláspontunkat, ha akár házhatározattal, akár másképpen kimondanók, hogy ez nem precedens.

Másodszor megnyugtatót kíván a képviselő ur a tekintetben, hogy mi ezt tárgyalni fogjuk. Igen, mi folytatónak tárgyalni kívánjuk, nem olyan értelemben, hogyha lesz egy sürgős javaslat, azt közbevetőleg ne tárgyaljuk, hanem akarjuk ezt a napirendről levenni és folytatónak tárgyaljuk, természetesen azzal a különbséggel, hogy az eredetileg beterjesztett javaslat a részletes tárgyalás során módosulni fog olyképpen, hogy a most tárgyalt javaslatot jóváhagyott törvényjavaslatok az ország törvényei közé iktattatnak. De megnyugtatom: igenis az a szándékunk, hogy ezt tárgyaljuk. Ha formaszertű tárgyaljuk, akkor sem felesleges a tárgyalás, mert a direktívák, a kívánalmak megnyilvánulhatnak a tekintetben, hogy gazdasági ügyeinket miképpen intézzük és gazdasági megerősödésünket miképpen készítjük elő. Ha formaszertű lesz is a tárgyalás, annak mégis meg lesz a maga eredménye.

Tisztelt értekezlet! A most tárgyalat javaslatot olyan eszköznek kívánjuk tekinteni, amely a horvát obstrukció letörésére alkalmas. (Élénk helyeslés.) Az a mód, hogy nagyobb atrocitással járjunk el, először nem járna eredménynyel, de másodszor viszontartott attól az a szempont, hogy Horvátországban alkotmányos politikát kívánunk követni mindaddig, amíg horvát részről nem tétetik az lehetlenné. (Élénk helyeslés és éljenzés.) A házszabályok szigorításától az tartott vissza, hogy a házszabályokat szigorítani akkor lehet a mi viszonyaink között, ha az közmegnyugvással történik. Miután nem akarunk olyan házszabály szigorítását kezdeni, amely éppen a függetlenségi pártnak aggályokra szolgáltatott volna okot és amely Isten meints, a párt további szétdarabolására vezetett volna, ettől elállunk. (Helyeslés.) Más módot nem taláunk az obstrukció letörésére, ezért kérjük ennek alkalmazását. Mert ha forma szerint nem is támogatja más az obstrukciót, mint a horvátok, méltóztassék elhinni, hogy a legnagyobb hangozómmal követi az obstrukciót és követi a horvátokat igen jelentékeny része azoknak, a kik lesben állanak azért, hogy a zavarosban újra halászzanak. (Hosszantartó élénk helyeslés.)

## A javaslatot elfogadják.

Kossuth Ferencz elnök szükségesnek tartja annak kijelentését, hogy az a nyilatkozat és az az elhatározás, amelyet a pártértekezlet a bank ügyében hozott, éppen úgy fennáll és éppen úgy fog érvényesíteni, mint ahogy érvényesített volna, ha a szerződés eredeti alakjában került volna a Házban tárgyalás alá. (Élénk helyeslés.)

Több felszólaló nem lévén, elnök a vitát bezárja és szavazásra teszi fel a kérdést. Az értekezlet egyáltalánosságban, mint részleteiben egyhangulag elfogadja a törvényjavaslatot, mire az elnök az értekezletet berekeszti.

## Az alkotmánypárt értekezlete.

Az országgyűlési alkotmánypárt f. hó 26-án, kedden este fél nyolcz órakor értekezletet tart. Az értekezlet tárgya az egyszakaszos törvényjavaslat. Az értekezlet után a párt megtartja rendes pártvacsoráját a Hungária-szállóban.

## A disszidensek.

A függetlenségi párt disszidensei nagyban készülnek az egyszakaszos törvényjavaslat tárgyalására, bárha gróf Andrássy Gyula mai fejtegetései letéritették őket az obstrukció útjáról. A függetlenségi pártból kilépettek száma különben ma ismét megsaporodott. Liptay Sándor, a ráczkevei kerület képviselője a következő levélben jelentette be ezt az elhatározását Kossuth Ferencz pártelnöknek:

Nagyméltóságú Pártelnök ur! Fájdalmas érzéssel bejelentem Nagyméltóságodnak, hogy a függetlenségi és 48-as pártkör kötelékéből — a kormány iránt való minden tisztelem mellett — kilépek. Kilépésem indító oka az, hogy a függetlenségi és 48-as eszméért harcolni akarok. Mivel a függetlenségi és 48-as párt november hó 11-ikén tartott értekezletén elhatározta, hogy tagjai a kiegyezés és kvótaemelés ellen sikra nem szállhatnak, ily pártpresszió alatt pedig elveimet szabadon nem követhetem, ennél fogva számomra nem marad más út, minthogy választóim óhaját is követve, függetlenségi és 48-as elveimet a pártkör kötelékén kívül szolgáljam. Fogadja Nagyméltóságod kiváló ítszetelemet Budapest, 1907. november 23. Liptay Sándor, a ráczkevei kerület képviselője.

Politikai körökben ma azt beszélték, hogy báró Bánffy Dezsőnek tegnapi indítványa, amelyet a közgazdasági bizottságban tett, az az álláspont, amely körül a koalícióhoz nem tartozó képviselők tömörülnek. Báró Bánffy erre vonatkozólag a következő kijelentést tette ma a képviselőház folyosóján:

— Ilyen mozgalomról nincs tudomásom, tegnapi indítványomról nem beszéltem senkivel. A felhatalmazási törvény tárgyalásának kezdetén, ha a sor reám kerül, indítványomat szintén egyetlen szakaszból álló törvényjavaslat formájában a Ház elé terjesztem. Ebben a törvényjavaslatban a bankkérdésben is kiterjeszkedem a statuskvóra, amiről szintén beszéltem tegnap. A törvényjavaslatot tehát benyújtom, majd elvállik, ki szavaz ellene és ki fogadja el.

Ruttkáról jelentik: Justh György orsz. képviselő levélben közölte dr. Szollarik Vilmos, a függetlenségi párt elnökével, az országos függetlenségi pártból való kilépését. A párt választmányára e végből értekezletet fog tartani, melyen indítványt fognak előterjeszteni, hogy népgyűlést hívjanak egybe, amelyen Justh György orsz. képviselő a kilépését megokolni fogja.

## A nemzetiségiek jelentkeznek.

A nemzetiségi képviselők a horvátok segítségére készülnek. Eddig visszavonultak és nem vettek részt a horvátok obstrukciójában, most azonban fölhasználják az alkalmat arra, hogy a kormánynak ismét kellemetlenkedjenek. Ezt jelentik be, amikor hírül adják, hogy már egy ízben foglalkoztak a kiegyezési javaslatokkal, melyekkel szemben messzemenő harcra határozták el magukat. Az egyszakaszos javaslatnál a csoport még nem foglalkozott, de a körökben uralkodó hangulat után ítélve, kétségtelen, hogy számosan a javaslat ellen fognak felszólalni. Lukács László egymaga egy teljes ülést akar beszédével kitölteni.

Most tehát van kilátás arra, hogy a nemzetiségiek is beállanak az obstrukcióba.

## A t. Házból.

## I. A frakciók frakciói.

Két politikai pikantériát hirdettek mára: egyiket az ülés elejére, a másikat az ülés végére. Az első Lengyel indítványa volt a nemzeti bank felállítását követelő indítvány, a másik Polónyi interpellációja lett volna ugyan ezen ügyben.

Egy vendégszerető közigazgatási politikus, aki egyenesen faluról jött, azt kérdezte:

— Nem lehetne-e a kettőt egyesíteni. Hisz Lengyel ugyanazt akarja, amit Polónyi. Egyik is a kormány ellen dolgozik, a másik is. Az indítványt be kellene foglalni az interpellációba, avagy az interpellációt az indítványba.

A közigazgatási falusi politikus nem értette, hogy hallgatói miért vágnak csodálkozó ábrázatot és hogy kerületének képviselője őt kivonja az érdeklődés központjából:

— Mondtam, hogy ne beszélj politikáról, mert blamirozod magad.

Mert ami pár nap előtt még csak tréfa volt, hogy az új ellenzéki alakulásnak addig nem lehet pártformája, amíg benne ellentétek nincsenek, az most a „valóságban eléggé megnyilvánul.”

Lengyel és Polónyi tudvalevőleg annyira hadilábon vannak, hogy ez állapotukban folytonosan a vizsgálóbíróhoz járnak betegségük szimptomáinak a konstatálására. És most a politikai küzdőterem egyívű kerültek, hogy dorongjaikkal leüssék a kormányt, holott legszívesebben egymást szeretnék leütni.

Igy aztán van kilátás, hogy végre megalakul az új ellenzéki párt, amidőn egy bohózat számos kelléke mutatkozik a személyi ellentétekben.

Amikor például az új ellenzék gyülesezik, Lengyel Zoltán kiköti, hogy ahová ő megy, ott ne legyen jelen Polónyi és viszont Polónyi Géza elvárja elvaratitól, hogy Lengyelt ne hívják meg. A frakcióból e miatt már eddig két frakció lett, amelyek egyugyanazon időben tartja gyűléseit és Szappanos István, a vándor-elnök, egyik körsmából a másikba jár, hogy valamiképpen összeszedje a határozatokat. (Néha a kucséber is megjelenik páros és páratlan számaival.)

A Házban a nyílt színen is feltűnik a frakció szakadozottsága. A miniszterek ráléptek az ellenzéki leszerelések területére. Így annyi dolguk van, mintha minden egyes disszidens egy külön párt lenne. Széll Kálmánt segítségnek vették. Gróf Hadik Jánost is besorozták. Semsey László gróf már napok óta dolgozik. Nagy Ferencnek is elsőrangú szerepet juttattak. Szterényi József kora reggeltől talpon van. Így a rendes minisztérium mellett egy kapacitáló pótmisztérium működik. A munka nehezen megy. Bánffy Dezső egymaga lefoglal egy minisztériumot. Aztán menni kell Polónyhoz. Polónyitól Lengyelhez. Lengyeltől Farkasházyhoz. Farkasházytól Nagy Györgyhoz. S ekkor feltűnik Molnár Jenő: „Hohó pajtáskám, én is itt vagyok ám.” (Ma még a szép asszony is eljött gyönyörködni, miképpen kapacitálják az excellenziások az urát. Pedig ha a kurucz hajlamu asszonyt kapacitálhatnák, majd elintéznék az ügyét.) Előlép Szász Zoltán: „Hát én miért léptem ki?” Pilisy jón nagy tudományu irásosonókkal. A férfiak zugó fejjel mennek ide-oda. Aztán ők megint konferálnak külön Lengyellel, külön Polónyival.

— Ki mi né megkérdezni, hogy Lengyelhez tartoznak-e, avagy Polónyhoz? — vetődik fel a kérdés.

Senki se meri. Mert úgy vélekedik mind-egyik külön-külön, hogyha, akik vezérek akarnak lenni, nem tudnak megegyezni egymással, hát majd valamelyik közkatona kell vezéri polczra emelni. (Persze úgy magában mindegyik azt hiszi, hogy ő az a közkatona.)

Amikor azonban Lengyel elmondotta kormányverő indítványát a nemzeti bankról és szavazni kellett, hát a horvátok Lengyel mellett szavaztak.

— Gratulálunk — kiáltották a bentmaradt függetlenségi — ime itt vannak a szövetségesek, a horvátok Lengyellel.

Igy van az, ha a magyarok nem értenek egyet. Jön a horvát, a rácz, az oláh és segít a baicsinálásban.

Polónyi elhalasztotta interpellációját szerdára.

Egy napra elég is volt a tanulságokból ennyi.

## II. A hasonlat.

A vámtarifa tárgyalását csak folytatták s a horvátok nyugodtan obstruáltak. Návay ült az elnöki székekben és a tolmács is sugott.

Éppen a tizenharmadik paragrafusnál is Tuskán Gergely beszélt, amikor Návay Lajos a következő meglepő kijelentéssel szakította félbe:

— Kérem, tessék szorosabban a tárgyhoz ragaszkodni és tessék valamivel jobb hasonlatokat mondani. Restellem ismételni, hogy miféle hasonlatokat mond a képviselő ur.

— Ugy van — szól Förster Ottó — sérti a Ház méltóságát. Azt mondta, hogy a vámtarifát az önálló vámterületől úgy lehet megkülönböztetni, mint a majmot az íróasztaltól.

— Hogyan te? — kérdezi Popovics.

— Ugy, hogy a majmot is, az íróasztalt is ki kell vinni az erdőbe, egy fa alá kell tenni és aztán a melyik felmászik a fára — az a majom.

Tuskán Gergely együgyűen bólintott a fejjével és folytatta:

— Tehát mondok jobb hasonlatot. Egyszer egy gyermeket elküldtek a boltba hogy hozzon egy kraiczárért sót és egy kraiczárért paprikát. A gyermek megjött és nyitott tenyerében tartotta a sót. „Hát a paprika hol van?” kérdezték. Mire a gyermek megfordította a tenyerét . . .

— Elég! — kiáltotta Návay. — Ha a képviselő ur folytatja a hasonlatot, meg fogom vonni a szót.

Tuskán Gergely ennyit mondott:

— „Ide tették a paprikát” mondá a gyermek és ekkor kiömlött a só is.

De hirtelen le is ült Tuskán, mielőtt a szót meg lehetett volna vonni.

S így mulattak a horvátok délután két óráig legnagyobb bizonyására annak, hogy a magyar parlamentben épen és sértetlenül virul a szólásszabadság.

## III. Bozóky tévedései.

Az ülés végén a teremben nagy éjenzések és tapsok hallatszottak. Apponyi beszélt. Apponyi, aki mostanában minden beszédével rendkívüli sikereket arat s olyanok a szónoklatai, hogy a hallgatók részére az maga elég, ha beszél és kritika nélkül adják érette a babért. Késő délután volt és a képviselők mégis mind ott maradtak, mert tudták, hogy a Bozóky Árpád interpellációjára Apponyi válaszolni fog. Apponyit meghallgatni pedig olyan dolog, hogy senki sem szeretné elmulasztani. Mintha egy világ-hírű művészről mondanának le, akik más dolgu-

kat előbbvaionak itélik. Fiatal képviselők megállottak és visszafordultak:

— Ha Apponyi beszél, itt kell maradni. Ha már mandátumunk van, élvezzük ezt a privilégiumot.

És ottmaradván és hallgatván Apponyit, a viharos éljenzések úgy harsogtak és a tapsok úgy zúgtak, hogy regett tőlük a terem.

— Mit beszélt Apponyi? Éppen mellékes. Bozóky azzal vádolta, hogy hivatali működésében a katolicizmust jogtalan előnyökben részesíti a többi felekezetek elnyomásával. Apponyi e vádakra felelt. Kiszámította és kimutatta képtelenségüket. Csak vázlatosan foglalkozott a Bozóky beszédével, mint hogyha csak megjelölne a pontokat, amelyeken az ellenfelet visszaverheti.

Hogy mégis ily nagy hatása volt, azt a maga szónoki nagyságán kívül egyúttal a Bozóky felületességének köszönhetette. Tudniillik, Bozóky a maga interpellációjának anyagát gondatlanul szedte össze. Egy szörnyű tévedésnek az áldozata lett.

Tudniillik, Bozóky témáit azokból a hírlapokból merítette, amelyek Apponyit folytonosan állandóan támadják. De nem a támadási alapot használta fel, hanem — a következtetéseket.

A támadók jóslásokat csináltak, hogy mi volna a helyzet és miképpen festene a vallásügyi politika, hogyha Apponyi a klerikalizmust tekintené programjának. Hogy miképpen kedvezne akkor a klerikalizmusnak, a jezsuitáknak, a szerzeteseknek, az apácáknak és miképpen nyomna el és üldözne mindent, ami liberális, mindent ami kálvinista és még a mindennél is többet, ami zsidó. S e képet úgy alkotta meg, mint hogyha már tényleg létező lenne.

Apponyi tehát egyszerűen visszakorrigálta a tévedéseket és kimutatta, hogy semmiféle félelemre nincs ok.

Innen keletkezett a siker. A „klerikális“ Apponyi nagy diadalt aratott a maga liberalizmusával — a rémképek felett.

#### IV. Diszitó jelzők.

Már vége volt az ülésnek, amikor a képviselő és újságíró közti párbaj hírét hozták. Azt mondták, hogy ötször csaptak össze s a végén az újságíró csak kisebb sérülést kapott.

Egy csoportban még ott maradt az újságírók közt Rakovszky István és beszélgetett arról, hogy az ő párbajai milyen mások voltak. Hogy amikor már három újját is átvágták, még akkor is folytatta a párbajt és áthasította ellenfelének a hasát.

Az újságírók nézegették megvágott ujjait, majd pedig az arczán és a fején a nehéz párbajok nyomait.

— Ezt hogy tetszett kapni? — kérdezték egy fejszéről.

— Nem is nagyon tetszett, — szófolt a társaság egyik tagja.

Erre az állapotjelzők és diszitójelzők jellemző erejét vették elő a malicziózus újságírók.

— Nagy vágás volt ez — mondta az egyik.

— Jó vágás volt! — korrigálta a másik.

— Nekem nem is volt olyan nagyon jó, — viszonzotta Rakovszky, — azonban önnek kívánom azt, amit reá válaszul én adtam.

Budapest, november 23.

**Vasutasok küldöttsége.** A józsefvárosi teherpályaudvaron alkalmazott gyorselhervonati kalauzok ma délelőtt küldöttségben keresték föl dr. Nagy Dezső orsz. képviselő vezetésével Kossuth Ferencz kereskedelemügyi minisztert és Sztéryny József államtitkárt. A küldöttség előadta, hogy a kilométer- és órapénzek új rendezésével az ő ebbeli jövedelmük jelentékeny mértékben csökkent. Kossuth Ferencz miniszter kijelentette válaszában,

hogy a kilométer- és órapénzek rendezésénél a vasutasok helyzetének a javítására törekedtek. Ahol tehát ezt nem sikerült elérniök és bizonyos kategóriák hátrányt szenvedtek, ott kötelességének fogja tartani, hogy ezt orvosolja. Sztéryny József államtitkár szintén megnyugtatta a küldöttséget, hogy ha segíthetnek ezen, akkor segíteni is fognak, sőt ezt kötelességének tartja a kereskedelmi kormány, mint-hogy az a célja, hogy az egész személyzetet kielégítsék anyagi téren.

### Magyarul beszéltek a parlamentben!

— A képviselőház ülése. —

Budapest, november 23.

Értékes beszédeket mondtak ma a képviselőházban; de ezek szinte eltörpülnek amellett a faktum mellett, hogy a magyar parlamentben végre magyarul beszéltek. Szabadon, vigan, hőmpölyögve ömlött a magyar szó.

A többség örömet még az sem rontotta el, hogy Lengyel Zoltán volt az, aki a magyar folyam zsílepeit fölhuza. Szivesen hallgatták a megkövesedett oppozíció championját: hiszen magyarul beszélt. Régi indítványát okolta meg: hogy a kormány haladéktalanul tegye meg az önálló bank fölállításához szükséges intézkedéseket.

A miniszterelnök szempillantásig sem habozott; nyomban hozzányult mindazokhoz a kérdésekhez, melyek a politikában a „kényes“ jelzővel szoktak föl s alá sétálni. A nemzeti bank? De hiszen a függetlenségi párt már határozott a nemzeti bank dolgában és ez a határozat a kiegyezéssel kapcsolatban a Ház elé fog kerülni. Mit akar hát Lengyel Zoltán? Akár válik törvénynyé a kiegyezés újévig, akár nem, 1910-en túl a bankszabadalom nem terjedhet. (A Ház óriási többsége tüntető tapssal fogadta ezeket a világos, félre nem érthető nyilatkozatokat.)

— De Lengyel ur — folytatta Wekerle — szembe akar engem helyezni a függetlenségi párttal. Meddő kísérlet.

És elmondotta a miniszterelnök, miért meddő ez a kísérlet. Nem frázisokkal védelmezte magát, hanem kibontotta az ő nagyszabású gazdasági politikáját. Milyen az ő koncepcziója a termelésről, a javak kicserélési módjáról és a hitelviszonylatok alakulásáról. Itt kilépett a szónok a parlamenti debatteur kereteiből és föl-emelkedett a katedráig.

— Az én működésem — ez volt a konkluziója — nem akadály a gazdasági önállóságnak, hanem előkészítője.

A függetlenségi párt, mint egy ember, tapsolt és éljenzett.

Ha lehetséges, még ennél is szebb diadalt aratott a negyvennyolczas eszme, amikor Kossuth Ferencz szinte templomi csöndben beszélt a függetlenségi párt hajthatatlanságáról.

— A függetlenségi párt — szólott — soha egyetlen elvéről sem mondott le. Nem mondott le az önálló bankról sem. Meg fogja valósítani ezt is, a többit is.

Lengyel Zoltán nem mondott le a replika jogáról.

— Ha Kossuth csakugyan megcsinálja a nemzeti bankot — ez volt a válasz — a dicsőséget átengedem neki.

Kossuth finoman vágott vissza:

— Nem vagyok olyan szerénytelen, hogy Lengyelvel versenyezzek abban, hogy kettőnk közül ki fogja megmenteni a hazát.

A két miniszter nyilatkozatának a hatása igen nagy volt. Mikor szavazásra került a sor — Wekerle azt kívánta, hogy Lengyel indítványát a függetlenségi párt határozatával együtt tárgyalják — majdnem az egész Ház a kormány mellé állott. Az ellenzéket Lengyel Zoltán, egy-

két disszidens s a horvátok alkották. Az oppozíciónak illetén módon való összeverődése gu-nyos megjegyzésekre adott alkalmat.

Sajnos, most ismét elnémult a magyar szó és átvette a horvát az uralkodást. S uralkodott mindaddig, míg az interpellációk ideje el nem következett.

Elnöki intés, szó-megvonás, rendreutasítás: ezek voltak az intencziói a horvát kepelésnek.

Markos Gyula egy amerikai lap kitiltása tárgyában interpellálta meg a belügyminisztert.

Apponyit Bozóky Árpád interpellálta meg, mert — ez volt a véleménye Bozókyknak — a közoktatásügyi miniszter földulja a felekezeti békességet.

Apponyi csak előzetes választ adott, de már ezt az alkalmat is megragadta a többség, hogy tüntessen mellette. Apponyi persze nem mondhatott mást; mint azt, hogy ő nem hogy nem dulja föl a felekezeti békét, de az egyetértésen dolgozik.

Két horváton kívül Pető Sándor interpellált még a békéscsabai népegylet fölözlatása dolgában. Beszédének éle a belügyminiszter ellen irányult, amit a Ház nem tűrt el nyugodtan. Hol hangosan, hol gunyosan mutatták rá: mégis csak nevetséges Andrásst azzal vádolni, hogy nem respektálja a gyülekezési szabadságot! Pető interpellációja csak arra volt jó, hogy a Ház osztatlan és szeretetteljes bizalma megnyilvánuljon Andrásst iránt.

Részletes tudósításunk ez:

#### A képviselőház ülése.

— Kezdődött délelőtt tíz órakor. —

Elnök: Návay Lajos.

Jegyzők: Vertán Endre és Thorotzkay Miklós.

Az elnök: Az ülést megnyitja.

Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter betérjeszti a jelentést a kassa-hegyaljai helyiérdekű vasut engedélyezéséről.

Földes Béla betérjeszti a közgazdasági és pénzügyi bizottságok jelentését az egyszakaszos törvényjavaslat tárgyában.

#### Lengyel indítványa.

Lengyel Zoltán indokolta meg ezután multkor előterjesztett indítványát az önálló nemzeti bank fölállítása iránt. Azzal kezdte, hogy amikor indítványát bejegyezte, egészen más volt a politikai helyzet. Mindamellott sürgös ennek a kérdésnek az elintézése, akár lesz kiegyezés, akár nem. Mert ha 1911-ben is akarjuk fölállítani a bankot, már most kell hozzáfognunk az előkészítéséhez. Mint függetlenséginek az önálló nemzeti bank programja. A kormánynak a többség programját kell megvalósítania. Ezért kéri indítványának elfogadását. Felveti a kérdést, hogy mit szándékozik tenni a kormány, ha 1907. végéig nem jön létre a kiegyezés. Ez esetben ugyanis a bank tárgyában intézkednie kell. Az osztrák-magyar bank úgy sem felel meg a feladatának, mert mindig a magyar érdekek ellen foglalt állást. Fel kell állítani tehát a nemzeti bankot s már ma hozzá kell fogni az előkészítéséhez.

Szappanos István: Inkább ma, mint holnap!

Lengyel Zoltán: Pénzügyi nehézségeket sem lát a bank fölállítására. A mai nehéz pénzügyi viszonyok sem képeznek akadályt. Ismételten kéri indítványának elfogadását.

#### Wekerle Sándor beszéde.

Wekerle Sándor miniszterelnök: T. képviselőház! Én azt hiszem, hogy a t. képviselő ur nyitott ajtót tör be (Ugy van! a baloldalon), amennyiben azokkal az érvelésekkel él, és olyan indítványt tesz, amelyet, azt hiszem, mindenkinek tudomása szerint és a t. képviselő ur figyelmét sem kerülhetve el, a függetlenségi párt igen alaposan megvitatótt (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) s amelyre vonatkozólag egy határozatot fogadott el, amelyet közelebb az Ausztriával kötött megegyezési tárgyalások jóváhagyása alkalmával fog a t. Háznak elfogadásra ajánlani. Ennek az indítványnak lényege az, hogy a bankkérdés s illetoleg a fölállítása iránti előkészületek megvitatása végett egy bizottság küldessék ki. Nekem lényegileg semmi észrevételem nem lehet a t. képviselő ur indítványa ellen, mert hiszen ugyanazt célozza, talán ugyanazokkal az argumentumokkal is, amit a függetlenségi párt régi programjának megfelelően hatá-

rozati javaslat alakjában immár legközelebb kifejezésre kíván juttatni.

En ezt csak azért konstátálom, hogy ne úgy tűnjék fel a dolog, mintha honmentő ideáival a t. képviselő ur állana elő, hanem tünjék fel az igazságnak megfelelően úgy, hogy a t. képviselő ur is csatlakozik a függetlenségi pártnak ezen határozati javaslatához. Ebből kifolyólag nincs is kifogásom az ellen, hogy ez az indítvány esetleg tárgyalassék, de ez helyesen csak a határozati javaslattal összefüggésben történhetik, amikor is ki fog tűnni, hogy ez az indítvány ugyanaz, mint a beterjesztett határozati javaslat. Ennyit a formára, a t. képviselő ur kezdeményezésére nézve.

Magára a dolog lényegére nézve csak azt vagyok bátor megjegyezni, hogy ha az Ausztriával kötött megegyezések a törvényhozás által december 31-ig jóváhagyatnak, amint hogy azt hiszem, hogy Magyarország a követeleménye azt kívánja, hogy azok jóváhagyassanak (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) és hacsak mesterséges akadályok nem gördítetnek ezen az alkotmányosság minden feltételének megfelelő javaslat ellen, akkor nem kell tartanunk attól, hogy december 31-én olyan állapot áll elő, hogy a bankszabadsalom önmagától megszűnjék. Ausztriára célzott a t. képviselő ur. Bocsnátot kérek, én a napokban, amennyire emberileg lehetséges, újra bizonyosságot szeretnék aziránt, hogy Ausztriában se lesz akadály annak, hogy december 31-ig ezek a megegyezések jóváhagyassanak. Feltéve mindazonáltal, hogy mégis valamely eventualitás folytán azok december 31-ig jóvá nem hagyatnak, legyen meggyőződve a képviselő ur, hogy kellő időben fogunk előterjesztést tenni a tekintetben, hogy a bankügyben ex-lexbe ne kerülnünk és nagyon természetes, hogy ezek a provizorikus intézkedések nem terjedhetnek túl azon maximális határidőn és odáig, vagyis 1910-ig a bankszabadsalom fennáll. Tehát nem fognak felhasználni arra, hogy közvetve hosszabbítottassék meg a bankszabadsalom.

Ami a másik kérdést illeti, bocsnátot kérek, ne akarjon engem a képviselő ur ellentétbe hozni a függetlenségi párttal.

Lengyel Zoltán: Nem is teszem!

Wekerle Sándor miniszterelnök: Pedig a látszat az, hogy az a célja a képviselő urnak, a saját egy részének és az itten előkészülőben levő egyes felszólalásoknak, hogy engem ellentétbe hozzanak a függetlenségi párttal. Bocsnátot kérek, én nyílt és őszinte politikát követek. Én differálhatok az ön és igen soknak felőgésától a bank, általában a közgazdasági kérdésekben. Én a nagy gazdasági egyesülések érvényesülésének vagyok híve és politikus, mert az a meggyőződésem, hogy kis gazdasági egységek a mai világgazdaságban nem képesek maguknak biztosítani azokat az előnyöket, amelyeket a nagy egyesülések biztosítanak. (Ugy van! balról.) Az egyesülések formáiról nem szólok, de én azt a politikát követtem, következetesen, mielőtt felmerültek itt ezek a kérdések, ezt a politikát követtem most is, nemcsak mint miniszter, hanem mint privát ember is, amennyiben a nemzetközi forgalmat és érintkezést, mint minden gazdasági fejlődésnek, úgy az önálló fejlődésnek is mellőzhetetlen előfeltételül tartom és minden tekintetben érvényesíteni kívánom. (Helyeslés balról.) Az előkészítése a bankkérdésnek, előkészítése a gazdasági önállóságnak és azoknak a viszonylatoknak, azoknak a relációknak a biztosítása, amelyek a világgazdaságban igen nagy értékkel bírnak, annak az erőnek a gyűjtése és felhalmozása, amely az önállósághoz szükséges. Ebben a tekintetben nem lesz közöttünk differencia. Az én működésem az ön törekvéseinek érvényesülését nem fogja hátráltatni, sőt előkészítője lesz annak, mert egy önálló gazdasági erő önállóan érvényesülni is tud. Jóhiszeműleg mondhatom tehát, hogy ezen törekvéseinek útjában nem állok.

Ma ezen kérdések nem akut jellegűek; ezen kérdéseket elő kell készíteni és nem arról szólok, hogy az előkészítessék, ha az 1908. január 1-én esetleg beállna, mert erre nézve már voltam bátor nyilatkozó, hanem a tekintetben azt az álláspontot foglalom el, hogy a nemzet szabad elhatározása minden kényszerítő körülmény nélkül fenn van tartva arra, hogy a mai bankot, ha jónak látja, 1910-ben megszüntethesse és hogy azonnal önálló bankot állíthasson föl. A nemzetnek ezen szabad elhatározása korlátozva nincs. A megegyezést is ekképpen kötöttük és ennek útjában nem állok. Nagyon természetes, hogy akkor, midőn a tárgyalás eredményei a Ház elé fognak kerülni, akkor lesz helyén átgondolni a tért azoknak, akik esetleg más törekvéseket akarnak érvényre juttatni, mint aminek az én törekvéseim; addig azonban nemcsak az együttműködésnek lehetősége, hanem elvállalt kötelezettségeinknél fogva az erkölcsi kötelezettség is fennáll. (Élénk helyeslés a bal- és jobboldalon.) Mi a nemzet szabad elhatározását biztosítjuk és annak útját nem álljuk. (Élénk helyeslés a bal- és jobboldalon.)

Ismétlem, t. képviselőház, hogy nekem az ellen, hogy az indítvány tárgyalassék, semmi észrevételem nincs, minthogy azonban a függetlenségi párt részéről egy talán még kimerítőbb, vagy legalább is gyakorlatibb irányu határozati javaslat fog előterjesztetni, annak idején azt kérni fogom, hogy ezen

indítvány azzal együtt tárgyalassék. (Élénk helyeslés a baloldalon és jobboldalon.)

Kossuth Ferenc beszéde.

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter: T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) A kérdéshez én is kívánok pár szót szólani, első sorban azért, mert Lengyel Zoltán képviselő ur azt az állítást kockáztatta meg felszólalásának végén, hogy a függetlenségi párt ugyanis lemondott elveiről (Mozgás és ellentmondások a baloldalon.) Legalább a bankkérdésben ne tegye ezt. (Felkiáltások a baloldalon: Rágalom! Hazugság!) Ezen állítása ellen a leghatározottabban tiltakozom. (Élénk helyeslés a baloldalon.) mert a függetlenségi párt egyetlenegy elvéről sem mondott le és Lengyel Zoltán képviselő ur ezt igen jól tudja. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.)

Egy hang (a baloldalon): Nem vagyunk pojazák! (Mozgás és zaj a baloldalon. Elnök csenget.)

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter: Második megjegyzésem az, hogy Lengyel Zoltán képviselő ur, amint azt a miniszterelnök ur is megjegyezte, egy teljesen nyitott ajtót döngött, mert a függetlenségi párt határozati javaslata, amelyet a függetlenségi párt köztudomásúlag elfogadott, ugyanazt célozza, amit ő most indítványozott. Azt pedig nem tételezhetem fel, hogy ő ne tudná azt, hogy a függetlenségi párt mit fogadott el egy nagyon fontos értekezleten arra a kérdésre vonatkozólag, amelyet Lengyel Zoltán előhozott.

Végül egy harmadik megjegyzést kell, hogy tegyek, még pedig azt, hogy én voltam az, aki a függetlenségi párt azon álláspontját, hogy a bankkérdés teljesen kikapcsolassék, a minisztertanácsban most képviselte. (Igaz! Ugy van! a baloldalon) s érvényre juttattam az osztrák ellenzessel szemben amely — biztosíthatom a t. Házat, — igen erős volt. (Ugy van! a baloldalon.) és egész lojalitással konstátálom, hogy ezen törekvéseimben összes miniszter-társaim egy szívvel-lélekkel támogattak. (Élénk helyeslés és éljenzés a baloldalon és a középben.)

Szócsata.

Lengyel Zoltán: Nem tudja, hogy lesz meg az önálló vámterület, mikor a miniszterelnök kijelenti, hogy nem barátja a kis gazdasági egységeknek. (Nagy zaj.)

Felkiáltások: Majd átadja a helvét neked! (Derültség.)

Lengyel Zoltán: Esméri a pontka jogosságát és lojalitását, de akkor azoknak, akik a gazdasági közösség hívei, a hatvanhetes miniszterek mögött a helye, mert ez az álláspont a függetlenségi programmal összeérhetetlen.

Felkiáltások: Te vagy az összeférhetetlen!

Lengyel Zoltán: Ha Kossuth csakugyan meg akarja csinálni a nemzeti bankot, az eredményt szívesen átengedi neki.

Felkiáltások: Nagyon szerény vagy!

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter: Csupán egy megjegyzést akar tenni. Ő nem olyan szerénytelen, hogy Lengyel Zoltánnal versenyezni akarjon, hogy melyikük fogja megmenteni a hazát. (Zajos tetszés, derültség, éljenzés és taps.)

Az elnök szavazásra bocsátja Lengyel Zoltán indítványát, hogy tudniillik óhajtja-e a Ház tárgyalásra kitűzni?

Lengyel Zoltánnal s egy-két függetlenségi diszszidenssel együtt szavaznak a horvátok is. Ezt a Ház nagy zugással fogadja.

— Szörnyiség! Együtt vagytok a horvátokkal! — kiáltják itt is, ott is.

A Ház az indítványt mellőzte s ezután rátért a napirendre, az autonóm vámtarifa tizenkettődik cikkének folytatólagos tárgyalására.

A horvátok obstrukciója.

Mucsevics Vazul, Supiló Ferenc, Barcsics Erazmus, Cerovac István és Grahovac Mirkó beszél horvátul a cikk ellen. A legtöbbjük elkalandozik a tárgytól, úgy hogy ismételtlen fölhangzik az elnöki intelem. Szómegegyezés azonban nem történik, mert a horvátok önként rövidre fogják fölhasználásukat.

A Ház a cikket változatlanul elfogadta.

A tizenharmadik cikk ellen Magdics Péter, Lukinics Ödön, Surmin György, Tuskán Gergely, Popovics Dusan, Prilicsevics Szvetozár, Lorkovics Iván, Babics-Gjalszki, Ljuba, Muacsevics Vazul, Novoszel Mátyás, Budiszavlyevics Bude, Vinikovics Bózsó, Supiló Ferenc, Banjanin János, Modrusán Gusztáv, Roics Milán és Grahovac Mirkó beszél.

Az elnök sürin kénytelen meginteni a szónokokat, hogy maradjanak a tárgynál; sőt Modrusán a szómegegyezésre is rászolgált.

A Ház a szakaszt változatlanul elfogadja.

Holtzy Pál: Miután a három következő cikk, a tizennegyedik, tizenötödik és tizenhatodik egymással összefügg, indítványozza, hogy a három szakaszt együttesen tárgyalják. (Helyeslés.)

Az elnök kérdi a Házat, elfogadja-e ezt az indítványt? (Elfogadjuk — kiáltások.) Határozatként kimondja, hogy a Ház egyhangúlag elfogadta az indítványt. (Zaj és derültség.)

— Azt se tudjátok miről van szó! Ugy-e jó volna most magyarul tudni! — kiáltják többen a horvátok felé.

Lukinics Ödön, Surmin György és Lorkovics Iván beszélt az összesített három cikk ellen.

Az elnök Surmintól megvonta a szót, Magdics Pétert pedig helytelen magaviselete miatt rendretusította.

Két órákor következtek az interpellációk.

A kitiltott újság.

Markos Gyula az amerikai Szabadság című lap kitiltása miatt interpellálja a belügyi és kereskedelmi minisztert. Azt mondja, hogy a lapot azért tiltották ki, mert feszélyezi Hengelmüller nagykövetet, aki Magyarországot is Ausztriának tekinti.

Wekerle Sándor: Rágalom az egész.

Az elnök figyelmezteti az interpellálót, hogy ne hangoztasson meggondolatlan vádakot.

Markos Gyula: Az a lap nagy szolgálatot tett a nemzeti ellentállás idején, azokban a szomorú időkben.

Förster Ottó: Mikor te bejöttél képviselőnek, (Derültség.)

Az interpellációt kiadják a minisztereknek.

A felekezeti békeség.

Bozóky Árpád interpellációjában azt kérdi a kútszeminiszter, hajlandó-e a felekezetek közt való békét helyreállítani? Azzal vádolják a minisztert, hogy a katolikus tanárokat a kinevezéseknél előnyben részesíti.

Nagy Emil: Csak a szamarak vádolják azzal. (Nagy zaj.)

Bozóky Árpád esetekkel igyekszik ezt a vádat támogatni.

Nagy Emil: Darabont beszél belőled! (Nagy zaj.)

Bozóky Árpád felolvasta az evangélikusok feliratát, amely a felekezeti egyenlőséget sürgeti. (Általános élénk helyeslés.) Majd a kolozsvári református gyűlésről tesz említést, amelyen szintén elítélték Apponyi politikáját. (Nagy zaj.) A fővárosban is felekezetek szerint alakulnak a pártok. (Nagy zaj. Vázsonyi csinálja! kiáltások.) Az a hibás, aki csinálja. A kereszténységnek a katolikus tanítók közt toboroznak korteseket. Kérdi a minisztert, hajlandó-e ezt is megakadályozni? (Nagy zaj.)

Gróf Apponyi Albert szólni akar. (Perczekig tartó viharos éljenzés és taps.) Kéri, hogy szerdán válaszolhasson az interpellációra, mert szüksége van konkrét tények összeállítására. Általánosságban most is kijelenti, hogy a felekezeti béke nincs megzavarva. Az megtörténhetik, hogy politikai utógondolatok érdekében meg akarják zavarni. De neki sokkal magasabb véleménye van a haza polgárainak s az egyes vallási gyülekezeteknek belátásáról és intelligenciájáról, semhogy elhinné, hogy a tagadhatatlanul létező mesterkedéseknek felülve, tetézni akarnák hazánk sulyos helyzetét azzal, hogy a felekezeti békét megzavarják. A sérelemgyár összes vádjai alaptalanok. Ezek a mozgóképek nem tántorítják őt el attól, hogy a felekezeti békét fentartsa s megszilárdítsa. Erre az ő eszköze a teljes egyenlőség és viszonyosság. Nemsokára törvényjavaslatokat fog benyújtani az 1848. XX. törvényekkel második szakaszának teljes végrehajtására s a katolikus autonómia megvalósítására vonatkozóan. (Hosszan tartó élénk éljenzés és taps.)

A többi interpelláció.

Surmin György amiatt interpellál, hogy mért nem adott a kereskedelmi miniszter jogot Zágráb városának a tervezett villamos vasút építésére?

Polónyi Géza kéri, hogy az önálló bank dolgában bejelentett interpellációját szerdán mondhasse el. A Ház az engedelmet megadja.

Modrusán Gusztáv a károlyvárosi állomás kibővítéséről, Pető Sándor pedig a belügyminisztert interpellálja a békéscsabai Népgyűlés feloszlata dolgaiban. Az egyetemes felfüggesztése, lapok elkobzása már rendszer azon a vidéken...

Ugron Gábor: Izgatott az a lap!

Pető Sándor: Az a lap nem izgatott... Gróf Batthyány Tivadar: Beszéljen a budapesti villamosokról!

Pető Sándor: Tegye szóvá gróf Batthyány a villamosok dolgát itt a Házban! Kérdi a minisztert, hajlandó-e a felfüggesztési rendeletet hatályon kívül helyezni.

Az interpellációt szintén kiadják a belügyminiszternek.

Az elnök több tárgy hiányában az ülést három órákor berekesztette.

Az EGYETERTÉS szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. sz. alatt van.

A szerkesztőség telefonja: 788. szám.

A kiadóhivatal telefonja: 700. szám.

## KÜLFÖLD.

### A lengyel törvényjavaslat.

Budapest, november 23.

Hol van Björnson!

A porosz kormány törvényjavaslatot nyújtott be az országgyűléshez, melyben négyszázmillió koronát követel arra a célra, hogy a szegény lengyeleket kisajátíthassa hazájukból, hogy földönfutóvá tegye Posen kétmillió lengyel lakosát. Vajon hol van ilyenkor Björnson, az elnyomott népek nagy pártfogója? Miért nem hallatja hatalmas szavát e törvényjavaslat ellen, melynél szegénytevesebbet alig tud felmutatni a világtörténelem.

Egy egész nemzetet akar itt kiturni őshazájából a porosz erőszak és Björnson, a nagy fecsegő mégis a hallgatás köpenyegébe burkolózik. Hol van most az a sok hivatlan prókator, aki rögtön rásúti a magyarra a barbarizmus bélyegét, mihelyt valamely tótcskának, vagy havasi mócznak eszébe jut arról panaszkodni, hogy Magyarországon a törvények tiszteletben tartására szorítják.

Csak hallgatni tudnak, amikor egy hatalmas nemzet, mint Németország, a legkegyetlenebb szisztémával akar kiirtani egy másik nemzetet, melyet pedig történelmi jogosultság köt ahhoz a földhöz, amelyet a németek ki akar huzni lába alól.

Régi politikája különben ez Németországnak, melynek gyökerei még az 1831-iki esztendőben fogamzottak meg, amikor Posent bekebelezte. Azóta egy percig sem szünetelt az a törekvés, hogy a poseni lengyeleket elnyomjanak minden nemzeti érzést.

A kisajátítási terv sem mai keletű, mert egyik sarkalatos pontját képezte Bismarck lengyel politikájának, mely politikát magukévá tették Hohenlohe és Billow is. Utóbbi volt különben az, ki annak idején kijelentette, hogy a poseni lengyeleket elszaporodását erős rendszabályokkal kell megakasztani, mert az a nép oly szaporá, mint a házi nyul. Bülownak ez a mondása nagy visszatetszést keltett az egész művelt világon, de ez mit sem változtatott a poroszok lengyel politikáján, mely ment a maga útján a végcél felé. Ez a végcél pedig nem volt más, mint Posennek teljes elnémetesítése.

Már Bismarck idejében a porosz állam megvásárolt minden eladó lengyel birtokot és arra németeket telepített le. Fokozott mértékben folytatták a telepítésnek ezt a módját Bismarck utódai.

A lengyeleket mindent megtettek, hogy hazájuk elnémetesítését megakadályozzák, de a porosz állam kiapadhatatlan forrásaival nem bírták felvenni a versenyt. Így került idők folyamán rengeteg lengyel birtok német kézbe.

Míg a lengyeleket elnyomtatása ugyyszólván a kullisák mögött, egész csendben történt, a világ alig vett róla tudomást. Ez a folyamat azonban úgy látszik, igen lassunak mutatkozott, mely a porosz türelmet kemény próbára tette, mert csak így képzelhető el az az erőszakos mód, melylyel a porosz kormány most nyíltan fellép a szerencsétlen lengyelek ellen.

Négyszázmillió márka már oly óriási összeg, mely a porosz törekvéseket gyorsabban viszi majd a megvalósulás elé. Egész földterületeket fognak önkényesen kisajátítani és németekkel benépesíteni. A földek tulajdonosainak még az ár megállapítása sem marad meg, mert annak joga a kormányt illeti és az ellen nincs appelláta. A földművelekről és így hazájukból elűzött lengyeleket pedig mehetnek világgá más hazát keresni.

Most már csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy a Björnsonok milyen akciót fognak indítani a porosz kormánynak ugynevezett lengyel törvényjavaslata ellen. Mert hiszen tiszta dolog, hogy ezek az urak, kik egy porszemét sivataggá fújtak fel, a sörpök élé lépnek és magukévá teszik az elnyomott lengyelek ügyét.

Igaz ugyan, hogy a lengyel törvényjavaslat már napok óta tartja izgalomba az egész lengyel népet és Björnsonok még mindig hallgatnak. Vagy talán annyira igénybe vették a nagy norvéget az ő kedves tótjai, hogy a kis porfelhőtől nem látja az orkánt?

**Lipót király lemondása.** Beavatott helyről nyert információk szerint, Lipót király lemondásáról szóló hírek egyelőre minden alapot nélkülöznek, de a lakosság és az összes pártok körében egyre rosszabb szemmel nézik a király abszolutisztikus hajlamait és mindnagyobb az elégedetlenség amiatt is, hogy a király magánéletével összefüggő okok miatt szívesebben tartózkodik a külföldön, mint odahaza. Minthogy azonban a királyt is nagyon elkésérik, hogy törekvéseit és szándékait, főleg a Kongó-kérdésben, semmibe se veszik, nincsen teljesen kizárva, hogy a Kongó-állam bekebelezésének elintézése után, amivel egyidejűleg a király magánvagyonának Kongó-értékekbe befektetett részét is likvidálják, találnak valami formát a megoldásra. Ez abban állana, hogy kormányügyek vezetését, talán a király formaszertől lemondása nélkül, a rokonszenves, népszerű trónörökösre bízák.

**A portugál forrongás.** Az elkéséredés a portugál nép közt a dinasztia ellen nap-nap után fokozódik, a királyi udvarnál uralkodó bojtáros gazdálkodás miatt. A lissaboni udvar sohasem mérte igényeit jövedelmének arányaihoz. Így a fiatal királyné és az anyakirályné fényűző töltetjait előbb a költségvetésből fizették, majd a hadügyminiszterium költségvetéséből fizették, mert a civilizációból már nem telt ki. Annak idején nagy botrány kerekedett abból, hogy a miniszter megtagadta az anyakirályné szabószámáinak kifizetését a saját pénztárából s ezért az anyakirályné felháborodva elutazott a fővárosból és hosszú ideig nem tért vissza Lisszabonba. A két királyné, de különösen a fiatal Mária Amália királyné, aki kedves és szeretetreméltó, azért még mindig nagyon népszerű. Nem így Carlos király, őt a szó szoros értelmében gyűlölik mindenütt. Hatalmas termetű, kövér ember, aki szeret dicsekedni óriási erejével. Műveltsége nem valami nagy, makacs természetű és viselkedésében kiméletlenül durva. Nyílt titok, hogy nemcsak saját alattvalói nem kedvelik, de a külföldi udvaroknál sem örvend különösebb szimpátiának. Mikor pedig a kormány unszolta a királyt, hogy a parlamentre való tekintettel csökkentse udvartartásának költségeit, hallani sem akart róla és diktátori hatalommal ruházta fel Franco miniszterelnököt.

A diktátúra ellen valamennyi politikai párt összefogott; a legújabbak a monarchisták és a republikánusok szövetkeztek Franco megbuktatására. Julio de Vilhena szenátor állott a pártok és a mozgalom élére. A szövetséget pártok eleinte csak Franco diktátorsága ellen fordultak, de mivel a király nem akarja elejteni kedvelt miniszterelnökét, aki vak eszköze neki, a parlamenti block a dinasztia ellen üzent hadat. Katasztrófa előtt áll Portugália. Könnyen megeshetik, hogy Carlos király elveszti trónját és a portugál nép kiküldi a köztársaságot.

Károly király Lajos Fülöp herceg trónörökösét engedelmesség és a fönnálló kormányrendszer ellen való lázadás miatt a Lisszabontól száz kilométernyire levő Villa Vicierába száműzte. A trónörökösöt ott szigorú őrizet alatt tartják. Lajos Fülöp herceg tiltakozott atyjának imparlamentáris eljárása ellen s szemére lobbantotta, hogy a portugálokat a republikánusok és az anarkisták karjába kergeti. A trónörökös a konzervatív befolyása alatt áll, akik Vilhenával élőkön a királyt le akarják mondítani és a szimpatikus trónörökösöt akarják a trónra ültetni.

**Spanyolország fegyverkezése.** A költségvetési vita során Maura miniszterelnök szólalt fel az 1908. évre 80.000 főre fölemelt békelétszám érdekében. A katalanista képviselők állást foglaltak a tervezett hadihajóépítések ellen, mert azokat nagyon költségeseknek tartják.

**A keleti vasutak.** A porta és a keleti vasutak közötti évek hosszú sora óta húzódozó vitás kérdések végleges döntésére a német császár által kijelölt legfelső döntőbíró, Móret spanyol miniszter, a legfontosabb kérdésekben a vasút javára, ellenben a rakparti díjak, a drinápolyi vilájetben 1902-ben volt áradás kártalanítása és a pályaudvarokon történt elvámolás tekintetében a porta javára döntött.

## Az EGYETERTÉS

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. sz. alatt van

A szerkesztőség telefonja 788. szám.

A kiadóhivatal telefonja: 706. szám.

A nyomda telefonja: 23-45. szám.

## MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

### Máramarosmegye békéje.

Budapest, november 23.

Máramarosmegyének rendkívüli közgyűlését óriási izgalom előzte meg, melyek teljesen összebonyolították a pártviszonyokat s a kormányt támogató magyarság táborában a legnagyobb visszavonást keltették. A kölcsönös gyűlölködés oly mérveket kezdett öltetni, hogy sokan már-már a magyarság vezető szerepét látták fenyegetve.

A támadások középpontjában a főispán, báró ifj. Perényi Zsigmond állott, kiről köztudomású, hogy bárha még Tisza István nevezte ki, a Fejérváry-korszak alatt csak Kökényesdy Mihálynak, Máramaros-sziget függetlenségi képviselőjének egy küldöttség élén nyilvánított kérésére maradt meg, lemondása daczára a megye élén, nehogy a főispánság egy politikai kalandor kezére jusson. Báró Perényi azóta teljesen azonosította magát a kormány politikájával s a megyei függetlenségi párt teljes bizalmát bírja.

Ennek daczára megtörtént, hogy vélt sérelmek és megmagyarázhatatlan félreértések alapján a főispánnal szemben egy ellenáramlat indult, amely első sorban is a függetlenségi tábor bontotta meg. A legérthetlenebb ebben az volt, hogy a mozgalom főszerepvivői a régi Tisza-párt emberei voltak, mint pl. dr. Szabó József, ki azelőtt Szatmármegye somkuti kerületét képviselte szabadelvű programmal, tavaly pedig a sugatagi kerületben Mihályi Péterrel szemben megbukott és azóta függetlenségi jelszavak hangoztatásával vezeti az elégedetleneket. Vezértársai közül meg kell említeni Szöllösy Ferencz földbirtokost, ki múlt évben a máramaros-szigeti polgármesterségre pályázott, de kisebbségben maradt. Mindezek az urak, valamint a párthívek is, mind kifogástalan uri emberek, tetőtől talpig gavallérok és jó hazafiak, szóval semmiféle gáncs nem érheti őket, de annál több gáncsolni valót találtak ők a máramaros-megyei állapotokban s ezért úgy a főispánt, mint Szabó Sándor alispánt tették felelőssé. A támadás, melyet a legutóbbi rendes megyei közgyűlésen intéztek ellenük, komoly veszedelmek magvát hordta méhében. A nemzetiségi agitátoroknak, kik Máramarosmegyében eddig nem tudtak talajra találni, mindenesetre nagy gyönyörűségére szolgált az a három napos obstrukciós vita, melyben a magyar urak egymás ellen agyarkodtak s amelyek eredménye, mint ez köztudomású, az lett, hogy a belügyminiszterhez küldöttséget indítottak, mely azt kívánta, hogy a miniszter avatkozzék be a legközelebbi törvényhatósági tisztújításba és akadályozza meg Szabó Sándor alispánnak újra való megválasztását, ellenben támogassa az ő jelöltjüket, Szaploneczay Lajos főszolgabíróét. Ebben az volt a legérdekesebb, hogy a küldöttség a függetlenségi párt térfoglalása érdekében kérte a beavatkozást, holott Szaploneczay a legkifogástalanabb uri ember bár, de soha életében nem volt függetlenségi.

Igy álltak a dolgok egészen a múlt vasárnapig. Mondhatni, a zavar oly teljes volt, hogy bajos lett volna eldönteni, melyik árnyalat az igazi függetlenségi, mert mindkét táborban voltak elvű régi függetlenségi és új függetlenségi, kik a feloszlott pártok töredékeiből verődtek össze. Ily viszonyok közt a megye békéjét csak olyan ember állíthatta helyre, akiben mindkét párt megbízott volna, ilyen embert azonban a megyében nem igen találtak. Végre is lehipták K. Jónás Ödön műegyetemi rektorviselt tanárt, máramarosi birtokost, ki elfogadta a meghívást és leutazott a vasárnap rendkívüli közgyűlésre, melyet azért hívtak össze, hogy a főispánnak a küldöttség vádjaival szemben bizalmat nyilvánítsanak. A bizalmat nyilvánító határozati javaslatot, a técsői kerület volt függetlenségi párti képviselője írta alá elsőnek, ki a pártnak ma is nagy tekintélyben álló vezetőtagja.

Hogy Jónás Ödön mind a két pártárvalatnak bizalmát bírja, kitént abban a pillanatban, amint a közgyűlés termébe lépett, ahol harsogó éljenzés fogadta. Jónás Ödön ugyanis éppen olyan fenntartás nélküli önzetlenséggel csatlakozott a kormány támogatói közé, mint Perényi főispán és az is köztudomású róla, hogy a nemzeti küzdelemből kivette

a maga részét, miért is ő volt a legelső tanfő, akit Apponyi kitüntetésre ajánlott.

Jónás Ödön osztatlan figyelem közt mondta el véleményét a helyzetről. Mindenekelőtt tiltakozott ama felfogás ellen, hogy a függetlenségi pártot akár a főispán, akár mások, mellőzésben akarnák részeseíteni, e tekintetben elég garancia a jelenlevő függetlenségi párttagok magatartása, akik aláírták a bizalmi nyilatkozatot. Továbbá függetlenségi párti a megyei tisztikar nagyrésze is. Kérve kérte a bizottsági tagokat, hogy ne foglaljanak el merev párt-politikai álláspontot, ha van harcra ok a politikai pártok vagy árnyalatok közt, azt ne Máramaros megye közgyűlési termében vívják meg és döntsék el. Egy ily polyglott megyében csak egy pártnak szabad lenni, a magyar pártnak, mely ha összetart, mindig győzni fog, ha megoszlik, kockáztatja az eddigi szerencsés eredményt, hogy t. i. Máramaros megyében nincs nemzetiségi visszavonás, itt a magyarsággal tart a román és a ruthén, úgy a föld népe, mint az urak, egymás testvéreinek nézik egymást, bizonyosság rá a közgyűlésen megjelenő nemzetiségi megyebizottsági tagok kifogástalan hazafias magatartása, melyről Máramaros megye mindenkor híres volt. (A teremben nagy éljenzés hangzott fel e szavakra.) Hibázta és a megyei autonómia szempontjából egyenesen veszedelemnek nevezte, hogy a küldöttség a kormány beavatkozását kérte a választásokba. Egyrészt alkotmánybiztosítókat sürgetni és amikor a miniszter ezeket megszerezte, ugyanettől a miniszterfől a törvényhatóság egyik legfontosabb jogának, a szabad választójogának, az alkotmány egyik sarkalatos biztosítékának korlátozását kérni — ez, uraim, a legnagyobb ellentmondás, melylyel politikai pályámon valaha találkoztam!

Hosszantartó éljenzés és taps követte e kijelentést. A szónok azután a következő szavakkal fejezte be beszédét: Legyünk, uraim, óvatosak, mert a politika a legkevésbé toleráns és ha türelmetlenségünk miatt szenvedelmek lángjából csak egy szikra esik is a nemzetiségek és a felekezetek lobbanékony érzelmeinek anyagába, lángba borul az egész vármegye s ezzel egy csapásra megsemmisül a nemzetiségek közt eddig fennállott egyetértés. Viseltesünk teljes bizalommal főispánunk iránt, kinek hazafiasága és ifjú tettereje, nemkülönben a politikai vezető szerepre való rátermettsége, biztosít bennünket arról, hogy Máramaros megye ezután is példája marad a nemzetiségi békének, melynek megrendülésétől az Isten óvjon meg mindnyájunkat!

Az ellenpártból csak Kovácsy Ákos szólalt föl, az elhangzott beszéd hatása alatt igen békülékeny hangon. Majd Szilágyi István nyújtotta be határozati javaslatát, melylyel a főispánnak a legfényesebb elégtételt szolgáltatva a megyei közgyűlés. 224 szóval fogadták el t. i., 10 ellen.

A közgyűlés után küldöttség kereste föl a főispánt s az nyújtotta át neki a határozatot. Este 200 terítékű lakoma volt, melyen az ellenpárt tagjai is megjelentek és ünnepelték úgy a főispánt, mint a megye békéjének megteremtőjét, K. Jónás Ödönt. A banket alatt fátylásmenet érkezett, melynek szónoka báró Perényi Zsigmond főispánt mint az egész megye férhetetlen bizalmának letéteményesét üdvözölte.

Zombor város köztörvényhatósága ma Fernbach István elnöklésével tartott közgyűlésén Buday Gergely bizottsági tag indítványára elhatározták, hogy az állami tisztviselők lakbérémelése ügyében feliratot intéznek a képviselőházhoz. E határozatot pártolás végett megküldik Bácsvármegye köztörvényhatóságának is.

Vármegyei alapok és alapítványok. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter felhívta a vármegyei törvényhatóságokat, hogy terjesszenek fel mielőbb részletes kimutatást arról, hogy a vármegye tulajdonát tevő és kezelése alatt levő alapok és alapítványok, ideértve a vármegyei árvaszék részéről kezelt árvavagyont is, pénzkészletei mely pénzintézeteknél mily összegek erejéig, minő kamatláb mellett és mely közgyűlési határozat alapján vannak elhelyezve.

A csanádi köztörvényhatóság ma rendkívüli közgyűlést tartott, a melyen megalakították a me-

gyei bizottságokat. A gyűlésen jelen volt Justh Gyula, a képviselőház elnöke is, akit csaknem minden bizottságba beválasztottak. Azután Tóth József főjegyzőt betegsége miatt nyugdíjazták. Farkas László, az előbbeni regíme alispánjának nyugdíjügyét függőben hagyták, mert Farkas nem kérte nyugdíjaztatását. Apróbb ügyek elintézése után a közgyűlés véget ért.

## Zepelin milliói.

Zepelin grófnak, a nagy léghajós mesternek, aki különös szerkezetű masinákön járja a Bódeni-tó fölött a levegőget, mintegy két és fél millió márkát készül kiutalványozni a német birodalmi gyűlés azért, mert föl akarja találni a kormányozható léghajót. Még nem találta föl, de a német birodalmi tanács a jó szándékot is honorálja, mert tudja, hogy a német géniusz dicsősége kedvéért érdemes előlegezni is valakinek egy kis bizalmat. Találmányok, nagyok és komplikáltak nem pattannak ki teljes vértézzel senki fejéből, ma már hosszú évek nehéz verejtékező munkájával kell összekalapálni minden fölfedezést. A primitív összetételű véletlen föltalálások kora régen lejárt. Schwarcz Bernát anakidején maga lepődött meg a legjobban azon, hogy az a furcsa fekete por, amit kénből, salétromból és szénből összetöltögetett, robban. Ma azonban némileg több készültséggel, több munkával és következetes igyekezéssel fogion hozzá az, aki föl akarja találni a puskaport s ebben a munkában a jövődóért fáradozó egyes ember nem nélkülözheti az egész társadalom valamilyen formájú támogatását.

Szomorú perspektívát nyit meg előttünk az a tény, hogy Zepelin grófnak az a léghajó-typusa, aminek tökéletesítésére a német állam két és fél millió márkát előlegez, állítólag egy szegény, nyomorban elpusztult magyar mérnök ötlete volt. A magyar mérnök közelítette meg a huszadik század legnagyobb problémáját anynyira, mint előtte soha senki más. Nagy szegénységében és vizsgálatlan kétségbeesésében ez a magyar mérnök vitte az ideát a német grófnak. A magyar mérnök nélkül a német grófból soha sem lett volna világhírű Zeppelin és hogy ha nálunk nincsenek olyan talentum-sorvasztó keserves viszonyok, mint amilyenek vannak, némi szegényes támogatás árért nekünk lehetne ma egy nagy hírű léghajós nevezetességünk.

Adott példával, melyhez hasonlót százát, ezeret lehetne föllhozni, így lehet illusztrálni, hogy miért jut minden szakma virága a külföldnek s irodalomban, tudományban, fölfedezésben miért járunk mi egy mértfölddel nyugat mögött? Azért, mert nálunk takarmánynak kaszállják le a rétet még a virágzás előtt. Nálunk az Edisonok gépészmérnökök a Máv.-nál, a Kantok az ugynevezett „philosophia propedeutika“ című korcs-tudományt tanítják a gimnáziumokban, a Wagnernek zongoristák valamelyik moziban, a Zola Emilek rendőri riporterek, a Virchovok pedig betegsegélyző pénztári orvosok, egy koronával számítván minden vizitet. Nálunk mindenki kénytelen a napi kenyérért nagyhirtelen aprópénzre váltani föl a tudásból, talentumból neki kijutott tőkét, kutatásra, fejlődésre, kísérletezésre nem jut ideje, mert ha éhen halni nem akar, a nagy tömeggel együtt teljes gözzel kénytelen részt venni az élet-hajzában.

Igaz, hogy a magyar állam is bajosan tudna valamely czélra külön hasítani másfél milliónyi pénzt. De ha tudna sem a magyar Zeppelinnek juttatná, hanem felesleges vashidat építtetne meg rajta valamelyik befolyásos képviselő kerületében,

## Mozgó képek.

H ó.

Ma reggel, hogy kiléptem a kapun, csodálkozva tapasztaltam, hogy hull a hó. Apró, fehér pihék szitáltak — ahogy ezt Beniczky né irta — és a szép fehér pelyhek piszkos sárrá olvadtak az aszfalton. Visszafordultam és szobámban így szóltam a felöltőmhöz:

— Kedves Überzieher! A mai napon Önnek a télkabát címet és jelleget díjmentesen adományozom.

De megszólalt a felöltő, akiről csak most tudtam meg, hogy szocialista.

— Engem az ur ne traktáljon semmiféle czimmet, se jelleggel, mert én az ilyen czimekre nem adok. Én felöltő vagyok és mint ilyen teljesítetem kötelességemet. S ha az ur engem akármilyen czimmet ruház is föl, én felöltő maradok, mert a czimek nem változtatják meg az egyént.

Kedves Überzieher. Ön beszélhet, amit akar. Ön a mostoha viszonyok következtében tovább fog működni, mert kissé komolyabb kollégája, a télkabát még a birkák hátán göndörödik, mint zsiros gyapjú.

— Mert Uraságod egyike a leghanyagabb frátereknek — felelte a felöltő. — Ha Uraságod minden hó elsején szállított volna a szabónak a megállapított részleteket, Uraságod most meleg télkabátban járhatna és nem szorulna rá egy szegény felöltő nagylelkűségére.

— Erről a nagylelkűségről, kedves Überzieher, lehetne csevegni. Végre is Ön az enyém és én az Ön nagylelkűsége nélkül is azt teszem, amit én akarok.

A felöltő elhallgatott, mondhatnám makacsul magába zárkózott. A karjait kitérve fekiült a karosszékre és nézett engem, amint kibámultam az ablakon. Ott kiűn sűrűn hullottak a kis vattadarabok, amiket, gondolom, az angyalok dugdosnak a fiúlkébe, amikor hamisan énekel szent Dávid vagy nem megy a karpróba a szeráfoknál.

Néztem, néztem a sok szállingozó fehérséget és elgondoltam, hogy itt a hó, itt a tél, itt a baj, mert a télkabátom még posztódarab s az is marad, a szemem mások tüzelik el s a télcipőm egy kutya hátán futkároz valahol egy alföldi faluban.

Amint így kibámultam az ablakon, hátam mögött halk kacaj hallatszott. Hirtelen hátrafordultam: a felöltőm lecsuszott a karosszékről és ott kacagott a földön.

— Uraságod valóban mulatságos, amint itt töpreng az ablaknál s oly dühös arcot vág, mintha a nyomorúságát más okozta volna. Pedig Uraságod egyes-egyedül oka, hogy most úgy áll itt, mint a mutatóujja. Május óta egy garast sem kapott Uraságod szabója. Miért? Május elsején a Városligetben tánczolt az ur és folyton hujajázott:

— Most megiszom a szabómat, hajahajajaj, megiszom a szabómat. És meg is itta a rátát az utolsó garasig.

— Valóban így volt, kedves Überzieher.

— Junius elsején a Margitszigeten üvöltözött Uraságod. A langyos éjszaka, csobogó Duna, a cigány és... gyerünk csak azzal a szabóráttával: Uraságod a nagy hangulatban eladolta a szabót.

— Tovább, kedves Überzieher — gunyolódtam.

— Oh kérem. Julius elsején a Zugliget volt hangos a lawn-tenniszes indiánusok csatakiáltásától. Huj kabaret? Huj kabaret... és egy csöndes bokorban egy megskalpolt szabó sirt keservesen.

— Augusztusban?

— Augusztusban szaladtak a lovacskák és — taposták a szabót. Haj, haj Taral... ide öt pengőt... haj... haj Lewis... ide még öt pengőt... Öt pengőt a hármásra... Haj, haj! Óvás... és a szabó valóban nem is kapott osztalékot, pedig szegény feje ő játszott.

— Ön konfidens, kedves Überzieher...

— Rendben van, rendben van, kedves uram, én konfidens vagyok, mert igazat mondom. Szeptemberben Ön egy budai korcsmában hagyta a szabót, mert méltóan akart bucsuzni Krecsányi szintársulatától, októberben a kabaretben halt meg a szabó és most mégis Ön sir, hogy rosszak a viszonyok, nem fizetik

a tehetséget, nincs hitel és nincs télikabát. Holt szabó, uram, nem dolgozik, Ön pedig tiszter is megette, megitta, agyonverte, eldandolta a szabóját.

— De most már unom Önt, drága Überzieher és hogy elvegyem a kedvét a szájakodástól: gyerünk csak ki a hóba.

Kisétáltam és addig járkáltam, amíg a hótól csuron vizes lett a szemtelen, szájakodó ruhadarab.

Ray.

## TÁVIRATOK.

**Az osztrák vasutak államosítása.**

**Bécs, november 23. (Saját tudósítónktól.)** Beavatott parlamenti körökben úgy tudják, hogy Derschatta vasúti miniszter legközelebb nagy stílusban fog hozzálátni az államosítási akció folytatásához. Első sorban az államvasutak társaságának vonalairól van szó, amelyekkel a kormány szabad egyezkedés útján akar megállapodásra jutni s e végül Derschatta már átiratot intézett az államvasutársaság igazgatóságához, hogy küldje ki megbízottait a jövő héten meginduló tárgyalásokra. Az államvasutak ugyanazokat a képviselőket fogja megnevezni, akiket két év előtt kiküldött.

**Közgazdasági táviratok.**

**New-York, nov. 23. Terményiószae.** Gyapó. New-Yorkban 11.20, nov.-re 11.62. februára 10.43. New-Orleansban 10.87, Petroleum stand wíthe New-Yorkban 8.75 Filadelfiában 8.70, raffined in cases 10.90, Credit-Balances of oil City 178.—. Zsir. Vestern Steam 8.80 Rohe festvérek 9.—. — On 30.—31.—Réz 13.—13.25.

**Csikagó, nov. 23. Gabonaiószae.** Zárlat. Buza irányzata szilárd, decemberre 91.25-90.50 K., májusra 100.25-99.25 K. Tengeri szilárd, novemberre 53.— K.

**Csikagó, nov. 23. Terményiószae.** Zsir január 7.22, tegnap 7.47, májusra 7.22, tegnap 7.52 Salonna sflort clear 7.24, tegnap 7.24. Sertéshus január 11.75, tegnap 12.17.

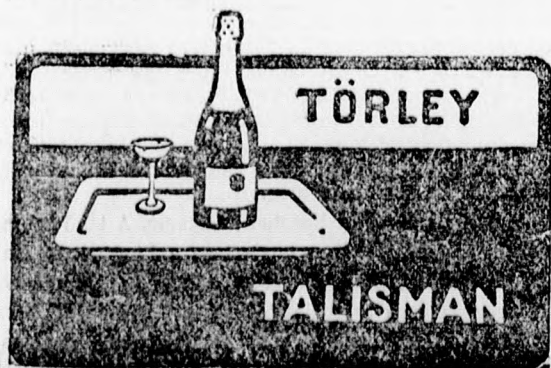
## EGYETÉRTÉS.

**November hó 15-ével új előfizetést nyitottunk az Egyetértésre. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek előfizetése lejárt, sziveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.**

**Minden előfizetőnk teljesen díj-talanul kapja a magyar család számára kiváló gonddal szerkesztett „Magyar Szalon” című folyóiratot.**

**Az Egyetértés előfizetési ára:**

Egy hónapra . . . 2 kor. 40 fill.  
Negyedévre . . . 7 kor. — fill.  
Félévre . . . 14 kor. — fill.  
Egész évre . . . 28 kor. — fill.



## Lourdes.

„A Szent Szűz mondá a gyermeknek február 18-ikán: Megtennéd-e nekem azt, hogy 15 napon át ide jöjj? Nem ígérek boldogságot ezen a földön, ámde a másikon.”

„A 15-ik napon a Szűz mondá: Könnyörögni fogsz a halászokért és meg fogod csókolni a földet a halászokért. Penitance, penitance, penitance! Mondd meg a papoknak, hogy emeljenek itt kápolnát, azt akarom, hogy processzióban jönnének ide inni a forrásból és megmosdani benne.”

„És március 25-én a Szűz mondá: Én vagyok a szeplőtlen fogantatás.”

A Barlang közelében egy márványtábla beszél el arany betűkkel a nagyságos csodatételt.

És jöttek a papok és emeltek kápolnát és az emberek processzióban mennek oda inni a forrásból és megmosdani benne.

Még mindig, még mindig! Hiába harsogta el bálványdöntő szavát a nagy igazmondó. Az ő kinyilatkoztatása nem tudta ama másik kinyilatkoztatás igéreteit tuhársogni. Zola igazmondását — regénynek tekintették, ama misztériumot pedig hitelt hiszik. Mert ígéretet ad, emberi szenvedések megváltását, sebek begyógyulását ígéri. És oly jó hinni a hihetetlenben!

Közvetlenül a kinyilatkozató márványtábla közelében egy falragasz található. Egy kiátkozás. A hívek figyelmeztetnek a pápai brévére, mely kiátkozza a „Le secret de la Salette” című röpiratot, Abbé Combe röpiratát. Ez ugyanis némi módosítással adja elő a misztériumot. Szerinte azon a február 18-án a lourdesi orvos felesége randevuzott barátjával a Barlangban — akkor még barlangban — és mikor a kis Bernadette rájuk bukkant, akkor a fehérruhás hölgy beállott kinyilatkozatónak, azzal a meglepő paradoxonnal mentegetődzvén, hogy ő az „immaculée conception” . . .

A két verzió között határozottan némi különbség foglaltatik, de Lourdes lakossága mellőzte a tényállás oknyomozó kutatását. A dolog könnyebb végét választotta, hamarosan belátván, hogy ebből a misztikus vitából — meg lehet élni. Jól. És kegyesen. Pápai oltalom alatt. És ma ez a néhány ezer lakosú város kizárólag abból él, hogy egyik barlangjában husz év előtt egy kis pásztorleány viziót látott, a Szent Szűzet, vagy a randevuzó doktornét. . .

Csak kissé rejtteni tudná üzleti szándékait! Csak ne volna első pillantásra oly nyilvánvaló ennek a városnak az existenciája. Szürke idők jele, hogy a nagy misztériumból már mi sem tapasztalható Lourdesban, de ágál, harsog — az üzlet, az üzlet! Szabott áron árulják a gyógyulást, a hitet, a lourdesi Notre Dame monopoliumát és összes szimbolumait. Iumait.

Objet de piété. Ez az új árucikk lourdesi különlegesség. Négy utcában véges-végig nem árulnak mást, mint „kegyes tárgyakat”, olvasókat, silány szobrokat, érmekeket és kereszteteket mindenféle „nagyság- és kivitelben”. És anizoktat. A barlangbeli csodatétel hiteles felvételeivel. A kegyes üzletet pedig igen kevéssé diszkrét módon üzlik, a kereskedelemnek azon formái között, melyek nálunk a Petőfi-utcában ismeretesekek. A boltajtóban álló elárúsító hölgyek az agítáció semmiféle eszköztől sem riadnak vissza a szent cél érdekében.

Egy hotel fölött ezt a felírást találjuk: „Tante de Bernadette”. A tulajdonosnő a kinyilatkoztatás részeseinek, a buta kis pásztorleánynak rokonságára hivatkozik. Ebből él egy objet-üzlet is, melynek czégére: „Frère de Bernadette”. A messze földről zárandokló híveknek az üdvözülés egy bizonyos fokát ígéri, ha Bernadette rokonságánál szerzik be szükségleteiket. Mindenféle falragaszok hirdetik Lourdes egyedül hiteles, hivatalos lapját, pápai áldással és pápi szerkesztéssel.

Maga a barlang és a hozzáépített templom egy völgyben fekszik. Igazán pompás, zöldelő dombok között szineslő völgy; a természetes keret hamisítatlanul, szüzen, őszintén áhitatot keltő. A templom már kevésbé. Izléstelen építkezés, melyben még a regiség templomokat megnevesítő patinája sem szolgálja az áhitatot. Új és ríktó. Ebben is üzlet van: szentelt gyertya-üzlet, a plébánia vállalata. A hívek ezrével

szállítják a Barlangba a gyertyát, mely kétségtelenül hatékonyabb, ha hiteles helyről származik.

Füstös, fekete sziklatömbök szeszélyes alakulata a Barlang. Külső boltozata ezer meg ezer mankóval, bottal és kötszerrel van teleaggatva; a betegek hagyják itt őket, akik gyógyultan távoztak a csodaforrás mellől. Vagy tíz csőből csörgedezik a szent víz a Barlang mellett; a szegényebb betegek közös pohárból isznak s így ha gyógyulásra nem is, baczellusra igen könnyen szerit tehetnek. A Barlang belsejében, a Mária színezett szobra alatt, egy óriási gyertyatartóban ápolnak több száz gyertyát, a hívek kegyes adományait. A háttérben egy nagy kosár, telve mindenféle színű és alaku levekkel, rajtuk ilyen felírások: „à Notre-Dame du Lourdes”, „à Sainte-Vierge”. A lourdesi Máriának külön levelezése van, mely a világ minden részéből való kéréseket közvetíti. A kérvények bélyegmentesek, pedig a plébánia ebből is csinos kis jövedelemre tehetne szert. A Barlangban, valamint a templomban is apró márványtáblák ezrei mondanak köszönetet Máriának a felgyógyulásért. Így szöveggel: „Meggyógyultam”, „Köszönet Notre-Dame-nak”, vagy „Hálás üdvözet”.

Kegyes boltok, hotelek, templom, barlang és egy nagyon szép, kitünően berendezett kálvária: ime, minden egy csomóban, ami a legteljesebb, ujkori igényekhez méltó zárandok-komfortot jelent. Minden, amit az emberi találékonyság e téren produkált, bőséges halmozódásban található itt együtt. Pompás hordszékek, terraszok, kilátások, központi fűtés, lift, stb. . . A középkor aszkéziseinek divatja zárandokolni. Igazán érthető, hogy a lourdesi barlang intézménye mindenek közül legjobban virágzik és naponta két-három különvonat szállítja a városba a „forgalmat”.

Naphosszat, végnélkül vonul a hívek láncza a barlanghoz. Gyalogosok és tolokocsik ezrei. Isznak a forrásból és megmosdának benne. Imádkoznak, hörögnek, jajveszékelnek és az ujjongó öröm hisztérikus kiáltásait hallatják. Köztük a hivatásszerűség nyugalmával járnak a papok és egy kis kerekspikás öreg: a barlang igazgatója. Finom arczu, jól ápoltság, aki fölényes mozdulattal jelöl helyet azoknak, akik a barlangban belül óhajtanak imádkozni. Intézkedik, rendezget, a temetkezési egyletek elnökeinek eleganciájával. Különösen a városok küldött-ségeinek embereivel van sok baj; az öreg urnak roppant fejtörést okoz, hogy a följelvényezett atyafiak közül melyik előkelőbb s így melyiket illeti meg jobb imazzámoly?

Papok, akiknek nincs funkciójuk a pellerinago rendezése körül, maguk is letérdepelnek és nagyobb-részt kissé tüntetően, imádkoznak. Egy komor arczu, dus szemöldökű pap szórakozottan néz körül, az imádkozókat figyeli. Néha hirtelen, átmenet nélkül, hangos mormolásba kezd és előre ingatja a testét. Aztán megint abbahagyja és közömbös arccsal körülnéz, mint valami színházban. Egy öreg, fogatlan abbé égnek emelt kézzel és behunyt szemmel imádkozik, de arcán izom se rándul, mintha az ajka letargikus álomban mozogna, melyből nem volna többé energiája fölbredni. Mellette egy szerzetes térdel, szép, meleg arczu fiatal ember. A gyertyák lángjába néz, merőn, mozdulatlanul, őszintén. Mintha valamit meg akarna fejteni, mintha nagyon belemélyedne egyetlen gondolatba. Meg sem rebben az ajka, talán nem tud imádkozni.

Egy nagyon szép női arcz profilja simul a gyertyák fényének remegő udvarába. Égnek emeli szemét a feketeruhás fiatal leány és kissé patétikusan áhitatos arczával és kifordult szemhéjével olyan, mint egy édes, Gartenlaubéből kivágot apácza-kép. Közvetlen szomszédságában egy borzalmasan golyvás nyak fölött, egy eltorzult arczból pislog ki két apró szem. Amott egy összeaszott szájj torzul aggodó, remegő áhitatra. Köztük egy komoly szakállas arcz mereng; csupa nagyszabásúság, csupa monumentális tömörség. A szem nem is látszik ki ebből a mélységesen elmerült arczból, mintha valami roppant ürbe szállt volna alá a szem . . . Ez az ember okvetlenül tudja a természettudomány tudatait, mégis egy szugesztívó sejtelmét áhitozza.

Ugye lehet, van ennek a Lourdesnek, ennek a furcsa anakronizmusnak valami missziója. Most is, a Zolák századában. A természettudományok romboló

századában. És mindig, valameddig emberlelkék tévelyegnek a nagy úrban, valameddig a valóságok nem érnek fel a szuggesztiókkal. A legkedvesebb pedig az a szuggesztió, amely a szuggesztiók lerombolásában hisz, nagy emberi bíztassággal, a Zolák fanatizmusával. Pardonnez moi, chér maitre...

Bárdos Artur.

## UJDONSÁGOK.

### Drágább lesz a patika.

A budapesti gyógyszerésztestület elnöke Bécsben járt és arról értesült, hogy az osztrák gyógyszerészek fölemelik a gyógyszerek árát. Ebből természetesen önként következnek, hogy a magyar patikárosoknak is steigerolni kell. Hamarosan föl is terjeszti majd a testület kérvényét a belügyminiszterhez, hogy szabja meg a fölemelt, új gyógyszer-árszabályt.

En nem tudom, milyen lesz ebben a kérvényben a belügyminiszter döntése, de a magyar parasztnak szólás-mondása lett már, hogy drága, mint a patika. És nincs is kereskedelmi üzletág széles e világon, amely olyan hasznot szedne a maga fogyasztójától, mint a patika.

A sötét középkor babonás századaiban, a kuruzsló alkimista, meg a boszorkány hírében rettegett javasasszonyok, arannyal mérték a maguk titkos csodaszereit és a betegségtől gyötört gazdag, meg a szerelemre éhes, féltékeny némbert, két kézzel kapott utánuk. Ma már azonban talán mégis másként állunk egy kicsit a gyógyászattal. A gyógyszerre szoruló közönség nem titkos csodaszereket vásárol többé a modern alkimistától, hanem gyógy-árut. Igen bizony. Egyszerű, titkoktól, boszorkányságtól ment, közönséges árut, vegyiszert, amelyek eredete, előállításának módja, sőt költségei sem ismeretlenek.

Miért van meg tehát mégis az a középkori állapot, hogy állami szabadalom alapján a kizárólagosság jogával, két garasért érő holmiért, husz-negyven és ötven krajczárt szedhessenek a szenvedő embertől?

Hogy ez így van, azt nagyon könnyű bizonyítani. Nem is hozakodom elő a gyógyszerészeknek köztudatban levő gyors meggazdagodásával. Egyszerűen tapasztalati tényekre utalok. Méltóztassanak egyszer tíz krajczár ára ugynevezett szarvas-faggyut venni a patikában, majd meglátják, mennyi lesz az a tisztított faggyu, amit ezért a pénzért kapnak. Vagy tessék mustárlisztet, akácvirág-teát, vazelint, égetett timsót vagy tudom is én mit venni és megértélni azt a holmit.

De tovább megyek! Hogy van az, hogy a gyógyáru-üzletben egy fiola aszpirinnek az ára ötven krajczár, míg a gyógyszerárban ugyanazt a fiolát hatvan krajczáron alul nem kapni meg. Hogy van az, hogy ha az ember egy közönséges torokvizet a patikában csináltat meg, annak az ára harminczkilenc krajczár, ellenben ha a recept alkatrészeit a drogériában vásárolja össze, akkor ugyanabból a torokvizből két, sőt három akkora mennyiség, tizenöt krajczárnál többé nem kerül, pedig a drogériás is legalább ötven százalék haszonra dolgozik.

Hogy van mindez?

És ezek után mi közük van a gyógyszerészeknek a munkabér-emelkedéshez?

Tudományos rendszerek szerint gondolkozó nemzetgazdászok azt szokták állítani, hogy az állam uzsoráskodásának legbecstelenebb megnyilvánulása az, amikor a létfontartáshoz föltétlenül hozzátartozó közszükségleti produktumokat monopólium alá fog.

Például a sót, vagy a szentet.

Hát én nem egészen osztom ezt a tudományos felfogást.

Megáll ez a nézet akkor, ha az állam azért csinál egyedáruságot az ilyen kényszerfogyasztás alatt álló, abszolút szükségleti cikkekkel, hogy uzsora-áron adjon tul rajta és a meg nem engedett haszon élvezetét kizárólag magának biztosítsa.

Csak hogy ez, hála istennek, nem így van. Mert az az igazság, hogy az állami monopólium, a szabadverseny kizárásával csaknem teljesen megszünteti a közszükségleti cikkek árhullámzását és a cikkek árát, az egyedáruság védelme alatt, egy minimális haszonrész hozzáállításával

csaknem az önköltségben szabja meg. Mindezekhez pedig még hozzá tehetjük, hogy az állami manipuláció biztosságot nyújt a hamisítással szemben és garanciákat ad a teljes súly dolgában, ami például a só kérdésében meglehetősen nagy jelentőségű dolog édes mindnyájunk jólété és egészségére nézve.

Ennyi hasznát tudom én egy becsülletes monopóliumnak s ezért nagyon rendén levőnek találok, hogy az állam rajta tartja a kezét a gyógyszer-tári árszabályzaton is, ami félig-meddig olyan monopólium-forma beavatkozás. Az állam nem maga gyártja ugyan, nem is maga árusítja a fontos közszükségleti cikkeknek tekinthető gyógyárut, de megszabja, ellenőrzi az árakat, hogy mindent mindenkinék hozzáférhetővé tegyen.

Hát... Így kellene, hogy legyen, de nem így van.

A helyzet ugyanis most az, hogy az állam szabadalmat ad egyeseknek meg nem engedett haszonélvezetre. Sőt még ellenőrzi is, hogy kevesebbet e nagy haszonnal ne szedhessenek.

Ez pedig tiszta abszurdum. Minden más kereskedőnél megállapítaná a törvény a rosszhiszemiséget, ha olyan árakat merne szedni, mint szednek a gyógyszerért. Hallom az ellenvetést, hogy a patikus éppen azért szedhet ilyen hasznot, mert tudományos képzettsége, sok évi tanulásal szerzett diplomája van, ami biztosságot, garanciát nyújt a nagyközönségnek, hogy antipirin helyett nem kap patkánymérget.

De nekem ugyan senki el ne adjon nadrag helyett kanavaszt a pénzemért. És aztán annak a fáradtsággal szerzett diplomának ott van a busás ellenszolgáltatása a kizárólagosság szabadalmában. A patikajog drága valami. Az pénzt ér, még pedig sok pénzt, legalább annyit, mint amennyibe a diploma került. Mert másutt nem szabad receptet megcsináltatni, csak a patikában. Az állam csak a gyógyszer-tárt fedezi a maga hatalmával. Oda kényszerít minden szükségletünkkel és az adományozott patikajoggal pompás üzletet, a meggazdagodás biztos forrását adja a kiválasztottnak.

Már most ennek a tetejébe még a háromszáz percentes haszon is privilégiuma legyen?

Olyan nincs! arról, hogy a háromszázpercentes gyógyszer-tári árakat, a másokat sújtó általános drágaság ürügye alatt, állami jóváhagyással fölemeljék, — szó sem lehet!

Vagy tessék szabadabbá tenni a patika-jogot. Hadd legyen szabad verseny!

(—vay.)

Napirend. Naptár. Vasárnap, november 24. Római katolikus: F. 27. Ker. J. — Protestáns: F. 26. Timur. — Görög-ország: november 11. G. 22. Menna. — Izraelita: Kiszlev 18. — Nap két reggel 7 óra 17 perczkor, nyugszik délután 4 óra 14 perczkor. — Hold két este 7 óra 53 perczkor, nyugszik délelőtt 11 óra 1 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak. — Bucsú az Erzsébetvárosban. — A Katolikus Ifiak Körének zászlószentelő ünnepé délelőtt fél 10 órakor a Katolikus-Kör dísztermében. Esti 7 órakor hangverseny. — Az Országos Központi Katolikus Legény-Egyesület dalosestélye 7 órakor Rottenbiller-utca 20-22. szám alatt. — Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesület választmányi ülése. — A Budai Közművelődési Kör hangversenye. — Az Euphonia Zenekedvelő Társaság matinéja délelőtt fél 11 órakor a régi zeneakadémiában. — Az Országos Tisztviselő Szövetség ülése a közös könyha érdekében délelőtt 11 órakor Lónyay-utca 11. szám alatt. — A Mária Dorottya-Egyesület választmányi ülése délelőtt 11 órakor Andrassy-ut 65. szám alatt. — A budapesti novendékpárok ünnepélye Szent Erzsébet emlékére délután 6 órakor a Központi Papnövevényben. — Az Országos Fogyasztási Szövetkezet közgyűlése délelőtt 12 órakor a Royalban. — A Magyar Tisztviselők Otthonának felolvasó estélye a Royal-szállóban. — A Magyar Ujságírók Országos Szövetségének választmányi ülése délelőtt 11 órakor az Otthonban. — A Budapesti Inarosságok Egyesületének színelőadása Iskola-utca 16. szám alatt. — Az Első Budapesti Polgári Betegsegélyző- és Temetkezési-Egyesület jubileumi ünnepélye Wesselényi-utca 17. szám alatt. — A B. T. K. és M. T. K. mérkőzése a millenáris pályán. — A Nőtisztviselők Országos Egyesületének társasvacsorája a Royal-szállóban. — A Kedélyes Barátok Jótékony Asztaltársaságának felhívása a Szépművészeti Múzeumban nyitva 10-12-ig. Belépődíj nincs. — A Közművelődési Társulat téli tálalata a Múcsarnokban nyitva 9-1 óráig. Korona 1-3 óráig 40 fillér és 7-11-ig sítahangverseny 1 korona belépődíjjal. — Márk Lajos gyűjteményes kiállítása a Nemzeti Szalonban nyitva 9-6-ig. Belépődíj 1 korona. — Nagy Zsigmond gyűjteményes kiállítása a Könyves Kálmán-műintézetben (Nagyvező-utca 37-39.) nyitva 9-1 óráig. Belépődíj nincs. — Tolnay Ákos gyűjteményes kiállítása az Urdina Kizyó-téri szalonjában nyitva 9-2-ig. Belépődíj 20 fillér. — A Nemzeti Múzeum összes tárnai nyitva 9-12 óráig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva 10-2-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva 10-1-ig. — A Néprajzi Múzeum zárva. — A Fővárosi Múzeum zárva. — Az Iparművészeti Múzeum nyitva 9-1 óráig. — A Történelmi Képcsarnok nyitva 10-től fél 2-ig. — A Földtani Intézet Múzeuma nyitva 10-1-ig. — A Közlekedési Múzeum nyitva 9-12-ig. — Az Aquincumi Múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva 9-1-ig. — A pedagógiai könyvtár és tanterem nyitva 9-12-ig. — A többi múzeum és a nyilvános könyvtárak zárva.

Naptár. Hétfő, november 25. Róm. kath. Katalin v. — Prot. Katalin. — Görög-ország: november 12. Al. János. — Zsidó: Kiszlev 19. — A nap két reggel 7 óra 19 perczkor, nyugszik délután 4 óra 14 perczkor. — A hold két este 7 óra 53 perczkor, nyugszik déli 11 óra 42 perczkor. — A hold fölátvólban reggel 7 órakor.

— Személyi hírek. Gróf Ná k ó Sándor fiúmel kormányzó, mióta Budapestről Fiuméba visszaérkezett, gyengélkedik, ezért a rendes fogadások elmaradnak. — Montecuccoli tengernagy ma reggel Bécsből Fiuméba érkezett. Megérkezésekor a tenger-

észeti akadémia kiölttsége fogadta. A tengernagy nyomban a Lakroma hadiyachtal szemletra indult Dalmáciába. — Deschamps Gaston, aki annak idején a szenátusban Jule Ferrynek irodafőnöke volt, ma visszautazott Párisba, hogy a magyar viszonyokat ismertető ingyenes tanulmányokat szervezze.

— A görög király Bécsben. A görög király ma délután látogatást tett báró Aehrenthal külügy- és báró Burián pénzügyminiszternél.

— Kiténtetések, kinevezések. A király megengedte, hogy Tóth Tivadar honvédelmi miniszteriumi miniszteri tanácsosnak saját kérelmére történt végleges nyugalomba helyezése alkalmából hosszas és hű szolgálataiért a legfelsőbb elismerés kifejezése tudtul adassék. — A király tapoly-lucskai és külkezei B á n ó Zoltán miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel felruházott miniszteri osztálytanácsost valóságos miniszteri tanácsossá, dr. hidasméti F e r d i n á n d y Geiza miniszteri osztálytanácsosi címmel és jelleggel felruházott miniszteri titkárt valóságos miniszteri osztálytanácsossá kinevezte, továbbá P a y r Vilmos miniszteri osztálytanácsosnak a miniszteri tanácsosi címet és jellegét díjmentesen adományozta. — A honvédelmi miniszter dr. F o r i n t o s Géza miniszteri titkári címmel és jelleggel felruházott miniszteri segédtitkárt valóságos miniszteri titkárrá, S t a u b Elemér miniszteri segédtitkári címmel és jelleggel felruházott miniszteri fogalmazót valóságos miniszteri segédtitkárrá, dr. S z t a n k a y Géza miniszteri segédfogalmazót miniszteri fogalmazóvá, dr. S á r k á n y Oszkár fizetésnélküli segédfogalmazót valóságos miniszteri segédfogalmazóvá, dr. K á l n a y Miklós, dr. F l a n d o r f e r Róbert, dr. N o v á k Andor, dr. L e n c k Ernő és L a p o s á n Árpád miniszteri fogalmazó-gyakornokokat fizetésnélküli miniszteri segédfogalmazókká nevezte ki.

— Az olasz király életveszélyben. Majdnem végzetessé vált V i k t o r E m a n u e l olasz királyra az a gépkocsi kirándulás, amelyet tegnap Róma környékén tett. Amikor visszatért, Viterbo közelében az automobil fékje megtagadta a szolgálatot s az automobil szédületes sebességgel repült végig az egyenes uton. Egyszerre nekiment egy villa rácsos kapujának s azon keresztültörve, behatolt a kastély parkjába, többször körüljárta a park közelében levő szökőkutat s csak akkor sikerült megállítani. A királynak és sófförnek semmi bajuk sem lett.

— Gróf Apponyi Albert üdvözöltetése. Az Országos Magyar Iskola-Egyesület igazgató-választmánya ma délután ilést tartott, R á k o s i Jenő főrendiházi tag elnöklése mellett. Egyhangulag kijelentette az igazgató-tanács, hogy az gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter a szabadgondolkodók pécsi kongresszusán ért támadással szemben, az Országos Magyar Iskola-Egyesület nevében, a tiltakozást fejezi ki, és gróf Apponyihoz üdvözölő fölratot intéz, Ábrányi Emil szövegezésével.

— A czár kegyelmet osztogat. Nem a politikai bűnösök kapnak kegyelmet a mindenható czártól, hanem csak azok, akik a zsidó-mészárlásban öldökölték és gyilkoltak. Ez is egyik kifejező szimpomája annak az áramlatnak, amely most dominál az orosz birodalomban. Az igazi orosz férfiak odesszai szövetsége kegyelmi kérvényt intézett a czárhoz, amelyben folyamodott, hogy az uralkodó engedje el a nikolajevi pogrom elítélteinek büntetését. Tudvalevőleg csak a minap végződött be a pör tárgyalása s a vádlottak legnagyobb részét egy évi börtönrre ítélték. A kegyelmi kérvény azzal menetegeti az elítélteket, hogy nem a zsidók ellen, hanem a zsidó jorradalmárok ellen rendezték a vérontást. Ma az odesszai országos törvényszékhez leérkezett a czár kabinetirodájának értesítése, hogy az uralkodó megkegyelmezett öt elítéltnak, akik Kertsben részesek voltak a pogromban s akiket a törvényszék egy évi börtönrre ítélt.

— Bucsú az Erzsébetvárosban. Az Erzsébetváros holnap, vasárnap üli meg védőszentjének névnapját. A bucsú, mint minden évben, a főváros egyik legvidámabb és leghangulatosabb egyházi ünnepé lesz. A szegényház-téri plébánia-templomban reggeli hét órától kezdve óránkint csöndes mise lesz. Délelőtt tíz órakor tartják meg az ünnepélyes nagymisét, melyet V á r a d y Géza katonai apát fog cselebrálni. A nagymise után R o b i e s e k Ferenc, a papnövevény aligazgatója, ünnepi prédikációt mond. Déliben tizenkét órakor ismét mise lesz. A hálaadó istentiszteletet délután négy órakor az Erzsébetváros plébánosa, N o v á k István tartja meg.

— A Lipótvárosi Kaszinó jubileuma. A jövő szombaton, november 30-án tartja meg a Lipótvárosi Kaszinó fennállásának negyedszázados jubileumát. A diszközgyűlésen szép ünnepély keretében fogják báró B á n f y Dezső elnök arczképét leleplezni. A leleplezés után ünnepi lakoma lesz.

— **Gróf Andrássy Géza jubileuma.** Gróf Andrássy Géza most ünnepli huszonöt éves jubileumát, mint a parnó-terebesi falca mastere. Ebből az alkalomból Parnón ünnepi ebéd volt, amelyen körülbelül harmincz személy vett részt. A huszonöt éves mestert gróf Hadik-Barkóczy Endre köszöntötte fel. A parnó-terebesi falca az összes magyarországi róka-falkák közt mindig nagy hírnek örvendett, mind változatos és nehéz vidéke, mind ismeretes „hegyi” rókái miatt és Andrássy minden tekintetben hozzájárult ahhoz, hogy a sport jóságát emelje és nem kimélt sem áldozatot, sem fáradságot, hogy azon a magas színvonalon tartsa, melyről méltán híres volt mindig. Ez idén is daczára a sokáig tartó szárazságnak, november elejétől igen jó vadászatok voltak és ha a korán beköszöntött fagy nem lesz tartós, úgy számos társaság, mely a falkát követi, még méltán bizhatik jó sportban.

Az Andrássy-család összes női- és férfitagjain kívül (Andrássy Géza, Andrássy Sándor és neje, özv. Andrássy Tivadarné grófné, Andrássy Iona, Borbála grófnő; Odescalchi Lili hercegnő, Liechtenstein hercegnő, Andrássy Károly, Manó, Imre, Mihály), részt vesznek még Széchényi Géza és neje, gróf Sztáray Sándor, gróf Sigray Antal, Lónyay Menyhért, Eszterházy Móricz, Pallavicini György, Rohonczy Lőrincz, báró Vécsy László stb. Gróf Andrássy Gyulát politikai elfoglaltsága Budapesten tartóztatta, holnap, vasárnap azonban Terebesre érkezik. Gróf Batthyány Lajos és neje, Andrássy Iona grófné nem vehettek részt az ünnepségeken, miután gróf Batthyány már körülbelül két hete beteg s bár már a teljes javulás útján van, az orvosi parancs még szobájához köti.

— **A Széchényi-Vanderbilt házasság.** Gróf Széchényi László és Vanderbilt Gladys házassága, mint ismeretes, december elején lesz Newporiban. A gróf a törvény értelmében Magyarországon is kihirdeti házasságát és pedig jövődől lakóhelyén, a zempléni megyei Nátáfalván. Az ottani körjegyzőség fekete hirdető táblájára már kifüggesztették gróf Széchényi László és menyasszonya házassági hirdetését. A körjegyzőség e hirdetést érdekes okmányok alapján tette közzé. A többi közt megkapta *Vanderbilt Gladys* keresztlevelét, amelynek egyik rovatában ez a megjegyzés olvasható: Fehér szőlőtől származik. Ott van az a reverzális is, amelyet a menyasszony állított ki egy amerikai körjegyző előtt, hogy mindkét nembeli születendő gyermekeit a római katolikus vallásban nevelje föl.

— **Gróf Erdődi Pálffy-Daun Vilmos meghalt.** Montebellóból jelentik: Gróf Erdődi Pálffy-Daun Vilmos, Thaino hercege, a magyar főrendiház tagja, tegnap délután itteni villájában 72 éves korában meghalt. Holttestét Stübing várba szállítják és ott fogják örök nyugalomra helyezni. Az elhalt fiának, ifjabb gróf Pálffy-Daunnak ő felségén kívül Rainer, Jenő és Frigyes főhercegek, továbbá a Pálffy, Lobkovitz, Auersperg, Windisch-Graetz, Thurn hercegi családok kondoleáltak.

— **Sétahangverseny a Mücsarnokban.** A városi ligeti Mücsarnokban holnap, vasárnap este lesz a harmadik sétahangverseny a teljes honvéd-zenekar közreműködésével. A kiállítás 9—1-ig 1 korona, 1—3-ig negyven fillér belépődíj mellett tekinthető még. Háromtól ötig zárva van a Mücsarnok s öttől tizenegyre ismét nyitva. A belépődíj ez idő alatt ismét egy korona, melyért a 8—11 óráig tartó sétahangverseny is meghallgatható.

— **Köburg Lujza ékszerai.** Brüsszelben tegnap Köburg Lujza hercegnő ügyvédje bírósági végzést kapott, amely szerint *Henricette* királyné lefoglalt ékszerének árverését három hónapra elhalasztották. Az ügyvéd beadványában kimutatta, hogy a hercegnő már kétszáz ezer frankot depozitált a hitelezők kielégítésére s hogy már csak negyvenezer frank hiányzik. A hercegnő reméli, hogy három hónap alatt ezt az összeget is megszerzi.

— **Letartóztatott gyáros.** Hamburgban ma reggel letartóztatták Möller kereskedelmi tanácsost, az altonai viaszárnyár tulajdonosát, akinek passzívái meghaladják a 8.000.000 márkát. Möller tavaly kapta a kereskedelmi tanácsosi címet. Néhány nap előtt igen drága áron egy gyönyörű autómobilét vásárolt Möller, akit a tőzsdén szerelmi kalandjai miatt *Chansonetten-Möllernek* hívtak általában. Ő maga évek óta az adóbevallási íven évi jövedelmét 200.000 márkára tölthette ki

— **Hlinka bucsuja.** Hlinka Andrásnak tudvalevőleg haza kellett volna térnie, hogy leülje büntetését. Hlinka váltig hirdette, hogy hazatér Magyarországra és bevonul a fogházba, hogy kitöltse az igazgatás miatt rá mért kétévi büntetését. Ezt azonban úgy látszik mégis megdöntölte. Egyelőre folytatja Ausztriában agitációs körútját, ahol megrázó beszédekben szól az ő martíromságáról. Most mindazonáltal a „Ludové Noviny” című tót lapban bucsuzik hiveitől, melyben többek között a következőket mondja:

„Magyarok, miért ítéltetek el engemet? Hát mivel igaztamtam én? Amit ti erényként magasztaltok, azt nálunk bűnnek és igaztásként rójtátok föl? Én a tótoknak a következőket mondtam: 1. Miért nem emel az állam nektek tót nyelvű iskolákat, ahol legalább a „Miatyánk”-ot tanuljátok meg tót nyelven? 2. Szálljunk síkra közös erővel anyanyelvünkért és miért nem adnak nekünk tót ítéleteket, jegyzőkönyveket, idézéseket, ha ezt a törvény így rendeli? 3. Miért tárgyalnak a ti ügyetekben a törvényszék előtt magyarul, holott ti nem értitek ezt a nyelvet. — Ez az a három égbekiáltó bűn, ami miatt én félszázévi vizsgálati fogságban ültem cigányok, rablók és naplopók között, egy másik félévet pedig urak és párbajozók között. Hát bűn az, hogy ha a törvények kereszttüvelét követeljük? Isten veletek, kedveseim! Vesse emlékezetébe az én tót népem azokat a szavakat, amelyeket ma írok hozzátok. Talán az utolsó ezek. Ma ellenségeim kezei közé jutok, de ti emlékezzetek rám és az igazságra. Ti, öregek, őrizzétek meg atyáitok örökét és védelmezzétek meg a hit tisztaságát. Teljesítsétek vallásos kötelességeiteket, mert tudjátok meg, hogy hit nélkül Isten nem segít meg benneteket. Védelmezzétek a nemzeti jogokat és ne adjátok fel abból egy porszemnyit se küzdelem nélkül. Ti, tótok, vagytok őslakói a hazának, ne hagyjátok magatokat kiforgatni örököstökötől, hogyha százszor is hazatérnétek szidalmaznak benneteket. Szeretnétek titeket kiforgatni örököstökötől, de ne hagyjátok magatokat. Nemrég a prágai múzeumban Verescsaginnek a „Megsebesült hős” című képét láttam. A sebesültnek azt tanácsolták pajtásai: „Feküdj le és halj meg!” Én azonban azt mondom nektek: habár súlyosan meg vagytok sebesülve úgy a szívetekben, mint jogaitokban, még se feküdjétek le és ne haljatok meg! A tót nép azért született, hogy éljen, nem pedig korai halálra. A tótok képviselők Európa lelkiismeretét! Habár ma az egész Tórország áttesendül az a kiáltás: szlovakov predlekov, mi mégis az igazságot pillantjuk meg benne, amelyik ma a Golgothára vándorol. Ne csüggedjünk, mert ezután következni a föltámadás!”

— **Ujságíró és képviselő párbaja.** Ma délután harmadfél órakor állt egymással szemben Fodor Károly vívőtermében Szmercsányi György képviselő és Hacsak Géza ujságíró, akik képviselőházi ésszeszóalkozásuk miatt párbajoztak. A felek nagyon hevesen csaptak össze s az ötödik összecsapásnál több lapos vágást mértek egymás karjára. A párbajt erre végkimerülés miatt befejezték, de nem békültek ki.

— **A nagyváradi katasztrófa.** Tegnap készült el Nagyváradon a vizsgáló-bizottság az összeomlott bérház szemléjével. A vizsgálat eredményét egyelőre titokban tartják. A szerencsétlenség után *Kossuth* Ferencz kereskedelemügyi miniszter fölhitte az iparhatóságokat, hogy minden olyan építkezésről, amelynél legalább husz munkást alkalmaznak, késelelem nélkül tegyenek jelentést az illetékes kerületi iparfelügyelőnek.

— **A veszedelmes horvátok.** A német bíróságot gyakran foglalkoztatják bevándorolt horvát munkások, akik garázda viselkedésükkel nemcsak emberben tesznek kárt, amit hírtelen indulatban követnek el, hanem veszedelmesek az idegen vagyona is, a mit már megfontoltan, számítással tesznek. A bonni törvényszék minap tárgyalta néhány horvát munkás pörét, emberölésért és vagyon ellen való kihágásért. A tárgyaláson részletesebben beszélt az ügyész a hervát munkásokról, s azt kívánta, hogy a kormány akadályozza meg Németországba való bevándorlásukat. A többi közt ezt mondta az ügyész:

— Ez a pör megvilágította azt a borzasztó veszedelmet, amely a horvátok részéről bennünket fenyeget. A horvát munkások között kétféle embereket kell megkülönböztetnünk; vannak köztük derék, szorgalmas emberek, a kiktől nincs mit félnünk, de vannak aztán úgynevezett barabesek, a hogyan őket maguk a horvátok hívják s ezek a legveszélyesebb emberek, akiket el lehet képzelni. Amazok nyomorúságos viszonyok között élnek és azért a falat kenyéért, amelyet megkeresnek, keservesen megkínálódnak. De a barabesek jól élnek s nincs az a gaztett a melyre ne vetemednének, hogy pénzhez jussanak. Ezek a barabesek óriási veszedelemmel fenyegetik a közbiztonságot és miután egész Németországban el van

nak terjedve, ennél fogva nem lehet ezt a veszedelmet elég komolyan venni. A barabesek állatoknak nézik az embereket és amikor valakit megölnek, nem azt mondják, hogy agyonütik, vagy agyonszurják, hanem lemészárolják. A barabes arra is képes, hogy a saját atyját agyonüsse, csak hogy ötven márkának birtokába jusson. Az ilyen emberek nem valók a mi társadalmunkba.

— **Szavazati jog az asszonynak.** Nagyon lármás jelenetek voltak tegnap egy gyűlésen, amelyen Gladstone Herbert belügyminiszter beszédét akart mondani. A feministák számára legelő két széksort volt föntartva, amelyen a terem többi részétől korlát választott el. De az asszonyoknak sikerült a korlátot szétszedni s a terem hátulso részébe mentek, ahol az asszony-mozgalomnak férfi hivei foglaltak helyet. Amint Gladstone beszélni kezdett, az asszonyok és a velük érző férfiak minduntalan félbeszakították ezzel a kiáltással:

— Szavazójogot az asszonyoknak!

Erre óriás láрма és verekedés támadt, amelynek az lett a vége, hogy az elnök föloszlatta a gyűlést. A verekedő férfiakat és asszonyokat kiszorították az utcára, ahol még sokáig folyt a dulakodás.

— **Björnson informátora.** Tolstoj Leó háziorvosáról, dr. Makoviczky Dusanról azt írták legutóbb a lapok, hogy ő volt az, aki a svéd költőt informálta és kérte volna, hogy emelje fel szavát a tótok érdekében. Dr. Makoviczky most levelet írt fivérének, Makoviczky Vladimírnak, a rózsahegy-i pánszláv bank igazgatójának, hogy a róla közzét állítás nem felel meg a valóságnak.

— **A Harden-pör után.** Gróf Hohenau Vilmos tábornokon kívül elsősorban Kessel tábornok, a testőrség parancsnoka lesz a Moltke-Harden pör áldozata. Annyi bizonyos, hogy Kessel tábornoknak semmi része sem volt a leplezett üzemekben, de Vilmos császár őt teszi felelőssé, mint a testőrség parancsnokát, a kiderült botrányokért, amelyekről első sorban neki kellett volna tudnia. A császár egyenes parancsára utólag tisztí becületbírósági eljárást indítottak gróf Hohenau Vilmos a la suite tábornok ellen. A vizsgálatot Löwenfeld tábornok, a császár főhadsegéde, a gárdahadtest parancsnoka vezeti. Beszéli, hogy még több magasrangú tiszt fog kilépni a hadsereg kötelékéből a potsdami márványpalota titkai miatt.

— **Összeütközés a tenger alatt.** Toulonból érkezik a távirati híradás, hogy majdnem szörnyű katasztrófa történt a tenger alatt. Toulon közelében ugyanis tenger alatt járó naszádok gyakorlatoztak és páncélos hajók ellen intéztek támadást. A manőverek közben a „Bonité” nevű tenger alatt járó naszád nekiszaladt „Souffleur” nevű tenger alatt járó naszádnak. Mindkét hajó legénye között pánik ütött ki, a hajók azonban csak jelentéktelen sérülést szenvedtek. Emberben nem esett kár.

— **Milliók Zeppelin léghajójáért.** A német birodalmi gyűlés elé most terjesztették azt a törvényjavaslatot, amelyben a kormány felhatalmazást kér, hogy megvásárolhassa Zeppelin léghajóit. Szó van a már kész léghajóról és arról, amelyet a gróf most fog megépíteni az állami számára. A kormány két millió márkát kér erre a célra. Másfél milliót szánt Zeppelinek eddigi kiadásai fejében, beszámítva az állami támogatást és az engedélyezett sorsjáték jövedelmét, 500.000 márkát pedig honoráriumképpen akart juttatni Zeppelineknek.

— **Harc a cigányokkal.** Unin községben a csendőrfőőr be akarta kísérni *Pollák* Medárd cigányt a faluházára, mert azok tollvajással voltak vádolva. A cigányok azonban ellentálltak és megfutamadtak a csendőrök és az egyik csendőrt le is ütötték, mire a másik csendőr háromszor a cigányokra lőtt. *Pollák* István és *Vasek* Kelemen cigányok halva összeestek, a többi támadó cigányokat elfogták.

— **Róma poigármestere zsidó.** A jövő hétfőn a Capitoliumban össze fog ülni a városi tanács, hogy polgármestert válasszon. A többség Nathant, a szabaddkőművesek volt zsidó nagymesterét, akarja megválasztani. Megválasztása fel fogja keltetni a Vatikán haragját, amely valószínűleg protestálni fog. A pápa, ha vatikáni forrásoknak hitelt lehet adni, ünnepélyes tiltakozást fog küldeni a hatalmakhoz

— **Női kézimunka-kiállítás.** A Tulipán-szövetség magyar védőegyesület ellenőrzésével rendezett karácsonyi női kézimunka-kiállítást V. Dorottya-utca 5. számú ház egy bolti helyiségében nyitotta meg gróf Batthyány Lajosné. Ez a kiállítás nem csupán a megszokott női kézimunkákat öleli fel, hanem az európai leglátogatottabb fürdőikura, Karlsbadban és Marienbadban nagy idegenforgalma mellett kifejlődött sajátos paszomány- és pikkelyhímzést is, nemkülönben a brüsszeli csipkéből készült női ruhadszt. A kiállítás e mellett a gyermekjáték-ipar áthonosítására és házi iparrá való fejlesztésére is törekszik.

— **Hajók a víz alatt.** A Souffleur és Bonité tenger alatti naszádok tegnap este, amidőn a touloni kikötőben egy Übüngből visszatérő páncélos hajóraj ellen támadást intéztek, a víz alatt vagy harmincz méternyi mélységben összeütköztek. A Souffleur egy biztosító nyílása megrongálódott úgy, hogy a víz behatolt. Hála a parancsnok hidegvérűségének, a megsérült hajó gyorsan a víz felületére emelkedhetett. Mindkét tenger alatti naszád azután a kikötőbe tért vissza. A tengerészeti hatóság megindította a vizsgálatot.

— **Drágább lesz a patika.** Az általános drágaság kihat a gyógyszerárakra is és a méreg közmondásos drágasága újévtől kezdve még nagyobb lesz. Az új gyógyszerárakban ugyanis felemeltek a gyógyszerek árait. Közvetlen okot az árfelemelésre a munkaerő és az edényzet szinte hihetetlen megrágulása szolgáltat. Filo János, a Gyógyszerésztestület elnöke adatgyűjtés céljából megfordult Bécsben, hogy az ottani viszonyokat tanulmányozza. Ebből kifolyólag az új árszabvány kiszámításánál tekintetbe fogják venni e tényeket és bár a gyógyszerek árát nem, de a munkadíjakat és a kötőszerek, dobozok, üvegárak és porcellánárak díját fel fogják emelni. A gyógyszerésztestület felterjesztést intéz a belügyminiszterhez, azzal a kéréssel, hogy ezen körülmények tekintetbevételével állapítsa meg az új gyógyszerárakat. E helyen megemlítjük, hogy a droguisták már is felemelték a droguák és vegyszerek árait.

— **A csitári favágó.** A nyomor az egyetlen teher, mely akkor sem lesz könnyebb, ha mégannyian is roskadoznak alatta. A díjnokok és kóristák hagyományos nyomorával ime versenyre kelt a tanítók nyomora és mégse hinnők, hogy ezáltal az előbbieket helyzete a legcsekélyebb mértékben is változott volna. A tanító nyomorgató Óbecse mellő most méltó versenytársként szegődött Csitár község. A község állami segélyben részesül iskolája részére, van meglehetősen vagyona is és mégis, mikor a tanító november elsején bemutatta fizetéséről szóló nyugtát, azt felelték neki, hogy nincs pénz és nem is lesz január elsejéig. A tanító várhat addig, családjával együtt élhet a reménységéből, ruházódhatik a bizalomból. És hogy Óbecsével is konkurráljon Csitár község bölcs előjárósága, az iskola fűtéséhez szükséges fát beszállították ugyan, de nem akadt ember, aki felaprítsa. A tanító hát maga látott hozzá a munkához és a csitári nebulók nagy örömeire tanítás előtt, után és közben lát vág az udvaron és fejszével a kezében magyarázza az egyszeregyet. Ezek az épületes dolgok pedig éppenséggel nem válnak szegényre a tanítónak, hanem elsősorban annak a községnek, mely ily kevéssé tudja megbecsülni a maga tanítóját.

— **Házasságok.** Bálint Zoltán építőművész december hó 1-én vasárnap déli 12 órakor vezeti olártához Kedacsics Stefánia asszonyt a zágrábi Sz. Márkól nevezett plébánia-templomban. Braun József, az Egyesült Villamosági r. t. tisztviselője eljegyezte Roth Sárika kisasszonyt Egerből.

Érdekes házasságkötés volt ma délelőtt Bárczy István polgármester előtt László Ferencz Filipp építész kötött házasságot Lenkey Hedviggel, a

Nemzeti Színház jeles művésznőjével. Tanúk báró Bánffy Dezső és Bezerédi Viktor államtitkár voltak. Richter Izidor, a Grüner A. Henrik czéj budapesti képviselője eljegyezte Guttman Valériát, özv. Guttman Józsefné leányát Budapesten. Eckstein Dezső fővárosi kereskedő eljegyezte Salczner Ilonkát Makóról.

— **Egy kalandor leány a rendőrség előtt.** Két nap előtt a budapesti esküdtsték fölmentette Klein Janka tizenhétéves csibészleányt, akiről kiderült, hogy kilencz társával megtámadtak egy pénzes embert, csunyán megverték és elrabolták a pénzét. Klein Jankáról a tárgyaláson szenzációsan érdekes dolgok derültek ki. Két polgárit járt, megszökött az iskolából s tisztességes családja köréből és ferenczvárosi csirkefogók közé került, akiknek a társaságában végleg elzúllott. Ezek vették rá a rablásra is, de megállapították az ellenállhatatlan kényszer és fölmentették. Klein Janka ma megint igen furcsa helyzetbe került. A banda egyik tagja, Ungár Elemér, akit szintén fölmentett volt az esküdtsték, tegnap este bevitte a kis Jankát egy Vörösmarty-utcai mulató házába s ott eladásra kínálta. Tizenkét koronát kért a tizenhétéves leányért, de ugylátszik, nem tetszett a ház asszonyának, mert rendőrt hívott, aki Ungárt is, Klein Jankát is bevitte a hetedik kerületi kapitányságra. Ma délelőtt tárgyalták az ügyet a rendőrségen. Klein Janka előadta, hogy Ungárnak elfogyott a pénz s mivel nem bírtak másképpen szerezni, elhatározták, hogy belőle rossz leány lesz és Ungár hat forintért eladja. A kapitányság Ungárt harminczöt napra elzárásra, Klein Jankát egy heti elzárásra ítélte.

— **Rabok merényletével.** Nem minden komolyság nélkül való, de azért talán mégsem egészen komoly az a hír, amely Kolozsvárról érkezik. A marosújvári fegyházból csak nemrég kiszabadult rab azt a vallomást tette, hogy a fegyházban több rab valóságos összeesküvést szőtt a kolozsvár—budapesti személyvonat ellen. A rab előbb utitársainak mesélte el, hogy több rabtársával együtt elhatározták, hogy kiszabadulásuk után dinamit-merényletet követnek el a kolozsvár—budapesti személyvonat ellen Bánffy-Hunyad környékén. A tervbe állítólag be vannak avatva olyanok is, akik a marosújvári fegyház foglyai voltak, de most már szabadlábban vannak. Ugy tervezték, hogy a kisbebi köbányából lopnak dinamitot s azzal robbantják fel a vonatot, hogy postakocsiját kifosztassák. Az utasok feljelentésére a marosvásárhelyi állomásfőnök kihallgatta a rabot, aki megismételte vallomását. Az állomásfőnök a dologról jelentést tett a kolozsvári üzletvezetőségnek, amely viszont a jelentést áttette a csendőrséghez és az alispánhoz. Nem valószínű, hogy a rab fontoskodni akart, s hogy a merénylet-gondolatát egészben és részleteiben ő kohoita.

— **Kutyahistóriák.** Londonban mostanában nyílt meg a kutyakiállítás. Képzelted, hogy ezen a kiállításon milyen pompás kutyák láthatók. Egy-egy „kiváló” kutyáért mesés árt fizetnek. A legdrágább példány egy Holland nevű kutya, amelyért kétszáz ezer sillinget kért a gazdája s ezt az árt meg is kapta. Drágán kelt el egy nyolczvan kilós bernáthegeyi kutya is, a legtöbbit azonban azok a kutyák érnek, amelyek nem eladók. A királyné is állított ki néhány nemes fajú ebet, amelyeket nagyon megbámulnak a szakértők. — Ugyancsak Londonból érkezik annak a híre, hogy ott tüntetés volt egy kutya — emlékszobera miatt. A tüntetés London egyik kerületének rendőrbíránia. Taylor ellen irányul. A viviszkezió ellenzöknek egyesülete néhány nappal ezelőtt a Batterseaparkban egy kis kutyának gránit-emlékszoberot állított, amelyre ez van vésvé:

Egy kis barna kutya emlékére, amely két hónapnyi vértanuságot szenvedett a londoni egyetem bonczani laboratóriumában.

A diákok többször megkísérelték a szobor megsemmisítését, de a rendőrök mindannyiszor megakadályozták. A múlt héten is kalapáccsca! akarták a kökutyát elpusztítani, de akkor is közbelépett a rendőrség. A merénylőket Taylor rendőrbíró elé állították, aki kisebb pénzbüntetésre ítélte őket. E miatt most naponként több száz orvostanhallgató zászlókkal és föliratot táblákkal vonul végig London legélénkebb utcáin s zajosan tüntet a rendőrbíró ellen, akinek szalmabábuját tegnap nyilvánosan elégették. A rendőrség nem lép közbe s türi a tüntetést.

— **A Sorompó alakulása Budapesten.** A Tulipán-Szövetség Magyar Védő-Egyesület ifjúsági osztálya. a Sorompó Liga most tartotta alakuló gyűlését a főiskolai egyesületek elnökeinek s főtisztviselőinek részvétele mellett. Dobieczy Sándor ügyvivő tanácsos lelkes beszédben jelölte ki az irányt, melyben az ifjúságnak haladnia kell a nemzeti szellem ápolása s a honi ipar terjesztése körül. A végleges szervezkedés céljából Pogány Pál indítványára, az ügyek ideiglenes vezetése céljából, három tagu bizottságot küldtek ki, amelynek tagjai: Kálmán Dezső, Mezei Kornél és Szász Béla. A szervezkedő gyűlés december 2-án lesz, arra az összes főiskolai egyesületek képviselőt küldenek.

\* **A tolvaj galamb.** Érdekes esetet közöl Thauziés, a galambtenyésztés egyik leghíresebb művelője. Egy nagy himgalamb a fészken dolgozott. A szomszédos gabonaföldről hozta a fészek építéséhez szükséges anyagot. Ekkor Thauziés észrevette, hogy egy másik galamb, mialatt a társa szántóföldön jár építőanyagért, apránként leszedi a fészket és az eresz végében a maga számára épít abból egy másikat. Az első galamb visszatértekor meglepetten nézegette az építményt, amely ahelyett, hogy növekednék, egyre fogy; körülnézett, kereste az eltűnt birtokát, de nem tudta az okát megérteni. Kétszer-háromszor ismétlődött a jelenet. Ekkor a meglopott galambnak egy ötlete támadt. Elrepült és csakhamar visszajött egy csomó szénaszállal, amelyeket szép rendjén a fészkeire tett. Erre ismét elszállt, de csak néhány lépésnyire, ahol elbújt és figyelt. A tolvaj csakhamar megjelent és nekilátott a szénalopásnak. Erre előtört a fészek jogos ura, rávetette magát és a csőrével meg a szárnyaival alaposan megbüntette a turpisságot. A másik nem is védte magát; mint a bűnös, akit rajtakaptak és aki érzi, hogy megérdemli büntetését, alázatosan túrta a tépázást; aztán elrepült és nem bántotta többé az idegen fészket.

— **Kiskoru tolvajok.** Két tolvajtársaságot fogott el ma a rendőrség. Mind a kettőnek tagjai csupa éretlen suhanczok, akik azonban már régen megérték a fogház számára. A jelesebbik banda feje Molnár Sándor tizenhárom éves fiú volt, aki kirakatnyitás miatt egyszer már a rendőrségre került. Fiatal kora miatt akkor nem büntették meg s a kiváló ifjúnak az volt első dolga, hogy tolvajbandát szervezett. Zamecnik József tizennyolcz éves, Klement Ferencz tizenkilencz éves, Szilassi János tizenhét éves és Morócz Pál tizenöt éves csavargók voltak társai. A hat elvetemült fiú kilencz kirakatot nyitott fel. De nemcsak kirakatot fosztogattak, hanem minden kezükügyébe eső holmit elloptak. Így a többi között bementek Csapodi Jánosnének a Nagyfüvaros-utca 10. számú házában lévő üzletébe s addig lökdösték és ütögették az elárusítónőt, hogy végül verekedés lett s a zírzarvarban az üzlet napi bevételével megugrottak. — A másik tolvaj-társaságnak Klopfer Dezső, Bognár Sándor és Talpas Muki csavargók voltak a tagjai. Ezeket a Kisdófa-utca 13. számú házában érték kirakatnyitáson. Csak Klopfer Dezsőt sikerült elfogni.

**Kivesző állatfaj.** Az amerikai síkságok hatalmas vadja, a bizon-bivaly, már teljesen veszendőben van. Annnyit vadászták, hogy az óriási területen alig maradt néhány hirmondónak. Néhány év óta a törvények oltalmukba vették az állatot s mint a legutóbbi kimutatásban olvassuk, sikerült is a tavalyi kimutatást kissé megnöveszteni. Jelenleg 1024 darab bizon tenyészik egész Észak-Amerikában és ezekből is 340 már szelid háziállattá lett.

**MOLL-féle SÓSBORSZESZ**  
legjobb fájdalomcsillapító bedörzsölés csusz, köszvény és egyéb meghűlési bajoknál. A raktárakban ólommal zárt (plombirt) üvegekben 1 korona 90 fillérért kapható. MOLL-készítmény kéréndő.

Fő-szétküldés: **MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által**  
**BÉCS, I., TUGHLAUBER 9. SZÁM.**

Videki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesíthetnek. — A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni.



**MOLL-féle SEIDLITZ-por**  
felülmulthatatlan házi-szer mindama gyomorhajoknál, melyekből a rossz emésztés és székrekedés szokott keltkezni. A gyógyszer-tárakban MOLL készítménye kéréndő eredeti dobozokban 2 kor

Fő-szétküldés: **MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által**  
**BÉCS, I., TUGHLAUBER 9. SZÁM.**

Videki megrendelések naponta posta-utánvét mellett teljesíthetnek. — A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni.

— **Milyen a luxus-utazás?** A Cunard „Caronia” halója, melyen a december 13-án induló kiránduló társaság három napon át tartózkodik, fényűzés és kényelem tekintetében is látványosság-számba megy. A szalonok, teázó-, olvasó- és dohányzó-termek a modern angol iparművészet valóságos kiállítása. Az I. osztályu kajütökben hordozható és tetszésszerint szabályozható villamos kályhák árasztanak meleget. A szűk, kerek hajóablakok helyett széthuzható selyemfüggönyökkel ellátott rendes kétfelé nyíló ablakokon át látjuk az adriai partok panorámáját. Naponként többször elsőrangú angol zenekarhangversenyek és játékaival fokozza az angol szokás szerint dusan ellátott asztal örömeit. Az uszóváros sétatérfelzeten társasjátékokkal szórakozik a hajó egy családdá tömörülő nemzetközi közönsége. Nápolytól kezdve a kiránduló társaság a gyorsvonalat első osztályán folytatja utját Rómába, Florenzbe és Velenczébe. Az olasz városok nevezetéseit ciceronék vezetése mellett kocsin vagy gondolán járva, a gyors tempo dacára is nagy kényelemmel minden fáradság nélkül járják be. Az 500 korona részvételi díj tehát, amely minden költség, még a borralók is bennfoglaltnak, igen mérsékeltnek mondható. E luxus-utazás iránt érdeklődők a Központi Menetjegyirodában (Budapest, Vigadó-tér 1.) szereshetnek részletes prospektust és bővebb tájékoztatást.

— **Halálkozás.** Dr. Kautz Gusztáv, Kautz Gyula testvéröccse, kir. tanácsos, a győri jogakadémia volt igazgatója 71 éves korában szélhűtés következtében Győrött meghalt.

— **Fővárosi Oréum.** Vasárnap a délutáni előadáson is fellép a hírneves tingli-tangli-társulat, melynek kaczagató előadása igazán egyedül áll a maga nemében. A délutáni előadás műsora úgy van összeállítva, hogy gyermekek és felnőttek egyaránt szórakozhatnak mellette. Jegyek elővétele a nappali pénztárnál. A délutáni előadás kezdete pont négy órakor.

— **Fratelli Daisinger** fiúmei cég Budapestén a királyi bérpalotában árulja a létező legjobb kávét 3 korona 90 fillérért.



x **A Richter-féle Horgony-Kőépitőszekrények és Horgony-Hidépitőszekrények.** Ha egy játékszerről mondható, hogy a gyermeket komoly gondolkodásra serkenti és a szemet és kezet egyaránt képezi, úgy ez bizonyára a Richter-féle Horgony-Kőépitőszekrényről és az újításként bevezetett Richter-féle Hidépitőszekrényről mondható, melyeknek ezen előnyök tulajdoníthatók. A Horgony-Kőépitőszekrény és Hidépitőszekrény különféle alakjaival az előbbi faszekrénynel szemben igazán új játéknak tekinthetők és már a mindegyik szekrényhez mellékelt pompás mintalapok egyszerű megtekintése elég arra, hogy magunk is ugyanazon meggyőződésre jussunk. Igazán bámulatramító, mily nagy és pompás magas- és hidépitőművek állíthatók fel már egy aránylag kis szekrényvel. Tehát valamennyi szülőnek, kik még kétségben vannak, mit vegyenek ez évben gyermekeiknek karácsonyi ajándékul, legjobb és legsikerültebb ajándéknak a Horgony-Kőépitőszekrényt és Hidépitőszekrényt ajánlhatjuk. Nehogy bevásárlás alkalmával értéktelen utánzatot kapjunk, arra kérünk figyelni, hogy mindegyik valódi kőépitőszekrény a „Horgony” gyárijeggyel legyen látva.

x 1848 óta a magyar nők divatja sokszor változott. A pártás, leibis, rokolyás nemzeti viseletet felváltotta a nagy világi, a párisi és bécsi divat. Az utóbbit különösen kedvelik és „Wiener Chick” név alatt ösmerik magyar urihölgyeink. Nincs is a világon pária egy Bécsben készült, legújabb divatu körül bérakott kosztim-aljnak. Az a sikk a szabásban, az az elegancia a kivitelben, utánozhatatlan. Mindehhez hozzájárul olcsósága: 5 forint megrendelhető: Weiler „Schossenfabrik” cégtől Bécsben, XVI., Neulerchenfelder-Strasse 2. kinek hirdetését mai számunkban a hölgyek tanulmányozhatják.

x **Az Amerikai Porcellán Poudert** r.-t. budapesti telepét nagy arányban kibővítette és termékeinek nagy részét Budapesten állítja elő. A budapesti ipartelep fizeme révén nemcsak a belföldi szükséglet egy részét, de a balkáni exportot is Budapestről irányítják.

x **Gyorsírási- és gépkutatás!** A „Stenográfia” országos Cabelberger magyar-német gyorsíró- és gépióiskola a közönség körében mutatkozó nagy érdeklődés és a nagy látogatottság következtében kénytelen volt iskolahelyiségeit tetemesen nagyobbitani és ezért a mai naptól legva az iskola már nem a Kazinczy-utczában, hanem Váci-körút 33. szám alatt létezik. November hó elején új magyar-német gyorsírási, gépirási és kereskedelmi tanfolyamok nyílnak a legelőnyösebb feltételek mellett. A gépirás oktatás teljesen díjtalan.

x **Bob-hashajtó a legkellemesebb.** 10 fillér.

x **Ha jó és olcsó divatárucikkéket akar,** forduljon Vass Jenő céghez Budapest, Erzsébet-körút 22. szám.

x **Rivoli fényképészeti műtermében** Rákóczi-ut 30., készülnek művészi kivitelben fényképek, platin, aquarell- és olajfestmények. Mint különlegességek: kis képek után másolások selyem és bársony szövetekre és ékszerbe való olajfestésű kristályképek. Karácsonyi ajándékok megrendelése idejekorán kértetnek. Telefon.

x **Zászlók, címerek,** minden kivitelben kaphatók Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.

x **Fodor-féle vívóterem** a Koronaherezeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna és vívásra.

x **Dr. Hönig Izsó** elektroterapeutai és Röntgen-intézete (Károly-körút 24.) az orvosi tudomány modern gyógyeszközeivel felszerelve páratlanul áll a fővárosban és főképp idegbeteg (neurasthenia, hysteria), csuszosok, köszvényesek, szivbajosok, elhízottak, bőrbetegek, zsámbán, álmatlanságban szenvedők stb., találnak bennél bajuk ellen sikeres gyógykezelést. Az intézet hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét.

x **Az előkelő világ** kiváló előszeretettel keresi fel a Michelstaedter utóda Váci-utca 3. szám alatti cipő-áruházát; magunk is méltányoljuk a közönség ezen elismerését, mert cipőinek mindegyike egy-egy különlegesség. A szabott árak a talpba bevésve vannak és így túlkövetelés nem létezik.

x **Mechlovits és Fái** uri szabó-céget, mely a rendeléseket pontosan intézi el, ajánljuk olvasóinknak.

x **Legújabb kötött** Berliner bluz, figaro és pale-tók Röslernél, Budapest, V., Harminczad-utca és József-tér sarkán.

x **Hölgyek kedvence.** Ez az elnevezése a Rogátsy-féle pipere-boraxnak, ennek a legkiválóbb test- és arczápolószernak és ennek nincs szüksége más reklámra, mint egyszerű próbahasználatra. Aki egyszer használja a Rogátsy-féle pipere-boraxot, hűséges marad ahhoz egész életére. Kapható minden gyógyszertárban, drogeriában és fűszerkereskedésben.

x **A tények bizonyítanak.** Ne higgyen tehát ostoba reklámoknak és nagyhatáru ígéreteknek. Ha saját egészségéről van szó, úgy csakis kipróbált szert használjon. Sok ember szenved fejfájásban, hajhullás, izomrándulásban és épp ezek hisznek a külföldi fecsegőknek, holott a tények azt bizonyítják, hogy e fájdalokat csakis az Alföldi Fehérkeresztes Sósorszeszszel lehet megszüntetni. Tegyen próbakísérletet és rendeljen egy próbátveget az Első Alföldi Cognacgyár r.-t.-nél Kecskeméten.

x **Uj czimbalom.** Mogyoróssy Gyula hangszer-gyáros, Budapest, VIII., Kerepesi-ut 71. feltalálta az aczélszerkezeti czimbalmot s így a czimbalmot a legtokéletesebb hangszer közé emelte. Bő ismertetést ingyen küld a feltaláló.

x **Fedák Sári** szobalánya hies dáma, éppen olyan hies, mint amilyen hies város az Alföldön Kecskemét, ahol a kitünő alföldi konyakot és fehérkeresztes sósorszeszt gyártják.

x **Kitünő alkalom kínálkozik** most, hogy karácsonyra szükségelt ajándékokat jutányosan beszeressék. Ezt az alkalmat Holzer cs. és kir. udvari szállító magistillú divatáruháza nyújtja. Selyem- és szövetmaradékok is nagymennyiségben vannak felhalmozva.

x **Fölté meg a borban a gyöngy,** mondja a költő s szavait az egyre növekvő árak látszanak ma már csak igazolni, ami ugyancsak nem teremt nálunk gyöngyéletet. Mindezek folytán szükséges tudni, hogy bár ritkán, de akadnak bímuláramelőtő kivételek is. Gichner János (Budapest, Erzsébet-körút 20.) paplan-, vas- és rézbutorgyáros értesíti nagybecsü vevőközönségét és a t. közönséget, hogy kizárólag hazai saját gyártmányu árucikkéit a már csak emlékeztetőből ismert olcsó árakon árusítja s árúinak minőségéről, a kiszolgálás pontosságáról a már 53 év óta fennálló cég jó hírneve kezkesedik. Bárki megkaphatja, ha kéri a cég legújabb árjegyzékét.

x **Minden órának leszakaszó virágát!** Szépen és hűlcsen mondja ezt a költő. Amde jól járó pontos és megbízható óra hiányában miként lehessen számon tartani az órákat? A megoldás egyszerű. Polgár Kálmán órásmester (műhelye, raktára és elárúsítás Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 29. sz. I. em.) órái oly megbízhatók, hogy aki az ó órái után igazodik, hiány nélkül szakaszhatja le minden órának virágát. Megbízható járásu pontos órák és divatos ékszerkekről kívánatra nagy képes album-árjegyzéket bérmentve küld a cégvezetőség.

x **Zeneműveket** — nagyalaku vaskos fűzeteket — minden hangszerre 12 krajczárért szállít Stehr és Landau Eperiesről. Árjegyzéket díjtalanul küld.



Az összes államokban szabadalmazva

**A visszavándorlás.**

— **Gróf Andrássy Gyula tervei**  
Budapest, november 23.

Amilyen súlyos veresége volt az országnak az a tömeges kivándorlás, melynek rugója a megélhetési viszonyok zuhlottsága volt, éppen olyan csapás lehet az a visszavándorlás is, mely százezrével hozza vissza a kivált elemeket, akiknek immár Amerika sem tudja a mindennapi kenyeret megadni. Súlyosbodnék ez pedig annál inkább, mennél iránytalanabban történnék a visszatért munkaerők elhelyezkedése és csak az amugy is rossz kereseti viszonyokat rosszabbítaná, ha az egyes részeket a szükségletnél több munkakereső árasztaná el.

A kormányra és a társadalomra háramló fontos feladatot gróf Andrássy Gyula belügyminiszter rögtön belátta és a nála megszokott erős kézzel azonnal hozzá fogott, hogy ezt a nagyjelentőségű nemzetgazdasági kérdést az ország jólétére intézze el. De gróf Andrássy Gyula nemcsak mint belügyminiszter, hanem mint ember is belátta, hogy már humanizmusból is kötelessége a kormánynak gondoskodni azokról, akik reményüket veszttve térnek vissza az elhagyott anyaföldre, hogy itt télviz idején kenyér nélkül ne maradjanak.

Ebben a nagy horderejű kérdésben gróf Andrássy Gyula értekezletet hívott össze a belügyminisztériumban, melyen a szakminisztériumok képviselői is résztvettek. A tulajdonképeni oka az értekezlet összehívásának az volt, hogy a külügyminiszterhez New-Yorkból tegnap délben érkezett távirat arról adott hírt, hogy Amerikában a visszavándorlás rendkívüli mérvet ölt és ez a tömeges visszavándorlás karácsonyon tul újévig fog elhuzódni.

Az illetékes tényezők tudatában vannak annak, hogy ez a nagy visszavándorlás az országra, melyben nagy munkáshiány uralkodik, nagy horderejű nemzetgazdasági jelentőséggel bír, másrészt azonban tudják azt is, hogy itt gyors intézkedésre van szükség a tekintetben, hogy a tömegesen érkező visszavándorlók serege irányítottassék és czéltudatos akció által felosztva, minden munkáscsoport oda vezéreltessék, hol a képességének és hajlamainak megfelelő munkát feltalálhatja. Egy helyesen és tervszerűen vezetett akció ugyanis elhárítja azt a veszedelmet, hogy az ország némely része a szükségletnél több munkakeresővel árasztassék el s a visszavándorlók az itteni kereseti viszonyokat rosszabbítva, az itthon maradtak közt elégedetlenséget szítsanak.

Felette nehéz problémát gördít elénk az a körülmény, hogy hitelt érdemlő tudósítás szerint a visszavándorlók egy nagy része minden anyagi eszköz híján van. Éppen most köszöntött be a tél is, melynek behatása a munkák egy részét megszünteti. Éppen ezért a kormány számít arra, hogy ipari és gyári köreink a kormányt a legmesszebb menő mérvben támogatni fogják, s módot és alkalmat fognak keresni, hogy a lehető legnagyobb számmal legyenek a visszavándorlók elhelyezhetőek.

Az egyes szakminiszterek a belügyminisztériumban tegnap tartott értekezleten történt megállapodás értelmében a lehető legrövidebb idő alatt összegyűjtik a munkásszükségletre vonatkozó kimutatásokat. Ezeket a kimutatásokat alkalmas módon országszerte közhírré fogják tenni. Fiumében a munkások szétosztását a földművelésügyi miniszter által már is felállított munkásoközvetítő kirendeltség fogja eszközölni. Pár na-

pon belül pedig gondoskodás fog történni aziránt is, hogy az északnyugati európai kikötőkön át érkező visszavándorlók részére több ponton oly időben nyújtassanak kimerítő felvilágosításokat a hazai kereseti viszonyok felől, hogy amidőn azok az ország határát átlélik, már tájékozva legyenek arról, hogy hol, mennyi és milyen munka van.

A visszavándorlás rendkívüli megnövekedése magában hatalmas ellenszer a kivándorlásból eredő állandó vérvesztés leküzdésére. Ennek a népmozgalomnak azonban, ha a kormány intézkedéseit nem egészíti ki szervesen az arra hivatott gazdasági és társadalmi tényezők célzott munkája, éppen olyan nagy horderejű káros hatása lehet, amennyire üdvös eredményeit reméljük akkor, ha mindenki megteszi a kötelességét, még pedig késedelem nélkül.

Itt megemlítjük, hogy Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter a belügyminiszter s a kereskedelemügyi miniszterrel való előzetes tárgyalások után történt megállapodásokhoz képest Fiumében a földmivelésügyi minisztérium gazdasági munkásközvetítési központjának kiegészítéseként egy közvetítési kirendeltséget szervezett, mely működését már megkezdte Fiumében. A földmivelésügyi miniszter felhívta az illetékes köröket, hogy ha működésük területén a visszavándorló munkások alkalmazását találhatnak, értesítsék a munkaadókat, hogy a bérfeltételek közlésével levélben vagy táviratban munkás- vagy cselédszükségletükről értesítsék a földmivelésügyi minisztérium munkásügyi osztályát vagy Lekky István osztálytanácsost Fiumében. A minisztérium munkásügyi osztálya s a nevezett osztálytanácsos a megállapodásokhoz képest az ipari közvetítő intézményekkel kapcsolatosan az ipari munkások közvetítését is eszközli.



## SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

### Megváltás.

(Dráma 3 felvonásban. Írta: dr. Szalay Mihály. Bemutató előadás a Nemzeti Színházban.)

Budapest, november 23.

Merészebb és mélyebb gondolata kevés színművésznek volt, mint amilyent dr. Szalay Mihály „Megváltás” című darabja fejez ki. A társadalom két ellentétes pólusának érintkezését tüntette fel; azt az érintkező pontot, ahonnan az egész társadalmi harc kiindul, ahonnan egymás ellen törő szenvedelmek lángja csap ki s tüzzel, füsttel, véskialtással tölti be a levegőt. Az ugynevezett magasabbrendű társaság érintkezik itt a negyedik renddel, a munkásvilággal. Az élvezethajásók, a kéleket, gyönyöröket vadászók, a minden földi javakban dúsakálók néznek itt farkasszemet a mindennapi kenyérért, a becsületért küzdő, rongyokba öltözött emberekkel.

Már ez a milieus is figyelemreméltóvá és rendkívül teszi Szalay Mihály darabját. Belemarkol az életbe s kihalászsza onnan az egyéneket, akik — mindegyik a maga álláspontján — örökös, soha meg-

nem szünő harcban állanak egymással. De ha merészsége csak abból állna, hogy a milieut így választotta meg, akkor ez csak fél merészség volna. Meszsebb megy, oly messze, hogy gondolkodóba ejti s meg is döbben a nézőt. A chablon-beccsület fogalmát feldönti s merészen, hogy ne mondjuk, vakmerően rámutat arra a másik, arra az igazi becsületre, mely a szív mélységében lakozik. Ez az a becsület, amelyet nem védelmez sem társadalom, sem törvény, sem szokás s amely mégis érinthetlenebb, szilárdabb, tántoríthatlanabb a törvény által kinevezett, védett és elismert becsületnél.

Hol vannak a mukkerék, a törvényes becsület vaskalaposai, a kislelkűek, akik a chablonhoz ragaszkodnak? Szinte látom kezükben a köveket, amelyekkel meg akarják a szerzőt kövezni, amiért kifejezte azt, hogy van más, értékesebb becsület is, mint amilyent ők vallanak. Mit mond ez a szerző? — kérdezik. — Hát lehet valódi becsület és tiszta erény oly nőben, aki nem pap, nem anyakönyvvezető előtt fogadott hűséget egy férfinak s mégis szent házasságban él vele? Hát van becsület, melyet nem szent ceremóniák előznek meg? Mely nő mer hitvesi hűségről, tántoríthatlan női erényről egy szót is szólni, aki törvényen kívül él házasságban egy férfival?

Akármit mondanak a törpelelkűek, Szalay Mihálynak van egy reflektora, amelylyel nemcsak ezt a becsületet világítja meg, hanem abban a képben és cselekményben, melyet kifejez, az egész társadalmat is.

Bemutat egy asszonyt, aki ugynevezett vadházasságban él együtt egy férfival, akit szeret. Nem világi törvény szerint felesége a férjének, hanem szive szerint Közöségek munkások, akik arcuk verejtékével keresik kenyerüket. Boldogok, mert szeretik egymást s mert virágzó gyermekeik vannak. Mit törődnek ők a világi törvényekkel? Eszükbe sem jut a magasabb osztályok szokásai után kérdezősködni. Az ő kis világukat betölti a szerelem; a boldogság fénye ragyogja be életüket, az enyhíti az élet harczeit, az ad nekik erőt a munkában való kitartásra.

A boldogság napjai hamar elmúlnak. A férj egyike a munkásvezetőknek. S minthogy egy nagy sztrájk, melyet ő vezetett, balul végződött, ő és ezernevezet munkás kivándorol Amerikába. Az asszony négy gyermekével otthon marad mindaddig, amíg a férj visszajöhet. Az asszony idehaza marad és dolgozik a gyermekekért is.

Ez is az életből merített, igaz jelenség. A munkásvilágban ez százszor ismétlődik.

A dráma csak ezután indul meg. A selyembársonyba öltözött alakok csak most vonulnak fel, hogy érintkezésbe jussanak a rongyosokkal.

Az asszony szép. Ez az átka. Mert a magasabb társaság férfiképviselői nem törődnek ugyan a munkások nyomorával, de ha egy munkásleány, vagy asszony szép, azt észreveszik. S jaj neki, ha nem áll vágyaik szolgálatára, különösen, ha tőlük függ megélhetése. Ezt az asszonyt is kiüldözik munkaműhelyéből. Kaczagnak, ha hitvesi hűségről, érinthetetlen női erényről beszél. Hisz törvény szerint erre joga sincs! Hisz törvényen kívül él házasságban egy férfival! Hogy mer ez a nő hitvesi erényről beszélni?

De a nő azt tartja, hogy csak az az igazi erény, mely a szívben van s a gyönyörvadászokat rendre visszautasítja. A nyomor beköltözik hozzá. A gyermekek éheznek. Egy emberséges ember, egy katolikus plébános az egyetlen ember, aki felismeri az ő erényében is az igazi érczet, az igazi erényt. Segítene is a nyomorán, de a nő a plébánosnál éppen annak a grófnak a feleségével találkozik, aki minden munkaműhelyből kiüldözte. Sőt a pap szemében is észrevette az emésztő tüzet, melyet szépségének látása gyújtott benne.

Elfut hát onnan is. Ki, az élet viharába. A férjéről egy év óta nem hallott semmit. A gyermekek még mindig éheznek. Jön a kétségbeesés, jön a végső szükség.

S most következnek a szerző legmerészebb tétéle. Azt hiszem, ez a tétel lesz az, mely a legszenvedélyesebb vitákra fog anyagot szolgáltatni. A nő nem akar egy ember szeretője lenni. Férjén kívül nem akar lenni senkié. Tehát mindenkié lesz. Utcái nővé válik, aki testét odadobja martalékul az élvezetvágyóknak. De a lelkét nem adja oda senkinek. Lelkének semmi köze ahhoz, amit testével csinálnak. Ő csak a gyere-

keinek kenyeret akar adni. Hogy mi lesz övele magával, azzal nem törődik.

Ezt a tételt egészen el lehet vetni; egészen el lehet fogadni; tulmerészeknek, vakmerőnek is lehet mondani. De aki be tud pillantani a női lélek zavarába, az emberi élet és az emberi küzdelem örvényeibe, aki fogalmat tud alkotni magának az anyáról és a hitves harcáról és válságairól, az igazi és mély megindulás nélkül nem fogja végignézhetni ezt a szindarabot.

S tartok tőle, hogy akik Dosztojevszky Szonjájának sorsán megrendültek és megindultak, azok prüderiából most szántszándékkal tagadják majd el megindulásukat. Pedig Szalay Mihály az élet sötétségbe borult, tragikus és megrendítő igazságát tárta elénk. Bemutatott és végigvezetett előttünk egy nőt, egy anyát és egy hitvest, akinek erényeit a magasabb társadalom előbb kétségbevetta, azután lehetetlenné tette, de ki minden katasztrófiája közepette igazi nő, igazi anya, igazi hitves és — ami mindenek felett megrendítően igaz — valódi erény marad.

A katasztrófia csak akkor tör rá, amikor férje visszaérkezik. Mindent el tudott viselni ez a nő, de férjének bevallani azt, ami történt vele, belső megsemmisülés nélkül nem tudta. Ugyanakkor, amikor megmondja neki a valót, méregéveget hajt fel és meghal. A pap, aki jelen van s aki bepillantott emberséges szemmel a nő lelkébe, in facie mortis, összeadja a nőt és a férfit. Halálában megváltja a nőt, akinek egyetlen vágya volt, hogy becsületes nő lehessen s hogy gyermekeinek becsületes anyja legyen.

A két ellenkező pólusnak érintkezése, a becsületes nő harca a becsületért, a harc feltüntetése, a katasztrófia rajza tökéletlen volna, ha nem illeszkednék mindez bele valamely egységes, drámailag felépített cselekménybe. De a szerencsés szerzőnek ez is sikerült. A három felvonás sem színszerűség, sem cselekménybeli egység dolgában nem tüntet fel hiányt. A közönség egy percig sem esik ki a hangulatból. Maidnem minden szereplő egy-egy karakter s mindegyik kapcsolatban van a mindig drámai cselekménnyel. A bonyodalom egyszerű ugyan, de mégis tele van izgalmakkal, és meglepetésekkel. Mindenki egyforma érdeklődéssel leste ugy a hősnő sorsát, mint a bonyodalom és fejlemény egyes mozzanatait. Szem nem maradt szárazan az egyes katasztrófális fordulatoknál. S ahol a szerző meg tudja ragadni s meg tudja indítani a nézőt, ott a szerző győzelme biztos. Dr. Szalay Mihály ilyenformán nagy győzelemmel került ki a harczból. A Nemzeti Színház pedig erős és értékes kvalitásokkal felruházott repertoirdarabokkal gazdagodott.

A szereplők legjobb erejükkel indultak harczba. Első sorban Márkus Emma és Gál Gyula. Márkus Emma a fő női szerepben a szenvedélyes nőieség mindent leigázó hatalmával játszott. A szenvedés, a büszkeség, a harag, az öröm, a benső megsemmisülés: mindez érvényesült játékában. Az átmenetekben, az indulat hirtelen kitöréseiben szinte utólráhatatlan volt. A harmadik felvonás végjelentében oly megindító volt, mint amily megrázó volt az öröm interpretálása, mikor férje visszaérkezett. Gál Gyula a lelkész szerepében belevitte mindazokat a kvalitásokat, amelyek valóban nagy művészszé teszik. Igazi embert, igazi lelkészt mutatott be játékában. Semmiféle komplikált hatás-eszközöket nem keresett. Azért volt igaz minden szava és mozdulata. Rákosi Szidi is a legnagyobb szeretettel és igaz művészettel játszta a lelkész anyjának szerepét. Kevesen vannak a színházban, akik ily bensőséggel tudnak beszélni, mint ő; olyan pedig, aki tulszárnyain tudná, egy sincs. Pethesnek csak egy jelenete volt a harmadik felvonásban. Ebben a jelenetben is mindenkit megindított. Ugyancsak egyetlen jelenetben villanyozta fel a közönséget Rózsahegyi Vizvári Mariska egy grófnő szerepében kifogástalan volt. A többi szereplő is mindent elkövetett a siker érdekében.

Dr. Szalay Mihálynak egy bluettie tavaly került színre a Nemzeti Színházban. Csak egy kis társadalmi kép volt; ötletre épült fel, de már akkor darabján, bármily rövid léleketű volt is, meglátszottak a színműri kvalitásai. Azóta megtette az utat az ötlettől a gondolatig, a bluetiől az egész estét betöltő színműig. Gyors haladás volt, de biztos. Elismerte ezt ma a Nemzeti Színház közönsége. A szerzőt

minden felvonás után számtalanszor és lelkesen a jámpák elé idézték. A színháznak pedig régóta nem volt oly győzelmes estéje, mint amilyen a mai est volt.

Timár Szaniszló.

## Színházi szemle.

Budapest, november 23.

Mintha méhkasból eresztenék ki a színpadi újdonságok raját, úgy zümmögnek, dongnak a színházi levegőben. A Népszínház Mugnone „Parasztbecsület”-ére készül. Ez a szerző lónak látta újra megzenésíteni a Giovanni Verga novellája nyomán készült szöveget. Utána — már a Magnonc-újdonság utóda is ki van tűzve — Huszka Jenő és Martos Ferencz „A fiúndér” című új operetteje kerül bemutatásra.

A Vígsház reprizre készül. „Coulisset ur”-at akarják feleleveníteni Szőgyényi Mariskával. A Vígsháznak ez az új primadonnája a francia darab női főszerepében fog bemutatkozni. Bródy Sándor és Rajna Ferencz következnek aztán, mint magyar szerzők, egyik „A tanítónő” című színművel, amelynek czimszerepét Varsányi Irén kreálja, a másik, egyfelvonásosnak „A tisztí fruska” a czime s Rajna Ferencz a szerzője. Ennek a főszerepét M. Harnat Hedvig asszony vette a kezébe.

A Magyar Színház sem marad el az újdonságversenyben. „Raffles, a betörő” a legközelebbi újdonság, erre Davis Gusztáv és Lippschütz „Margit”-ja, mely után egy francia bohóság következik, czime: „A mama”.

Az Operaház a szezon eleje óta egy becses és tartalmas hazai újdonságra készül, czime: „Eliane”. Mihalovicsi szerzői neve és tudása kezkeskedik az új opera tartalmasságáról.

És végül a Nemzeti Színház. Csak tegnap este zajlott le Szalay Mihály „Megváltás”-a s már folynak a próbák a „La Rivale” című francia drámából.

Ime, ilyen erős premióre-harcz indul meg a következő hetekben, melyben az az öröndetes, hogy az újdonságok egy jó része magyar. Csak a közönség is osztozzék a mi előlött való örömmünkben.

Már most azonban, ha ez újdonság-erdőben egy percze megállapodunk, hogy egy kissé kifújunk magunkat, lehetetlen pillanatra vissza nem tekintenünk s nem konstatálnunk, hogy a hátunk mögött hullák beritják a harezmezőt.

Mi a hiba? Nagyon sok az újdonság? Váltakozik az izgalom és a közönség arra sem ér rá, hogy magához térjen, már ragadja magával tovább az újdonság-áradat? Nincsenek a darabok elég gondosan megválogatva, vagy nem elég jól vannak előkészítve? Rossz a szereposztás, vagy hiányos a rendezés? Mi a hiba?

Igenis, tul vagyunk zsúfolva, első sorban is, a konkurrenzia örült forgata lélekezni sem hagy időt s alig hogy az egyik novitás vonata kidübörgött a premióre indulóházából, már futik a másikat — tessék beszállani, rohanunk tovább!

Miért akarnak a mi direktoraink Párist játszani? minek kell egy, ismeretlen újdonságok utáni hajszában elveszteni a fejüket nyakra-főre való bemutató előadásokkal, amelyekkel úgy járunk, mint egy lipótvárosi zsuron a bemutatottakkal, akiknek még a nevük sem marad meg a fejünkben, nem hogy az arcuk, vagy a minemőségük? A végén lenagyobbbrészevel úgy leszünk, mint Munkácsy Mihály a maga estélyén, mikor egy kandalló körül ülven, köztünk a házigazda, egyszerre csak fészkelődik cigarettázás közben az egyik vendég, akinek az ördög sem tudta a nevét s odaszól Munkácsy Mihálynak, akiről persze éppen olyan kevésbé tudta, hogy kicsoda, mint az ő róla:

— Mondok valamit, édes ur. Menjünk innen a szemközti kávéházba, mert itt rettenetes az unalom.

Miska felsőhajt és azt mondja rá:

— Azt az ur megteheti, mert vendég, de, az ördögbe is, én nem mehetek, mert — én vagyok a házigazda.

Félek, hogy lesz színház, amelyben a gazda

maga marad a kandalló körül, ha ugyan ki nem hül a kandalló és meg nem szokik ő maga is.

Mindenlitt meg tudom azonban érteni az újdonsághajszát, csak a nemzeti színházban nem. Ennek az ősi intézménynek olyan megállapodott programja, mondhatnám; hagyománya van, hogy ahhoz híven ragaszkodva, a legcsendesebb, de egyszersmind a legmélyebbreható munkássággal mindenkoron élén maradhatna a magyar színészetnek és drámalomnak. Igaz, sokan azt mondják, hogy vezérlo szerepét régen elvesztette, hogy darabjai közt a rossz megválogatás következtében tulsok a selejtes, hogy sok darab nincs kellőleg előkészítve s több efféle. Anélkül, hogy ez állítások mérlegelésébe becsátkozna, csak újból és újból azt hangoztatom, hogy az újdonságoknak ne a kvantitása, de a minősége kell, hogy döntő legyen egy országos színház műsorán. A folyó évadra ígért újdonságoknak — lelkiismeretes előkészítés mellett — a fele is sok egy színházi esztendőre. Erről most ne szóljunk, hanem akkor, mikor az év elején elhangzott nagy ígéretek listáját összemérjük a teljesített szolgálatok rovatával. Most csak arról van szó, hogy a sűrűn egymásra toluó újdonságok előkészítésére van-e fizikai idő s ha a Nemzeti Színház minden héten adna egy premióret, lehetséges volna-e előadni mindazokat az új darabokat, melyeket az év elején kiadott programi ígért?

No, de hiszen nem azért ígérték az új darabokat, hogy meg is adják, sem a nemzetinél, sem másutt. Az ígéretek „zacskóba zárt szelével” — mint Katona mondja — könnyű a port felkavarni. Igérni és megtartani — az már más dolog. Ad vocem: ígért! Van a Magyar Színháznak egy elfogadott eredeti darabja, melynek czime: „Az ígért föld” s amely, mint mondják, éppen ezzel a témával foglalkozik. Vagy ezzel is úgy vagyunk, mint Harpagon mester, aki nagy felbuzdulásban azt mondja, hogy: No, legközelebb majd ígerek neked valamit!

Az öreg Brunnernek, aki szatóc volt falun, egész vagyona egy kehes szürke lóból állott. Halálos ágyán sorba odahívta az öt fiát s titokban mind-egyiknek odaigerte a kehes lovat. Alig hogy a szemét behunyta szegény, még el se siratták, már belekapaszkodtak a kehes szürkének ki a fülébe, ki a farkába. Huzták-vonták a nyomorult dögöt, míg végre alig maradt szőr szegénynek a farkzatában. Akkor azt mondja a legfiatalabb, a Móricz:

— Testvérek, így meg nem egyezünk soha. Mondok azonban egyet. üssük agyon és küldjük az öreg után... Legyen az övé!

Hát az isten éltesse a gazdát, hogy ne kelljen utána küldenit a szürkét!

Váradí Antal.

(\*) **Raffles.** Szerencsénk volt ma este egy angol brigantinhoz, aki frakkban fosztogat és tudomásul vettük, hogy ködös Albionban is virul a betyáromantika és van, aki szimpatizáljon egy ügyes gazficzkóval, még akkor is, ha elméjét gaztettek kieselésére, bátorságát betörések végrehajtására használja Hornung és Presbrey darabját, amelyet ma este a Magyar Színházban mutattak be, külföldön hónapokig játszották és a közönség szimpatizált Raffles-sel, az uri betörővel. Pedig éppenséggel nem nagy alak, alig valamivel nagyobb, mint szerzői, akikben csak egy, üzleti szempontból jó ötlet volt meg, de nem a készség, hogy jó darabot gyártsanak. Ők éppen csak meglátták, hogy irodalommal nem közös, de érdekfeszítő olyan darab, amelyben az analomig elcsépeelt Sherlock Holmes helyett egyszer a bílnős diadalmaskodják, megnyerné a közönség rokonszenvét és vállalkoztak egy ilyen darabnak a megírására, azonban anélkül, hogy ötlettel s az ilyesminél elengedhetlen nagy színpadi rutinnal rendelkeztek volna. A Rafflesben nincs meg az idegeket állandó feszültségben tartó izgalom, a cselekmény hijján van a meglepő fordulatoknak és a helyzetek, talán egy-kettőt kivéve, nincsenek úgy megkonstruálva, hogy visszafójták a nézőbe a léleketet. A szerzők az angolok-

nak oly kedves holdvilágos színtimentálizmussal higitották az amugy sem tulságosan sok ötlettel komponált cselekményt s ezzel elérték azt, hogy az angol közönség előtt teljes diadalt arattak, de némileg unalmassá tették darabjukat a külföldön. Így senkit sem érdekelt a darab exozicziója, az, hogy Amersteth lord házában az uri betörőtől tartanak, mert a vendégek közt azonnal meglátták Raffles-t, aki nem is hagyja sokáig kétségben a netalán kétkedőket. Igen, Raffles, az ősrégi angol családból származó gentleman az uri tolvaj, nem sportból, hogy átélje az izgalmak izgalmait, hanem közönséges haszonlesésből. Bredford, a detektív sajnálatos lassúsággal és komikus körülményességgel le is leplezi, de Raffles, mert szerzői befejezésül nem tudtak külön trükköt kiészelnit, bután megszökik, amit megtehetett volna már réges-régen. A lágyabb akkordok? Igen, ezek is megcsendülnek. Raffles szerelmes egy ladybe, a lady viszont s ez arra jó, hogy a szökevény utiköltéséget kapjon a kisasszonytól.

Nem, egyáltalában nem kiváló, sőt nem is érdekes a Raffles, a maga lassu menetében. A mi közönségünket csak maguk az események érdekelték és ezért volt nagy sikere az izgató akcióban bővelkedő harmadik és negyedik felvonásnak. A szellemtelen dialogusok és az elejtett játékok azonban nem érdekelték a publikumot.

Az ilyen darabnak határozott játékkilusa van s ha azt nem találjuk el, a darab száz százalékot veszít érdekességéből. A Magyar Színház rendezőjétől távol állt ennek a stílusnak az ismerése és ez rovására volt az előadásnak. Lassúságban és elnyújtottságban elpárologtak az izgalmak. Somlaiból, a czimszerep személyesítőjéből hiányzott a szerep karakterének ismerése és ide-oda ingadozott. Czinikus volt, majd tulságosan finomleki, biztos alapszín nélkül. Vágóróól nem tudtuk biztosan: tudatosan torzít játssza a detektív alakjának, vagy öntudatlanul komikus az ábrázolása. Nagyon jó volt Borostyán Sári, aki diszkréten és sok bensőséggel játszott meg egy szerelmes fiatal leányt. Kedvesen mozgott és szépen beszélt egy fiatal kezdő, Lóránt Ilma, G a r a s, Ré t h e y, P a p p, P o l g á r Ilona alakításai tetszettek.

U. D.

(\*) **A Pillangócsata.** Az Országos Színművészeti Akadémia növendékei ma este egy, az Akadémia műsorán egy látszik állandóvá lett meglehetősen izetelen német darabot, S u d e r m a n n Pillangócsatáját játszották el — kiváltképen nem a Nemzeti Színházban, de a saját színpadukon. Tavaly és harmadéve nagyobb szerencséje volt ezzel az Akadémiának, az idén szörnyen döcögött a darab, a színpadon állandó volt a kaposás, a tájékozatlanság, hogy ne mondjuk, fejtelenség. Pedig van egy-két növendék, akitől sok szépet és jót lehet várni, például V á r a d y Ilke (Rózsika), kinél pompásabb naivat már ma is keresve kell keresni. Értékes kvalitásokat mutatott be G e r z s ó Szerén, (Hergenstein Elza) egy kaczer fiatal özvegy szerepében, meglepő az a biztonság, amelylyel a színpadon mozog és kellemes érzéseket tud kelteni a szeretetreméltóságával, még mikor tetetésből kedveskedik is. Méltó harmadik volt köztük B e n e s Ilona (ö.zv. Hergentheimné), kire egy fárasztó anyaszerepet bíztak, melyben sok a természetellenes színpadi csinálmány, miért is, vajmi nehéz belőle elfogadható alakot teremteni. B e n e s Ilonának meglepően sikerült ez és tehetsége mellett ez a legfényesebb bizonyíték. A férfi-növendékekről kevesebb jót mondhatni. H u n y a d y Andor sok gondot fordíthatott a vén házsártos Winkelman szerepére, de alakítását nem lehet sikerültnek mondani. Tulzaisai azonban, melyekkel hatni akart, nem az ő terhére esnek, hanem az iskolára, melynek vigyáznia illenék, mit szabad megengedni és mit nem. Amivé ez a vénember-szerep az ő kezében lett, az tul ment az esztetikailag megengedhető torzítás határán. Pedig gyakran meglátszott, hogy Hunyadyban van tehetség és ambíció is — csak a jó vezetés hiányzik. K i s s Lajos a világias kereskedelmi utazó szerepéből meglehetősen szintelen alakot csinált. Ugy látszik,

**Nagyszombati cacao és csokoládégyár Nagyszombat.**

==== Kérjünk: földrajzi, történelmi, természetrajzi és mesecsokoládét. ====

ez a szerep nem is neki való. A közönség alig töltötte meg félig a színházat, lehet, hogy a szereplők kedvetlenségét ez is fokozta.

D. Gy.

(\*) **Slezák távozása a Bécsi Operától.** Slezák Leó kamaranékes, ki hangversenyi révén nálunk is nagy népszerűségnek örvend, megváltik a Bécsi Operától. Slezák azért távozik, mert igazgatójával több követelésére nézve nem tudott megállapodásra jutni. E követelések saját bevallása szerint a következők: a szezonban két tizenégnapos szabadság, öt éves szerződése folyamán adjanak kétszer alkalmat amerikai vendégszereplésre, végül, hogy az operai szezon elmúltával, május 15-én, miként Kurz kisasszony, szabadságra mehessen. Az igazgatóság csak felét akarta teljesíteni e követeléseknek, amit Slezák nem akar akceptálni és inkább megváltik az Operától. Egyelőre több estén fog szerepelni a bécsi Népeperánál, mely után valószínűleg a müncheni Udvari Operához fogják szerződtetni.

(\*) **M. Szoyer Ilonka fellépése.** M. Szoyer Ilonka, az Operaház kitűnő művésznője, aki, mióta a színház egyik próbáján eszméletlenül összeesett, súlyos betegesen feküdt, már teljesen felépült és december 1-én, Smetana Eladott menyasszonyának reprizénjára megkezdte művészi működését.

(\*) **Népszínház-Vigopera.** A Népszínház-Vigopera műsorát még mindig a Bátkirálynő tölti be, Küry Klára felléptével. Az operett vasárnap, hétfőn, kedden, szerdán, szombaton kerül színpadra. Csütörtökön a „Denevér”-t adják s a darab keretében koncert lesz, amelyen Schrödter Frigyes kamaranékes, a bécsi udvari opera tenoristája énekel. Pénteken a Vöröshaju megy Blaha Luizával.

(\*) **Magyar Színház.** A Magyar Színház műsorán a Raffles dominál. A Raffles mellett három olcsó előadás jut az eddigelő mindig zsúfolt házak előtt színpadra került kerülő utnak. Szombaton kezd meg vendégszereplését a híres finn színművész, Aalberg Ida, akinek első fellépése Ibsen-darabban, a Rosmersholm-ban lesz, mérsékelt főemelt helyárral mellett.

(\*) **Varázskeringő.** A Király-Színház e heti műsorán már ott szerepel a mai operett-irodalom legszenczáciosabb sikere, a Varázskeringő. Kedden játszzák ugyanis először a Strauss Oszkár világszerű népszerű darabját, amelyre már elfogyott minden jegy s amely előreláthatólag a budapesti közönségnek is hosszú ideig legvonzóbb operettje lesz. A Varázskeringő szereplői között Petrás Sári, Orley Flóra, Ráthonyi Ákos, Németh és Papir mellett van Ötvös Gitta is, aki Francis, a híres hegedűs-leányt kreálja. A Varázskeringő sorozatos előadásokkal teljesen betölti a hét műsorát, a bemutató előtti napon, hétfőn, valamint a vasárnap délutánokon a Vig özeveg-et játszzák Z. Bárdy Gabi asszonnyal.

(\*) **A babona.** Az Uránia-Színház újdonsága, a „Babona” iránt, amely hétfőn kerül bemutatásra, nagy érdeklődés mutatkozik. Ugy a darab tárgya, mint annak földolgozása nagy sikert ígér.

(\*) **Képzőművészet.** Nagy Zsigmond kollektív kiállítása, mely iránt a közönség állandó érdeklődést tanúsít, még csak néhány napig lesz nyitva, mert a Könyves Kálmán szalonjában már rövidesen hozzáfognak Ujváry Ignác gyűjteményes kiállításának rendezéséhez. Nagyon érdekes kollektívját december 4-én szándékozik a közönségnek bemutatni.

(\*) **A Lipótvárosi Kaszinó művészeti díja.** A Lipótvárosi Kaszinó ezerkoronás művészeti díját ma délután ítélte oda az illetékes pályabíró, a Képzőművészeti Társulat téli tárlatán. A díj kiadását illetőleg titkos szavazással döntöttek és az összes szavazatkapt a Vasárnap című festményével, amelyet a Képzőművészeti Társulat már megvásárolt a Szépművészeti Múzeum számára.

(\*) **A Magyar Tudományos Akadémia** hétfőn, november 25-én b. n. 5 órakor összes ülést tart, melynek tárgyai: 1. Heinrich Gusztáv r. t. Jelentés a Kóczán-pályázatról, 2. Az 1908. ülésor bemutatása, 3. Folyó ügyek.

(\*) **A római művészeti ösztöndíjak.** A Fraknoi Vilmos püspök által alapított római művészeti ösztöndíjakra hirdetett legújabb pályázat dolgában ma itélkezett az Országos Magyar Képzőművészeti Tanács, mint illetékes pályabíró. A tanács elsőbbséget a festészeti pályázat fölött döntött, amelyben összesen tizenegyen vettek részt. A feladat a budai Rákóczi-

kollegium falfestményei vázlatainak elkészítése volt. A műveket, amelyek a Szépművészeti Múzeumban voltak kiállítva, tüzetesen megsejmeltek, azonban azok közül kivételre méltót egyet sem találtak. Legtöbb művészi készséget a pályázók munkái közül Smigelszlay Oktáv festményein konstatáltak, aki azonban nem a kitűzött feladatot oldotta meg, hanem néhány régebbi egyházi témájú munkáját küldötte be. Dr. Térey előadó indítványára elhatározták, hogy Smigelszlayt főlösztöltik a feladat megoldására, mivel munkáiban garanciát látnak arra nézve, hogy a feladatot sikerrel fogja megoldani. — A szobrászati pályázat feladata volt domborműben megmintázni Zrinyi Miklós látogatását Tassónál a Janiculuson. E pályázaton összesen ötven vettek részt, de miután egyik művész sem felelt meg teljesen a kívánalmaknak, a tanács akként határozott, hogy a pályázatot újból kiírja, még pedig a pozsonyi templom számára létesítendő Pázmány-émlékre. A múzeumból a tanács átvonult a múcsarnokba és itt megnézte Damkó Józsefnek, a római díj legutóbbi nyertesének a téli kiállításon kiállított s a római laterán-templom számára mintázott művét. A domborműveket egyhangúlag elfogadták, csupán az előadó: Strobl Alajos indítványára annak keretén kell némi módosítást tennie a művészeknek.

(\*) **A Doby-kiállítás megnyitása.** Doby Jenőnek, a nemrég elhalt rézkarczó művészek műveiből rendezett gyűjteményes kiállítást ma délelőtt nyitotta meg innepélyesen Molnár Viktor közoktatásügyi államtitkár a szépművészeti múzeumban. A megnyitásra előtű a meghalt művész családja, továbbá testületileg jelentek meg ezen az iparművészeti iskola tanárai, élükön Morelli Károly igazgatóval s az országos képzőművészeti tanács tagjai báró Forster Gyula vezetése alatt, valamint a szépművészeti múzeum tiszviselői kara dr. Kammerer Ernő miniszteri tanácsos, igazgató vezetésével. Az államtitkár dr. Térey Gábor udvari tanácsos, a múzeum meztöszötályának igazgatója fogadta és üdvözölte. Az üdvözlés után az államtitkár behatóan megsejmelte a rendkívül érdekes és értékes gyűjteményt. Szemle után elismerését fejezte ki a látottak felett és köszönetet mondott dr. Téreynek a kiállítás rendezéséért. Ezután szívveljesen búcsút vett a család tagjaitól és az egybegyűlt uraktól és eltávozott. A kiállítás minden szombaton, vasárnap és hétfőn délelőtt 10 óráig íél 2-ig diitalanul megtekinthető.

(\*) **Az Ezredévi Emlék új szobrai.** A Képzőművészeti tanács báró Forster Gyula elnöklete alatt ma délelőtt ülést tartott Zala György műtermében s megsejmelte az Ezredévi Emlékre mintázott Mária Terézia szobrát és Szent László király relífiét. Mind a kettőt elfogadták és az öntésre megadták az engedelmet. Kriesch Aladár festőtanárnak a zeneakadémia új palotájának díszítésére festett falfestményeit kedden tekintni meg a tanács.

(\*) **Budapesti Cabaret Színház.** A Teréz-körtű Budapesti Cabaret Színház óriási sikert novemberi műsora már csak három estén kerül előadásra, mert szerdán, november 27-én már az új, decemberi műsor kerül bemutatásra. A mostani pompás műsor utolsó estéinek különös érdekességét ad az ujonnan szerződötött művésznő, Kepf Jolán fellépése. Az új műsor egy sereg szenzációt hoz, melyek közül megemlítünk három új bohózatot. Ezek: „László Fülöp műtermében”, „A pesti kávéház”, és a „Zrinyi kirohanása” című dramatizálási paródia. Az új műsorhozza Nagy Endre „A pesti agrár” című jelenetét is és „A Vajda az Abbaziában” című állandó sikerű jelenet új változatát, melyben Eötvös Károly személyesítője a magyar zenéről is fog elmélkedni többek közt. László Rózsi és Ferenczi Károly teljesen új Cabaret-számokkal szerepelnek az új műsorban, mely kiválóan hálás feladatokhoz juttatja a népszerű művészegyüttes minden tagját.

(\*) **Intim Színház.** A Sándor-téri délutáni színház minden héten tartja műsorát új bohózatokkal és magánszámokkal. Kedden kerül színpadra Guthi Somanak egy újabb bohózata. Érdeklázasság czimvel, továbbá Chorin Gézának Az új Diogenes című operettje és Forró Pálnak Csipke című vígjátéka. Ezenkívül számos magánszám van a műsorban. Ezek közt szerepel A kis szökevény című monológ, melyet Radnai Zsuzska fog előadni.

(\*) **Hangverseny-naptár.** Holnap — vasárnap — este 5 óra íél órakor a budapesti kamarazene-kör második hangversenyét rendezti a Deák-téri evang. iskolaépület dísztermében, Gy. Alexander Ersei énekesnő közreműködésével.

Hétfőn, 25-én lesz a brüsszeli vonósnégyes első kamarai zeneestélye a Royal-szálló termében. Előadásra kerül Grieg G-moll, Mozart B-dur és Brahms C-moll vonósnégyese.

Kedden, Kemény-Kladivko—Szerémi—Schifer négyes társasága ugyanott rendezi második estéjén Kaza! Biri énekesnő és Kelen Ida zongoraművész közreműködésével. A műsor ez: 1. Csajkovszky vonósnégyese. 2. Ének. 3. Brahms C-moll zongoranégyese. 4. Ének. Jegyek a „Harmonia” zeneműkereskedésben válthatók.

Szerdán lesz Svärdström Valborg búcsuestélye. Ez alkalommal a kiváló művész Brahms, Schumann, Loewe, Strauss, Wolf és Grieg tolmácsa lesz, azonkívül nagyobb sorozat svéd eredeti dalt vett fel műsorába.

Csütörtökön Vecsey Ferencz tartja meg hangversenyét a fővárosi Vigadó nagytermében, Buttykay Ákos közreműködésével. Előadásra kerül: 1. Buttykay: szonáta, zongorára és hegedűre. 2. Dvorák: hegedűverseny. 3. Bach: Ciaconna. 4. Paganini: God save the king.

Pénteken Heinemann Sándor rendezi búcsudalestélyét a Royal-szálló termében, Coen Luna párisi zongoraművész közreműködésével. Erre a hangversenyre, valamint a brüsszeli és Svärdström estéire jegyek Méry Béla zeneműkereskedésében kaphatók.

Szombaton, e hó 30-án Gmeiner Lula és és kir. kamaranékesnő tartja egyetlen dalestélyét Pahlen Rikárd zongoraművész közreműködésével a „Royal”-teremben. Műsora a következő: I. a) Schubert Der Tod und das Mädchen. b) Auf dem Wasser zu singen. c) Liebe schwärmt auf allen Wegen. d) Das Lied im Grünen. II. a) Brahms, Nachtigall. b) Salome. c) Sonntag. d) Wie komm' ich denn zur Tür herein. IV. a) H. Wolf. Um Mitternacht. b) Wandle ich im Morgentau. c) Rat einer Alten. d) Mausfallensprüchein. V. R. Strauss. a) Ruhe meine Seele. b) All meine Gedanken. c) Dir meines Herzens Kronelein. d) Ständchen. A harmadik számot Pahlen Rikárd a következő számokkal tölti ki: a) Schumann, Ária a fis moll szonátából. b) Schumann, E-dur Movelletta. c) Schubert, Fischhof, Balletzen Rosamundából. Jegyek: 10, 8, 6, 4 és 2 koronáért a „Harmonia” zeneműkereskedésben kaphatók.

Vasárnap, december 1-én Weltmann Rózsi és Feri testvérek hangversenyeznek a következő műsorról: 1. Bach. Versenyű 2 hegedűre (D-moll). 2. H. W. Ernst fis moll versenyű (W. Feri). 3. Bach, Ciaconna (W. Rózsi). 5. Rubinstein, Románz. Wieniavszky, Tarantella (W. Rózsi). 6. a) Wieniavszky, Souvenir de Moscou. b) Paganini, Mózes ábránd. (W. Feri). 8. Erkel—Huber. Hunyady-Ábránd, 2 hegedűre. A hangverseny műsorát Santelli Paola a Tosti és Puccini dalival, valamint Tosca és Semiramis operákban egy-egy áriájával gazdagítja. Jegyek a „Harmonia” zeneműkereskedésben kaphatók.

Dohnányi Ernő tanár december 2-iki hangversenyén a „Royal” teremben a következő műsört játszza: Schubert, op. 78. — Szonáta — Fantázia. 2. a) Beethoven, Szonáta op. 31. 2. sz. Variációk op. 76. 3. Dohnányi, op. 17. Humoresken in Form einer Suite. 4. a) Chopin, 10. Präludium op. 28-ből. b) Grieg, op. 24. Ballada. Jegyek: Csekély számban a „Harmonia” zeneműkereskedésben kaphatók.

Dessoir Susanne, a nagyírű berlini énekesnő, ki december 5-én mutatkozik be először a budapesti közönségnek, nagyon érdekes műsört készített debütjére. Benne lesz több mint 10 nemzet népdala, Mozart, Schumann, Grieg és Reinecke gyermekdalai, ezenkívül még külön ciklusban a legszebb német népdalok. Dessoirné estélye kétségkívül egyik művészi eseménye lesz az idei szezonnak.

A Hubay—Popper—Dohnányi—Stavenhagen—Backhaus-féle „trió” hangversenye első estéje december hó 7-én a Royal-teremben lesz Dohnányi Ernő közreműködésével és a következő műsorról: 1. Schubert. Zongora-trió B-dur. 2. Brahms, hegedű szonáta G-dur. Hubay Jenő tanárral. 3. Beethoven, nagy Esz-dur zongora-hármas (op. 72.). Jegyek még csekély számban a „Harmonia” zeneműkereskedésben (IV. ker., Váci-utca 20.) kaphatók.

Cervi Anna dalénekesnő az idén ismét és pedig december 12-én rendez a „Royalban” dalestélyt, melyre jegyek a „Harmonia” zeneműkereskedésben kaphatók.

A december 4-iki harmadik filharmoniai hangverseny vendége Thibaud Jaques tanár, francia hegedűművész. Ez alkalommal Lalo „Sinfonie espagnole” című darabját fogja előadni, amelyet nálunk már régen hallottak.

Kapható, míg a készlet tart, egyedül:

**ÖRÖM SÁNDOR**

levélpapir-áruházában,

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 17. szám

44 darab III. osztályu alumínium-toll 90 fillér.

**Karácsonyi Ocassio!**

a legszebb és legolcsóbb ajándékok.

**Világ-rekord!!**

**Világ-csoda!!**

144 darab I. osztályu alumínium-toll 180 kor. 144 darab II. osztályu alumínium-toll 120 kor.

Családi levélpapír óriási doboz ára 3 K. 100 darab egész finom csontlevélpapír, 100 darab színes bélsű borítékkal összesen 200 darab, 1.20 K. Névjegyek a legszebb kivitelben, 1000 drb. Kohinor cigarettá-hüvely ragasztás nélkül 2.10 K. Vidékre csak utánvéttel, v. a pénz beküldése mellett. A fenti árukat kérem sürgősen beszerezni mivel a készlet rövid ideig tart.

Hármas hangverseny. Rosenthal Mór, Bertram Tivadar, és Playfair Elzie hármashangversenye iránt rendkívül érdeklődik a közönség. Rózsavölgyi zeneműkereskedésében, hol a jegyeket árúsítják, ezen érdekes estére tömegesen jegyzik elő és váltják ki a belépőjegyeket. Bertram kamaracénekes ma sürgönyileg értesítette a rendezőseget, hogy műsorába főleg oly dalokat vesz fel, melyek közönségünk kedvencei; ilyenek Schuman „Két gránátosa”, Leowe „Nöckje” stb. Rosenthal jelenleg Németországban aratja diadalait. Playfair a múlt héten Colonne zenekari hangversenyén játszott Párisban, hol oly sikere volt, hogy rögtön még egy hangversenyre szerződtek. A hármashangverseny december 3-án lesz a pesti Vigadó nagy- és kistermében.

Kresz Géza hegedűművész, mint már jeleztük, december 10-én tartja önálló hangversenyét a „Royal”-teremben, mely alkalommal egy roppant érdekes új műsorral kedveskedik híveinek és a közönségnek, ki őt tavalyi ostendei működéséről ismeri. A hangversenyt a „Harmonia” zeneműkereskedés rendezi.

A svéd Svärdström-négyes (Valborg, Zigrid, Astrid, és Olga) szerdán, december 11-én tartja egyetlen dalestélyét e szezonban. A művésznők szokás szerint nagyon változatos műsort hoznak magukkal, amelyben szölk, duók, terczettek, és kvartettek váltakoznak és mindenestre ritka műélvezetet biztosítanak.

Pénteken, december 13-án ismét új ismerkedés. Lammen Mientje, fiatal, bájos hollandi énekesnő, fényes kritikái szerint teljesen Calpue mintájára ült, feltűnő szép hangú művésznő jön Budapestre, önálló dalestélyen bemutatkozni. Berliini lapok ítélete szerint Lammen kisasszony nagy karrier elején áll. Budapesti hangversenyét Méry Béla rendezi.

A Budai Dalárda december 7-én, szombaton este 8 órakor a Budai Vigadó összes helyiségeiben táncszal egybekötött alapítási dalestélyt rendez fiennállásának 43. évfordulója alkalmából. A dalestélyen Sztójánovits Jenő egyesületi karmester vezetésével dr. Pallády Leontinné, Korbuly Gizella, Pichler Elemér, Popper Bódog és Tornay Károly működnek közre.

### IDEGENEK UTMUTATOJA

Ajánlhat beszerzési források

#### BUDAPESTEN.

##### Angol férfi- és női- szabó.

Pohner Ferenc férfi és női szabó Váci-utca 26 Páris-utca sarok. Állandó nagy választ a legújabb divatszövetekben.

##### Biztosítás.

Első Leánykiképzési Alapítvány. Gyermek- és életbiztosító Intézet Budapest, VI. Teréz-körút 40-42. Alapítva: 1863. Legelőnyösebb díjtáblázatok gyermek és mindennemű életbiztosításokra, havi befizetések mellett is. — Tartalékok: 10.000.000 korona. Eddig kifizelt biztositott összeg hét millió korona. Biztosítási állomány 46.000.000 korona.

Assicurazioni Generali (Triestini ált. biztosító-társaság). Alakult 1831-ben. Részvénytőke és tartalékalap: 300 millió korona. Budapest, Dorottya-utca 10. sz., az intézet saját házában. Életbiztosítás minden módozat szerint, valamint fuellátási és leánykiképzési biztosítások. — Tűz-, szállítvány-, betöréssel lopás elleni és üvegbiztosítások. — Jégbiztosítás a Magyar Jég- és viszonybiztosító részvénytársaság (Budapest, Nádor-utca 5. sz.) által. Részvénytőke és tartalékalap 7 millió korona. Egyenkénti és csoportos balesetbiztosítások (egyenkénti balesetbiztosítások díjvisszatérítéssel is) az Első o. ált. baleset elleni biztosító társ. által (Budapest, Dorottya-utca 10. sz.) — Részvénytőke és készpénztartalék 19 millió korona.

##### Bankok és takarékpénztárak.

Budapesti takarékpénztár és Országos Zálogközlő Részvénytársaság. Befizelt részvénytőke: 10 millió korona. Elnök: Tolnay Lajos, vezérigazgató: Benke Jyula. Központ és Magy. kir. szab. osztyálysorsjáték közlése helye: VI. Andrásy-ut 5. Kézi zálogközlő: IV. Károly-körút 18; IV. Ferenciek-tere 4. Irányító-utca sarkán. VII. Király-utca 57; VIII. ker., József-körút 2. VIII. Ullói-ut 6. sz.

Városlégi takarékpénztár r.-i. Budapest, IV. Kilyó-ter 1. sz. Alapítóke: 10 millió korona. Alapítva 1892.

##### Víz- és légszuszvezeték és csatornázás.

Asurnyi E. utóda Janisch János és fia Budapest, VII. József-utca 12. sz. csatornázási vállalata, optilobádogos műhelye és horgany díszítmények gyára. Légszusz- és vízvezeték, központi fűtések, szellőztető készülékek, szivattyuberendezés, árnyékszék, vízellék, mindenemű gőz-, magán- és nyilvános fűrdő, hidegvízgyógyintézetek-, melegvízkészítő-berendezések fűtő-fűzhely összeköttetéssel vagy saját tűzhelyivel. Ambergi légszuszfejlesztő gépek, világítási, fűtési és műszaki célokra. Saját légszusz-készülék minden házában. Telefon 29-82.

### Háztartási cikkek.

Drogua és háztartási cikkek V., Báthory-utca 9. sz. „Szabadság”-kávéház mellett.) Rendeléseket pontosan házhoz szállítunk. Telefon-szám: 12-30. Hess Izido és Társa „Korona”-drogeria.

### FŐVÁROS.

(A gázgyár megváltása. A gázgyár dolgának az előkészítésére kiküldött bizottság Bárczy István polgármester elnöklésével ma tartotta alakuló ülését. A polgármester bejelentette, hogy a becselő bizottság most végzi a munkát s nemsokára befejezi. Akkor majd rendelkezésre állnak az adatok s a bizottságnak akkor kezdődik meg az érdemleges munkája. Hosszu vita volt azután arról, hogy milyen formában tárgyaljanak. Plattly György ugyanis azt akarta, hogy hetenkint tartsanak ülést s az anyagot részletesen terjeszszék elő s hogy utasítsák az ügyosztályt, hogy jelentését a változott viszonyoknak megfelelően egészítse ki. Nagy vita után végre Márkus József indítványára abban állapodtak meg, hogy január első felében hívja össze a polgármester újra a bizottságot, addigra meglesz a becslés eredménye s addig egészítse ki az ügyosztály jelentését. Sokat vitakoztak azután arról, hogy a szakbizottságok is nyilatkozzanak-e ebben a kérdésben, vagy mindent ez a bizottság végez. Miután ebben a kérdésben megállapodásra jutni nem tudtak, a jövő közgyűlés fogja a választ megadni rá.

(A pénzügyi és gazdasági ügyosztály előterjesztése. Az üres háztelkek megadóztatása és az értéknövekedési adó behozatala tárgyában a pénzügyi és gazdasági ügyosztály, amint már annak idején említettük, nagyobb előterjesztést tett. Az előterjesztés első sorban vizsgálja a vonatkozó tudományos szakirodalmat és ennek az adónemnek a külföldön való alkalmazását. Ismerteti az angol, francia, porosz stb. rendszert. Foglalkozik a betér ment (értéknövekedés-adó) kérdésével és vele kapcsolatos ügyekkel, valamint azzal, hogy ezeknek a behozatala esetén milyen eredmények várhatók. Végül az ügyosztály javasolja:

1. Határozza el a közgyűlés a főváros területén levő üres háztelkeknek tényleges (forgalmi) értékük szerint való megadóztatását. Az üres háztelkekkel egyforma elbírálás alá esnek azok a telkek, amelyek viskóbarakk, bódé vagy ijesféle építmények vannak, amelyek részletesebben majd a szabályrendeletben fogják körüírni. Az adózás keresztülvitele céljából a főváros területe három övezetre osztandó s a belső övezetben az évi adó kulcsa az érték 4 százaléka, a középső övezetben 3 százalék, a külső övezetben 2 százalék leend. 2. Határozza el továbbá a közgyűlés, hogy ugy a beépített, valamint a be nem épített telkek az öt évenkénti hatósági becslés után megállapítandó értéknövekedés alapján megadóztatja. Az adó az ötévi ciklus ideje alatt esetleg kirótt utépitő, csatornázó- és hasonló járulékok levonásával meghatározandó értéknövekedésnek a 10 százaléka s az adóösszeg öt évre fősztva is fizethető. Ha a tanács az elvi kérdésre és a főbb irányelvekre vonatkozólag megállapodik, a vonatkozó szabályrendeletek tervezeteit is azonnal bemutatja az ügyosztály.

(A koronázó jubileumi díj. A Ferencz József koronázó-alapítvány tudományos ösztöndíjának odaítélésére kiküldött zsűri Vasziévits János alpolgármester elnöklésével ma tartott ülést. A 2800 koronás ösztöndíjra tizennégyen pályáztak. A zsűri ma megvitatta a pályázók munkáit, a döntést azonban hétfőhöz egy hétre halasztotta.

(Tanítók a polgármesternél. A székesfővárosi ideiglenes tanítók folyó hó 25-én, hétfőn déli 12 órakor Trajter Károly, a „Hivatalos Tanítótestület” elnökének vezetésével tisztelegnek a polgármesternél. Gyülekezés a polgármesteri hivatal előtt.

(Husárok. A székesfőváros vásárcsarnokainak igazgatósága a közönség tájékoztatása végett közli, hogy e hó 19-ike óta a Központi vásárcsarnok-mészárosainak jórésze, amint már megirtuk, a közép-pecsenye-marhahusokat, a különbözőfélésegek szerint 4-10 fillérrel, s az ilyen eleje-husokat 8-32 fillérrel adja olcsóbban a kisárusításnál.



# A Phoebusz

## Az igazi

## tökéletes

## világítás.

Minden gázvilágítást felülmul. Óriási gázmegetakarítás.

Nagy és szenzációs világítást ad. Villanyfény és mégis gáz.

A „Phoebusz” a gázcsőre alkalmazandó.

Nézzük meg a próbavilágításokat

Szerelés díjmentes.

Vidéki megbízásokat is pontosan teljesítünk.

# „Phoebusz”

fényvilágító vállalat

Raktár: Andrásy-ut 21.

roda: Dávid-utca 1.

## EGYESÜLETEK.

(-) **Kltüntetett munkásegylet.** A minap bezárt nemzetközi balesetügyi és munkásjóléti kiállítás bíráló bizottsága az állami aranyéremmel tüntette ki az 1893. óta főnnálló Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjegyletét a rokkantak, árvák és özvegyek segítésében kifejtett kiválóan közhasznú tevékenységéért. Ez az állami támogatásban részesülő munkásjóléti intézmény ötvenezer rendes fizető tagot számlál, alaptőkéje 2,900.000 koronára emelkedett s országsszerte már százhatvenöt fiókpénztára van. Az egylet 1903 óta több mint százkilencven ezer koronát fizetett ki 249 rokkant munkás és iparos és 61 árva állandó segítésére.

(-) **Szociológiai előadások.** A Társadalomtudományok Szabad Iskolájában (VII., Wesselényi-utca 17., félemelet, díszterem) a jövő héten Dieneš Valéria (Az emberi tudat szerkezetéről) tart előadást.

(-) **A Munkások Országos Kölesönös Nyugdíj- és Rokkant Egyesülete** ez év december hó 7-én az obudai „Korona Vigadó” összes termeiben nyugdíjalapja és részben a III. kerületi „Napközi Otthon” javára művész, kabaret és táncvizsgalmat rendez. Az estélyen való közreműködést megígérték Ötvös Gitta, Komlóssy Ilonka, Mezey Ilonka, továbbá Baumann Károly, Győző Lajos, Dános Árpád, Tarián Nándor és Deutsch Pista. A konferenciát szerezte dr. Székely Dezső tölte be, a közreműködő énekeseket pedig László Lajos zongoraművész kíséri.

## TÖRVÉNYSZÉK

§ **A bajai milliósi főnyeremény.** A bajai kereskedelmi és iparbank vitás milliós főnyereménye ügyében a szabadkai törvényszék már befejezte a vizsgálatot. Ki vannak hallgatva az összes tanúk s a bíróság előtt fekszik most már a törvényszéki könyvszakértők véleménye is, akik átvizsgálva a bank összes könyveit és egész ügymenetét, arról, hogy a főnyereményt nyert 2219-40 számú sorsjegy kinek a tulajdonát képezte, így nyilatkoznak: Az tény, hogy a 2219-40 sz. sorsjegy áthuzva nincsen, tehát látszólag a bank tulajdonát képezte. Ezt támogatja az, hogy ezen sorsjegy 1907 január 1-én, mint készlet át volt hozva az új üzletévre. A könyvekből oly körülmény, melyből büncselekmény elkövetésére lehetne következtetni, ki nem tűnik, mert a bűnvádi eljárás során felmerült terhelő körülmények könyvelésileg kifejezésre nem jutottak. Arra a kérdésre, hogy a sorshuzásokat ellenőrizték-e, a szakértők igennel feleltek. Ugyancsak megállapították azt is, hogy az eladott részjegyek átírása körül nem egészen szabályosan járt el a könyvelő, mert az nincs megengedve, hogy üzleti könyvből lapokat kivágjanak, vagy kitépjenek. Már pedig az egyik könyvből öt részletív-lap hiányzik.

§ **A kadarkuti nábob pörújítása.** A pestvidéki törvényszék, mint delegált bíróság, hamis tanúzásra való rábírásért egy évi börtönre ítélte Nagy Ákos somogy megyei földbirtokost, akinek büntetését a felsőbb bíróságok is jóváhagyták. Bünye az volt, hogy évekkal ezelőtt, amikor dús gazdag nagybátyja, Nagy Márton Kadarkuton végrendelet hátrahagyása nélkül, hirtelen meghalt, ő az elsőtiteltet szobába csődítette az uradalmi cselédséget s megkérdezte a hatottól, hogy kire hagyja uradalmait. Elváltotatott hangon maga Nagy Ákos adta meg a választ, amely szerint az ő tulajdon fia lesz az általános örökös. Nagy Ákos nem várta be a Kuria ítéletét, hanem külföldre szökött, s Angliában vásárolt nagyobb földbirtokot. Védője, Polónyi Géza, akkoriban igazságügyminiszter lett, mire az elitét nábob pörének újra felvételét kérte s egyúttal kijárta, hogy országos körözése mindaddig felfüggesztessék, míg pörújítása el nem intéződik. A nábob hazajött s amikor pörújító kérelmét Angliába. Távozása előtt azonban ismét visszatért Angliába. Távozása előtt azonban megfélebbizte a törvényszék elutasító végzését. A budapesti királyi tábla második büntető tanácsa, ma Devich László elnöklésével az elsőbíróság végzését jóváhagyta.

§ **Az Ormai testvérek bűnügye.** Még a tavaszszal történt, hogy Ormai Mór államvasuti tisztviselő, az államvasut kárára elkövetett sikkasztás után megszökött Budapestről. A sikkasztót elkísérte bátyja, Ormai József is, de amíg Ormai Mórnak sikerült Amerikába eljutnia, Ormai Józsefet Ankonában tartóztatták s Olaszország ki is szolgáltatta a magyar bíróságnak. Az ügyesség azonban utóbb bizonyítékok hiányában Ormai József ellen elejtette a vádat. De ekkor a zágrábi törvényszék kérte Ormai átszállítását, mert Ormai Józsefet a zágrábi törvényszék is köröztette. A vádtanács, majd utóbb a királyi tábla vádtanácsa helyt is adott a zágrábi törvényszék kérelmének. Fényes Samu ügyvéd, Ormai József védője, e határozat ellen panaszt tett az igazságügyminiszternél. sőt a bécsi olasz nagykövethoz is fordult, hogy akadályozza meg Ormai átszállítását, mert Olaszország csupán az államvasut terhére elkövetett sikkasztás ügyében adta ki Ormaid a magyar bíróságoknak.

§ **Hamis végrendelet tanak.** A királyi tábla harmadik büntető tanácsa ma a negyedik napja tárgyalta a hamis tanuzás büntetével vádolt Förster-család bűnügyét. A mai napon dr. Weisz Ödön és dr. Besnyő Béla védőügyvédek iparkodtak a vádlottak ártatlanságát bebizonyítani. Kérelmük természetesen az volt, hogy a királyi tábla fogadja el az elsőbíróság felmentő ítéletét. A válasz és viszonzás után Horváth Béla kuriai bíró, a tanács elnöke, az ítélet kihirdetését a jövő hétre halasztotta.

## Nyilt-tér.

E rovásban közlőtekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség

Liqueurs  
**ROCHER**  
Frères  
La Côte St. André  
Cherry-Brandy



## Vérgyógyítás.

### Hemoptia

**V**U, eredeti gyógymód, mely rendkívül sikerrel alkalmazható köszvény, asztma, görvélykór, szívbőlült gyomor-, bél- és idegbajokban (neurasthenia) és némely fontosabb bőrbajban (pl. Lupus). Biztos védelem szélhűdés és elmezavar ellen. 18 évi tanulmányozás és alkalmazás után most száz meg száz teljes gyógyulással számol be.  
E gyógymód megalapítójának és egyedül képviselőjének **Dr. Kovács J.** egyet. orvosnak (Homoptia) rendelőintézete van Budapest, V., Váci-körút 18. szám alatt.  
Rendés naponta 9-11-ig és 3-6-ig. Díjazott levélre válassza. Betegeket intézetén kívül is kezel. — Nehéz betegeknek legbiztosabb gyógymódja

## Téli fürdőkúra a Szt.-Lukácsfürdőben.



Természetes forró-releg kén s források. Iszapfürdők, iszaporogatások, mindennemű thermalis fürdők, vizgyógykezelés, mass ge. Lakás és gordon ellátás. Csuz, kőszvé y, ide-, bőrbajok gyógykezelése és a téli fürdőkúra felő kimerítő prospektust küld ingyen a Szt.-Lukácsfürdő igazgatóság, Budapest-Budán.

„Szt.-Lukácsfürdő” Részv.-Társaság.

MATTONI FÉLE  
**GISSHÜBLER**  
legfinisabb étvíz  
SAVANYUVÍZ

## KALIPTAS

a legújabb és már is a legkedveltebb fogpépí  
Kapható: **MÜLLER J. L.** os. és kts  
Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 2.  
yógyszerész, árogeria és finomabb üzletekben,  
Kis tubus 40 fillér,  
Nagy tubus 1 korona. **Fogpép**

## Értesítés.

### GECZY GYULA vad- és baromfikereskedő

a IV., Semmelweis-utca (volt Ujvilág-utca) 4. sz. alatt főüzletét me nyitotta, miről a t. c. vevőközönséget tiszteltetl értesíti. — Fióközlet: Központi Vásárcsarnok 44-45. — Telefon 58-58.

## Uj gyermekruha különlegességi üzlet

a „Kis Erzsébet”-hez.

Nagy raktár leány- és fiúruhákban. — Buzakelengyék. — Mérték szerinti rendelés. — Füzök különlegességek.

Stein S. és Társa Bpest, IV. Ferenciek-terő 2

Fióközlet: Kolozsvár. 27058

**Csekély havi részletfizetésre**



szállítunk legmodernebb, legkötelesebb gramofonokat, zomukdők és egyéb hangszereket.

rendkívül mérsékelt árakon

**Aufrecht és Goldschmied**  
BUDAPEST, VII., Rakóczi-ut 26. szám  
Tessék angsterárjegyzékünkért kért, mielőlt megrendelést bárhol megtenni.

Olvassa el a 33. számát a 30 év óta fennálló elsőrangú pénzügyi és tudósító szaklapnak

## a „Kapitalist”-nak.

Wien, I., Minoritenplatz 3.

A 33-ik számban (november 20-ról) van egy

## KÉRDŐ-IV

ami által a börze jelenlegi állását, minden fajtát a nyereszkedési üzletnek, záloglevelek, elsőbbségi levelek, bankügyleteket, szállítási- ipari- és biztosítási-részvényeket, ezek alapítását és egyéb hasznát hajtó papirokról czélszerű és szakszerű tudósítást talál.

## Tartalma:

A „Kapitalist” 33. száma aktuális és érdekes. Étenken világitja meg az árutőzsdé jelenlegi állását, részletesen foglalkozik a tőzsdéi ügylettekkel, érdekesen festi le a „Dollárok hazajából” című cikksorozatban a legújabb amerikai pénzügyi helyzetet, különösen ajánlja az Alpine Montan- és Prager Eisenindustrie részvényeket, „Die Montanwerte” címmel, tanulmányt közöl statisztikai adatokkal a hátrányokról és következményekről a tőkepénzről a biztosítási társulatokat illetőleg. Továbbá kritikai tanulmányt közöl a wienbergi téglagyári részvényekről, érdekes közleményeket a Länderbank és Staatsbahn részvényeiről, nemkülönb az Alpine, Prager-Eisen papirokról.

Előfizetési ára 2 korona egész évre.

Mutatványszámot kívánatra ingyen és bérmentve küld a „Kapitalist” kiadóhivatala Wien, I., Minoritenplatz 3.

# Felhívás

## tisztelt olvasóinkhoz!

Az alábbi rovatban felsoroltuk mindazokat a magyar kereskedőket, akik magyar árukat adnak el és akiknek, ha külsőből állóptuk, magyar kereskedő boltjában vagyunk.

Hazafias lelkesedéssel ajánljuk t. olvasóinknak ezen magyar beszerzési forrásokat és felszólítunk minden magyar érzelű embert, hogy a magyarság mostani nagy idejében a magyar kereskedőket támogassa.

**Möllinger Zsigmond** keféáruháza Budapest, VI., Nagymező-utca 43. Telefon: 12-28. Minderemű keféáru műszaki, ipari és gazdasági célra. Acélkefék.

**Házipari Cikkek Árucseréje** Budapest, V., Vadász-utca 7. Izabella főhercegnő 8. cs. és kir. fensége magas védőségevel működő pozsonyi házipar-egylet készítményei, erszébetházai, felsővidéki és temesi himzések, kalotaszegi varrtások, torontáli szőnyegek, népies kőedény és agyag-áruk.

**Magyar élelmiszer szállító részvény-társaság**, Budapest, V., Nagykorona-utca 17. sz.

**Kern Róbert** vasnagykereskedése Budapest, Iroda V., Lipót-körút 24. szám, rakár V., Váci-ut 20. szám. Dus rakár minden fajta légszecsővekből és öszszekötő darabokból, kútszecsővekből, forrasztóvekből, fűrészesvekből, fűtőhengerekből, szénsavtartályok, csőkgigók, öntött vascsővek, szivattyúk, kutak, kifolyó állványok. Nagy dus választék rakár mindenféle hengerelt rud- és idomvasból, hengerelt vasgerendákból és U-vasakból. Vaslemezek, légszecső, gőz- és vízvezeték szerelvények teljes választéka. Szerszámgyár, csavarnetvágók, új javított rendszerű gyorsfutó és köszörülő gépek. Különlegesség: csigafurók.

**Göb M. és Fia**, cs. és kir. udvari kárpitosok és díszítő, Budapest, VI., Teréz-körút 46.

**Ezüst** Ezüsttárgyak kicsinyben való árusítása Bachruch A. cs. és kir. udvari és kamaralékszerész ezüstáruháza. IV. ker., Királyi Pál-utca 13. szám. 1906. évi december 1-én, gyári épületében a kicsinyben való árusítás számára is pazar helyiséget nyitott. (Bejárati földszint.) E fényes helyiségben mindennemű ezüsttárgy (asztaldísz, tálak, fénylúzió cikkek, evőeszköz stb.) vásárolható. Rendkívül gazdag választék a legfinomabb kivitelben, szabott gyári áron, melyek minden tárgyon láthatóan föl vannak tüntetve.

**"Hungaria" Műtrágya-, Kénsav- és Vegyipar Részvénnytársaság**, Budapest, V., Fűrdő-utca 8. Szuperfoszfátot, strassfurti káinitot, stassfurti kálitrágyasót 40 százaléki káli tartalommal, továbbá mindennemű egyéb műtrágyaféleket, azok kivétel nélkül 98-99 százaléki szállítás elismert kitűnő minőségben legelőcsöbben.

**Ezernégy Béla** papírmű-telepe és rajzeszköz-gyára Budapest, IV., Molnár-utca 35. Levélpapír-áruháza: IV., Ferenciek-tere 9. Gyárt: iskolai író- és rajzfüzeteket, rajztömböket, vázlatkönyveket, körzőket, rajzeszközöket, üzleti könyveket. Szabadalmazott "Árpád" rajzeszközök gyártása.

**Magyar Siemens Schuckert Művek villamossági részvénnytársaság**, Igazgatóság: Budapest, V., Lipót-körút 3. Telefonszám: 211. és 212. Táviratcím: Siemenschuckert. Gyár: Pozsonyban. Készít: villamos világítási és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket Villamos-vasutakat. Bánya-vasutakat. Egyenáramu, forgóáramu és váltakozó áramu generátorokat és motorokat, valamint az erőáram körébe vágó minden egyéb cikkekkel. Különlegességek: felvonók, ventilátorok, szivattyúk, hordozható villamos fűtőgépek, villamos berendezések mezőgazdasági és ipari célokra.

**Kristály-víz**, szénsavval telített ásványvíze hasznos itatóvízgyávaroknál és emésztési nehézségeknél. A legfinomabb és legegészségesebb asztali és borvíz. Határozatos szomjcsillapító. — Vidékre és külföldre fuvardíjmentes szállítás. — Kérjen árjegyzést. — Szénsavtelítés-nélküli töltés is rendelhető, mely hasonló enyhésége folytán pótolja a francia Evian és St. Galmier vizeket. Ezernél több kiváló orvos és tanár ajánlja! 1904. St. Louis Grand Prix. Külföldi utazáson kérjen mindennél Szt.-Lukácsfürdői Kristály-Ásványvizet! Szt.-Lukácsfürdői Kútállalat Budán.

Akinek találánya van, az forduljon **Török László** okl. gépészmérnök hitos szabadalmi ügyvivőhöz (Budapest, VII., Kerepesi-ut 30. Telefon 87-02), ki a szabadalmak, védjegyek és mintaoltalmak ügyeit a világ minden államában a legszakoskerűben intézi el.

**Keféáruk, házi tisztítószerek, fésűk, pipere és illatszerök** stb. gladása V., Fűrdő-utca 7; VII., Erzsébet-körút 36. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

**Szt. Margitszigeti Gyógyfürdő** Budapest. 43. C. kénes hévíforrás, Thermal-, iszap-, villamos fény-, mesterseges szénsavas-, forrólégfűrdők, a legmodernebbül berendezett vizgyógyintézet bejárók részére is, jutányos árak, gondos kiszolgálás. — Svéd gyógytorna-terem. — Napfürdő. — Dr. Bulling-féle belgyógygyógyimód. — Fango-gyógyimód. — Csusz, hőszvény, ischias, izületi bántalmak, emésztőszervi bajok, szivbetegség, vesebántalmak, vérszegénység, ideggyengeség ellen. — 150 hold árnyékos park. 250 szoba teljesen újonnan átépített és legnagyobb komforttal berendezett két szállodában. Folytonos összeköttetés a fővárossal hajlón és villamos vasuton.

**Téli fürdőkúra a Szt. Lukácsfürdőben**. Természetes forrómeleg, kénes források. Iszapfürdők, iszapborogatások, mindennemű thermalis fürdők, vizgyógykezelés, masszázs. Lakás és gondos ellátás. Csusz, hőszvény, ideg-, borbajok gyógykezelése és a téli fürdőkúra felől ki-merítő prospektust küld ingyen a Szt. Lukácsfürdő Igazgatóságára Budapest-Budán.

# SPORT.

( ) A vármegyék és a Nemzeti Falanx. Az új intézmény Pest vármegye támogatása mellett rendezte első vesenyét. Ujabbán pedig Gulner Gyula főispán, Fazekas Agoston alispán, Szabó Géza főjegyző az egyesületbe léptek, kiket az igazgatóságba beválasztottak. A többi vármegyék közül Vas, Zala, Alsófehér, Háromszék, Zólyom, Nyitra és Esztergom, törvényhatósági közgyűléseiken utasították a vármegyei hatóságokat fiókegyesületek alakítására. Ezek a vármegyék körrendeletben ismeretik az intézményt és elrendelik a 12 éven túli falusi fiúgyermekeknek a Falanx népversenyeire való előkészítést. Pest vármegyében az iskolai zászlóaljakat legközelebb a Falanx-szal szerves kapcsolatba hozzák akként, hogy a felügyeletet a 12 éven aluli gyermekek kiképzésénél is az egyesület gyakorolja. A két intézményben ekként a hivatalos és társadalmi erők egyesülnek, hogy a Magyarország jövő nemzedékét lélekben és testben megerősítsék.

( ) Az egyetemi atlétikák igazgatója. Dr. Gerentés László, a kitűnő kolozsvári vívómester végleg Budapestet telepedett le és a BEAC. igazgató-művezetői állását fogadta el. Benne a BEAC. és a fővárosi sportélet rendkívüli munkaerőt nyert. Kiváló vívómester, aki pompás tanítási eredményekkel dicsekedhetik. Elsőrangú atletikai szaktekintély, aki dicsőségteljes atletikai pályája legszebb emlékeként ma is őrzi a negyedangol mértőföldes futó-rekordot. Modern szellemű tornász, aki az egész sportelméletben teljesen otthonos. A BEAC.-nak elsőrangú vívókat, atlétákat és tornászokat fog nevelni, irói működésével pedig az egész magyar sportélet nagy hasznát fogja látni.

( ) A bajnokság utolsó mérkőzése. Magyarország football-bajnoksága őszi fordulójának utolsó mérkőzéseit holnap tartják meg. A mérkőző csapatok ezek: B. T. C.—M. T. K. (Thököly-uti pálya), M. A. C.—B. A. K. (Margitsziget), Törekvés—Typographia (Köbányai pálya), Fővárosi T. C.—Ujpesti T. E. (Soroksári-ut). Ezek közül a legnagyobb jelentőségű a B. T. C.—M. T. K. match. Ennek a matchnak és a margitszigetinek az eredményétől függ az elsőség kérdése. Ha a B. T. C. legyőzi a M. T. K. csapatát, a szigeten pedig a B. A. K. szenved vereséget, akkor az első helyre a M. A. C. kerül. A M. T. K. győzelme esetén megtartja első helyét.

( ) Országos dlák uszó-verseny. A "Vizi Sport" uszóversenyének előszásait ma este rendezte a versenyzők élénk részvétele mellett. A döntő mérkőzéseket holnap este tartják meg a Rudas-fürdő uszócsarnokában. Nagyon érdekes küzdelemre nyujt kilátást a 100 méteres uszóverseny, melyben Sheff és Zachár találkoznak egymással.

# KÖZGAZDASÁG.

A Ganz-gyár és a Ganz-féle villamossági gyár fuzlója? A Ganz-gyár villamos osztálya tudvalevőleg 1906-ban különvált az anyaintézettől és Ganz-féle villamossági r.-t. czég külön társasággá alakítottatott át. Az új alapítás a berlini Allgemeine Electricitäts-Gesellschaft, valamint az Union Electricitäts-Gesellschaft bevonásával történt és az új társaság nyolcz millió alaptőkével alakult meg. A különválásnak voltaképpen az volt a célja, hogy a Ganz-gyár az A. E. G.-vel szoros érdekközösségbe jusson. Később az A. E. G. és a Ganz-gyár között érdeklentétek támadtak és az előbbi a Ganz-féle villamossági részvényeket eladta, melyeket a Hitelbank vett át. Most műszaki körökben az a verzió kering, hogy a Ganz-gyár, mivel a kívánt cél, vagyis az A. E. G.-vel való érdekközösség megheiusult, ismét egyesíteni akarja a villamos vállalatot az anyaintézettel.

Kitüntetett mezőgazdasági muzeumi tisztviselők. Ferdinánd bolgár fejedelem legutóbb meglátogatta a Mezőgazdasági muzeumot s ez alkalommal elismerésének kifejezéséül Hreblay Emil állattenyésztési felügyelőt, Kovácsy Béla, dr. Kozák László, Hertelendy Adolf és Pokorny Tódor muzeumi tisztviselőket a bolgár nemzeti rend lovagkeresztjével tüntette ki.

A Dunagőzhajózási Társaság új igazgatója. Megirtuk, hogy a Dunagőzhajózási Társaság budapesti forgalmi igazgatójává az elhunyt Thaly Emil helyébe Csathary Frigyes, a Máv. igazgatóhelyettesét nevezték ki. Az új igazgató — értesüléseink szerint — jövő év január 1-én foglalja el állását.

A brüsszeli nemzetközi cukoregyezmény. A Brüsszelben minap megtartott nemzetközi cukorkonferencia lefolyásáról már megemlékeztünk. A tanácskozmányon történt megállapodásokról fontattással közölték a lapok Oroszországnak a koncertbe való belépését. Ujabb híradások szerint azonban most már biztosra vehető, hogy Oroszország be-

lép a brüsszeli cukorkonferenciába. Az egyezményes államok fogják megállapítani az orosz cukorkontingenst, amelyet úgy akarnak életbeléptetni, hogy Oroszország kontingense a későbbi években kisebb lesz, mint az első évben. Ezenkívül a belépés egyik feltételét az fogja képezni, hogy Oroszország nem szállíthat Ausztriába és Németországba cukrot. Oroszország belépése úgy politikailag, mint gazdaságilag jelentős esemény, mert ezáltal megszűnik Oroszország izoláltsága, ami ellen hiába küzdöttek Európa többi államai.

A délutáni tőzsdel forgalom beszüntetése? Jó forrásból kapjuk azt az értesítést, hogy a tőzsdetanács kebelében bizalmas tanácskozások folynak arra nézve, nem volna-e czélszerű a délutáni hivatalos forgalmat úgy az érték-, mint az áru-tőzsdén beszüntetni. Pozitív eredményre ezek a megbeszélések nem vezettek; vannak egyesek, kik azzal érvelnek, hogy a délutáni forgalom csak egyesek érdeke s az ott kötött ügyletek amugy sem számottevők, különösen az értéktőzsdén nem. E szerint visszaállítanék a régebbi állapot, mikor a délutáni forgalomnak nem volt hivatalos jegyzése. Tagadhatatlan, hogy a tisztviselők egyöntetű hivatalos óráinak reformja mindenesetre közelebb jutna az új renddel a kívánt célhoz, míg másrészt a délutáni hivatalos forgalom eltörlése sok ellenzőre találna. Egyelőre — amint említettük — csak megbeszélésekről van szó és kételkedés, vajjon a mozgalom kezdeményezői elérik-e céljukat.

Az osztályosorsjáték mai huzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

- 20.000 koronát nyert: 22692.
- 15.000 koronát nyert: 5605.
- 5000 koronát nyert: 114510.
- 2000 koronát nyert: 20267.
- 1000 koronát nyertek: 106843 123202.
- 500 koronát nyertek: 27701 29514 35409 39449 67404 78451 124950.
- 300 koronát nyertek: 20250 22810 39819 44940 50070 56605 67891 64351 68422 76673 88135 97354 105890 119171.
- 100 koronát nyertek: 3291 3292 4651 7668 7802 13141 14504 16862 20981 26846 32362 32487 40178 40598 48754 50509 51723 52542 53432 53574 55394 57387 58872 59830 60212 61487 65823 66677 70740 76608 78770 81731 83467 87439 88925 89158 90062 90554 95163 95545 96157 96778 97167 98158 98726 99594 100436 101171 102605 103576 103906 104829 104233 105036 108555 109709 114875 115836 116559 123227.

A mai huzás 20.000 koronás főnyereményt 22692 számú sorsjegyre Gaedicke bankháza (Kossuth Lajos-utca 11.) szerencsés vevői nyerték.

Uj vezérigazgató az Utipodgyász r.-t.-nál. A nemrég alakult Európai utipodgyász biztosító r.-t. igazgatósága — amint értesülünk — Engel Miksát, az igazgatóság tagját a társaság vezérigazgatójává nevezte ki. A jelenlegi ügyvezető igazgató Bánfi Oskár továbbra is megmarad e minőségben.

Iparostanfolyamok. A gázmotorok kezelőinek tanfolyama a magy. kir. technológiai iparmuzeumban november 25-én nyílik meg és december 21-ig tart. Az előadások naponként este 7 órától 9-ig a felső ipariskola II. em. 59. számú termében tartatnak. E tanfolyamon a világítógáz, generátorgáz, benzín és nyerspetroleummotorok szerkesztését és kezelését tanítják. Tanulóknak felveszik az ilyenféle motorok tulajdonosait és kezelőit, a motorgyárak szerelőit és géplakatosait, végül a jelentkezők sorrendjében más géplakatosokat is. A beiratkozásokat a magy. kir. állami felső ipariskolában (VIII., Népszínház-utca 8. szám) november 24-én délelőtt 10 órától 11-ig tartják meg.

A német tőzsdereform. Berlinből írják nekünk: Illetékes helyről közzétették, hogy a jövőben állami és városi kölcsönöknek, továbbá állami felügyelet alatt álló intézetek községi kötelezőinek jegyzéséi akadály nélkül megengedik. A tőzsdéi jegyzést engedélyező forum, az u. n. Zulassungstelle tagjai között három olyan is helyet fog foglalni, kik nem tagjai a tőzsdének. A tőzsderegisztert eltörlő reform. A bányá- és ipari részvényekben való határidőüzletek kötését bejegyzett kereskedőknek és szövetkezeteknek ismét megengedik. A gabona és őrlemény határidőüzlet, bár meg lesz tiltva, de ilyen árukban kötött üzletek a megállapítandó üzleti határozmányok értelmében érvényesek amennyiben az üzletek tárgyát képező áruk vagy termelők, kik évi termelésüket adják el előre, vagy pedig olyan kereskedők által kötött üzletek, kiknek üzleti körükhöz tartozik.

Cirkvenica új bérleje. A Cirkvenica fürdő bérletét — amint értesülünk — Csilléry Sándor fehérmegyei földbirtokos szerezte meg 20 évre. A válla-

lat élére egy előkelő budapesti pénzügyi vezető egyik főtisztviselője kerül igazgatói minőségben.

**A Kereskedelmi Bank új iparvállalata.** Egyesült Villamossági és Gépgyár r.-t. cég alatt az Egyesült Villamossági és Izzólámpagyár r.-t. és a bécsi Vereinigte Elektrizitäts-Gesellschaft egymillió korona alaptőkével (5000 darab 200 koronás részvény) új vállalatot alapítottak, mely átveszi a bécsi társaságnak Budapesten levő, erős áramu berendezéseket létesítő osztályát. Igazgatósági tagok: Vas Ferencz, Krasznay Maxim és Egger Ernő. Felügyelő-bizottság: Maurer Miksa, Bak József és dr. Lőránt Rikárd. A vállalatot a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank finanszírozza.

**Német-román vasutak.** Németország és Románia államvasutainak képviselői — hír szerint — Bécsben szerződéses tárgyalásokat folytatnak december elején abban az irányban, hogy a német birodalomnak Romániával való forgalmát Magyarországtól eltereljék. A bizalmas tanácskozáson azzal a tervvel foglalkozni, hogy kilencz új vasuti vonalat állapítsanak meg, amelyek Magyarország elkerülésével kötnék össze Németországot Romániával. Az új vonalak közül csak kettő érintené Magyarországot, a többi pedig Bukarestből Csernoviczon át vezetne egyenesen Berliumba. Az új utirányoknak nagy gazdasági jelentősége van a romániai petroleum, marha és nyerstermények szállításának szempontjából. E tervre vonatkozólag Sturza román miniszterelnök a román kormány nevében már hosszabb idő óta folytat behatóbb tanácskozásokat a berlini intéző-körökkel. Poroszország a vasuti összeköttetést azért keresi, mert ott nagy mértékben megdrágultak a nyerstermékek, a tüzelőanyagok és a hus. A porosz kormány a román tüzelő- és épületfa anyagoknak, valamint a román marháknak biztosít piacokat, melynek fejében Románia viszont új ipari és kereskedelmi piacokat nyit meg Poroszország előtt.

**Egy iparvállalat vesztésége.** A Magyar-Francia Cognacgyár, Marty R. és Társai r.-t. december 9-én terjeszti a közgyűlés elé az 1907 június 30-án lezárt mérlegét. A mérleg szerint a társaság az 1906-7. üzletévet 25.041.49 korona vesztéssel zárta. Tavaly még 29.002 korona nyereséget tüntetett fel a mérleg. A társaság 1904-ben alakult 400.000 korona tőkével és mindössze 4000 korona rendes tartalékot gyűjtött, azonkívül 53.109.68 korona értékesítési tartaléka van. A mérlegben a hitelezők és az elfogadványok majdnem 700.000 koronával szerepelnek.

**Új gyár.** A Magyarországi Egyesült Vagongyárak a napokban tartott értekezletükön elhatározták, hogy egy közös tekeresgyár és hordrugó gyárat alakítsanak. A szövetséges gyárak egyike, — jelenti a Műszaki Világ — a Ganz-gyár vállalta el a gyár felállításának feladatát, azon az alapon, hogy meglevő gyárat ily rugógyárral kibővíti és a részletek tekintetében már nyolcz napon belül tesz előterjesztést a szövetséges vagongyáraknak. Az új rugógyárat tehát rövid időn belül üzembe fogják helyezni.

**Hitelügyünk és a kiegyezés.** Az egyes gazdasági érdekképviseletek rendre állást foglalnak a kiegyezési javaslatok tekintetében. Így a Magyarországi Pénzügyi Országos Szövetsége is — mely érdekképviselet, amint ismeretes, december 15-én tartja ezidei közgyűlését — felvette közgyűlése anyagába a pontot, arra való tekintettel, hogy a kiegyezési javaslatoknak en bloc elfogadása nem nyújt módot arra, hogy a kiegyezésben foglalt hitelügyi kérdések a parlamentben megvitathatók legyenek. A Szövetség közgyűlésén Lányi Mór országgyűlési képviselő lesz a kérdés előadója.

**Szentmihályur állomás.** A magyar királyi államvasutak igazgatóságának értesítése szerint a zsitvavölgyi h. é. vasuton Nagymánya állomás és Vajk megálló-rakodóhely között levő „Szentmihályur” felteles megállóhely, amely azelőtt csak a személy- és podgyásziralomra volt berendezve, megálló-rakodóhelyül kibővítetvén, mint ilyen, a nyilvános kocsirakomány teheráru-forgalomra is megnyílt. Élő állatok és oly tárgyak, melyeknek rakodása különleges berendezést igényel, a szállításból ki vannak zárva. Az összes küldemények elszámolását Nagymánya állomás eszközli. Ugyanott rendelendők meg a berakáshoz szükséges kocsik is.

**Hitelügyi ankét Németországban.** A német birodalom kormánya — amint lapunknak jelentik — azzal a tervvel foglalkozik, hogy szakértők bevonásával beható vizsgálat alá vegye a pénz- és hitelügyi viszonyokat. E célból ankétet fognak összehívni és erre vonatkozólag már a jövő héten lépéseket tesznek. Hasonlóképpen ankétet hívnak össze a bankügyre vonatkozó kérdések megvitatására is, mivel a Reichsbank szabadalma 1911. január 1-ével lejár.

**Az államvasutak szénszükséglete.** A magyar királyi államvasutak szénszükséglete még mindig nincs teljesen fedezve. Erre vallanak azok az értekezletek, melyeket ugyszólván nap-nap után Sztérényi államtitkár elnöklése mellett a minisztérium és az államvasutak szakreferensei tartanak. A hazai szénbányákkal kötött szerződések ugyanis aligha fogják biztosítani az államvasutak szénszükségletét, s e végből nagymennyiségű angolországi szénet biztosítottak szerződés útján. A hazai bányák termelőképessége ugyanis nem áll arányban a szénszükséglettel, amelyet a vasutak megnövekedett forgalma megkíván; a kereskedelmi minisztérium számolt ezzel s igyekezett elejét venni a beállható szénszükségnek. Az angol szénpiacra az árakat annyira felverték az ügynökök, hogy a MÁV. alig tudott normális áron szén kapni. Azonban az angol szénszállítás is véget ért, de a szénkérdés ezzel még nincs megoldva, mert a szén emelkedő ára való tekintettel az államvasutak szükségét látják annak, hogy megfelelő áron biztosítsák a későbbi évekre kiterjedő szénszükségletet. Igaz, hogy az államvasutak hazai bányákkal szerződéseket kötött, ámde már a szerződésekben is gondoskodás történt arról az eshetőségről, hogyha a bánya a meghatározott maximumot nem tudná szállítani — szállíthatja a minisztérium. Ezekről tanácskoznak Sztérényi államtitkár elnöklése alatt a kereskedelemügyi minisztériumban.

**Idegen birtok — magyar kézen.** Annak idején élénk pertraktálás tárgyát képezte a magyar sajtóban a kevermesi Ypsilanti uradalomnak magyar kézbe való vétele. A kevermesi határban levő nyolcezer holdas Ypsilanti-birtok átvételére 1906. év elején indultak meg a tárgyalások az eddigi tulajdonosokkal: herceg Hohenlohe-Schillingsfürst Ernőné, gróf Pappenheim Albertné, herceg Ypsilanti Tivadar és herceg Ypsilanti Manó osztrák honosokkal. Az óriási kiterjedésű idegen birtok jövedelme eddig külföldre szivárgott s a vidék közszegély lakosságának ingatlanszerzés tekintetében valóságos kerékkötője volt. Kevermes község közbirtokossága, midőn a birtokeladásnak ügye nyilvánosságra került, a földmivélsügyi kormány támogatást kérte a birtok megszerzésére nézve. A miniszter Lekky István osztálytanácsost küldötte ki a birtokvétel és parcellázás ügyének lebonyolítására. A munkálat két esztendő telt igénybe, úgy, hogy az ügylet lebonyolítása csak most ért véget. A nyolcezer holdnyi idegen tulajdon kerekben kilencz millió korona árban jutott magyar kézre, az 1906 évi függő természettel, az összes élő és holt felszereléssel együtt. A függő természet, az élő és holt felszerelést, az összes ingóságokat részben szabadkézűl, részben nyilvános árverésen eladták s ebből egymilliónegyszáz ezer korona összeg folyt be. Ebből a kilenczmillió kölcsönre körülbelül egymillió visszafizetett s ebből elfizették az időközi kiadásokat és az esetleges annuitások. E visszafizetés által a kölcsönből holdanként 130 koronát törlesztettek le s a parcellázott földek után 54 koronát fizettek holdanként. A vételt a Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankja finanszírozta. A birtokból Nagykamrás 500, Forray-Nagyiratos 1247, Kevermes 4500, Marczibányi-Dombegyháza 1247 holdat vett meg. Az érdekelt községek tartalékalapot gyűjtöttek, hogy esetleges rossz termés esetére biztosítsák az annuitások pontos fizetését. A parcellázási ügyből kifolyólag a kincstár a pusztakevermesi birtokon fennálló épületek felhasználásával állami méntelepet létesített, a vizesi pusztán pedig a belügyminiszter rendelkezésére epileptikus szanatóriumot szerveznek.

**A bécsi omnibusz-társaság fizetéseképtelensége.** A bécsi piacon ma óriási konsternációt és meglepe-

tés keltett az ottani omnibusz-társaság bejelentett fizetéseképtelensége, mely a budapesti piacot is több százezer koronával károsította. Egy jól ismert budapesti gabonacég egymaga hatvanezer koronát fizet rá a bécsi társaság bukására. A passzívák több százezer koronára rúgnak, melyek beavatottak szerint többszörösen meghaladják az aktívák értékét.

**A Pénzügyi Országos Szövetségének közgyűlése.** A Magyarországi Pénzügyi Országos Szövetsége igazgató-választmányja folyó hó 27-én tartja Mándy Lajos min. tanácsos elnöklése alatt ülését. Az ülés tárgysorozatában szerepel a pénzügyi törvények nézve sérelmes adótörvényjavaslatok megvitatása, a hitelszövetkezetek ügyének reformja, az egyöntetű könyvelési mintatár és mérlegkészítés megállapítása, a pénzügyi tisztviselők nyugdíjnyújtásának megalkotása és a Szövetség választott bíróságának szervezése. A Szövetség közgyűlése, melyen mindezen tárgyak véglegesen eldöntetni fognak, december 15-én Budapesten fog megtartani. A közgyűlésen szóva fog tétetni a hitelügynek szerepe a kiegyezésben is.

**A Kereskedelmi Bank kölcsönt kér?** Egy horvát napilap azt a hírt közli, hogy a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank a Bród-i közbirtokossághoz fordult egy 6 millió koronás kölcsön felvétele céljából. Felhatalmaztattunk annak kijelentésére, hogy ezen közlemény a valóságnak nem felel meg, mivel a Kereskedelmi Bank egy egyszerű értékpapircsere-ügyletet ajánlott fel a nevezett közbirtokosságnak.

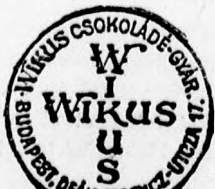
**Gyáriparosok tanácskozása.** A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége igazgatósága dr. Chorin Ferencz főrendiházi tag elnöklésével tartott ülésén elhatározta, hogy a kivándorlási ügy társadalmi vezetésével a visszavándorlási irányítására és a visszatérők munkaközvetítésére hivatott Kivándorlási Központ megalakítása tárgyában december 2-ra értekezletre hívja mindazokat a hatóságokat, testületeket és személyiségeket, akik résztvettek a szövetségnek június havában tartott országos kivándorlási ankétjén, amelyen tudvalevőleg a kivándorlási központ eszméje felmerült. Az ülésnek további feladatának elhatározták azt is, hogy az ipari szeszgyárak fentartása érdekében indított akcióját a szövetség a városi érdekeltségek bevonásával a legerélyesebben folytatja. Az igazgatóság a földmivélsügyi miniszter által az ország folyóin végrehajtandó vízszabályozási munkálatok programjának tárgyalására november 25-re egybehívott értekezletre a szövetség képviselőitől Tolnay Lajos nyugalmazott miniszteri tanácsost, az ügyvivő igazgatóság tagját küldte ki.

**A hamburgi Möller-cég bukása.** Hamburgból jelentik, hogy a Möller-cég, amely több millió márka passzívával fizetéseképtelen, a nagymérvű telekspekulációk s tőzsdevesztések következtében omlott össze. A cég státusa még nincs megállapítva, de annyit már tudnak, hogy az utóbbi időkben már nem a legbiztosabb eszközökkel dolgozott és ezért Möller kereskedelmi tanácsost, a cég tulajdonosát, hamis bukás gyanúja miatt letartóztatták.

**Egy vidéki iparvállalat vesztésége.** A Magyar műbutorgyár r. t. (Békcéscsaba) a november 13-ra egybehívott közgyűlésen a felszámolást akarta javaslatba hozni, de ez a közgyűlés nem volt határozatképes. Ezért új közgyűlést fognak összehívni, de valószínű, hogy a felszámolásra nem kerül sor, mert az igazgatóság tagjai a vállalat reaktiválásán fáradoznak. Az új közgyűlést december 12-re tűzték ki. A vállalat egyébként igen kedvezőtlen eredménnyel zárta legutóbbi üzletévetét. Az 1906-7. üzletévi mérlegét 1907. június 30-án 282.779 (1906: 61.150) korona vesztéssel zárta, azaz a 314.260 korona alaptőkének 81.42%-a elveszett.

**Az amerikai válság.** Az amerikai hírek nem valami biztatók, úgy, hogy azokból alig lehet kedvező helyzetváltozásra következtetni. A munkások nagy tömegét elbocsátják, az aranyárság nem csökken. Biztató jel, hogy Franciaország valószínűleg az Unió rendelkezésére bocsát nagyobb mennyiségű aranyat. A helyzetre vonatkozó tudósítások itt következnek:

Newyorkból jelentik: A kormány által kibocsátott kincstári jegyek jegyzésének eredményét még mindeztideig nem lehet megállapítani. A kincstári je-



WIKUS

CSOKOLÁDÉ-GYÁR  
BUDAPEST

12 DEÁK FERENCZ-UTCA 12

WIKUS TÁTRA  
TEJCSOKOLÁDÉ

WIKUS

CACAOBOR

bejelentett  
ot is több  
mert buda-  
onát fizet  
több száz-  
nak szerint  
ét.

enek köz-  
Országos  
hó 27-én  
alatt ül-  
pénzünté-  
tök meg-  
ormia, az  
ítés meg-  
díjjesü-  
tott bíró-  
e, melyen  
gnak, de  
A köz-  
szerepe a

Egy hor-  
Magyar  
tokosság-  
felvétele  
lentésére,  
lel meg,  
tépapir-  
birtokos-

r Gyár-  
ága dr.  
l tartott  
y társa-  
ására és  
Kiván-  
ban de-  
a ható-  
ik részt-  
országos  
a kíván-  
további  
szesz-  
ditott  
teltségek  
tátja.  
által az  
si mun-  
er 25-re  
eletében  
sost, az

burgból  
ő márka  
telek-  
on om-  
lapitva,  
en már  
zott és  
z tulaj-  
atták.

Magyar  
r 13-ra  
akarta  
t hatá-  
zehívni,  
ül sor,  
válásán  
tűzték  
dmény-  
izletévi  
50) ko-  
a alap-

em va-  
edező  
sok  
yhség  
r való-  
gyobb  
tudósi-

bocsá-  
t meg  
ári je-

gyek jegyzése az első napokon alig volt nagyobb 40-50 millió dollárnál, ennek is felét a newyorki bankok jegyezték. A többi városokban, nevezetesen Chicagóban és Cincinnati-ban a jegyzések hír szerint várakozáson felül sikerültek. A bankoknak szemrehányást tesznek, hogy nagy készpénzkészletet tartanak, amivel az árszót felhajtják. Ezek a bankok nem fognak több állami pénzt kapni. A napokban néhány nagy cég került fizetési zavarokba. Hetven vasutársaság két és fél év óta ezáltal először mutat ki kisebb forgalmi bevételeket. A különböző gyárakból félmillió munkást bocsátottak el és az aczéltörzst eddig mintegy 45 koló üzemét szüntette be. Az aranyelvonások a newyorki piacról az ország belsejébe állandóan emelkednek; innen a newyorki piacnak is állandó nagy aranykereslete Európában. Egy newyorki lap az eddigi aranybehozatalokat Európából 100 millió dollárra becsüli, azonban ezen összeget túlzottnak mondják. — Párisból jelentik: A francia bankkal folytatott tárgyalások valószínűleg eredményteljesen végződnek. A bank hajlandó 300 millió aranyfrankot Amerika rendelkezésére bocsátani. A kívánt biztosítékot egy konzorcium adja, amelynek tagjai a Banque de Paris és a Rothschild testvérek, akik viszont amerikai állami bondokat kapnak saját biztosításukra. — Londonból táviratozzák: A „Times” jelenti San-Franciscóból: A los-angelesi bankok ama határozata folytán, hogy kötelezettségeiket San-Franciscóban csekkekkel fogják teljesíteni, az itteni bankok kijelentették, hogy Los-Angelesre szóló csekkeket se fizetjük, se inkasszóra el nem fogadják. Félő, hogy e miatt a két város között a pénzforgalom teljesen megszakad. Azt hiszik, hogy a helyzet Los-Angelesben sokkal komolyabb, mint ahogy eddig elismerték. Nevében tegnap a Southern Pacific vasut munkásai letették a munkát, mert a társaság csekkekben akarta a munkabéreket kifizetni. Nevében nagyon érzik a készpénz hiányát és ha a várt küldemények hamarosan meg nem érkeznek, a forgalom kelet felé teljesen megakad. Ha a készpénzhiány még sokáig tart, az aranypróval való fizetés rég megszüntetett rendszerét újra megkezdik. — Londonból jelentik: Newyorkban azt remélik, hogy mielőtt megérkezik az a hét millió font sterling arany, amely most uton van az Egyesült-Államok felé, az árszót meg fog szünni és a bankok ismét felveszik a készpénzfelvételeket. Az állami bank kimutatása pénzügyi körök véleménye szerint nem lesz kedvezőtlen, mert Newyorkból sokkal több arany özönlött ki a belföldre, mint amennyit az amerikai piac e héten Amerikából kapott.

**A szabadalmi hivatal tíz éves működése.** A szabadalmi hivatal eddigi működéséről terjedelmes kötetben számol be Ballai Lajos, a hivatal elnöke. Az intézménynek fenállása tíz éve alatt a kezdet nehézségeivel kellett megküzdenie, mégis érdekes kép tárul elénk, a kifejtett nagy tevékenységről beszámoló kötet átolvasása közben. A jelentés konstataálja, hogy bár a szabadalmi ügy nálunk megfelelően fejlődött, a hivatalnak ez idő alatt nem sikerült az ipari jogok összességét egész terjedelmében a maga hatáskörébe bevonni. A parlament asztalán levő iparügyi törvényjavaslatok törvényerőre emelkedésével remény van arra, hogy a szabadalmi hivatal a második évtized alatt nagyobb anyagghalmaz felőléveléssel fejt ki eredményesebb működést.

**Kertésztanulók kiképzése.** A földművelésügyi miniszter rendeletet adott ki, amelyben a kertésztanulók kiképzését és a kertészsegédek képesítését állami szabályozza. E szabályzat értelmében csak az arra minősített kertészek vehetnek fel jövőben tanulókat, de csakis 12 évet betöltött és a népiskola 6 osztályát végzettek. A tanulók kivétel nélkül három éven át képezetnek és a 3 év múlva állami bizottság előtt tehetnek segédi vizsgát. A tanulókat tartó gazdák kötelesek a tanulókat humánus bánásmódban részesíteni, a szakdolgozatok oktatni s őket a segédképzés vizsgára előkészíteni. Hogy melyik kertész tarthat és hány tanuló, ezt az Országos Magyar Kertészeti Egyesület javaslatára a miniszter határozza meg. Ez az egyesület vezeti a kertészek és kertészsegédek törzskönyvét is. A vizsgát jelesen letett kertészsegédeket továbbképző iskolába veszik fel. A kertészek már régtől fogva sürgetik a reformokat, melyeket Darányi sietett megvalósítani, noha egyike volt a legnehezebb feladatoknak. Akárhány kertben dolgozó napszámos, vagy villa-házmester egész csapat tanulót vett fel, hogy olcsó munkaerőhöz jusson, sőt igen sok kertész, főleg vidéken tanulóival éjeli mulatóhelyen virágokat árultatott. Nehogy a rendelet esetleg a ker-

tészi pálya iránt hajlandóságot mutatóknak a kiképzést megnehezítse, gondoskodik egyúttal arról is, hogy az állami szakiskolák is felvehessenek 3 évi kiképzésre tanulókat, az átmeneti intézkedések pedig alkalmat nyújtanak már képzés alatt levő tanulók esetleges hiányos ismereteinek pótlására.

## DR. HONIG IZSÓ

**Elektrotherapiai és Röntgen-Intézete. Elektromágneses gyógyítás.**

Budapest, IV. Károly-körút 24. sz. I. em. Lift.

<b>Gyógytényezők:</b>	<b>Főbb javallatok:</b>
Elektromágneses gyógyítás.	Altalános idegesség (neurasthenia, hysteria.)
Röntgen sugarakkal való kezelés.	Ideggyengeségi állapotok.
Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio).	Almatlanság.
Kék fényvel való kezelés. Villamos hőfürdők (Elektrotherm). Villamos fényfürdők.	Hűdések (Paralysis). Idegfájdalmak, zsákák, (Neuralgiák, Ischias). Szívbetegségek.
Villamos massage (Vibratio).	Köszvény és csusz (Rheuma, húgysavas lerakódások, ízületi és csontbajok).
Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.	Székrekedés.
Villamos vízfürdők. Szénsavas fürdők.	Anyagcsere bajok. (Elhízás Bőrbajok. Bőrviszkeg Hajbetegségek (Hajhullás kopaszság). Aranyeres csomók.

— Rendelés d. e. 3-11-ig, d u. 2-6-ig. — Kezelés egész napon át. — Kívánatra prospektus

## TŐZSDEK.

### A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

#### Tőzsdéi hangulatok.

Kései utódaink, majd ha sok mindenfelől baj szakad a nyakukba, azt mondják: úgy van ez, mint 1907-ben, amikor se vége se hossza nem volt a különböző nyavalyáknak. Akkor a sóhiány volt — mondják majd — milyenre még a legöregebb kecskék sem jellemeznek. A vén kecske sem tud söt nyalni és a káposzta is beszózatlan marad. Akkor a vagonhiány, hogy még a szalonkocsikban is szemet szállítottak, mert a szénhiány még akkorabb volt. A pénzhiányra vonatkozólag azonban akkor még nem tudtak semmiféle célravezető módot kitalálni, aféle pót-pénzt, amint pl. van pót-kávé, söt, ami annál is rosszabb, pót-adó. Csak Amerikában próbálkoztak meg a pénzszaporítással és pedig ugyanazon a módon, ahogyan a privátbankok csinálják, illetőleg csinálnák, ha adnának a szövetkezetek. Államadósságot bocsátanak ki, hogy legyen a jegykibocsátó bankoknak mire, szabatosabban és népszerűbben, mire föl — bankjegyet kibocsátani. Szóval: adósságot csinálnak és ugyanazt mondhatják, amit a legtöbb ember felelhetne arra a közkeletű kérdésre: Mit csinál? Ez azonban nem segít a bajon és üres szalmacséplés, mert azért az amerikai polgárok tele szalmacsépléssel nem fogják kicséplni a beledugott dollárokat, amelyeket a bankoktól elvontak és mint házi safe-depositbe behelyezték. Azt mondják az amerikaiak, jó helyen van ez ott is és náluk az emberek nem csak ülnek a pénzüknön, hanem fekszenek is rajta.

A mi sóitalon sóhivatalaink és vaggontalan vasutaink bizony mégis tultesznek az amerikai bankonélküli bankok. Melyek közül egyik annyira ment, hogy — amint egy londoni távirat jelentette — szerződést kötött egy bostoni football-tér tulajdonosával, mely szerint az ott lefolyó match belépti díjait a bank kapja meg betétként s e pénzekért jelentékeny árszót fizet. Ez így esett meg Bostonban az Urnak 1907-ik esztendejében. Kintünö álhírszolgálatom révén azonban arról értesülök, hogy nevezett bank a budapesti „Szent-egylet” persely-gyűjtőjéhez is fordult ajánlatával és kérte, hogy az egybegyűlő pénzeket

nála helyezték el, söt külön is gyűjtsenek ilyen fölírású perselyekkel: „Adakozzunk az amerikai pénzüntézeteknek”.

Ezenközben nálunk sem olyan arany az élet. Különösen a börzén nem. A jó papirosok olcsók, de helyettük emelkedett a buza, úgy, hogy senki sem spekulált rosszul a börzén, akiről ezt állítják, csak tévedett. Papirokat kellett volna adni és buzát venni. Ez azonban mindenestre ok arra, hogy szídják a börzét. Hát hiszen furcsa is, hogy így van. És eszembe jut egy anekdota arról a lengyel atyafiról, aki egyszer Magyarországra tévedt és betért egy vidéki városba. Meggatták a kutyák és ő föl akart kapni egy követ a földről, hogy elkergesse a kellemetlenkedő állatokat, de az utca ki volt kövezeve és a földbe szoritott köveket nem tudta kivenni, mire így kiáltott föl: Bolond magyarok, a kutyákat szabadon hagyják és a köveket megköszözik. Ha nem érteném, hogy miért van így, ahogyan van, én is azt mondanám: Bolond magyarok, a jó papirok árát leszorítják, a buzát meg a tizenhárom forintig fölhajszolják.

Több oldalról felszólítást kaptam (de azért hogy, így kezdem, ne tessék hinni, a szövetkezetekről lesz szó) — hogy a tőzsdereform ügyének is szenteljek néhány sort. Mivel a tőzsdereformáció jelentős korszaka lesz gazdasági történetünknek, izibe sorát keritem a tőzsdések megrendszabályozásának és ennél fogva mély tisztelettel alulnemirott bátor vagyok a következő különvéleményt az illetékesek elé terjeszteni és a fedezetlen határidőüzlettel kívánok javaslatomban foglalkozni.

1. Mivel az eddig elhangzott reformtervekben a „hivataln elemek”-ről esett szó, ezek távoltartása szempontjából a következő felirást ajánlom a tőzsde kapujára (melyen az érdeklődők az új felirást díjtalanul megbámulhatják): „Hivataln elemnek ajtó mögött a helye”. Vitis azonban, vajon a tőzsde épületében a házi csengőkészülékek berendezéséhez tartozó elemek a tőzsdén hivataln, vagy hivataln elemeknek tekintendők-e s így résztvehetnek-e tőzsdéülzetekben. Ezt a fontos kérdést egy egybehivandó ankét döntené el.

2. A határidőüzletben résztvevők kötelesek magukat lajstromoztatni, úgy, mint a német tőzsdetörvény előírja. A lajstromozottak azonkívül fényképes igazoló-jegyet kapnak, a lajstrom-intézmény rendelkezéseinek kellő betartására a rendőrség felügyel.

3. Hivataln elemek csakis mint meghívott vendégek léphetik át a tőzsde küszöbét, azonban úgy, hogy leolmozott szájjal jönnek a terembe, nehogy ott bárkivel is közlekedhessenek.

4. Az a hivataln elem, aki a fenti szabályt nem tartja be, azzal büntetettük, hogy az elmulasztott ólomplombát megolvastva fülébe öntik. Azonkívül az illetőt hosszunapon böttel szigorított szabadságvesztéssel, illetve vesztéssel büntessék.

5. A hivataln elemek kioktatására, vagyis annak demonstrálására, milyen veszedelmeket rejt magában a tőzsdeüzlet, egy iskola állítatik fel. Ez az intézet „Hivataln elemi népiskola” czímet viseli.

6. A hivataln elemek pedig sárga folt viselésére köteleztessenek, melyen a következő felírás áll: „Hivataln elem”.

Kénytelen voltam ezeket a reform-pontokat, melyeket eddig jelöl azok szigorúságára, magamba zártani, beterieszteni. Főleg azonban azért állok ki velük a piacra, söt határidőpiacra, hogy megbizóimnak, mint arra hivataln, eleget tehessek. Azonkívül, amint a közmondás tartja „Néma prófétának az anyja sem érti a szavát”, tehát az eddig nyilvánosságra nem hozott javaslatokkal előálltam.

Egy lipótvárosi tőkepénzes a rendes déli sétáját végezte a fizéves kislánya kíséretében. Sétaközben meg-megálltak, nézegették a kirakatokat, kiki azt, ami őt érdekli. Az apa természetesen főleg a

A világ legjobb gyomorvize

a Baldóczi

Deák-forrás

gyomor-, máj-, bél- és vesebajoknál  
specifilezum. Egyetemi tanárok és gyakorló orvosok mint  
legjobb természetes gyógyvizet különösen ajánlják. A  
legszegényebb emberek is ihatják, mert a legolcsóbb  
gyógyviz. Tovább elárúsítók minden helységben kerestetnek.

Magyarországi főraktár:  
Budapest, Régiposta-utca 10. sz.  
Telefon 79-02. o. Telefon 79-02.

bankok kevésbé izlésesen rendezett, ámde ránézve annál fontosabb tulajdonságokkal rendelkező kirakatait szemlélté, ahol is minden órában kifüggesztik a legfrissebb árfolyamokat. Amint nézegetl, egyszerre csak megszólal: Magyar hitel... hm... elég olcsó, most kellene venni vagy száz darabot.

— Mibe kerül az? — kérdi Lilike.  
— Vagy hetvenháromezer koronába kicsikém, most nem drágák a papírok.  
— Az sok — mondja a kislány — hiszen azért, papuska, már egy férjet is lehet kapni...

Kova.

**Gabonatözsde.**

Budapest, november 23.

A meteorológiai intézet napok óta azt jelenti, hogy az időjárásban lényeges változás nem várható. A gabonatözsdei körök nem kis meglepetésére szolgált tehát a mai legalább 15 milliméterre becsülhető csapadék, mely kétségkívül óriási hatással lehetett a nedvességet szomjuzó vetésekre. Nem csoda, hogy az ilyet kezdete valóságos baisse-el kezdődött és hogy az áprilisi buza tegnapi zárathoz képest 12 fillérral, az októberi buza pedig 22 fillért veszített az árából. A leszorított árak mellett azonban csakhamar vevők jelentkeztek, úgy, hogy az árvesztések nagyobb része be is lett hozva. A készárúpiacra, mint rendszeren ilyen lanyha napon, nem igen volt forgalom. Malmaink rendszeren csak akkor vásárolnak, ha drágábban kell a búzát megfizetni és így alig kelt el 10.000 mázsa 10 fillérral olcsóbb áron. A buza-tulajdonosok nem igen sietnek az eladással, mert később magasabb árakra számítanak. Rozs ismét drágább. Galicziai számlára néhány vaggon 12 koronával adatott el Budapest paritásában. Tengeri, zab elhanyagolt és néhány fillérral olcsóbb.

**Eladatott:**

**Buza.** Tiszavidéki: 600 mm. 78 kg. 25.90 korona, 300 mm. 78 kg. 26.10 korona, 250 mm. 77.5 kg. 25.70 korona, 100 mm. 77.3 kg. 25.30 korona, 300 mm. 77 kg. 25.80 korona, 100 mm. 77 kg. 25.40 korona, 150 mm. 76.3 kg. 25.25 korona, 100 mm. 75 kg. 24.80 korona.

**Pestvidéki:** 100 mm. 77 kg. 25.40 korona, 150 mm. 76 kg. 25 korona, 200 mm. 76 kg. 24.70 korona, 300 mm. 75.5 kg. 24.80 korona.

**Fehérmegyei:** 150 mm. 78 kg. 25.70 korona, 300 mm. 78 kg. 25.50 korona, 400 mm. 78 kg. 25.65 korona, 100 mm. 77.5 kg. 25.30 korona.

**Bácskai:** 100 mm. 78 kg. 25.40 korona, ó-buza, 1300 mm. 76 kg. 25.20 korona, 2200 mm. 75 kg. 25.20 korona.

**Raktári:** 1100 mm. 75.7 kg. 23.50 korona, üszkös. **Rozs:** 100 mm. 23.20 korona, 200 mm. 23.20 korona, 100 mm. 23.25 korona, mind kpf. mellett, paritás.

**Tengeri:** 200 mm. 15.05 korona, kocsi, ó-tengeri.

Az árak 100 kg.-kint koronákban értendők.

**Budapesti gabonaforgalom.**

1907. november 21-16 november 22-ig.

	Erkezett:	Elszállított:
Buza	35218	—
Rozs	873	—
Arpa	3963	—
Zab	2805	—
Tengeri	7685	—
Liszt	257	10995
Korpa	—	1890

**A határidőpiacra költetett:**

**Előlt:**

Előfordult kötések (50 kg.-kint):

Buza 1908. áprilisra 12.94, 12.93, 12.92, 13. —

Rozs 1908. áprilisra 12.09, 12.10, 12.05, 12.12.

Zab 1908. áprilisra 8.67, 8.70, 8.67, 8.70.

Tengeri 1908. májusra 7.62, 7.61, 7.64, 7.58, 7.60.

**4 óra 30 perczkor zárulnak:**

áprilisi buza 12.99 13. —

áprilisi rozs 12.12 12.13

áprilisi zab 8.70 8.71

májusi tengeri 7.59 7.60

**Délutáni forgalom.**

Délután fedezésekre az árak emelkedtek.

**4 óra 30 perczkor zárulnak**

Buza 1908. áprilisra	— — — —	13.04	13.05
Rozs 1908. áprilisra	— — — —	12.13	12.14
Zab 1908. áprilisra	— — — —	8.69	8.70
Tengeri 1908. májusra	— — — —	7.60	7.61
Buza új októberi	— — — —	11.40	11.41
Rozs új októberi	— — — —	10.46	10.48

**Terménytözsde.**

**Szeszüzlet.**

Az Első Alhődi Cognagyár Részvénytársaság és Szeszfinomítógyár Kecskeméten, budapesti központi irodájának V., Mérleg-u. 11. szám heti üzleti jelentése:

Mai zárlatárak Budapesten:

	Nagyban	kicsinyben
	koronákban	koronákban
Finomított szesz adózva	166. — 171. —	— — —
„ adózatlan	67. — 72. —	— — —
Élesztőszesz adózva	— — —	— — —
Élesztőszesz adózatlanul	— — —	— — —
Nyers szesz adózva	164. — 167. —	— — —
Nyers szesz adózatlan	65. — 68. —	— — —
Denaturált szesz ingyen hordóval és fuvarmegterítéssel	54. — 56. —	— — —

Az árak ab vasut Kecskemét értendők.

**Ertéktözsde.**

Az a lanyhulási folyamat, mely már napok óta tapasztalható a tözsdén, a mai napon is folytatást nyert. A forgalom rendkívül szűk keretekben mozog s az utolsó közelsége realizálásra készíti a spekulációt, bár ez kevés hausse-engagement tartott fenn. Az árfolyamok ma alig változtak s így az árhullámzás legfeljebb egy-egy koronát tett ki. A Magyar hitel némileg kedvezőbb árfolyam mellett 735.25 koronával, az Osztrák hitel ellenben gyengébben 623.75 koronával zárul. A Leszámitoló bank egy koronával magasabban, 462 koronával, a Jelzálog-részvény ugyanannyival alacsonyabban, 417 koronával zárul. A többi értékpapíros is alig változott a mai napon.

Rátérve az üzlet részleteire, a külföldi tözsdéről ma reggelre érkezett jelentések éppenséggel semmi ösztönzést sem nyújtottak, miért is igen csendesen és körülbelül a tegnapi záriat jegyzéseivel nyílt meg az előtözsde. A forgalom folyamán csak igen jelentéktelen üzlet fejlődött ki, ez is csupán a nemzetközi értékekben. Az alapirányzat tartott volt. A déli tözsde gyenge megnyitás után szilárdabba fordult, az árfolyamok javultak is egy csekélységgel, mert Berlin magasabb jegyzéseket küldött, ami valamivel jobb vételkedvet idézett elő. Az utótözsde tartott irányzat mellett változatlan árfolyamok mellett üzletellenül folyt le.

**Előtözsde.**

Előtözsde tartott.  
Köttek: Osztrák hitelrészvény 624.—622.50  
Magyar hitelrészvény 734.—733.75. Déli vasut  
Rimamurányi vasmű 506.—506.50.  
Közuti vaspálya 527.—526.—. Hazai bank —

**Déli tözsde.**

A déli tözsde javult  
Köttek: Osztrák hitelrészvény 623.50—624.—.  
Magyar hitelrészvény 733.75—735.50. Osztrák magyar államvasut 653.50—654.—. Déli vasut 142.50—.  
Rimamurányi vasmű 506.—506.50.—. Magyar leszámitolóbank 462.—462.50 Jelzálogbank —  
Közuti vaspálya 527.50—530.—. Városi villamos vasut —  
Magyar korona járadék —.  
Jelzálog-sorsjegy —. Hazai sorsjegy —.  
Konvertált. Hazai bank 277.—. Kereskedelmi részv. társ. —.  
Orosz járadék —. Belvárosi takarékpénztár —. Erzsébetvárosi takarékpénztár. — Saigótarjáni kőszénbánya r.-t. 551.—552.50  
Neuschloss-féle Nasiczi tannin-gyár —. Erzsébet kir szanatórium-sorsjegy —.

Prémium-üzlet: A díjbiztosítókért fizettek: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 5.—6.—K, 8 napra 13.—15.—K, decemberre végére 28.—30.—K.

**Utótözsde.**

Az utótözsde üzletellen volt. Az irányzat tartott maradt.  
Köttek: Osztrák hitelrészvény —.  
Magyar hitelrészvény —. Jelzálogbank —.  
Déli vasut —. Orosz járadék —.  
Végül maradt: Osztrák hitelrészvény 624.25. Magyar hitelrészvény 735.25. Jelzálogbank —.

**BÉCSI GABONATÖZSDE.**

Bécs, november 24. (Az Egyetértés távirata.) A mai hetiözsden a külföldi lanyha jelentésekre és mert a budapesti piacz is valamivel gyöngébb volt, amirez a havazás is hozzájárult, az eladók kitarítottak eddigi jelentékeny árköveteléseik mellett, viszont a konzum szigoruan tartózkodott a vásárlástól; végül is buza csak 10 fillérral volt magasabb, mint 8 nap előtt, de a konzum ilyen áron sem akart vásárolni és így csak kisebb kötések fordultak elő. Eladatott: 80 kg. 12.40 k. Wartbergből, 79 kg. 12.30 k. Kászonyból, 12.25 k. Szeredről, 78 kg. Tiszavidéki 12.25 k. Marchegg, Rozs aránylag szilárd volt és megtartott 15 fill. emelkedést. Tiszavidéki 12.— korona Marcheggből, 12.10 korona Bécsből és 12.15 12.25 Gensern-doriból. Arpa szilárdan ártartó a finomabb minőségekben, amelyekben élénk kereslet mutatkozott. Tengeri 15 fillérral, zab 5 fillérral drágább, semmint a mult hetén.

Jegyzetelt buza: tiszavidéki 13.10—13.60 korona, mosoni 12.40—12.80 korona, tótfelvidéki 12.50—13. korona, délviasuti 12.40—12.70 korona, marchfeldi — korona.

Uj-rozs: tótfelvidéki 12.20 12.45 korona, csepeli 12.15 12.25 kor., pestmegyei 12.20—12.45 kor., különféle magyar 12.10—12.35 kor., osztrák 12.05—12.30 korona.

Arpa: morvaországi 9.40 10. kor., marchfeldi 9.—9.50 kor., bécsvidéki 8.90—9.50 kor., tótfelvidéki 8.25—9.90 kor., csepeli 8.40—9.65 kor., győri 8.30—9.25 kor., közép dunai 7.75—8.50 kor., déli vasuti 8.10—9.75, tiszavidéki 7.20—8.25 korona.

Magyar tengeri: régi 8.10—8.25, új 7.45—7.75 korona, cinquantin régi 8.75—9.05 korona, új 8.50—8.80 korona.

Magyar zab: selejtes 8.45—8.55 kor., közepes 8.50—8.80 korona, elsőrendű 8.75—9.05 kor., válogatott 9.—9.25 korona.

Liszt a hét során némileg javult, az üzlet a malmok árengedései következtében élénkült, korábban a forgalom nyugodtabb, az árak mérséklődtek.

**BÉCSI ÉRTÉKTÖZSDE.**

Bécs, nov. 23. A Banque de France szándékolt intervencziójának hírére kedvezőbb lett a mai előtözsden az irányzat, habár az árfolyamok a nyugodt üzlet mellett nem nagyon változtak. A déli tözsde szintén nyugodt irányzattal és változatlan árfolyamokkal nyílt meg. Később azonban berlini szilárdság hatása alatt némiképp emelkedtek az árfolyamok. A déli tözsde zárata magasabb berlini és párisi jegyzésekre megszilárdult. Londonból azt jelezték, hogy nagyobb amerikai aranymegrendeléseket visszavontak.

**II órákor zárulnak:**

Osztrák hitel. 623.—, Magyar hitel. 732.50, Länderbank 400.—, Allamvasut 653.75 —, Elbavölgyi vasut —, Déli vasut 142.—, Alpesi bányatársulat 581.25, Rimamurányi —, Májusi járadék 95.80, Magyar koronájár. 92.20, Orosz érték 86.00, Török sorsjegy —, Német márka 117.70.

**A déli tözsde változatlan árfolyammal nyílt meg, I órákor jegyeztek:**

Osztrák hitel 623.—, Magyar hitel 732.50, Länderbank 399.50 Unio-bank 524.—, Allamvasut 653.50, Angol-bank 289.—, Bankverein 512.50—, Déli vasut 142.—, Gőzhajó —, Alpesi bányarészvény 581.—, Májusi járadék 95.80, Magyar koronájár 92.20, Török sorsjegy 180.50 Német márka 117.72, Elbavölgyi vasut —, Rimamurányi 507.—, Orosz járadék —, Keleti vasutak —, Skoda —, Magyar jelz. —, Kárpáti petroleum —.

**Bécs, november 24. (Osztrák értékek zárata.)**

42 százalékos papír-járadék 95.80, 4 százalékos osztrák arany járadék 113.70, 1860-as sorsjegy 147.—, Osztrák hitelsorsjegy 432.—, Angol osztrák bankrészvény 287.75, Bécsi Bankverein 512.40, Osztrák-magyar bank 177.—, Déli vasut 141.75, Dunagőzhajózási társaság 982.—, Dohány részvény 393.—, Cs. kir. arany (vert.) 1136, Német bankváltók 117.80, Osztrák Lloyd 401.—, 4.2 százalék. ezüst járadék 95.75—97.50, Osztrák koronájár 96.—, 1864-es sorsjegy 251.—, Osztrák hitelintézeti részvény 620.—, Union-Bank 524.50, Osztrák Länderbank 399.25, Osztrák-magyar államvasut 613.25, Elbavölgyi vasut 419.50,

**Reggelizés előtt fél pohár Schmidthauer-féle Használata valódi áldás gyomorhajosoknak és székezőrülésben szenvedőknek**

**Igmándi keserűvíz**

az elrontott gyomrot 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza. Kapható mindenütt a kávé és nagy üvegekben.



levonással — fillér. II. rendű 280 kg.-tól 350 kgr.-ig — fillér, ételsúlylevonással fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül fillérig, ételsúlylevonással 129 136 fillérig, fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig 130-136 korona, ételsúlylevonással fillérig, könnyű 220 kg.-ig 126-136 korona, ételsúlylevonással fillérig. Belföldi sültdő — korona. Horvát sültdő — korona. Malacz — korona. (Arak minden levonás nélkül kilogrammonként, ételsúlyban értendők.) A vásár irányzata élénk, az árak változatlanok.

**Kivonat a hivatalos lapból.**

— November 23. —

**Kinevezések.** A földművelésügyi miniszter a selmeczbányai bányászati és erdészeti főiskola erdészeti ágazatánál alkalmazott tisztviselők személyzeti létszámában, ideiglenes minőségben Kristen Adolf okleveles erdész a X. fizetési osztályba tanársegédé az erdőműveléstani tanszékhez, Raab Alajos havidíjas kertészt ideiglenes minőségben kertészeti tanítói főkeresztésze, Rabcsák János segédkeresztést ideiglenes minőségű földmivesszékai kertésztanítói, Traxler Károly havidíjas kertészt ideiglenes minőségű földmivesszékai kertésztanítói; az igazságügyminiszter Katona Lóránd budapesti büntetőtörvényszéki joggyakornokot és Nászlai Vilmos budapesti IV. ker. járásbírói, dr. Vaisz-féle alapítványi joggyakornokot a budapesti, valamint dr. Ferenczy Tibor budapesti büntetőtörvényszéki joggyakornokot az aradi törvényszékhez aljegyzökké, Kármán Elemér perlaszi járásbírói telekkönyvi betétszerkesztő szakdíjnokot a titeli és Huyer Péter zombolyai járásbírói díjnokot a marosillyei járásbírói irnokokká; a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök a gödöllői adóhivatalhoz Hajdu Lajos módosi és Székely Sándor beszerzési adóhivatali gyakornokokat adótitestékké ideiglenes minőségben, Morgen Sándor pénzügyi számgyakornokot ideiglenes minőségű pénzügyi számtiszté az ungvári pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvétséghez, a kaposi járásba a járási számvévi teendők ellátására adott megbízással; a szombathelyi törvényszék elnöke Horváth József szombathelyi lakost, tartalékos huszárt, a felsőöri járásbíróihoz III-ad osztályú hivatalozgárává nevezte ki; az igazságügyminiszter a pozsonyi járásbíróihoz ideiglenes minőségben alkalmazott Horváth Dénes irnokot ebben az állásában végleg meg erősítette.

**Áthelyezések.** Az igazságügyminiszter Havas Tivadar abádszalóki járásbírói telekkönyvvezetőt a békéscsabai járásbíróihoz, Esztergár László huszárt járásbírói segédtelekkönyvvezetőt a galgóczi járásbíróihoz, Vainer Gusztáv budapesti törvényszéki irnokot a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszékhez; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Nahalkó György és Nahalkóné szül. Lehoczky Etelka lipótszentmiklósi állami elemi iskolai tanítót, illetve tanítónőt a lipótvári állami elemi iskolához; a gvőri főügyészség ideiglenes vezetője Tálos Ferencz soproni országos fegyintézetű III-ad osztályú fegyőrt III-ad osztályú fogházórré nevezte ki, illetőleg ugyanebben a minőségben a soproni törvényszéki fogházhoz helyezte át és Molnár József soproni törvényszéki fogházórt ugyanebben a minőségben a csepregi járásbíróihoz fogházhoz helyezte át.

**Pályázatok.** A czepléki állami főgimnáziumnál szolgáló állásra 5 hét és a váci járásbíróihoz ugyanacsak szolgáló állásra 6 hét alatt lehet beadni a pályázatokat.

**VIZALLAS.**

november 23. nov. 22.		november 23. nov. 22.	
méter		méter	
<b>Bán</b>	Shárding 0.87 0.38	<b>Jász</b>	M.-Sziget 0.19 0.11
<b>Duna</b>	Passau 0.98 1.01		Tekoháza 0.08 0.08
	Linz 1.52 1.56		V.-Námény 0.15 0.06
	Bécs 1.43 1.45		Tokai 0.76 0.63
	Pozsony 0.15 0.19		Tiszafüred 0.76 0.62
	Komárom 1.21 1.24		Szolnok 0.76 0.69
	Budapest 0.62 0.68		Csongrád 1.26 1.31
	Paks 0.10 0.05		Szeged 0.83 1.80
	Mohács 0.50 0.50		T.-Becse 0.70 0.88
	Gombos 1.74 1.72		Titel 0.87 0.80
	Ujvidék 0.87 0.77	<b>Óndava</b>	Hoór 1.18 1.18
	Pancsova 0.62 0.68	<b>Ispoly</b>	Bárta 0.30 0.34
	Orsova 1.28 1.33	<b>Ródre</b>	Ladmóc 0.11 0.15
<b>Morva</b>	Morvafalu 0.85 0.35	<b>Sáó</b>	Zsolozsa 1.85 1.47
<b>Vág</b>	Zsolna 0.14 0.18	<b>Hernád</b>	H.-Námét 0.41 0.56
	Trencsén 0.08 0.02	<b>Berettyó</b>	Margitta 0.12 0.30
	Szered 0.27 0.28		B.-Ujfalva 0.85 0.80
<b>Rába</b>	Szt.-Gothárd 0.24 0.34	<b>Körös</b>	Cemcsa 0.30 0.31
	Sárvár 0.04 0.01		N.-Várad 0.24 0.22
	Győr 1.45 1.48		Bolányos 0.18 0.14
<b>Dráva</b>	Várasd 1.68 1.70		Tonke 0.36 0.34
	Zákány 0.06 0.04		Gurahonc 0.28 0.30
	Bács 0.25 0.28		Borosjenő 0.45 0.45
	Fazók 1.06 1.15		Békecs 0.84 0.38
<b>Fura</b>	M.-Szerdah. 0.44 0.44	<b>Gyoma</b>	Gyoma 0.32 0.36
<b>Száva</b>	Zágráb 0.48 0.52	<b>Gy.-Fehérvár</b>	Gy.-Fehérvár 0.56 0.51
	Sziszák 1.24 1.86		Branyicska 0.02 0.02
	Mitrovicza 2.20 2.38		Soborsán 0 - 0 -
<b>Maros</b>	Décs 0.59 0.		Arad 1.88 1.34
	Szatmár 0.08 0.07		Makó 0.34 0.32
	Kraszna 0.30 0.	<b>Istoms</b>	K.-Kostoly 0.41 0.36
<b>Latorca</b>	Munkács 0.04 0.01	<b>Béga</b>	Kiszéő 0.48 0.46
<b>Laborca</b>	Homonna 0 - 0 -		Temesvár 1 - 1 -
<b>Óna</b>	Perceceny 0 - 0 -		Becserek 0.16 0.19

Felelős szerkesztő:  
**PURJESZ LAJOS,**  
Kiadótulajdonos  
A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.  
Igazgató: **ERDŐS ARMAND**

**Felesége keres**

a házastárs vezetésére melletti könnyű közeli munkával 20 koronáig hetenként.  
Férfit keresek is alkalmas.  
Csokoly beszerzési költségek.  
Kérjen prospektust!  
Schöndorfer F. Vallalat hazipar fejlesztésére. Wien, VII., Melkengasse 1/50.



**FÉRFIAK ÉS NŐKNEK**

makacsabb heveny és időlt folyásoknál befecskendezés nélkül legbiztosabb gyógyszernek a

**SANID TOKOCSKÁK**

bizonyítják. Egy dobozt (100 labdaos) használati utasítással 6 korona utánvét mellett. Kezdő gyengeség és impotenciának egyedül biztos szer a híres dr. TIMKÓ-féle erőlabdaosok.  
Egy üveg ára 10 korona, küld a

„MAGYAR KIRÁLY” gyógyszerár, Budapest, V., Marokkól-utca 2/a.

**HA FÁJ A FEJE,**

ne félővázni hanem használja azonnal  
Bereivás-féle MIGRAIN-pasztillát  
Minden gyógyszerárban és drogeriában kapható.  
24 pasztillát tartalmazó doboz 1 kor. 20 fill.

Fő- és kiskereskedő: Bereivás Tamás gyógyszerár, Kispeszt, Rákóczi út 2/a. Ingyen postal szállítást 3 doboz rendelésnél.



Telefon 56-19  
Kérem! Ne tévedjen!  
Gyűljen a cégre  
**Lukács Gyula**  
féri-szabó  
VII. Rákóczi-út 14

- Felöltő K 20
- Öltöny . 26
- Gallér . 14
- Gaszdaszáti kabát K 20
- Szőrmebéléssel K 34
- Téli kabát . 30
- Nadrág . 10
- Fiz- és gyermekruha
- dus választékban.

**!! Tisztigallérok !!**

Mérők szerinti megrendelésekre csakis kiváld  
6 minőségű Honi és Angol szöveteiket tartok raktáron. Telefon 56-19

**Most jelent meg második kiadásban**

**LOURDES**

REGÉNY. — Irta: **ZOLA EMIL**  
FORDITOTTA: CSERHALMI H. IRÉN és GERŐ ATTILA.

EGYEDÜL JOGOSÍTOTT FORDÍTÁS :: ÁRA **6 kor.**

MEGRENDELHETŐ A KIADÓ ATHENAEUM R-TÁRSULATNÁL, BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-UT 54. S MINDEN HAZAI KÖNYVKERESKEDESBEN.

**Mielőtt karácsonyi ajándékot**

venne, kérje:

**AUFRECHT ÉS GOLDSCHMIED**

**BUDAPEST,**  
VII., Rákóczi-ut 26. sz.

**HANGSZER FEGYVER és OPTIKAI**

képes árjegyzékét.

GRAMMOFONOK

CZIMBALMOK

FEGYVEREK

FLÓBERTEK

kényelmes részletfizetés mellett szállítatnak.

**Itt levágandó s beküldendő.**

Kérek részemre } hangszer fegyver árjegyzéke optikai  
rendelés céljából beküldendő.

Név: .....

Lakhely: .....

1912. 1903. 1904. években 10 első díjat kitüntetve

### KALLAI LAJOS motorgyára

BUDAPEST, VI., Gyár-utca 28. szám.  
(Régi házszám VI., Gyár-utca 80. szám.)

Teljes jótállás kitünő oséplésért!

**KALLAI LAJOS-féle**  
bíreves villamos benzinköze  
mobili oséplészetek,  
melyek repészes nékúli bárki által  
könnyen üzemben tarthatók, legjobban ajánlhatók.

**GOZGÉPEK BECSERLÉTEK.**

Ezen motorok több 100 példányban kitünően működnek az ország minden részében. Többek között: Kozma József Kadarkút, Somogyvágy. Tóth Péter bagli földbíró, Csantavér, B. R. m. G. Bró József földbíró, Czegéd, Pestmegye. Oleó árak részlete. Árjegyzék ingyen.

# GAVALLER

csak az új szabad.  
rendkívüli praktikus

## hokavédőt

viselheti.

Kapható minden divatruüzle tben.

Magyar királyi államvasutak.  
272.436/1907. szám.  
FIV.

## Hirdetmény.

Közhirre teszszük, hogy áru- és kocsi-törődés folytán beállott rendkívüli forgalmi viszonyokra való tekintettel, kereskedelemügyi m. kir. Minister urnak f. évi november hó 21-én 98.027. szám alatt kelt engedélyével, a vasuti üzletszabályzat 63. §. (3) 2., valamint a vasuti árufuvarozásra vonatkozó nemzetközi egyezmény 14-ik cikkéhez tartozó végrehajtási határozatok 6. §. (3) 2. pontja alapján, az érvényben lévő szabályzat szerinti szállítási és póthataridókon kívül úgy a bel-, mint a nemzetközi forgalomban f. évi november hó 22-től kezdve vonalaink és a kezelésünk alatt lévő magánvasutak állomásain feladásra kerülő, azokra megérkező, valamint vonalainkat és a kezelésünk alatt lévő vasuti vonalakat átmenetben érintő teherárakra (élőállatok és gyorsan romló áruk kivételével) visszavonásig még további

**3 napi időleges szállítási-póthataridó** fog számítani.

Fiumbe helybe és átmeneti rendeltetéssel f. évi október hó 20-tól kezdve megérkező teherárak részére a f. évi október hóban hirdett 5 napi szállítási-póthataridó változatlanul érvényben marad, az itt hirdett 3 napi szállítási-póthataridó azonban Fiumbe rendelt árakra ki nem terjed.

Budapest, 1907. évi november hóban.

Az igazgatóság.

## BIZTOS

gyógyulást keresőknek  
kik bármily

### nemi betegségben szenvednek

mint húgycső és hólyagbajok, húgycsőszűkítések, vizelet zavarok, éjjeli magömlések, sebek és bujkoros bántalmak (syphilis), az ontortózis utóbagajként fellépő idegbajok, korai férfi erő elyengülés, bármily bőrkütsések stb. nőknél fehértoyas mőh bajok, alapos, gyors és gyökeres gyógyításra szigorúan tudományos és lelkismeretes győgmódtannál fogva legjobban ajánljuk

# Dr. Garai Antal

V. sz. O. kir. osztály főorvos országos hírt és a legrégibb 82 éve fennálló rendelés

Budapest, VI. ker., Andrásy-ut 24. sz.

Rendelés naponta 10-4-ig és 7-8-ig este. Idült húgycső és hólyag bajok vizsgálata villamos húgycsőtörő segédjével.

Vidékilek levelekre kimérté választ és szakvizitú tanácsot nyerne, gyógyszerrel gondoskodva lesz. Titoktartás biztosítva.

**Nőknek külön váróterem.**

Cs. és kir.  udv. szállító

# HOLZER DIVATHÁZA

Budapest, IV., Kossuth Lajos-u, 9.

Világvárosi áruház! Felvonók! Varó-, olvasó- és író-termek.  
Az összes helyiségekben

## karácsonyi occasio-eladás.

**A souterrainban:**

	Korona
Piüs-kabát asztrachán-plüsből, zsinór-díszszel, bélelt	34.—
Szövet-kabát finom fekete kelméből, divatos szabásu, zsinórdíszszel, bélelt vattás	25.—
Szövet-paletot 100 cm. hosszú, legfinomabb fekete posztóból, dus díszítései és divatos szabásu, bélelt	38.—
Kosztüm divatos, angol kelméből, bélelt kabáttal és elegáns aljjal	40.—
Estéyi köpeny minden színü divatkelméből, divatos szabásu, dus himzéssel, bélelt	35.—
Szörme-figaro mindennemü szörmeből, kitünő minőség, gallérdíszszel, bélelt	68.—
Pongyola női, posztóból, minden színben, divatos szabásu, különféle színü kelméből, díszszel	24.—
Alj angol szövetből, divatos szabásu	12.—
Bluz divatos csikos bársonyból, kitünő szinckben	10.—
Bluz divatos angol flanelből	3.50
Alsó tafota-selyemből, dus fodordíszszel	15.—
Szörmecoll er divatos facon	3.10 felj.
Ridikü! bőrből, divatos, elegáns kivitelben	4.—
Kalap divatos, igen elegáns, jutányos áron	

Nagy selyem- és szövet maradék vásár!

Fióküzlet: KASSÁN. Fióküzlet: TEMESVÁROTT.

## Orgona-harmoniumok

mindkét rendszer szerint, legolcsóbban szállítainak

### Pajkr Rezső és Tsa

Budapest, X., Delej-utca 11/II.  
(Tisztviselő-telap.)

Wedálos harmoniumok pontos orgona méretekkel.

Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomásig. Tanáróknak és lelkészeknek külön százalékos engedmény. Részletfizetés engedélyezve.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Magyarnak Pécs I. Németnek Bécs I.

Ne küldjük pénzünket külföldre.

Kocakását kizárva. Nem tetsző árut kicserélek vagy a pénzét adom vissza. — Csak általam szabályozott, kipróbált órákat szállítok.

Legnagyobb raktári Legolcsóbb árak!

«Kortos» ébresztő óra külön szerkezettel, 1 haranggal — K 3.—  
Dupla csengős — 4.—  
Éjjel világító számlappal, 1 haranggal — 4.—  
Vasutas ébresztő, legjobb minőségben — 5.—  
Toronyharang ébresztő óra, kellemes csengésű fali óra — 7.—

.. Osztrák vagy cseh áru 1 koronával olcsóbb. ..  
Mogrondelés legolcsószertübb postautalványon eszközölni.  
Ez ezen lapra hivatkozik, megkapja 3000 Abráju árjegyzékemet ingyen és bérmentve.

**Schönwald Imre** óraszeres és Pécs ékszergyáros

6 évi jótállással 6

# ÓRÁK

arany- és ezüst-lánczok, ÉKSZEREK OSEKÉLY RÉSZLET-FIZETÉSRE. DIAMANT S.

BUDAPEST, JÓZSEF-KÖRUT 9. SZÁM az udvarban.

Képes árjegyzék ingyen. Csekély részletfizetésre.

## Teljes közlőműberendezések

valamint egyes ártörőszerek, Győrökendők, valamint kőbő-berendezések

### IPAR- és MEZEI VASUTAK

m. p. sínek, kocskák, cáttók, v. kúttók, trakt-vasúkatörőszerek stb.

### Motorok és lokomobilok

benzin-, gáz- és gőzüzemre. Carenzia mellett felszerelve.

### Malmi és téglagyári cikkek

valamint szerszámok, szerszámok, vas- és szépszakmabeli cikkek beszállít és új állapotban kiválóan előnyösen beszeresztetik

# SCHLESINGER ALAJOS-nál

BUDAPEST, V., VÁCI-KÖRUT 30. SZÁM.

**BUTOR** DUS VÁLASZTÉK...  
 RÉSZLETI FIZETÉSRE  
 KENDI VÍVÓI ÖLCSŐÁRON  
 HÁRHATÓ  
 ÉHRENTTEU TESTVÉREKTEL  
 BUDAPEST, VI. EÖTVÖS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-ÚT SÁRKÁJ)  
 BUDAPEST, VI. EÖTVÖS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-ÚT SÁRKÁJ)  
 BUDAPEST, VI. EÖTVÖS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-ÚT SÁRKÁJ)  
 TELEFON 82-27

### A világítás csodája



az új, javított Egones spiritusz-lámpa. Hatásosabb, nagyobb fényerőjű, mint a villamos-gázvilágítás. Teljesen veszélytelen. Egy liter spir. uz. 18 óraig ég. Minden meglévő lámpára felcserélhető. Ára 1 lánggal 6.50 korona, 2 lánggal 12.50 korona. Petroleum lámpának 8 korona. Utánvét mellett küldi!

**Pinkus Miksa**  
 Wien, III.  
 a Graetzin-fény vezérképviselője.  
 Vizszelárúsitóknak magán-engedmény.

**MODERN KÖNYVTAR**  
 KÖLCSÖNKÖNYVTAR.  
 Budapest, VI., Király-utca 70. sz.  
 Előfizetőnek Budapestre házhoz szállítja, vidékre postán küldi - a legújabb magyar, német, francia és angol könyveket. -  
 Tessék ismeretést kérni, Telefon 82-24.

Most jelent meg!  
**ALMANACH**  
 AZ 1908. ÉVRE.

Szerkeszti: **Mikszáth Kálmán.**  
 TARTALOM:  
 Előszó. Mikszáth Kálmán. Dánielné Lengyel Laura: A megváltás. Krúdy Gyula: A lumpok iskolája. Ambrus Zoltán: A kor vezérei. Farkas Pál: A bolygó hollandi. Szini Gyula: Heliosz. Pekár Gyula: A rezidens Zöldi Márton: Rátartósnun. Kazár Emil: A feleség egyetemi hallgató. Malonyar Dezső: Egy vén kisasszony és egy kutyja. Sas Ede: Hová lett a pinczkeluc Bárony István: Volt - nincs. Lux Terka: Amit Borcsa keres. Lőrinczy György: Szervusz, Barányi. Lovik Károly: Borcsa kisasszony. Herczeg Ferencz: Mariska szégyent hoz a családra. Mikszáth Kálmán: P. York.  
 ÁRA DISZKÓTÉSBEN 2 KORONA.  
 Kapható minden könyvkereskedésben, valamint a kiadónál **Singer és Wolfner könyvkereskedésében,** Budapest, VI., Andrassy-ut 10

**GUMMI!**  
 Valódi francia és amerikai óvó különlegességek eredeti csomagolásban.  
 Orvosiilag ajánlott! Feltétlen biztos Gummi és halálhígy. Árak: (száronként) 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14. Női óvósz. Pessarium celastivum. Menninga tanár szerint, 8-5.  
 Ujj Antó vaginal spray! a legbiztosabb - legényelmesebb női különlegesség. Ára k. 15. Irrigátor, sebfelecsendő, bidék stb. gyári árak mellett.  
 Kérje ingyen és bérmentve legújabb arjegyzésmet, zárt borítékban utoktartás mellett.  
**KELETI J. orvos-sebészeti mű- és kőszeg-gyár,**  
 Budapest, IV., Koronaherezeg-utca 19.  
 (A magy. kir. postá mellett.) Alapítva 1878.

# Ne essék kétségbe,



ha még oly kimerültek, idegesnek, gyengének érzi magát, ha még oly nagyok fej- hát-, keresztfájásai, csuszos, közvényes és ideges bántalmi. Sőt jó reményvel nézhet gyógyulása elé, ha ezek óta minden kezelés dacára nagyfokú ideges-, szív-, gyomor-, bél- vagy hólyagbajokban is szenved, ha álmatlan, törődött, feledékeny, és az idegyengeség és hisztéria számos súlyos tünetében is szenved, sőt hűdese bakok esetén is.  
 Mindezeket és még számos ily alapon álló bajt és tünetet onyhit és meggyógyít az erősítő, edző, élénkítő, izgalomcsökkentő galván villamram és ennek ideális képviselője az **Elektro-Vitalizer**, mint azt az eddig ily bajokból kigyógyult betegek sok száza bizonyítják.  
 A „Modern Villamos Gyógyómódról” szóló éitkezés külön kötetben a férfiak és külön kötetben a nők részére nyujt felvilágosítást ezen kiváló gyógyeljárásról és az általa kezelhető bajokról, fényesebbnél fényesebb gyógyeredményekről. Ezen könyvecskét díjtalanul, bérmentve és zárt borítékban kaphatja meg minden érdeklődő, a ki ezt e lapra való hivatkozással személyesen vagy posta útján kéri vagy alábbi szelvényt beküldi.  
**„ELEKTRO VITALIZER”** orvosi rendelő intézet  
 Budapest, Kroly-körut 2. félemelet 10.

**Elismerő levél.**  
 Tóth Zsigmond, Mikeszása. Az Electro-Vitalizer áldásos hatását magamon érzem, mert évek óta fennálló csuszos fájdalmaim megszűntek, ugyszintén megszűntek azok a bajok és fájdalma, melyek lábom ficamodása után még iennmaradtak. A baloldalon volt nyilamlások és rájdalmak is teljesen abba maradtak. Hála érte az Electro-Vitalizer felajálójának.

Szelvény egy ingyen könyve  
**Az „Elektro-Vitalizer”**  
 orvosi rendelő-intézet  
 Budapest, IV., Károly-körut 2., félemelet 10. szám.  
 Kérem részemre díjtalanul, portómentesen, zárt borítékban elküldeni a  
**„MODERN VILLAMOS GYÓGYMÓDRÓL”**  
 szóló művet férfiak ( ) részére. (A nem kívánt kötet tórlendő.)  
 Név: \_\_\_\_\_  
 Czim: \_\_\_\_\_

**HÖLGYEK**  
 ha súlyt fektetnek rá, hogy arczbőrük Állandóan üde, tiszta és szép legyen; ha meg akarnak szabadulni szepőlőtől, pattanástól s az arczbőr bármely tisztalanságától, ne használjanak mást, mint a modern kozmetika legújabb vívmányát az **Azalea crémét**, mely minden káros következmény nélkül virulóvá, széppé varázsolja az arcot. Ára 3 korona. Azalea-szappan 80 fillér, poude 1.60 fillér. Utánvét ellenében szétküldi a forrást: **Borbás Gyula** argy-  
 - szerész, kozmetikai laboratoriuma, Mezőcsát. -

**SZABADALMAKAT**  
 védjegyeket és mintaoltalmat megszerző a  
**Szabadalmakat Értékesítő Vállalat**  
**PASZTOR (bej. cég)**  
 BUDAPEST, VII. kerület, Erzsébet-körut 17. szám.  
 Fővilágosítás díjtalan. 2575 TELEFON 24-20.

**Szepességi csemegék**  
 BARTA-féle veresafonya befőttes, málna-, szamóca-, csipkebogyóit, gomba- és huskonzerveket, pástétomokat ajánl a **PELKA KONZERVGYÁR** Felka, Szepessége. Kérjen arjegyzéket.  
**Urasági butorokat, szőnyegeket, osillárokat**  
 és legelőjesebb berendezéseket (gyárakat és öze, eket is) veszek és eladok.  
**Nagy Zsigmond**  
 VI., Lázár-utca 3 (a Váci-körut mellett).  
 Gyönyörű választék a legfinomabb modern és stilszerű matt és fényezett mahagoni plisander vagy másfajta háló, ebédlő, ural szoba és szalonbutorokban. Részlőaszobák, bürgeritürák és kárpitosfélékben. Porzsa, smyrna és más szőnyegeken és függönyökben, modern bronzosillárokból, gáz, villamos stb.-hez.

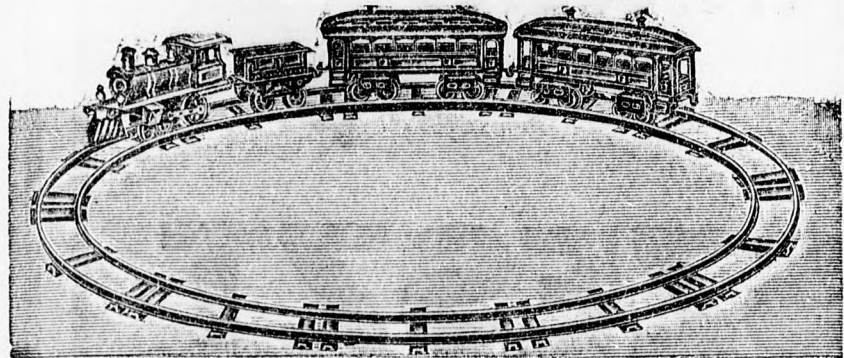
**MAGYAR KÖNYVTAR**  
 SZERKESZTI **500** EGY-EGY SZÁM  
**RADÓ ANTAL** szám **ÁRA 30 FILLÉR**  
 Jubiláris sorozat!  
 500. **Beöthy Zsolt: Kéltők és hősök.**  
 E cím alatt Magyarország legelső aethetikus és irodalomtörténete adja három kis remekművet, melyek legszébbje egy valóban nagy és általános nemzeti érdeku tárggyal, a kurucoklétéssel foglalkozik. A másik kettő is (a mohácsi vész költőiről és Kazinczy rabágáról) mezkapó letezetéssel világitja meg tárgyát és méltó az illusztris szerző nagy nevéhez.  
 501. **Krúdy Gyula: Hét szilvafa.**  
 A vidéki magyar dzsentri életének rajzában állg van író, aki felölmüná Krúdy Gyulát. Melankólikus humorral festi ennek a jobbára pusztulásnak indult társadalmi osztálynak típusait, furcsaságait, majd nevéttelve, majd könnyekre indítva.  
 502. **Wildt Oszkár: Aforiz- mák és ötletek.** Ford. Radó Teréz.  
 Kétségtelen, hogy a nálunk is annyira kedvelt lett angol költőnek legerősebb oldala az ő szellemétől, merész és csillagó ötletektől szikrázó stílusa. A nagyrészen már szállo iróké vált híres mondások legérdekesebjeit két koszoruba e jeles fordítás, melyet Wildt minden tiszteője nagy gyönyörűséggel fog olvasni.  
 503. **Daudet Alfonz: Mgvészházasságok.** Ford. Elek Artúr.  
 Az író- és művészlebegyik legzseniálisabb ábrázolója, a nagy Daudet rajzolja itten ama nagyobbára groteszk és komikus házasságfrigyeket, melyeket e körökben alkalmá volt megfigyelni. Egyike ez az ő legmulatságosabb és legeredekesebb munkáinak, kitűnő magyartításban.  
**A MAGYAR KÖNYVTAR 500** számának teljes jegyzékét bárkinek készséggel megküldjük.  
 KAPHATÓ  
**LAMPEL R. F. és FIAI** Részv.-társaságnál,  
 Budapest, VI., Andrassy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

**DIESEL-motornal**  
 a tényleges léerő  
 óránkint csak kb. 1 fillérbe kerül.  
 Felvilágosítással és díjmentes költségvetéssel készségesen szolgál a  
**Fegyver- és Gépgyár R.-t.**  
 Budapest.

**Ki villamos cégétáblát vagy más reklámot**  
 akar, forduljon az  
**„Elektricitás”-hoz, 50% megtakarítás!**  
 szabadalmazott színváltoztató és betűnként író szerkezetek. Rendkívül elterjedve!  
**BUDAPEST, VII., Jósika-utca 2. Telefon 22-76.**

**Vigyázz!!! Jön a vonat.**  
**Mit hoz?**

gőz-óramú és villamos vonatokat, gőz-hőlég és villamos gépeket, fizikai kísérleti eszközöket, kinematográfokat és Laterno magikákat.



**Hol kapni?** Kizárólag Chmura S. Első Magyarországi Villamosszervezetére rendezett látás-műsor és Tanszer-szakintézetében. Budapest, Ferenciek-tere 2. szám. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

**Van-e már gyermeküknek Horgony-Kőépítő-szekrénye?**  
 Ha igen, akkor ne mulassa el, azonnal a legújabb kőépítő-szekrény-árjegyzéket lent jegyzett cégtől bekérni, hogy annak alapján a következő kiegészítő-szekrényt kényelmesen kiválasszathassa.  
**Ha azonban gyermekét még nem bírta meg egy Horgony-Kőépítő-szekrényt vagy tévedésből egy „Horgony” védjegy nélküli szekrényt, az az egy utáztat birtokában vannak, akkor Önre nézve a legújabb árjegyzék kétszeres fontossággal bír, mert a legpontosabb felvilágosítással szolgál minden egyes Horgony-Kőépítő-szekrényről**  
 és lehetővé teszi Önnek, hogy gyermekét számára a megfelelő nagyságú szekrényt kényelmesen kiválasszathassa. Mindenesetre azonban saját érdekében tessék megtartani, hogy csak a Horgony-jeggyel ellátott szekrény a több mint **egy negyed század óta** jónak bizonyult Richter-féle eredeti gyártmány, minden egyéb kőépítő-szekrény csak hamisítványok.  
 A faldagyon illusztrált árjegyzékben a Horgony-Hidépítő-szekrények, Horgony-Rakásjátékok és Golyó-Mozakjátékok stb. leírását találjuk. **Valódi csak a Horgonynyal!**  
**Richter F. Ad. és Ta.** Cs. és kir. udv. és kam. szállítók  
 Iroda és raktár: **BÉCS** XIII. (Hietzing), Operngasse 18. Gyár: Kufeldstadt, Nürnberg, Olten (Svájc), Rotterdam, Szt. Pétervár, New-York.  
 A ki zenekedelő, az kérjen árjegyzéket a híres Imperator zenelóművekről, beszélőgépekről és Horgonyhangtémekről is.

**Elsőrendű uri-szabó üzlet**  
**Kizárólag mérték szerin**  
 Oszl zakkó öltöny  
 Raglán v. téll-kabát  
**40 és 50 kor.-ért**  
 Dus választék bel- és  
 külföldi szövetekben.  
 Ki kőspénzzel fedl ruha-  
 szükségletét a mi elsőrangú  
 kivitelünkönél, felét az árnak  
 megtakaríthatja.  
**Mechlovits és Fái**  
 törv. bej. uri szabók,  
**Budapest,**  
 V., Váci-körút 76.

**Valódi**  
 frencsényi borovicska 2 egy  
 literes palackban 4.80  
 korona bérmentve után-  
 vétel. Ripper Mór Fial,  
 Zsolna, 5476

**Részletfizetésre**  
**kaphatók**  
  
**GRAMMOFONOK**  
 Hegedűk, fuvolák,  
**cimbalmok**  
 a legcsinosabb és legökölle-  
 sebb kivitelben árfelemelés  
 nélkül

**ABBAZIA**  
**GRAND HOTEL BRISTOL**  
 Újonnan épült, minden kényelemmel berendezett, elsőrangú fényes szálloda. Nagyszerű szobák, lift, központi fűtés, villamos világítás, telefon, melegvíz-vezeték stb. A délre és keletre nyíló összes szobák erkélyvel ellátva, Kávéházi étkező, olvasó- és zenetermek, Pompás kilátás a Quarnero egész vidékeire.  
 A Bristol-szálloda igazgatósága  
**RUDOVITS W.**  
 tulajdonos.

**ÜZLETÜNKBEN**  
 melyet ez év végével  
**teljesen feloszlattunk**  
 és a Kunz József és Tsa  
 céggel új áruházában  
 (Bécsi-u. és Deák Ferencz-u. sarok)  
 egyesítünk a nagy  
**occasio vásárra**  
 felhívjuk a n. é. közönség szives figyelmét  
**Kollarits József és Fiai**  
 cs. és kir. udvari szállítók  
**IV., Váci-utca 32. szám.**

**Szénási és Kardos**  
 Budapest,  
 VI., Andrássy-ut 1. szám.  
 Árjegyzék ingyen és bérmentve.  
 — Lemezekből teljes raktár. —  
 4000 új felvétel.

**Kiss József**  
 összes költeményei  
 .. 13. ezer. ..  
 Ara diszes egész  
 vászonkiadásban  
 .. 3 korona ..  
 Kapható minden könyv-  
 kereskedésben, vala-  
 .. mint a kiadónál ..  
**Singer és Wolfner**  
 Budapesten, VI. ker.,  
 Andrássy-ut 10. szám.

**Helyiségváltás miatt**  
**Kunz József és Tsa**  
 császári és királyi udvari szállítók  
**Budapest, V., Deák-tér 1. sz.**  
**az idei karácsonyi vásárt**  
 különösen nagyszabásúan rendezik  
 Mindennemű vásznak, asztalneműek, fehérneműek, menyasszonyi  
 kelegyek, szőnyegek, függönyök, ágy- és asztalterítők stb.  
**1908. elejétől új áruházunk**  
 V., Bécsi-u. Deák Ferencz-u. sarok.

# Szegény és gazdag

egyaránt vegye meg azonnal, amint módját ejtheti a hirneves

Alföldi Fehér Keresztes



# SÓSBORSZESZT

mely felülmúl minden más gyártmányt és mert

# szegény és gazdag

fáradt teste okvetlen megkivánja, hogy az

# Alföldi Fehér Keresztes Sósborszeszszei

masszirozzak

Ezen sósborszeszszei való bedörzsölés által rögtön elmúlik a meghűléstől, hőségtől és megérőltetéstől keletkezett fájdalom. Ugy szintén hatásos szer fogfájás, főfájás, csontfájdalom, hátfájás, derékfájás, izomfájás, nyílalás, oldalszurás és szagegatás. Különösen és éppen ezért kedvelik az alföldi fehér keresztes sósborszeszt, mert azonnal a használatba vételkor már csillapítja a fájdalmat.

Az alföldi fehér keresztes sósborszesz ezért nyerte

## a „HÁZIBARÁT“

elnevezést, mert ha cseppenkint cukorra vagy vízbe téve használják, az étvágyat gerjeszti, az emésztést elősegíti és ha véletlen gyomorfájása van az illetőnek, annak fájdalmát csillapítja.



Vigasztal a bajban, buban és bánatban, mert ő a nélkülözhetetlen

## „Házibarát“.

Kérjük, ha ezen hirdetésünket elolvasta

## próbáljon bárhol,

mert ma már Magyarország minden városában — falujában található

## a „Házibarát“

az alföldi fehér keresztes sósborszeszből egy üveggel venni és meg fog győződni, hogy a mi hirdetésünk a tiszta igazság. Az igazság pedig győz.

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után,

Oriási próbaiüveg csak 40 fillér.

Mindenütt kapható, de kérjük világosan alföldi fehér keresztes sósborszeszt kérni a bevásárlás alkalmával.

Egyedüli gyártója:

## Első Alföldi Cognacgyár R.-T. Kecskeméten.

O osászári és királyi fensége József Főherozeg kamarai szá.litója.

Minden posta utánvétel rendeléshez a hirneves ALFÖLDI COGNACGYÁR hirneves kecskeméti különlegességeiből a rendelés nagyságához mérten 1—5 üveggig ajándékozunk.

Budapest főraktár Lederer „Magyar király“ gyógytára V. Marokkói-utca 2. Erzsébetter.

GO

a legkülön  
gyobb g  
tási váll  
kedvező

Joh

DR

v. os

„Biza

fér f

és nő

foglalja ma

tekban 20

A sze

rende

Budap

— LEVA

I

E

P

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

# Gőzekéket

a legkülönfélébb szerkezetekben, kisebb és nagyobb gazdaságok, szövetkezetek és bérszántási vállalkozók részére, a legjobb kivitelben és kedvező fizetési feltételek mellett szállítanak

## John Fowler & Co.,

Budapest—Kelenföld.

## DR. KAJDACSY

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos  
„Bizalmas barát”  
férfi és női nemi betegségeket  
rendel: 9-4 óráig, este 7-8 óráig.  
Budapest, VIII., József-körút 2.  
LEVEL UTJÁN IS BIZTOS GYOGYSIKER.

## A LEGJOBB KÁLYHÁT ÉS KANDALLÓT

HEIM H. CSÁSZ. ÉS KIR. UDV. SZÁLLÍTÓ Budapest, Thonet-udvar.

Különlegességek, oszlódt házak, iskolák, kaszárnyák, irodák stb. részére. — Százekenél több van belőle használatban.



MEIDINGER-OFEN H. HEIM  
Prospektust és kőtségyvetést ingyen és bérmentve.

Eredetben kaphatók csak fenti helyen v. Bécs, I., Schwarzenbergstrasse 8.

## DÓSA KÁROLY

első budapesti ablak és lakástisztítási vállalata  
Budapest, VII., István-tér 16. sz.  
Elvállal minden e szakba vágó munkát, egy mint adóbeeresztést, ablaktisztítást, feregment esítést stb. legolcsóbban és teljesen megbízható eredménnyel.

## Nélkülözhetlen családi könyv

# A NŐ MINT HÁZIORVOS

Az egészség ápolásának kézikönyve, különös tekintettel a női- és gyermek-betegségekre, valamint a szülészetre és gyermekápolásra.

Dr. Fischer-Dückelmann Anna nyomán közrebocsátotta, előszóval és jegyzetekkel ellátta:  
Dr. HUGONNAI VILMA grófnő.  
Két kötet 463 képpel, 32 színes táblával, a gyermek testének szétszedhető bonctani képével.  
Ara diszkótenben 28 korona.

Ez a könyv nélkülözhetlen támasza minden asszonynak, hitvesnek, anyának legszentebb hivatása teljesítésében. A nő örökös a család egészsége fölött s ehhez ebből a munkából fontos és becses tudnivalót, tanácsot, oktatást merít. Megtanítja az egészség megővására, a baj felismerésére és az orvosi segítségnek idejében való igénybevételeire.  
Megrendelhető 2 kor. havi részletfizetésre is.  
Részletes ismertető prospektust kívánatra ingyen küld a  
Minerva Könyvkereskedő és Kiadó r.-t. Budapest, VIII., Üllői-út 18.

# ÉVŐESZKÖZÖK

EZÜSTBŐL ÉS ALPACCA EZÜSTBŐL,  
DISZTÁRGYAK, ALKALMI AJÁNDÉKOK  
A LEGELŐNYÖSEBBEN  
POLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERTELEPÉN  
BUDAPEST, VII. Erzsébet-körút 29. sz.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDÍTOK.  
ÁRULYK 2000°RAJZAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

## Wien, I. Kohlmarkt 8.

Képes árjegyzék ingyen.

Normal-Bild Kleidung von Prof. Dr. G. Jaeger  
Alleinige Fabrikanten W. Benger Söhne Bregenz

Kapható minden jobb főhernemű üzletben.

Ügyelni tessék a gyári jegyre ezen átirással:  
W. Benger Söhne, a.á. Prof. Dr. G. Jaeger.

## Sebesedések

egyének azok bármely természetűek, gondosan megvédendők minden tisztáltság ellen, mert ezáltal a legkisebb seb is elpusztodik és nehezen gyógyuló sebet idézhet elő. 40 éve már, hogy a megpuhító húzóköcs, Prágal hál kenőcs név alatt, mint egy nélkülözhetlen közszer ismeretes. Ez megvédi a sebet, csillapítja a gyulladást és fájdalmat, időben hat és elősegíti a beövét és gyógyulást.

Egy egész doboz 70 fill. Egy fél doboz 50 fill. Az összeg előleges beküldése után 4 doboz 8 korona 16 fillér, 19 doboz 7 koronáért. Ausztria-Magyarország bármely részébe bérmentve szállítatik. A csomag minden részén a törvényileg bejegyzett jelvény van.

FÖRÁKTAR:  
FRAGNER B. cs. és kir. udva- szállítás  
a „Fekete sas” gyógyszerárúháza  
Prága, Kleinselte, Nerudagasso sarkán 203. SZ.  
Raktár: Ausztria-Magyarország gyógyszerárúháza.  
FÖRÁKTAR TÖRÖK JOZSEFNEL, BUDAPESTEN

# KIS HIRDETÉSEK

## Mernői műszereket

vesz, elad, cserél, lejtme- rök, Planiméter, Teleskop, Goerz—Zeiss—Triäderstb.  
HATSCHKEK EMIL  
Andrássy-út 13.  
Fiókjá: Erzsébet-körút 38  
A Schnitzer-féle  
TEÁT  
Kiváló ize és kladoságánál fogva legjobb családokban, internátusokban, szanatóriumokban stb. minden más tea fölé helyeznek.  
Schnitzer Mór  
orosz, ceyloni, kínai tea, valamint cognac, rum nagy- bani behozatala  
Epest, VI., Váci-körút 9.  
Fióküzletek:  
V. Váci-körút 80

## BELHURUT,

(hasmenés) gycmorgöres legjobb gyógyszer a BARTA-féle PEKETE- APONYA GYÖGYBÖR gyógyszereszek és füszerezeknél 1 üveg ára K 1.60, 5 üveget 8. — koronáért bérmentve szállít a FELKAI KON- ZERVGYÁR Polka, Szepes-m. 26971

## BUTOR

Alkalmi vétell Butorvásárlók figyel- mébe ajánlom legjobb minőségű butoraimat. Háló-, ebédlő- és uriszobák, valamint egyes butordarabok, oszláto- los olcsón, minden el- fogadható áron kaphatók  
PECHNER N.  
butor - nagykereskedő  
Király-u.28. az udvarban.  
TELEFON 38-7L

## Ajtók ablakok,

VASREDŐNYÖK, VASRÁCSOK,  
rapuk basznál- tak és njak ol- csón kaphatók:  
Lefkovits Jakabnál  
Epest, V. Csáky-utca 16  
Korall-utca sarok. Lipót körút közelében.

## „MAGYAR” TEXTILIPAR

Folyóirat.  
A gyapju-, gyapot-, len-, kender-, selyem-, juta-tpa- és kereskedelem közlönye.  
Szerkesztőség és kiadóhivatal Ujvidéken.  
Megjelenik havonta kétszer. Előfizetési ára egy évre 12 kor.

## Ki a YES-OUI-SI

szilvü lapot megrendeli, látva minden megrendelése nákiü és önállóan is  
angol és francia  
szavakat alaposan megtanul- hatja. Előfizetési ár megrendévenként minden kiadásra 8 korona. Megrendeléseket elfogad és ma- tatóvényszámokat küld a kiadó- hivatal. Budapest, Andrássy-út 67. szám.

## BUTOROK

háló-, ebédlő-, szalonde- rendezések, továbbá ur- szoba, iroda berendezései- cöz- és mahagonyi butorok szönyegek és függönyök valódi angol börgarnitúra- eladása és vétele.  
Wechsler Károlyné  
VII., Király-utca 23. szám  
I. emelet 204  
Kaszinó-utca sarok.

## BUTOR

árverésről, finom és egy szerű butor, hálószobák és garson szobák Szalon bór- foilek, gyönyörű tükör, diván, bórselek, íróasztal, porzsaszonnyer és egyes darabok; Páldes B., VII., Kertész-utca 43. Király- utca sarokházban.

## Polgári árák!

Pontos kiszolgálás!  
Kifüüd szabás!  
Videkre mintáit kiadóknagyobb rendelésnél azemélyesen elmegeyek  
Zeliszka János  
angol ar szabóterme  
BUDAPEST,  
Andrássy-út 58. I. em.  
Állandó válanaték a leg- dívatosabb angol és bel- földi szövetekből.

## Bőrszékikar

bőrsajtolás és bőrfaragás

## KENDI ANTAL

Budapest, IV., Eároly-utca 2  
az evangélikus iskolaépü- letben. Nagy raktár valódi bőrszékék és karosszékek- ben, jóval olcsóbb árban, mint eddig.  
Használt székek átalakítása bőrszékékre olcsó árakban. Legolcsóbb bőrbutorok és állványok.

E hirdetés rovataiban minden szöveg egyszeri beiktatása közönséges pótt betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

# KIS HIRDETESEK

E hirdetés rovataiban minden szöveg egyszeri beiktatása közönséges pótt betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

### Pénzszekrények

használtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V. Bálvány-utca 6/C 296

### Parketagyár

Gyönyörűsön ajánlja gyártmányait.

### Réthy

név látható a valódi pe-metefü cukorka minden egyes darabkáján 721v

### Olcsó

áron eladó 3 ajtós előszoba szekrény, rendelésből visszamaradt. Eötvös-utca 32. asztalosüzletbe. 5494

### Fakult bőrkabátok

sötét színekre tartósan festetnek Haltenberger Béla ruhafestő gyárában Kassa 27086

### Olcsó

áron eladó 3 ajtós előszoba szekrény rendelésből visszamaradt. Eötvös-utca 32. asztalos-üzletbe.

### A Falkogen

tüdőbajt gyógyít, szurást, köhögést, lázat biztosan elmulaszt. Ára 3 korona. Kapható: Falk-gyógyszer-tár, Budapest, VIII Rákóczi-tér 2. sz. 25828

### Erdőbirtokot

vagy erdőt sürgősen keresek megvételre. Részletes leírást és feltételeket „Fakereskedő” jelige alatt kérek a kiadóba. 27368

### Finom mátt

faragott hálószoba-berendezés, valódi márvánnyal előbb 320 forint, most 165 forint, Veress Pálné-utca 12. I. em. (Ezelőtt Zöldfa-utca.) 27382

### Üzletvétel

és átdát minden irányban inszen közvetít Huszár, Budapest, Gresham-palota. Csak levéltel. (Válaszbélyeg). Elsőrangú ajánlások.

### Lakást,

butorozott szobát, bármely célra, berendezéssel is, mindenféle behelyiséget gyorsan, csekély díjért közvetít a lakásbörheliyiség közvetítő csak V., Gresham-palota Mérleg-utca 2. sz. Telefon 81-08. Minden behelyiség nyilvántartva.

### Csemegeszőlőt

legnemesebb fajokban, fagymentesen csomagolva, 5 kilós postakosaránkint 4 koronáért, valamint saját méhészetemből garantált liszta szimmozet 5 kilós bádögbedőnőkben 7 koronáért szállít Rottmann Hermin Kiskunhalasán.

### Házak.

villák, telkek, gyártelek-ek, gyártelepek a főváros minden részéből eladásra vagy bérlésre előjegyzésben. Huszár Budapest, V., Gresham-palota Elsőrangú ajánlások. Telefon 81-08.

### Zálogcédulákat,

brilliantokat, aranyat, ezüstöt, gyöngyöket és ékszereket legmagasabb áron vesznek. Brilliantokért többet fizetnek, mint újonnan kerültek. SCHILLER IZIDÓR, Síp-utca 8. 26316

### Butor

új és használt beraktározásból visszamaradt, csillárak, lámpák, irodalberendezés, pénzszekrények bámulatos olcsón eladó. Beraktározási vállalat tulajdonos Landsman Samuel Központi városház épület Gerlóczi-utca 2. raktár 10-11-12

### 50 gépészi,

mechanikai és elektrotechnikai állás van üresedésben bel- és külföldi cégeknek. A teljes címek megtudhatók a „Magyar pályázati értesítő és munkaközvetítő” című újságban. Egyes szám ára 40 fillér. Kiadóhivatal (V., Csáky-utca 4.) 27399

### Budapesti házkezeléseket

50.000 korona közzépénz biztosíték mellett vállalat az évben 20%-ot a Budapesti Körvetítési Vállalat Részvénytársaság József-körút 44. Telefon.

### 200 különféle

betöltendő állást találnak hirdető könyvek, levelezők, gazdatisztek, gépszek, iparosok és mindenemű munkások a holnap megjelenő „Magyar pályázati értesítő és munkaközvetítőben” V. Csáky-utca 4. Egyes szám 40 fillér. Mutatószám ingyen. 27359

### Magán építő iparos

iskola előkészít építő, köműves és kőfaragó vizsgához biztos sikerrel. Szerepny díjazás mellett elfogad tervek készítését, felülvizsgálatokat és statisztikai számításokat, Vági József műépítész igazgató, Budapest, VII. ker., Baross-tér 17. 27225

### Érdekes

### könyvek és fényképek

Izléses, elragadó stereoskopokat és levelezőlapokat szállít

### FRIEDRICH MÜCKE

photo-technikai intézet Weissensee-Berlin.

Katalógus zárt borítékban 40 fillér bélyeg ellenében.

### 18 forinttól

mérték után kasszálják a legolgasabb férfi-öltönyt, tollkabátot, felöltőt francia, angol és hazai szövetekből. 28 forinttól szalonn. Ferencz József, irak és szalonn. Iréttőlönny a legfinomabb krap-vagy himalaja-szövetekből. Budapesti évi lakóknak kedvezményes évi részletekre is. Négy öltöny készpénz rendelésnél szabásunkat nagy mintagyűjtemény-nyel vidékre is küldjük

### Grossmann B. és Társa

Budapest, Nagydófa-utca 3.

### Fenyőborovicska

(Juniperus) BARTA-1416, 3 liter 7.50, 4 liter 8.00 - bérmentve. FELKA KONZERVGYÁR Felka, Szepesem. 26973

### Alkalmi vétel.

Butorok, visszamaradt szönyegek, kényszerítő körülmények miatt eladók: mahagoni hálószoba 180 ft., írósztal könyvszekrény-nyel, olajfestmények 2 ft., nagy perzsaszönyegek, lámpák, 3 áru villany 14 ft., Arverési butoreladás. Dob-utca és Holló-utca sz-vekincze. 26616

### Jogi,

politikai szigorlatokra, alap-és államiságokra (egy-egy tárgyból is) Kolozsavára; Budapestre ugyszintén államszámvetéltani államvizsgákra teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít. Jogi szeminárium; Budapest, VI., Róssa-utca 44. III; 8

### A ki földbirtokot,

erdőbirtokot, házat, telket venni vagy eladni, bérbe-venni vagy bérbeadni és arra előnyös kölcsönt felvenni óhajt, forduljon bizalommal Emmert József bej. cégé közmért irodájához Budapest, József-körút 51. Telefon 56-10. 27368

### Ügyes varró

elváallja kosztimök készítését a legújabb angol és francia divat szerint. Cím: Mayer Etel, VII., Nefelejts-utca 4. III. 25.

### INGYEN!

és bérmentve küldöm szülő-olvány és vesszőkötő árjegyzékemet, mely minden szülő és kórtulajdonosnak nélkülözhetetlen tudnivalókat tartalmaz. Az árak meglepő olcsók. Tamas elismerő level igazolja olyannyira és vessző-jele anyanyelvűt. Delaware-t okvetlen mert ezen faj nem kell sem oltani, sem permentezni. Szöcs S. fia szülőtelepe Bihardlószege.

### Telek

a Terézvárosban nagyon forgalmas helyen 3 utca által határolva, 4563 m<sup>2</sup>-l családok miatt sürgősen eladó Emmert József törvényszéki bej. cégé irodája, Budapest, József-körút 51. Telefon 56-10. 27368

### Saját gyártmányu

### vas- és rézbutorok

Rézagy ... 45.- irt Vaságy matracozal 8 50 > Gyermekágy ... 11.50 > Sodronyágy-betét 3.50 >

### Vas- és rézbutorok gyári

árban.

### WEISZ LIPÓT

Király-utca 99. szám. TELEFON 57-01.

### Páthető fürdőkád.

50 koronától feljebb, kádak 12 koronától feljebb, mindentel szavattus és vízvezeték berendezést vállalkoz

### LEFKOVICS ADOLF

Wesselényi-utca 51/E. Ersső-bet-körút és Harsfa-utca között. Árjegyzék bérmentve.

### Pénzkölcsönt

4 1/2 és 5% alapon földbirtokra, jövedelmező, fővárosi, vidéki, városi és Budapest környékén levő bérházakra I., II., III. helyen 5-70 évig törleszt-hető. Személyhitel tisztviselőknak gyorsan eszköz-zölteik.

### HOFMANN JAKA

bankbizományi iroda, Budapest, Feréz-körút 1/a.

### Fénykép-készítéket

objectivel vez., előd, csere- és Appolo lemeznek egyedül-elárultó helye.

### HATSCHEK EMIL

Andrássy-ut 18., Kókjai Hrszobot-körút 88. Alapítól 1877. Ezzel olcsóbb, mint részlet-fizetésre.

### Modern

### urasági butorok

alkalmi vétele és eladása háló-, ebédlő-, szalonn-uriszoba és irodai teljes berendezések. Dus raktár szönyegek, függönyök, terítők, csillárak, vas- és réz-butorokban.

### GROSZ SÁNDOR és társa

Budapest, Lizi Ferencz-tér 8. sz. ezelött Gyár-utca. Telefon 14-09.

### Magánkutató iroda

Rákóczi-ut 78. Kényes megbízásokat, megfigyeléseket, nyomozásokat elvállal ugy magán, mint családi ügyekben. Kossza-Magyar térsza. Telefon 67-47. 26703

### Részletfizetésre

### kaphatók



### Vadászfegyverek

1., 2., 3. csövűek Flóber-tek revolverek, legelő-keletesebb kivitelben árfelemlés nélkül

### Szenási és Kardos

BUDAPEST, Andrassy-ut I. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

### Stenográfia

Dijtalan gépirásoktatás az összes írógéprendszerekben. Magyar, német gyorsírás, kereskedelmi száktantárgyak elsördent tanerők vezetése mellett Sokszorosító tanfolyamok. Copying Office. A sokszorosító osztály elvállal költségvetéseket, leveleket, köziratokat stb. leírását és sokszorosítását Mérsékelt árak, pontos és szép munka. Prospektusokat küld a Stenografia orsz. Gabelshorger gyorsíró- és gépiráskola Váci-körút 33. Azelett Kazinczy-utca 8. (A 054)

### Festményeket

addig ne vegyen, a míg kiállításomat kiváló művészeket meg nem nézte, mert tölem meglepő olcsó árban vásárolhat

### részletfizetésre is!

### VIRÁNY GYULA

Andrássy-ut 38. sz.

### Ajtók és

### ablakok

régi és új vasrudonyok teljes vasalással. Kapuvas-rácszatok, kerkerlések, keramittalapok, Kehlhelmi, lapok olcsón kaphatók

### Kelemen Mór,

épület-bontás vállalkozónál Budapest, Nador-n. 72-74. Hók üzlet Sziget-ut 8.

### Polgári, gimnáziumi,

kereskedelmi, real, magánvizsgálatra, gimnáziumi különbözetre és érettségire előkészít (högyeket is.) Kerekes, Almássy-tér 10. sz. II. em. 18. sz. Válaszbélyegét kérek. 25465

### Veszek zálogcédulákat,

elzalogosított brilliántokat, aranyat, ezüstöt, gyöngyöket és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és a teljes értéket kifizetem. Singer Jakab ékszerkereskedő Budapest, Király-utca 91. Iszabolta-atea sarkán.

### Leányinternátus.

A fiumei „Maria Immaculata internátus”-ban kitűnő nevelésben részesülnek 6-12 éves leányok. Nyilvános jellegű iskola.

Mérsékelt díjak Olasz francia, német nyelvtanítás. Zongoraoktatás. Az internátus a tengerparton van.

Felvilágosítást vagy prospektust szívesen küld:

### Az Igazgatóság.

### Önnek övni kell a

### feleségét!

Minden család részére legfontosabb illusztrált könyv a tulbó gyermekáldás ellen, melynek eredményét a hálaíratok ezrei igazolják, diszkrétan küldöm 90 fillér magyar levélbélyegért. Fran Anna Kaupa, Berlin, 247. Lindenstr. 50.

### Polgári iskolai

reáliskolai, gimnáziumi, kereskedelmi, egyéves önkéntességre képesítő vizsgákra, valamint mindenféle ívító és pótló vizsgákra legrovidebb idő alatt a legjobb sikerrel előkészít. Tanár Budapest, Thakóly-ut A. L. em. 3. ajtó. 26814

### Építkezéseket!

Gyárak lakóházak tervezését, felépítését, átalakítását bárhol előnyösen elvállalja, tehermentes telkeket törlesztésre felépít. Építési tanácsokkal szolgál Borsody építésiroda Bpest, Rákóczi-ut 71 782

### Veresáfonyabelfőt

BARTA-féle, 5 kilós postakosárúveg 6.-korona FELKA, KONZERVGYÁR Felka, Szepesem. 86972

### Régi ezüsttárgyakat

és zálogcédulákat veszek és eladok mindennemű arany- és ékszerárut, ugy-mint régiségeket, drágakövet, arany- és ezüst-órákat, lánczokat, gyűrűket, ezüst-évszékzöket. Kérem árjegyzéket ingyen. Fuchs Dávid utóda Budapest, IV., Váci-utca 18, I. emelet. 26764



### Nagy és Fia

### BUDAPEST,

### Semmelweis-utca 21.

állandó nagy lakberendezési kiállítás. (az egész házban) TELEFON 17-77.

Urasági butorok, új és használt butorok.

### Nagy és Fia

### Lakberendezési összes

### tárgyak.

### Nagy és Fia

### modern butorok:

### mahagoni,

### palisander,

### eben- és

### eztromfa.

### Nagy és Fia

### Angol bőrgarnitúra, francia,

### olasz stíű butorok.

### Nagy és Fia

### Valódi perza és

### smayna szönyegek.

### Nagy és Fia

### Venezzei tükrök

### üveg, csillárak

### festmények stb.

### Nagy és Fia

### CSILLAR ÜZLET.

### Nagy és Fia

### antique butorok és

### szővegek,

### szalongarnitúrák.

### Nagy és Fia

### Nippek, bronzszobrok,

### olasz faragványok,

### meiszeni és altwien

### porcellán.

### Nagy és Fia

### Fióküzlet nincsen

### össze nem tévesz-

### tendő hasonló nevű

### czöggel.

### Nagy és Fia

### Vesz és elvállal

### teljes lakás, szálloda

### és kastély berendezése

### ket vidéken is

### Nagy és Fia

### Állandó butor és

### antiquitások beszerzése

### a bécsi, párisi,

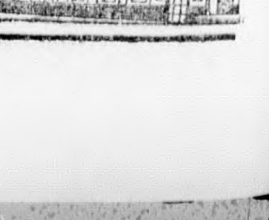
### venezzei és romai

### árveréseken.

### Megbizottak a kon-

### tinens minden nagy

### városában.



## KÖZIGAZGATÁS.

### Döntő lépés a cigányügyben.

Budapest, november 23.

Az egész ország közvéleménye jóleső megnyugvással fogadta azt a hírt, hogy gróf Andrássy Gyula belügyminiszter véglegesen elhatározta a cigányügy rendezését és már intézkedéseket is tett, amelyek a törvényhozás elé benyújtandó törvényjavaslat előkészítésére vonatkoznak.

Mint mindenben, ebben a dologban is gróf Hadik János államtitkár támogatja a minisztert, valószínűleg az ő választása az új kormánybiztos is, kit a cigánytelepítés nagy munkájára kiszemeltek.

Semmi sem olyan fontos, mint azoknak az elveknek a megállapítása, amelyek szerint a telepítést végrehajtják. Ha a korábbi törvényhozási intézkedéseket áttanulmányozzuk, azt tapasztaljuk, hogy itt is igaz a Ben Akiba mondása, vagyis semmi sem új a nap alatt. Alig van tudniillik olyan kigondolható kísérlet, amit a cigányokkal szemben valamikor ne alkalmaztak volna, úgy, hogy aki ma ehhez a feladathoz fog, szabadon válogathat nemcsak a tervezetekben, de a már bizonyos mulittal dicsékvő kísérletekben is és amit legjobbnak talál, újra alkalmazhatja őket.

De nemcsak hazai rendeletek és törvényhozási intézkedésekben lehet válogatni. A külföld is egész tárházával szolgál a legesudálatosabb különféle intézkedéseknek: a kerékbetöréstől a tejbé-vajba való fürdetésig. E tekintetben oly nagy a kínálat, hogy zavarba hozzák a gyakorlati államférfi, ki a végtelennel látszó változatok közt alig bír eligazodni.

Szemlélt tartva az egyes államokon, fogunk találni olyat, amely a cigánykérdést egyetlen grandiózusan brutális intézkedéssel egyszer s mindenkorra megoldotta. Franciaország például a múlt század elején a konzulág utolsó évében, egy téli éjszakán összefogdostatta a déli megyékben csavargó összes cigányokat, hajókra rakatta őket és kiszállította Algírba. Ott kitéték őket a partra és sorsukra bízták. Valószínű, hogy nagyobb részek éhen vesztett, de hát Franciaország azért kultur-állam maradt, sőt

vezérszerepet töltött be az emberi művelődés terén. Nincs is neki most több cigányja, mint legfeljebb hétszáz; az 1900-iki népszámlálás ennyit mutatott ki a Pyrenneek északi lejtőin.

Ezzel szemben áll Oroszország, a moszkovit barbárság. Ahol általános meggyőződés szedatatos véletlenségéből vagy más egyéb okból történt-e, nem tudom, de tény, hogy Oroszországban a cigányokat sohasem üldözték, nem gyilkolták őket rakásra, hanem elejétől fogva emberi módon bántak velük, miért is Oroszországnak nincs cigánykérdése, vagyis nincs a közbiztonságot fenyegető kóbor cigánysága. II. Katalin a XVIII. század végén elrendelte, hogy a korona-birtokokon kell letelepíteni őket, ez a folyamat eltartott vagy ötven esztendeig, a múlt század közepe táján néhány-szor még ki kellett hirdetni, hogy aki le nem telepedik közülök, azt kikergetik az országból és csodák csodája: az orosz hatóságok úgy tudták intézni a dolgot, hogy egyetlen egy cigányt sem kellett az országból kikergetni.

Lehetne beszélni még Lengyelországról is, ahol a cigányok meglehetősen elvegyültek a többi lakosság között, nemkülönben Spanyolországról, ahol hosszú kegyetlen üldözések után végre rájöttek, hogy jóakarattal sokkal többre lehetnek, mint akasztófák fölállításával és a 19-ik század folyamán a cigányság nemcsak letelepült, de beolvadási folyamat indult meg közöttük, melynek előbb-utóbb az egész faj felszívódása lesz a vége. Mint ahogy ez Spanyolországban két évszázad óta folyamatban van; az ősi keltiberek beleolvadtak a rómaikba, kiknek átvették a nyelvüket is, azután jöttek a germán fajok, a gótok és vandálok, végre a kilenczedik század elején az arabok. Ezek mind elvegyültek egymással: a mai spanyol faj egy nagyszerű keverék a világ legharciasabb és legtehetségesebb népeiből, csoda lenne, ha ez a keverék a maroknyi cigányságot magába ne tudná olvasztani, miután kétezer év alatt annyiszor áthasonult.

Bennünket azonban a nagy közelségnél fogva jobban érdekellhet ezeknél a balkáni cigány helyzete és története. Moldvában és az oláh fejedelemségben a múlt század közepéig a cigány rabszolga volt, akit pénzért árultak. E sorok írója olvasott egyszer egy lapban egy hirdetést, amely-

ben egy oláhországi bojár örökösai 200 cigány rabszolgát olcsó áron kínáltak megvételre. Mióta a két fejedelemség egyesült: a 200,000-nyi romániai cigányság helyzete sokat javult, de még mindig nincs ott, hogy a cigányok ki ne kívánkoznának onnan. A minálunk kóboroló oláh-cigányok bizonyára jobb hazát keresni hagynák el Romániát, de nemcsak hozzánk látogatnak el, hanem sűrűn ellepik Bulgáriát, Macedóniát, azelőtt Szerbiát is szívesen fölkeresték, de az 1885-iki törvény elzárta előlük a határt és most már Szerbiában csak nagyon kevés számú engedélyes kanalas cigány jut be rövid tartózkodásra. Ellenben nálunk még csak ezután művelhet csodát e téren a határrendőrség, ha ugyan elég éberséget tud ellenük kifejteni, ami nem csekély feladat. Hiszen csak nemrég olvastuk, hogy egy egész népes karaván oláh-cigány eljutott Franciaországba is és ott nem tudnak velük mit csinálni. Deportálni tudniillik a szocziálisták miatt nem lehet őket, akik elvtársakat látnak bennük és pártjukat fogják, amiben teljesen igazuk is van, mert a szocziálisták tanításait soha sem fogja senki sem olyan remekül megvalósítani, mint ők. Istent nem hisznek, hazát, házasságot nem ösmernek, gyakorolják a szabad szerelmet és rettenetesen megvetik a burzsoá társadalmat, azzal örök harcban állanak és annyit ártnak neki, amennyi csak kitelik tőlük.

Szerbiában 50.000 cigány van, tehát aránylag kétszer több, mint nálunk. Ott minden száz ember közül két cigány, nálunk csak egy. Mégis Szerbiában már alig van kóbor cigány. Az ottani cigányok legnagyobb része megtelepült és becsületes iparos mesterséget vagy földművelést folytat. Van néhány ezer félvándor is, de ezeknek is van téli szállásuk és ennél fogva nem olyan veszedelmesek, mint az igazi kóbor-cigány.

Nálunk félvándor cigány van 20.000 és egészen vándor 10.000-ron felül. Sehol egész Európában ilyen tömegben nem találhatók ezek, mint nálunk és nem is okoznak annyi bajt, nem forgatják fel oly ijesztő mértékben a közbiztonságot, mint a mieink.

A félvándor cigány sem megbízható eleme a lakosságnak, de veszedelmességre nézve meg se közelíti a kóbor-cigányt. Hogy megzabolázásukkal tovább várni nem lehet, azt nemcsak

### Divat.

Az ezertele új szimlevezés és névújítás közül csak schogysem akar stiláris egységben kialakulni az idei divat. Betegesen szélforgácsolt díszletekkel igyekeznek leplezni gerinczetlenségét s a jelenje találatkonysághányát a múlt emlékeinek felidézésével pótolja. A Biedermeier-reminiszzenek még mindig előtérben állnak s velük vetélkednek a Luis XIV, Henri IV, empire és görög visszaemlékezések. Az utcai ruhák közül csaknem teljesen ki van küszöbölve a „tailor made”, amely helyett a teshez csak félig oda-simuló, hosszú, elől elkerékített libegő szárnyu kabát dominál. Az autenti versenyeken minden színben lehetett látni a saisonnak ezt az új faonját sok zsinór-díszszel vagy aplikációval, simán és tulterhelten az egyes szalónok jellegzetes kreációi szerint. Leggyakoribbak az egyszínű, zöld, biborvörös, vagy pávakék, a férfiak vadászfrakkjaira emlékeztető kabátok, amelyek bőrmellénykékkel és féngombokkal ellátva rif és sikkcs benyomást tesznek. A hozzájuk hordható aljak, vagy berakott frattenrök, csikos, vagy koczkás szövethől vagy pedig a kabától elütő színű posztósoknyák. Ezek az aljak képezik a saison tulajdonképeni újdonságát, ha csak a derékujjak meghosszabbított és elszűkített reformját is nem sorozzuk ide. Teljesen szűkek, testhez simulók a modern szoknyák, elől kissé a raffolást markirozva, vagy pedig széles hólránccot képezve. Még a lány anyagból mint crépe de chine, crepon, libertyből készütekben is mezvan a hajlandóság

a testformák lány körvonalazásához, de miután ezen anyagnak a simán való feldolgozása nagyon művésziellen volna, dus ránczokba szedve minden jupon nélkül, selyem-tricot-nadrágokra hordják őket. És hogy erősebb ebben az antikvizáló divatban a klasszicitás a frivolitásnál, talán legjobban bizonyítja, hogy a mindenben shokingot látó angol arisztokrácia hölgytagjai számára is készült már néhány ilyen toilette. Az idény domnáló színe estélyi és utcai ruhákban is a pávakék és aczellék, melynek hideg tónusait rendszeren a kelme szövése és a díszítés fokozott meleg nuancái enyhítik. Nagyon divatos még az ősi lomboszín, az ó-bor és meggyszín, valamint a zöldnek minden erős, fanyar árnyalata.

A divatba legjobban beavatottak azonban már most foglalnak állást egy vöröses-lila szín mellett, mely „diabolo” néven hivatva van a tavasz újdonságát képezni. Gyönyörű utcai kosztümöt láttam ebben a színben Árvay műtermében abból az alkalomból, hogy a Windisch-Graetz-Széchenyi esküvőhöz készült ruhákat tekintetem meg. A koszorús-lányok tizenkét fehér ruháján és köpenyén kívül ott volt a menyasszonynak csaknem az egész kelengyéje, valamint Dessewffy, Semsey, Hadik-Barkóczy, Apponyi, Széchenyi és Andrássy grófnők díszes esküvő-toilettjei. Ennek a főúri esküvőnek — melyben Erzsébet főhercegnő, királyunk unokája is nyilvánosan funkcionált — legfőbb toilette-elemei honi iparunkat dicsérték. A fenti műterem behonyította, hogy előkelő ízléssel annyira lehet emelni a magyar ipar színvonalát, hogy az a legelső külföldi termékek mellett is megállja helyét.

Láttunk ott egy fiatal leányok számára készült marine-kék sheviot-ruhát beaplikált zsinór-díszszel. A kelme zsolnai gyártmány s a selyembélés, a gombok, a zsinórok szintén mind a magyar ipar készítményei. Ez a dísztingvált összeállítású kis ruha anyagban és formában is legjobban bizonyítja, hogy mennyire jogos a bécsi import ellen megindult bojkott. Kitiünően festett továbbá egy dohánybarna látogató-ruha, hat darab, direkt e célra készült sálból összeállítva. A nagy konfekció-műtermek már általában csak a szövőgyárakkal egyetemesen működhetnek, miután a modellek legnagyobb része határozott rajzu szövést és mintázást igényel. Igen szép és lányosan egyszerű hatása egy sötétkék, vörös bordűrökkel átszőtt angol kelmeű ruha, melynek derekát fehér csipke-betét körül futó keskeny zöld bársonysáv szegélyezi. Egy másik, ugyanily alapszínű, pávakék zsinórozással van dusan ékesítve.

Az estélyi ruhák közül egy fehér csipke-ruha vált ki, melynek finom rajzu mintázatát fekete senília-himzés törte meg, mellette csaknem méltóságtelesen hatott egy fekete crepon-ruha, arany pikkelyfelrakással. Erős estélyi világitásban tündériesen hat egy testhez simuló, aczellék, teljesen pikkelyekkel fődött bál-ruha, s kisebb routok vagy estélyek számára egy ezüstszürke satin dubé-ruha, görög motívumokkal s a túllujjakon dus paszománydíszítéssel. A ruha újjai az eddiektől erősen elütöek. Látni ugyan még sokat a japáni kimonó-szabást, de ezek is mind módosítva, könyökön alul össze-ránczolva. A divatos ruhaujj hosszú, csuklóig érő, redőkbe szedett. A csipke- vagy túll-garni-

az a rettenetes mézárás parancsolja, amit a tavasszal a főváros határában elkövettek, de a feltűnést már nem is keltő apróbb rablások, fosztogatások és emberölések, amelyek nélkül azóta alig hagytak elmúlni csak egy hetet is.

De hát — mit kell nekünk tenni? nemde, ez most a kérdés.

Egy legujabban kipattant terv azt ajánlja, hogy 15 éves koráig tartanak minden kőborczi-gányt a gyermekmenedékházakban, a 15 éves-től 45 évig való férfiakat vigyék el katonának, a nőket eliebben — tanítsák ipari foglalkozásra. Ha csak 20.000-re teszszük is azok számát, kik e törvény alá kerülnek, ez 40.000 család erőszakos feldulását jelentené, ártatlan embereknek pusztán faji mivoltuk alapján összes emberi joguktól való megfosztását. Magyarországnak nincs is egyébre szüksége, mint erre a kis kalandra! Egész Európa azt mondaná: ime, a barbár hunok hogyan semmisítenek meg egy nemzetiséget! Így bánnának ők a tóttal és az oláhval is, ha lehetne, miért is csüölkre legények, mindenki résen legyen, mert a magyar most mutatta ki a foga fehéret és mindenki láthatja, mit lehet tőlük várni.

Soha a Björnson-féle támadások igazoltában nem tűnhetnének föl egész Európa előtt, mint egy ilyen szerencsétlen huszárhatóság után, midőn mintegy behunytt szemmel nekiugratnának egy feladatnak, amelynek megoldásához kultúra, tudás, történelmi és törvényhozási tanulmányok, államférfiúi érzék, európai látóköri és mindenekelőtt emberszeretet kell.

Szóval egész embert kíván az, akinek esze, szive és erős akarata van. Az ilyen férfiak okvetlenül eredményt fognak elérni, ha a nemzet megadja nekik az eszközöket és az időt.

Déri Gyula.

### A jegyzői fizetési alapokról.

Budapest, november 23.

Pár nap előtt ösmertettük a belügyminiszternek a községi jegyzői fizetési alapok létesítése céljára és kezelésére vonatkozó körrendeletét, melyet az összes megyei törvényhatóságoknak megküldött.

Gróf Hadik János államtitkár egy hozzáintézetett kérdésre e körrendeletéről bővebben nyilatkozott, s oly felvilágosításokkal szolgált, ame-

rozás a la Sarah Bernhard, gyakran az egész kézfejet is elborítja.

Lányok részére még mindig a fehér a hangadó az estélyi öltözékekben. Fehér, rózsafüvéreklék szegélyezve, sok-sok ezer méter keskeny csipke-díszszel vagy pedig a lenge anyagba himzett szines Biedermeier-koszorúcskákkal. Vannak azonban egyéb pasztelszínűek is ezüst és aranyhímzéssel, csipke-incrustációkkal és dus szalag-csokordíszszel.

Az estélyi köpenyek skálája végtelen. Látunk egy gyönyörű szürke panból készültet Andrassy grófnő részére csincsilla-béllel és hajtokákkal s harmincz centiméternyi széles bordírral ugyane szörmeből. Az előrészeket kevés aczéllal és arannyal áttört paszomány szegélyezte. Vannak azután aranybarna, ibolya, bíbor és kopenhágai-kék színűek hímzéssel és a kelme tónusában festett szörmedíszszel. Formáikban mind redősek s szabásukhoz az inspirációt a keleti népek viseletéből merítik és burnuszoknak, kimonoknak, kaftánoknak és sálóknak nevezik el őket. Párisban legelterjedtebbé vált a picziny csuklyával ellátott redős térden alul érő köpeny, mely erősen emlékeztet a baráti csuhára. A szörme-paletókat rengeteg áráik miatt ritkábban keresik, bár a Breit-schwanz és zsinórozott bársonyból összeállítottak nagyon kedveltek. Csaknem nélkülözhetetlenek azonban a divat szerint öltözködő nő számára a colliék, boák és egyéb formájú szörme-sálók, melyek minden színben és nagyságban készülnek. Nagyon szépek a hangversenyterem számára a széles fehér hermelin-sávok, teljesen lágy kidoigozással, végein egymás mellett függő öt-hat darab hermelinnel. Az utca számára fiatal lányok részére az északsarkai róka hosszú

lyeket közérdekű voltuknál fogva ösmertetni tartunk szükségessé.

Különösen érdekes, amit az államtitkár a körrendelet keletkezéséről mondott. A minisztérium kezdetben a megyékre bízta a jegyzői alapok létesítésére vonatkozó szabályrendelet megalkotását s a vármegyék jelentékeny része magáévátette az eszmét és elkészítette a szabályrendeletet.

Az e részben alkotott s jóváhagyás végett a belügyminisztériumba felterjesztett vármegyei szabályrendeletek, folytatta az államtitkár, azonban a részletkérdésekben egymástól annyira eltérők, sok tekintetben hiányos, s az intézmény célja és az alap mindenkorai fizetőképességének biztosítása szempontjából ki nem elégítő, tehát jóváhagyásra alkalmatlan rendelkezéseket tartalmaztak, hogy a minisztérium a főleges tárgyalások s tömeges észrevételezések elkerülése s ugy a törvényhatóságok munkájának, mint a kormányhatósági felülvizsgálatnak megkönnyítése érdekében indítva érezte magát arra, hogy a törvényhatóságoktól nyert anyag felhasználásával az összes megoldást igénylő kérdésekre kiterjedő szabályrendelet mintát állítson össze s bocsásson a törvényhatóságok rendelkezésére.

Erre vonatkozik a kérdéses belügyminiszteri intézkedés. Téves tehát az az állítás, mintha a községek e belügyminiszteri körrendelettel köteleztettek volna a községi jegyzők és segédjegyzők fizetésének az adóhivatalokba való beszállítására. Ily irányu rendelkezést a körrendelet nem tartalmaz. A törvényhatóságokat eziránti szabályrendeletek alkotására nem kötelezi, következtetésként a községek pénzkezelési jogát sem korlátozza. Az előadottakból kitűnőleg az csak tájékozásul szolgál a törvényhatóságok részére a tekintetben, hogy ama szabályrendeletek, amelyeket a jegyzői fizetés-alap létesítése iránt kívánnak alkotni, miként volnának a céljuk megfelelően szerkesztendők. Hogy a mintául szolgáló tervezet, valamint a felülvizsgálatra beérkezett összes vármegyei szabályrendeletek értelmében is ugy az állami fizetési kiegészítések, mint a községi járulékok a kir. adóhivatalokban kezelendők, az csak természetes folyománya a jelenlegi törvényes állapotoknak, amely szerint a vármegyei pénztárak teendőit az adóhivatalok látják el. Amíg a törvényhozás a vármegyei pénztárakat vissza nem állítja, addig vármegyei alapok másként nem is létesíthetők. Hogy ezt a körülményt mennyiben kívánja a jegyzői fizetés-alap létesítésére nézve akadályul tekinteni, azt minden törvényhatóság saját önkormányzati jogkörében szabadon mérlegeli. Alkotmányjogi szempontból azonban mindenesetre figyelmet érdemlő

fehér szőre, vagy a kék-róka aranyba játszó bundája, s asszonyoknak a czobolya, a fekete nagy alaskai róka, skunks és csincsilla. Párisban a teljesen nyers bőrt hordják, fejeikkel hátul a nyakszirt alatt keresztelve, minden egyéb kidoigozás helyett egész szélességében meghagyva s lágy selyemmel alábélelve. Szóval, megújul honioglaló Árpád kacagány-viselete! A műfok óriási dimenziókat öltönek s két-háromféle szörme-anyagból, dus csipkedíszszel lesznek összeállítva. Szintén egészen lágy feloldozásnak azonban s mintegy az ideges nők nyugtalan mozdulataival számító tényezők, teljesen összenyomható, deformálható és ismét kismithatók. Az utcai kalapok számára a legújabb felső a „kicsinytel kisebb”, minnek következtében nagyobb-nál nagyobbá itközünk össze az utcai tolongásban. A szalonok és páholyok számára szinte előirtottak ezek az óriási karimájú tizenyolcadik századból kölcsönvett kalapok, melyeken legelőkelőbb díszül a strucc toll dominál. Ennek a néhány évig cihanyagolt cikknek csaknem tizszeresre felszállott az ára s egy-egy gyönyörű példányt ugy fizetnek meg, mint valami ékszerdarabot. A közelgő jégidény azonban mégis nélkülözhetetlenné fogja tenni a kis, karima nélküli kalapot, s a mindent előre látó párisi divat e célból madárszárnyakkal díszített tokkakat és széles szörmeajtókájú kucsmákat hoz forgalomba. Ezek a Napoleon téli hadjárataiból fenmaradt fővegek egy-egy kokárdával vagy aigrettel vannak díszítve s egészen a szemöldökig esnek a homlokba. Bizony, egy kissé idegenszerű a nagy francziárok ez az idővel daczoló sípkája ondulást asszonyfejekben. De tempora mutantur et nos mutamur in illis!

Vera-Violetta

körülményt képez, hogy a közigazgatási bíróság hatáskörének kiterjesztéséről szóló törvényjavaslat értelmében a vármegyék alispánjait az esetleg létesítendő jegyzői fizetés-alapokkal szemben is megillető kizárólagos utalványozási jog a jövőben már bírói védelem tárgyát fogja képezni.

Egyébként pedig éppen a jegyzői fizetési kérdésekben az autonóm jogok szűkítéséről annál kevésbé lehet szó, mert az alispán jogköre az e téren tett újabb kormányintézkedésekkel lényegesen kiterjesztett, amennyiben az állami fizetési kiegészítési összes kérdések közvetlen intézése, az eddigi központi kezelés megszüntetésével az alispánok hatáskörébe utaltatott át.

### Megüresedett községi orvosi állások.

Besztercze, IV. községi kerület (20 községgel). 1600 korona fizetés, évnegyedenkénti közlátogatás kötelezettsége, külön beteglátogatáskor és járvány esetén fuvar és 4 korona napidíj. Rendelvény díja 80 fillér—1 korona. Deczember 20. délután 5 óráig. Főszolgabíró: Besztercze.

Temesség, körorvosi állás (2 község). 1200 korona fizetés, 200 korona lakpénz, 120 korona fuvarátalány, esetleg 400 korona személyi pótlék, 800 korona a káptalani uradalomtól. November 30-ig. Főszolgabíró: Temesvár.

Magyarlápós, III-ik körorvosi állás (14 községgel). 1200 korona fizetés, 400 korona utátalány. Deczember 20. délután 4 óráig. Főszolgabíró: Magyarlápós.

### Megüresedett községi jegyzői állások.

Duna-Radvány, községi jegyzői állás. 1600 korona fizetés, szabadlakás konyhakerttel. November 27-ig. Főszolgabíró: Ó-Gyalla.

Tergova, körjegyzői állás (3 község). 1600 korona fizetés, irnoktartás, irodaszolgatartás, 150 korona, levélhordótartás 140 korona, tűzifaátalány 150 korona, irodaátalány 200 korona, fuvarátalány 360 korona, marhajárlatok kiállításáért 200 korona, bünyű nyomozatokért 48 korona, anyakönyvi dologi kiadásokért 122 korona, napidíjatalány 200 korona, lakbératalány 500 korona. November 26-ig. Főszolgabíró: Tergova.

Csikszentkirály, községi jegyzői állás. 1600 korona fizetés, 200 korona lakpénz, 30 korona irodaátalány, 24 korona fuvarátalány. Deczember 2-ig. Főszolgabíró: Csikszentmárton.

Benedek, körjegyzői állás. 1600 korona fizetés. Deczember 20-ig. Főszolgabíró: Magyarigen.

Temes-Paulis, jegyzői állás. 1600 korona fizetés, 32 m<sup>2</sup> tűzifa, szabad lakás, 2 istálló, 2 házi, 3 külső kert, 4 darab marhalegeltetés, 80 korona uti- és napidíjatalány, 320 korona előfogátalány. Főszolgabíró: Versecz.

Endrefalva, körjegyzői állás. 1600 korona fizetés, 200 korona lakpénz. November 30-ig. Főszolgabíró: Szécsény.

Zobolecz, segédjegyzői állás. 1000 korona fizetés. Deczember 1-ig. Főszolgabíró: Birkis.

Klopódia, segédjegyzői állás. 1000 korona fizetés. November 30-ig. Főszolgabíró: Versecz.

Szurduk, körjegyzői állás. 1000 korona fizetés. November 26-ig. Főszolgabíró: Alsó-Jára.

Toroczko, aljegyzői állás. 1000 korona fizetés. November 30-ig. Főszolgabíró: Toroczko.

Hidvég, segédjegyzői állás. 1000 korona fizetés. November 30-ig. Főszolgabíró: Nagyajta.

Tusnád, segédjegyzői állás. 1000 korona fizetés. Deczember 30-ig. Főszolgabíró: Csikszentmárton.

Gát, segédjegyzői állás. 383 korona és állami kiegészítés. November 25-ig. Főszolgabíró: Beregszász.

Szentmiklós, segédjegyzői állás. 1000 korona fizetés, 120 korona lakpénz, deczember 2. délelőtt 10 óráig. Főszolgabíró: Szolyva.

Gyulakuta, segédjegyzői állás. 1000 korona fizetés, esetleg lakpénz, fajarandóság és 300—400 korona mellékjövdelem. Marosalsó járási főszolgabíró: Marosvásárhely.

## Az EGYETERTÉS

szerkesztősege és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. sz. alatt van

A szerkesztőség telefonja: 788. szám.

A kiadóhivatal telefonja: 706. szám.

A nyomda telefonja: 23—45. szám.

## TANÜGY.

### Katolikus Középiskolai Tanáregyesület.

Irta: dr. Bokor József.

Most, amikor megalakult, vár a Katolikus Középiskolai Tanáregyesületre megmagyarázása annak, hogy voltaképp mire vállalkozott. Mert azok az érzelmekhez intézett szónoklatok, melyek a megalakulást szőnyegre hozták, vagy az egyesületet megszületni segítették, semmiképp sem tekinthetők ilyen magyarázatokul.

Minden új egyesület a történeti fejlődés s a törvényes szabályozás keretében tartozik állást foglalni, megjelölni azokat a célokat, melyeket elérni akar, megszabni azokat az eszközöket, melyeket céljai elérésére használ. Az egyesület tisztikarának a dolga aztán, hogy megindítsa az egyesület munkáját; a vallás- és közoktatásügyi-, illetőleg a belügyminiszternek a dolga, hogy ügyeljen az egyesületi alapszabályok megtartására.

A Katolikus Középiskolai Tanáregyesület alapszabályai pedig még ismeretlenek, s azok is maradnak mindaddig, míg a belügyminiszter meg nem erősíti. Addig nekünk laikusoknak, kik az alapszabályok készítésében, illetőleg egyesületi tárgyalásában részt nem vettünk, egyedül az alakuló közgyűlésen elmondott beszédekből van módunkban valamelyes képet alkotni az egyesületről. Ezek a beszédek pedig, értjük Máty Engelbertét és Szölgvény Ferenczét, sehogyan sem alkalmasok gyakorlati jelentőségű egyesületi képének megszerkesztésére.

Bármily igaz legyen is Máty beszédének kiinduló pontja, hogy „az európai népek kultúrája egyházi eredetű”, melyet az iskolai intézményekre alkalmazva joggal akként lehet értelmezni, hogy az iskolát, hagyományra alkalmas szervezetével a kereszténység szülte meg, melynek egyenes leszármazottja a mai középiskola is. Mindből több tanulság áradhatna korunkra és kulturális intézményeinkre, ha annak a megállapításában fáradoznánk, hogy mit kell lát tanítani a középiskolában, s amit tanítanak, micsoda módszerrel tanítsuk meg, mint ha még mindig, az üdv közel kétezeredik esztendejében azt kellene elérendő célul hangoztatnunk: „Instaurare omnia in Christo”. Nem, főur, a kereszténység nem kell már felfedezni Európa, illetőleg a földgömb művelt népeinek. A kereszténység ott él valamennyi művelt nép lelkületében felekezeti, illetőleg vallási különbség nélkül.

A Mátyénál sokkal pozitívabb tartalmu Szölgvény beszéde és csak ünnepi szónoklatkép válik be a következő lelkesítés a Katolikus Középiskolai Tanáregyesület mellett: „Csoportosulunk itt egy eszme körül, melytől reméljük, hogy tüzet gyújt lelkünkbe, mely szárnyakat ad ernyedő színtelen akaraterőnknek, mely eszme nem támad senkit és semmit, de védő fegyverül fog szolgálni az ellen az áramlat ellen, mely lábaink alól a haza földjét, lelkünkben az élő hit kincsesházát akarja elragadni. Ezért kovácsolunk új kapcsolatot, mely e féltett kincsek körül való éberségben összetart, hogy mi, akik lelki szomjunkt eloltása végett a vallás szent forrásához járunk, akik meggyőződésünk szerint tanítjuk hazánk multjának dicsőségét, ki ne ejtsük kezünkben, hanem tovább fűzzük és biztosítjuk a haza jövőjét.”

Azért, hogy Magyarországon is akad egy kis csoport, mely kigunyolja a keresztény erkölcsöt, nem kell mindjárt megjedni s a katolikus anyaszentegyházban keresni az orvosságot.

De hogy Máty módjára — kinek beszédét lejjebb mutatjuk be — az általánosságban el ne vesszünk, rámutatok azokra a részletekre, melyek a Katolikus Középiskolai Tanáregyesületet foglalkoztathatják. Nem szenved semmi kétséget, a katolikus egyház maga elismerte, sőt egy negyed század óta tényleg gyakorolja is, hogy a középiskolák dolgában Magyarországon az 1883. évi XXX. t.-cz. az az alap, melytől kell datálni bármely új mozgalmat, vagy fejlődést. A fenti törvény figyelmen kívül hagyásával csak forradalmat lehet kezdeni, de békés alkotást egyáltalán nem.

A mondott törvényben pedig a katolikus középiskolák különbség nélkül az állami közvet-

len vezetése alá tartoznak. A vallás- és közoktatásügyi miniszter kezelése alatt álló tanulmányi alaptól fentartott gimnáziumok, valamint a szerzetesi iskolák tanárai az állami költségvetésből fentartott intézetek tanáraival együtt rendtartás, tanterv, utasítások, használt iskolaeszközök tekintetében megegyeznek; legnagyobb részük tagja volt az Országos Középiskolai Tanáregyesületnek, melynek vezetőségében is az állami tanárokkal együtt részt vettek.

Ugyanennek az Országos Középiskolai Egyesületnek tagjai voltak más felekezeti gimnáziumok tanárai is. A református tanárok alkotak először külön egyesületet. De ezt az alkotást érthetővé tette intézeteiknek, az iskola-fentartóknak helyi viszonyai. Igaz, hogy a kelleténél többet emlegették ők is a hanyatlóban levő protestáns szellemet, melyet a közművelődés, a haza üdvé érdekében megőrizni s a jövő nemzedékekre rászármaztatni szükségesnek mondtak. A dolog magyarázata megint csak az volt, hogy meg kell kísérteni a saját lábukon való megállást, a protestáns áldozatkészség fokozását, annak a társadalmi önállóságnak s a vele járó kezdeményezésnek fontosságát, mely karaktert nevel, anyagi függetlenséget biztosít, a közművelődés kérdéseiben pedig a napba nézni tanít, melyért mi is állandóan lelkesedünk s maig lelkesedünk.

De mért válik külön a katolikus tanárság az országos egyesülettől, az az, amit az új egyesületnek első sorban meg kell magyarázni. Saját iskolájuk, a bennök alkalmazott tanárok érdekeinek munkálásáért nem, mert ezeket mint eddig, cenzurát is az állam látja el. Az iskola szellemi részének átgurása okából a különállás hasonlóképp nincs megmagyarázva, miután a vezetést a katolikus tanáregyesület megalakítása nem érintheti. Hasonlóképp érintetlen marad a katolikus tanárok képzése is, melyet az 1883. évi XXX. t.-cz. negyedik fejezete az államnak tartott fenn. Azt eleve is képtelenségnek tartjuk, hogy az állam megerősíthesse egyesületi alapszabályokat, melyekben létező törvényeink megmáskosítására vonatkozó határozmányok, vagy ideirányuló törekvések pártolása foglalhatna helyet.

Mit akar tehát a katolikus középiskolai tanáregyesület kézzelfogható célul kitűzni? Ha csak a Máty Engelbert beszédében említett instaurációt tűzné ki, ezt ugyan nem, hanem egy célul ki sem tűzött dolgot elérhetne, azt, hogy az állami tanárok, mint ezt a népoktatási intézeteknél látjuk, szintén külön egyesületet alkotnak, illetőleg magukra maradnak az országos egyesületben, melyből a katolikus tanárok, ha egyesületi propagandájuk a Jézus nevében folytatódik, előbb-utóbb kénytelenek lesznek kilépni.

Az egyesület tanulságos megalakulását az „Alkotmány” így adja elő:

E hó 17-én a Szent István-Társulat dísztermében megalakult a katolikus tanáregyesület. A megalakulásban következő tagok vettek részt:

Máty Engelbert főigazgató (Kassa), Szölgvény Ferencz, a Ferencz József-intézet kormányzója, dr. Dudek János egyetemi tanár, dr. Giesswein Sándor országgyűlési képviselő, dr. Szele Róbert főigazgató (Szeged), dr. Cherven Flóris és Wagner Alajos cz. főigazgatók, Erdősi Károly a Szent István-Társulat igazgatója, Felsmann József, dr. Morvay Győző, dr. Dsida Ottó (Kaposvár), dr. Horváth Balázs (Kassa), dr. Kovács Antal, Orlovsky István (Kassa), Szekeres Kálmán, Zalai Mihály (Székesfehérvár), dr. Werner Adolf (Baja), Hahóthy Sándor, Ratkovszky Pál (Szatmárnémeti), dr. Varjas István, Grátzer Pius (Esztergom), Otrók Mihály középiskolai igazgatók, dr. Piszter Imre tanárképző-intézeti igazgató, dr. Erdélyi László főiskolai tanár, Molnár László S. J., Szentkirályi Zsigmond spirituális a Norbertinumban, dr. Katona Lajos és dr. Tóth-Szabó Pál egyetemi magántanárok, Fieber Henrik, János Boldizsár, Schneider János, Kovács József, Andor József, Birák Géza, Bitter Illés, Wolf Ágoston, Urbanek Alajos, Füzdi Aurél (Eger), Vayer Lajos, dr. Triál József, Pásztusz Elek (Szatmár), Sarmaságh Géza (Nyitra), dr. Ujházy László, dr. Weninger László, Eber József, Markovits Sándor, Benda Jenő, dr. Siegesen József, Bán József, Eberhardt Béla (Veszprém), dr. Friedrich Endre (Vác), dr. Prónay Antal, Zimányi Gyula, Szepesi Bódog (Kecskemét), Miskovits Ferencz, Simon Ignác, dr. Frimmel Aladár, Lehoczky József, Lechner Tibor (Szolnok), dr. Gedeon Alajos, Gellért Jenő, Fludorovics Zsigmond, Köpesdy Sándor, Karenovics József, dr. Reményi Ede, dr. Horváth Gyula, Kerékgyártó Árpád, dr. Sebők Imre, Jaeger Imre, Kiss Aladár, dr. Janicsk József, dr.

Pokorny Emánuel, dr. Lőrincz Gyula (Nagyszombat), dr. Lévy Ede, Szemethy Béla, Farkas Ignác, Parcsetch Vincze, Bajthay Péter, dr. Herald Ferencz, Wagner Alajos (Kecskemét), Sági István, Kornis Gyula, Méhes Gyula, Petergal Henrik, Kovács Gergely (Szatmár), Veszprémi Dezső (Szatmár), Kujáni Gábor, Vidóczy Asztrik (Komárom), dr. Perepatits István, dr. Finály Gábor, dr. Gallovich Jenő, dr. Schütz Antal, Baumann Károly, Steller Ignác (Czegléd), dr. Turehányi Tihamér, dr. Privorszky Alajos, Farkas István, dr. Szüts István, Mátrai János, Friedrich István.

Máty Engelbert elfoglalván az elnöki széket, lendületes s gyakran zajos tetszésnyilvánításokkal félbeszakított beszéddel nyitotta meg a közgyűlést.

„Az európai népek kultúrája — kezdte beszédét — egyházi eredetű. Az egyház a kultúrának egyuttal állandó öre és sarkköve; a népek kulturális evolúciójában ő az Isten bölcseségének és mindenható akarátának képviselője. Kultúránknak eredetéhez hűnek kell maradnia. Technikai kultúránk bármely más kor kultúrájánál inkább rászorul az egyház lelket, hitet, bizalmat, belső életet adó segítségére. Korunk irányzata különben is azt mutatja, hogy kultúránk eredetéhez hű akar maradni. A XIX. század világnézetében fordulat állott be, amely fordulat egyuttal elfordulás a felvilágosodás századának eszményeitől. Történeti, nemzeti és keresztény elemek renaissanceának jótékony szellője fuvalt a kultúra magaslatairól. A pozitív vallások mélyeséges tartalmának feláldozásával alkotott általános vallás sekélyes vizein már nem akarunk evezni. Az „instaurare omnia in Christo” jelszavát kezdjük érteni. Hiszünk az egyház kiegyenlítő kulturmissziójában és bizunk a népek meghódoló kulturális erőifejtésében. A Katolikus Középiskolai Tanáregyesület az egyház e kiegyenlítő kulturmissziójának jegyében született meg, amelyet másképpen katolikus restaurációnak is mondunk. Az evangélium meghódítása a modern ember, a kultúrának számára: a katolikus restauráció nagy gondolata és nemes feladata. Az evangélium, a kereszt bevitele közgazdasági viszonyainkba, társadalmi és politikai életünkbe, a kereszt bevitele az egyetemre és művészet csarnokaiba: ez az egyház kiegyenlítő kulturmissziója! S a kereszt bevitele a középiskolai tanárok körébe és az ifjúság szívébe: ez a Katolikus Középiskolai Tanáregyesület. E munkában egyik félnek sem szabad kárt vallania, sem az egyháznak, sem a modern embernek. Az evangélium meghódítása teljes meghódítást, egész tartalmának átvételét jelenti, amint a modern kultúra vívmányaiból sem akarunk egy hajszálnyit sem elveszteni. Az evangélium igazságát és becsületét kell belevinnünk a modern kultúrába, hogy tönkre ne menjen.”

Utánna dr. Szölgvény Ferencz tudatta a közgyűléssel, hogy ez alakuló gyűlésre meghívták a többi tanáregyesületeket is s rokonszenves beszéddel üdvözölte azokat. Főként az egyetértést, a krisztusi szeretet s a hazafiságot hangoztatta.

Azt hisszük, nem esik senkin sérelem, ha feltezzük, hogy az itt elősorolt tagok az Országos Középiskolai Tanáregyesületben is fejthetnek ki kulturális munkásságot, sőt a vezetőségben előkelő helyet foglalhatnak el. Ezzel csak arra akartunk rámutatni, hogy a két egyesülethez való tartozás egyelőre nem inkompatibilis egymással.

Nem is tartjuk hát szerencsés gondolatnak a felekezeti szempontok olyan engesztelhetetlen kihagyását, milyennel az Alkotmány szolgált az egyesület megalakulását követő glosszáiban, midőn egyfelől örömet fejezi ki a felett, hogy gróf Apponyi Albertet megnyerték az új tanáregyesület diszelnökének, másfelől pedig keresi a barátságtalan, elkedvetlenítő szavakat Molnár Viktor államtitkár üdvözlése miatt.

### iskolai kapkodások.

Tudvalevő, hogy aki dolgában ide-oda kapkod, az vagy nincs tisztában önmagával, munkájának céljával és eszközeivel, vagy ideges. Mind a két tünetnek szubjektive az a vége, hogy az illető bolondokat csinál, objektive pedig, hogy munkáját teszi tönkre.

Ideges kapkodás, ingadozás észlelhető gyakorta és főleg napiainkban az elemi iskolák körül is. Amelyek bár alig észrevehető csekély jelenségek, de kicsinységök mellett is fényt vetnek az iskolák lélektanára és arra az idegesen sietős és éppen azért megdöglő cselekedetre, amely iskoláinkat a mindenáron való ujtás bizonytalan utvesztőjébe sodorja.

Ilyen kipkedés-kapkodás volt a közelmúltban például annak a kérdésnek az eldöntése is, hogy dült irással dolgoztassunk-e, avagy állóval. Ennek a kérdésnek a felvetésére és elbírálására főleg higiénikus motívumok szolgáltak alapul. Régebben ugyanis a gyermek az íráshoz ferdén ült a pad mellé. Tehát úgy, hogy csak a jobb oldala érte úgy, ahogy a padot,

A téka is ferdén volt előtte, tehát az írása is ferde volt. Ekkor jött a „kigondoló bizottság” és azt gondolta ki, hogy ez így nem jól van. Ha nincs jól, akkor természetesen másképp van jól. Így lön, hogy a gyermek most már melléne egész területével fektették a padnak. Lett egyenes, jobban mondva: álló írás. És az egyik oldal nyomásából az egész mellre irányuló nyomás. A gyermeki egészség fel is lendült. Mert minden gyermek mellfájásról panaszkodott. Az ujtók aztán ismét töprengtek, mint Hamlet, hogy mit tegyenek? Csak bátorság, bátorság! A hurka azért hurka, hogy kifordítható legyen. A kigondolásban utazók azért gondoltak ismét nagyot és merészet. Elv ide, elv oda, tegyük mi is úgy, mint a ferencvárosi béltisztító: fordítsuk vissza elveinket. Megtették. Most már a gyermek nagy gaudiumára, ismét a ferde és a félnyomású írás az uralkodó elannyira, hogy ebben a visszaszívásban még az életelen padok is résztvettek, amennyiben felső lapok a téka fekvését jelölő ferde vonalakkal vannak elátva.

Ad vocem: pad. Régebben közönséges padok voltak, sőt vannak részben ma is. Azaz olyanok, amelyek mindegyikébe négy gyermek férhet. Az éajta padoknak mindenesetre nagy hátrányuk, hogy a tanító ezek mellett az iskolai alkalmatlanságok mellett nem férhet minden gyermek közelébe. Ami különösen az írásnál és rajzoláskor érezteti hátrányos voltát. De egyébként mindenben megfelelnek a czélnak. Javítani kell. Helyes. Amde az intézők nem javítottak, csak ujtottak. Mert most már olyan kettős ülésszerű padokat kezdenek forgalomba hozni, amelyekben ha a gyermek feláll, tulajdonképpen kiáll. Mert a padok szűk volta miatt ezt a padban nem teheti meg. Vagy egy más fajtájában, ha a padban fel is képes állni, az ülésszéka szükségszerű felnyitása mellett ha leül: tulajdonképpen a földre ül, nagy öröme a gyermekeknek és mérgére a tanítónak. És az ilyen bolond szerszám szállítása még ezután is következik. Tehát a helyett, hogy a régi és részben még ma is használatban lévő padok hátrányát ezeknek keretében igyekeztek volna eltüntetni, ahelyett ujtottak, hogy ujtásukkal rontsának. Eleinte ezeknek az ujtásoknak örvendtek a tanítók, mint a gyermek a vásárlásnak, csak mi nem. Nekünk se testünknek, se lelkünknek soha nem kellett. Most az új pados tanítókat eszi a méreg, csak minket nem.

Ilyen kapkodás a nyelv tanítása körüli utazás is. Eleinte grammatizálták mindenütt, hogy csak egy roppogott. „A jó rug”-ott és „A kutya ugat”-ott minden osztályfokon. Nem kis részünk volt benne, hogy erről a hibáról a tanítókat leszoztattuk. Lassacskán „A jó rug”-ás és „A kutya ugat”-ás, ha nem is mindenütt, de megszűnt. E helyett lett a példák tömkelegén felépült helyesírás. De hát a szél se egy irányba fu mindig. Hol keletről, hol nyugatról indítja azt meg Eötvös. Most már az állami tanterv alapján, amely nagybölcsen úgy tesz, mint a püják pap, aki vizet prédikál, de annál több bort iszik, csak mímeli a helyesírást. Valójában pedig ismét „A kutya ugat” alanyban és állományban reggeltől délig, déltől estig.

Ez se rossz a többi között. Tudjuk, hogy a huzamos szellemi munka az agyat kifárasztja. Azért, hogy elvesztett frissességét úgy, ahogy visszanyerje, a testet is mozgásba kell néha hoznunk. Eddigélé úgy is volt, hogy tanítás közben a jó és tervszerűen dolgozó tanító a gyermekekkel úgy 2-3 perczig testgyakorlatokat végeztetett. Szegény megboldogult Békey osztályomban mint örült ennek. De jött a bolond német doktor: és most bün, aki osztályában ilyen cselekedetet merészel. A letiltás intézményes ugyan, csak közfelfogás. De elég ahhoz, hogy az embert esetleg megrovási kaland érje. Mert bár Hazai Veray János meghalt, de szelleme közöttünk lebeg.

A következő se kismiska. Eddigélé még Árpád apánk is azért tért este nyugalomra, hogy napközben ellankadt erejét az álommal fejrissítse. Tehát hogy reggelre kelve, munkáját megújított energiával tovább rolytathassa. Eddigélé mi is azt hittük, nemcsak, hanem tapasztaltuk is, hogy legpíhentebb az ember, amikor ágyából felkel. De hát más a tapasztalat és megint más a tapasztalás nélküli meztelen kigondolás. Valami bolond német doktor azt is kitálta, hogy ez nem úgy van. Mert valamint a németek csak 40 éves korában jön meg az esze: éppennyugz embernek is a felkelés után csak 9-10 óra között

jön meg az igazi ereje. Nosza, rajta! Ezt a találmányt be kell vinni az iskolába is, részben azért, mert új, részben azért, mert német. Tehát semmiképpen sem lehet bolond. Ugy is lett. Most már a nehezebb tárgyak összekeverve vannak az órarendbe. És erre azt mondják, hogy ez valami felséges.

Ime egy pár példa arra, hogy az iskolában is, ahol pedig mindennek a legokosabban kellene végbemeni, milyen bárdaságok történnek!

Szabó Károly.

**A latin nyelv tanítása.** Az Orsz. Középiszkolai Tanáregyesület debreczeni körében legközelebb Sinka Sándor referált arról az értekezletről, melyet a vallás és közoktatásügyi minisztériumban a nyáron tartottak a Dent-féle kis latin nyelvtan ügyében.

Előadta, hogy az értekezők a minisztérium által kitűzött pontok közül az elsőre adott feleletben egyhangulag elismerte, hogy a középiszkolai latin tanítás eredménye nincs arányban a ráfordított idővel és nem éri el még a tantervben kitűzött czélt sem, annál kevésbbé azt a fokot, amit a minisztérium az értekezők alkalmával előzetesen felvetett. A latin tanítás csekély eredményének külső okait a következőkben látja az értekezők: 1. A tanulók fejletlen kora. 2. A zsúfoltság, mely lehetetlenné teszi a tanulók kiismerését. 3. A tananyag sokfélesége. 4. A terjedelmes nyelvtanok. 5. A latin auktorok iskolai kiadásai, melyek nem egyöntetűek s roppant terjedelmes, de felesleges, vagy idegenszerű bevezetésekkel, hosszú életrajzokkal, esztétikai méltatásokkal stb. vannak megtömve. Belső okok: 1. Az óraszám csökkentése. 2. A középiszkolai tanulók anyanyelvi készületlensége. 3. A túlságos grammatizálás, mely a szaktanár pedagógiai mértéke helyett a tudósét alkalmazza. 4. A módszeres tanítás hiánya. 5. A szövbőség hiánya. 6. A tanárképzői latin-magyar szakcsoport.

**A középiszkolai tanárok mozgalma.** A győri állami főreáliskola tanártestülete által a fizetésrendezés ügyében indított mozgalomnak az Országos Középiszkolai Tanáregyesület igazgatósága állt az élére s folyó évi december 28-29-re Budapestre összehívta az összes állami és nem állami középiszkolák, valamint az állami felsőbb leányiskolák tanári személyzetét kongresszus tartására. A kibővült program szerint a kongresszus a fizetésrendezésen kívül a pragmatika, esetleg a tanári szolgálattal kapcsolatos egyéb sürgős ügyekben is tanácskozik és határoz.

**A gyakorló gimnázium.** Az Orsz. középiszkolai tanáregyesület közlönyében polémia folyik a Kis Latin Nyelvkönyv ügyében. Ebben a polémiaiban — hogy s hogy nem, körülményes dolog volna megállapítani — szóba került a gyakorló, másként „minta”-gimnázium tekintélye is, melyet az érdekeltek szeretnének érintetlennek tekinteni. Ezuttal Geréb József és Morvay Győző védik. Székely István pedig támadja a gyakorló gimnáziumot. Annak bizonyosságul, hogy ez az intézet ma sem tud szabadulni az eredetével hozzátapadt hibáktól, melyekről többször volt szó ezen a helyen, ide csatoljuk Székely István következő sorait:

Anélkül, hogy Bartal vagy Csengeri latin tanárkönyv-írói működésének értékét és más gyak. gimnáziumi kollégáink nagy tudományát és kiválóságát kisebbiteni akarnám, kijelentem, hogy a gyakorló iskoláról hangoztatott véleményemmel nem állok elszigetelten, mert az igazságnak megfelelőleg mondhatom, hogy olyan jelölttel vagy akár tanárral még nem igen találkoztam, aki a gyakorló gimnázium értékéről olyan kedvező véleményben lett volna, mint Geréb; ellenben sokkal, aki saját szavai szerint sietett a gyakorló gimnáziumban tanult „pedagógia” nagy részét elefejtetni, hogy sikeresen taníthasson, mert mihelyt „a nagy tömkelegbe (a katedrára) lépett, vette észre gyászos tévedését”.

## IRODALOM.

### „Sziürke ég alatt.”

— Vértésy Gyula új novella-kötete. —

Ha késő őszi délután elbolyongunk pusztuló kertünk csöndes ösvényein, vagy a hervadozó erdő némán csavargó, avaros utain: rendszerint valami meláncholikuss, lágy megindulással szoktuk végezni sétánkat. Sötét közben észrevétlenül megtelik a lelkünk csüggeteg, bus hangulatokkal, melyek ott fogamzottak a sűrűn perzso száraz levelek arányeső-

jében, a fel-felsíró sovány szelek szomorú muzsikája mellett. Érezzük, hogy ez a földi élet csupa mulandóság s örömeink épp úgy nem számíthatnak marandóságra, mint a mosolygó nyár színes, szép jelenségei. És a pusztuló ős által sugalt eme hangulatok közepette mintha jobbak, nemesebbek volnánk, mint azelőtt. Mintha később volna lelkünk az alázatosságra s mintha hajlandóbbak volnánk a könnyűrületnek megnyitni szívünket. Mert hát minek lennénk könnyűrületlenek, elbizakodottak, dölyfösek, hivalgók, mikor ez a családósból, szenvedésből, szemfényvesztésből összekevert arasznyi élet olyan elmuló semmisség!

Szakasztott ilyenforma érzések szállnak meg bennünket, mikor Vértésy Gyulának ezt a szép kötetét végigolvassuk. Mert a Vértésy könyve épp úgy a szomorú hangulatok könyve, mint a hogy a szomorú hangulatok időszaka az ős.

Vértésy Gyula mindenesetre a legnemesebben érző írók egyike, aki nemcsak azért írja novelláit, hogy pusztán szórakoztató mesét mondjon nekünk. Neki komolyabb czéljai is vannak. A mesemondás mellett arra is rá akar mutatni, hogy ennek az életnek mennyi szerencsétlene van! Át akarja lopni olvasójába azokat a nemes, bus hangulatokat, melyeket éles megfigyelés és sok tapasztalat szűrtek le apránként lelkébe. Az ő történetei nem felületes, léha történetek, hanem magvas, komoly képek az életből, melyek többnyire szomorú, nagy igazságokat hordoznak magukban. Látszik, hogy aki ezeket a képeket megírta, az maga is sokat elmélkedett, sokat tapasztalt és sokat szenvedett, míg a tisztánlátásnak ilyen magaslatára feljutott. A tisztánlátás eme magaslatáról szemléli az életet Vértésy, ki az emberek együgyűségén, gyöngeségein, ferdeségein és gonoszságain hol elkomorodik, hol elmosolyodik, mialatt egy-egy ötletben, egy-egy reflexióban odaveti a maga ítéletét. És ezek a közbevetett megjegyzések, ötletek, reflexiók, melyek novelláiban elég gyakoriak, mindig találók, mindig tetszetősek ujjabb, meg ujjabb gondolatokat keltők.

A Vértésy világa nem a felületesebb lelkek elégedett s mosolygó világa, hanem az az igazi világ, mely — mint a könyv címe is jelzi — szomorú, „sziürke ég alatt” áll. Az ő emberei legtöbbször az élet forgatagában vergődő szerencsétlen teremtések: reménytelen, vagy kijózanult szerelmesek, álmaikban csalódott álmadozók, nyomorgók, szenvedők s olyanok, akik az élettől már nem várhatnak semmit. Egy szóval: csalódott emberek. Ezekről az emberekről mesél legnagyobb kedvvel Vértésy. És a meséi mindig ujdonszerűek, mindig kedvesek. Még jelentéktlenebb eseményeket is annyi érdekességgel, olyan ügyes elrendezéssel tud előadni, hogy az olvasó figyelmét fogva tartja az utolsó sorig. Egy-egy alakot olyan pontosan, kevéssel is olyan színesen rajzol meg, hogy az hosszú ideig megmarad az emlékezetünkben. Csak olvassa el bárki e kötetből „Az ideálista”, „A kis Messsonier”, „Fráter Aranka”, „Az öreg író”, „Elzüllés” című novellákat s igazat fog nekünk bizonyára adni. És mindezek mellett milyen könnyed, mennyire színes és jóleső magyarsággal meséli el mind azt, amit mesél.

Vértésyről nem esik annyi szó a sajtóban, mint amennyit tulajdonképpen megérdemel. Mert ő komoly elvonultságában távol áll azokról az írói szövetkezetektől, melyek lépten-nyomon rá akarják egymásra erőszakolni a dicsőséget és halhatatlanságot. Pedig az ő kiváló tehetsége, az ő nagy, majdnem kiapadhatatlan termékenysége megérdemelné, hogy örömmel fogadják minden kötetét, mely könyvpiazcra került. S bizony megérdemelné azt is, hogy itt élhessen a fővárosban, az irodalmi élet központjában, hol megbecsülendő tehetsége gyümölcsözőbben érvényesülhetne, mint a vidéki élet „sziürke ege” alatt.

Aki a téli estékből egy pár órát a kandalló mellett élvezetesen és tanulságosan óhajt eltölteni, annak melegen ajánljuk a Vértésy könyvét. Aki megszerzi magának, az elolvasás után, bizonyára meg is fogja őrizni a könyvtárában.

—b.

\* Peterdi Andor. — Verseik. Peterdi Andor nem ismeretlen azok előtt, akik a fiatalok fejlődését figyelemmel kísérik. Ezek közt a fiatalok közt Peterdi egyike a legfejlekedésesebbeknek. Azok közé tartozik, akik nem tesznek nagyhangú ígéreket, hanem

csendben, minden kihívó hang, minden disszonancia nélkül váltják be azokat a meleg, vallomásos ígéreket, melyeket önmaguknak tesznek s melylyel talán önkéntelenül gyönyörködtek másokat. Peterdi Andor alapítónusa lány, egymásba olvadó színekből van összerakva, mely minden témájának hátterét képezi. Mindenre, amit meglát, mindenre, amit megfigyel, halvány, őszbe hangolt kód borul, mi által csendes, de sohasem erőszakolt melódia vibrál a versei levegőjében. A meglátás és megfigyelés helyett ugyan helyesebb lett volna megérzést mondani, mert Peterdi úgy az események, mint a színek hatását is a megérzés lemezén fogja fe, melyet azután a lelkének borongós és mindig természetesen szenzibilizálásával retouchiroz. Néha-néha kitör ugyan érzése közül és megpróbálkozik az ökleivel is vagdalózni, de aztán önmaga is belátva ezek hiábavalóságát, csendesen visszahúzódik oda, ahol önmagát megtalálhatja, ahol otthonosan érezheti magát és ahol jogos is az installációja. A halk, merengő álmódások, az apró emberi remények, a fádalmakban való rezignált megnyugvás, fojtott felajdulások: ezek az költészetének igazi terrénjai.

\* A Kisfaludy Társaság november 27-én, szerdán délután 5 órakor tartja meg rendes havi közgyűlését a Magyar Tudományos Akadémia hetli üléstermében. — A felolvasó-ülés előtt, délután 4 órakor a Shakespeare-Társaság tart ülést, melyre a bizottság tagjai ezúton is meghívottak. A zárt ülés után a Continental-fogadóban társasvacsora lesz.

\* Tuzár mester. Connan Doyle Sherlock Holmes-a, mely még nem is olyan régen szinte egyedül monopolizálta a hiúz-szemű detektív széleskörű népszerűségét, kezd veszíteni dicsőségéből a magyar olvasó közönség előtt. Már-már kiszorítja és helyettesíti a furfangos angolt egy derék magyar rendőr: Tuzár mester, akit a komoly és vidám bűnügyi történetek ismert írója: dr. Guthi Soma állított be a magyar — könyvespolcra. Mert Tuzár mester, Guthi új könyvének hőse, nem élő, csak költött alak, inkább eleven példa és utmutatás arra: milyennek kell lennie egy világváros detektívnek? Hogy a Guthi ismert humora aranyozza be a lapokat ott, hol már-már a rémes kezdődik, ezt olyan pompás és jóízű humoristánál, mint Gutius, tán említeni sem kell. A kiadók: Kunossy, Szilágyi és Társa is megteszik persze ehhez a magukét; a Fekete könyvek nemcsak igen tetszetős, izléses kiállításnak, de tizenkét éves vaskosságukat eltekintve, felettébb olcsók is: 2 korona bolti árért kaphatók.

**SAKK.**

Rovatvezető: Gajdos János.

**240. számú játszma.**

Játszották a berlini versenyen 1907 október hó 18-án.

Porosz huszárjáték.

Világos:	Sötét:
Leonhardt	Schallop
1. e2—e4	e7—e5
2. Hg1—f3	Hb8—c6
3. Ff1—c4	Hg8—f6
4. Hf3—g5	....
A legerősebb folytatás itt 4. d2—d4.	
4. ....	d7—d5
5. e4×d5	Hc6—a5
5. ....	Hf6×d5 nem egészen jó 6. Hg5×f7, Ke8×f7 7. Vd1—f3?, Kf7—e6 8. Hb1—c3, Hc6—e7 9. d2—d4 stb. miatt.
6. d2—d3	....
A szokásos 6. Fc4—b5?, c7—c6 7. d5×c6, b7×c6 8. Fb5—e2-vel világos gyalogot nyer, de 8. .... h7—h6 9. Hg5—f3, e5—e4 10. Hf3—e5, Vd8—d4 stb. után sötét veszélyes támadó játékhöz jut.	
6. ....	h7—h6
7. Hg5—f3	e5—e4
8. Vd1—e2	Ha5×c4
9. d3×c4	Ff8—c5
Számításba jön 9. .... Ff8—e7.	
10. Hf3—d2	....

E lépésig a hadállás megöregszik a karlsbadi versenyen játszott Salve—Vidmár játszmával, melyben Salve itt 10. c2—c3-mal folytatta. A tett lépés Jankovits orosz játékostól ered s ennek elemzésével Leonhardt foglalkozott.

10. ....	0—0
11. Hd2—b3	Fc8—g4
12. Ve2—f1	Fc5—d6
Leonhardt elemzésében itt 12. .... Vd8—c7-et adja, a következő folytatással 13. Hb3×c5, Ve7×c5, 14. h2—h3, Fg4—h5, 15. g2—g4, Fh5—g6, 16. Hb1—c3, Vc5—b6, 17. e4—c5, Vb6×c5, 18. Fc1—e3, Ve5—a5, 19. 0—0—0, c7—c6, 20. Vh1—c4 stb. egyenlő játékkal.	

13. Hb1—c3	Bf8—e8
14. Fc1—e3	Fd6—e5
15. h2—h3	Fe5×c3?
16. b2×c3	Fg4—d7
16. ... Fg4—h5-re következik 17. g2—g4.	
17. 0—0—0	b7—b6
E lépésnek nincs semmi célja, mivel erre c4—c5-tel világot megszabadítaná a hármas gyalogtól.	
18. g2—g4	
Világos a királysárnyon akar támadáshoz jutni.	
18. ....	Hf6—h7
19. Vh1—g2	Vd8—e7
Jobb 19. .... Vd8—h4, föltartóztatni a h-gyalogot.	
20. h3—h4	Ve7—a3?
21. Kc1—b1	Va3—a4
22. Bd1—d4	c7—c5
23. Bd4×e4	Be8×e4
24. Vg2×e4	Hh7—f6
Sötét visszakapja a gyalogot, de világot nyílt g-vonalhoz juttatja.	
25. Ve4—f4	Hf6×g4
25. ... Fd7×g4 nem volna jó 26. Bh1—g1, h6—h5, 27. f2—f3 s utána Vh4×f6 miatt.	
26. Fe3×e5!	....
Ezzel a játszma sorsa eldőlt.	
26. ....	Ba8—c8
Vagy 26. ... b6×c5 27. Hb3×c5 és nyer	
27. Fc5—d4	Va4×c4
28. Bh1—g1	f7—f5
29. Bg1×g4!	f5×g4
30. Vh4—e5	föladja.

**241. számú játszma.**

Játszották a karlsbadi mesterversenyen 1907. szeptember 5-én.

Ehírártott vezérsel.

Világos:	Sötét:
Rubinstein	Teichmann
1. d2—d4	d7—d5
2. c2—c4	e7—e6
3. Hb1—c3	Hg8—f6
4. Fc1—g5	Ff8—e7
5. e2—e3	Hb8—d7
6. Hg1—f3	0—0
7. Vd1—c2	....
Mindéddig a legszokásosabb lépések történtek. E vezérlépet Marshall hozta használatba.	
7. ....	b7—b6

Egy Gajdos—Forgács közti 1905-ben mindkét részről tábla nélkül játszott játszmában itt 7. .... c7—c6 történt, mire a következő folytatás jött létre: 8. c4×d5, e6×d5. 9. Ff1—d3, Bf8—e8. 10. h2—h4, Hd7—f8. 11. Hf3—e5, h7—h6. 12. 0—0—0, h6×g5. 13. h4×g5, Hf6—e4. 14. Fd3×e4, d5×e4. 15. Bh1—h8?, Kg8×h8. 16. He3×f7?, Kh8—g8. 17. Hf7×d8, Fe7×d8. 18. Hc3×e4 és világos nyert.

8. c4×d5	e6×d5
9. Ff1—d3	Fc8—b7
10. 0—0—0	c7—c5
11. h2—h4	....
Ez a gyalog mindig nagyon jól védi a futárt.	
11. ....	Ba8—c8
12. Kc1—b1	Bf8—e8
13. d4×c5	Be8×c5
Sötét sem a huszárral, sem a futárral nem üthet a h7-en fenyegető gyalogvesztés miatt.	
14. Hf3—d4	Hf6—e4
Súlyos hiba, melyre világos erélyes folytatással vezeti a játszmat győzelemre.	
15. Fd3×e4	d5×e4
16. Hd4—b5	Fb7—d6
Fenyegetett Hb5—d6.	
17. Ve2—a4	Fa6×b5
18. Hc3×b5	Fe7×g5
19. h4×g5	Be8—e7

A hibás 14. lépés következtében világos nyílt vonalat kapott s most sötétnek védeni kell az indikelt megtámadott d7 huszárt.

20. Bd1—d4	Vd8—a8
21. b2—b4	Bc5—c8
22. Hb5—d6	b6—b5

Sötét elnézi a következő lépés lehetőségét. Állása azonban enélkül is nagyon rossz.

23. Hd6×c8!	sötét föladja.
-------------	----------------

23. ... b5×a4 24. Hc8×e7 s utána Bd1×d7-tel világosnak a vezér ellen két bástyája s huszárja marad.

**Sakk-hírek.**

A Budai Sakk-kör csütörtökön szépen sikerült sakkestélyt rendezett. Rovatunk vezetője, Gajdos János szimultán-előadást tartott és mérkőzött egyidejűleg 32 ellenféllel. Körülbelül három és fél óra leforgása alatt rovatvezetőnk a 32 ellenfél közül csak négygyel szemben veszített, míg a többi játszmat mind megnyerte. Győztesek maradtak Boros Sándor, ifj. Potornyai Vilmos, Pichl Mihály és Szegő Jenő, ki alig 16 éves kora dacára igen tehetséges játékosnak bizonyul.

Newyork. Dr. Lasker világmester, ki az utóbbi években ritkán szerepel nyilvánosan, október hó végén a Manchatten Chess Clubban szimultán-játékban mérkőzött 29 ellenféllel. Dr. Lasker nyert 21, veszített 2 játszmat, míg 6 remissel végződött.

Berlin. A Bardeleben—Spielmann match negyedik játszmaja remis lett, így tehát a match két nyert játszma egygyel szemben Bardeleben győzelmével végződött.

**Sakk-üzenetek.**

M. Sándor Temesvári. 1. A játszmákból egyik talán közölhető lesz: legközelebb. 2. L. Bachmann K. Direktionsrat, Augsburg.

**Szerkesztői üzenetek.**

„P. kaszinó”. A „Köztelek” gazdasági szaklap szerkesztője Budapest, IX., Köztelek-utca 8 sz. alatt van. Előfizetési ára egy évre 20 korona. Azoknak, akik az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai közé husz korona tagdíjbefizetési kötelezettséggel hat évre kötelezőleg belépnek, az egyesület lapját a tagdíj fejében ingyen adja, ugyiszintén az évkönyvét és más egyéb kiadványait is.

R. M., Szeged. Időnkint sorra veszszük a felvételeket, de egyszerre, illetve egy számban foglalkozunk vele már csak azért is lehetetlen, mert így az egész számot csak ezzel az egy ügyvel töltenők meg. Időnkint — ismétljük — folytatni fogjuk a már eddig is adott cikksorozatot.

S. S., Ajka. Egyáltalán nem huzzák ki. K. S. Cs. Nem nyertek. A többiben intézkedünk.

F. László, Halas. 2000 koronával kihuzzták. F. Szilárd. Hozzuk sorjába.

N. J., Bezdán. A jelzett füzetet nem kaptuk meg. Sziveskedjék újból megküldeni.

Világjáró. A londoniak háromféle ködöt ismernek, a fehér, a sárgás és a fekete színű ködöt. A legveszedelmesebb kétségkívül a legutolsó. A levegő olyan töle, mintha szénporral lenne teli hintve és ilyenkor a londoni lakos a ködben feloszlott sok ezer kémény füstjét lélegzi be. El is menekülnek előle a gazdagok, de az igazi londonit odaköti a foglalkozása. Ilyenkor a nappal utazn, akár az éjszaka, minden házbán, üzletben és utcán ég a lámpa szünetlenül. Magán az utcán, mint valami zajongó kaoszban ezerféle hang zsiibong, de látni semmit sem lehet. A kocsi csak lépésben haladhatnak állandóan tülkölve, csöngetve, kiáltozva egymásnak. A gyalogjárók sürri útvege óvatosan, lassan menetel. A gázlámpák fénye alig dereng át a ködön, a fekete pára pedig behúzódik a lakóházakba és ott lebeg a színházban, a templomban, az üzletben, szóval mindenütt. Aki csak egyszer megismerte ezt a ködöt, rögtön megérti, mért oly rideg, lehagolt az angol természete. Az ilyen ködös nap a tolvajok ünnepnapja. A rendőrségre ezrével jönnek a feljelentések, nyílt utcán arczul ütnek hirtelen valakit és mire felocsudik kábultságából, már ellopták a zsebóráját. A tárczával ellilán tolvaj csak három lépést tegyen és örökre elnyelte a köd. Hát még a sok eltévedés, elgázolás, összeütközés? Most írják Londonból, hogy ott már megjelent az első ilyen köd, mindjárt az első nap huszonnyolcezer balesetet és lopást jelentettek be a rendőrségen. Ilyen a hervadó ősz — ködös Albionban.

Myosotis II. A francia regényírók csakugyan panaszkodnak, hogy nincs, akinek írjanak, de a könyvkiadók is keseregnek, hogy már nem veszik olyan mohósággal a könyveiket. Az az író, akit ön említ, elég udvariatlanul a közönségnek tesz szemrehányást, hogy már csak úgynevezett riportregényt olvas, amelyben a mese igazató és érdekesítő, de már ínom megfigyelések, vagy társadalmi kérdések többé senkit se érdekelnek. Mások viszont mulattató és kellemes inycsiklandó könyveknek jósolnak nagy jövőt, mert a regényolvasók nagy taborát leginkább a nők teszik, ők pedig cseppet sem hajlandók se szomorkodni, se filozofálni. Annyi szent igaz, hogy Franciaországban túltol nagy a regénytermelés. Több mint kétszáz párisi kiadó nap-nap után újabb és újabb regényeket hoz a piacra és a könyvkereskedők szinte jogosan panaszkodnak már amiatt is, hogy nem győznek helyet adni a naponként özönlő novitásoknak a — kirakataikban se. Marcell Prévost szerint az íróknak okuk van panasza a sport tulhajtása miatt is. Azt mondja, hogy a tulsádos sportolás nemcsak a testet, de a szellemet is annyira igénybe veszi, hogy senkinek sincs kedve például fél napi motoros száguldás után még verset, vagy prózát is olvasni. Valamit azonban kifejejtettek épp úgy az írók, mint a kiadók az ő panaszaikból. Azt a nagyon is egyszerű tény, hogy a legnagyobb bajt talán mégis csak egyes szerzők tehetségtelenségében keressék. Azok az írók, akik jól írnak, az erős egyéniségek sokkal nagyobb dicsőségben, nagyobb szeretetben és jobb ellátásban is részesülnek ott, mint bárhol másutt ezen a földkerekségen. Egy Maeterlinck, egy Mirbeau, egy Gyp, egy Marcell Prévost könyveit megtalálhatni minden francia házában. A párisi — bolond egy fajta! — még mindig maga veszi kedvencz, nemzeti írójának a könyvét, nem kölcsönöz és könyvet nem is kér kölcsön. Nálunk már se író, se kiadó, se senki nem is mer panaszkodni mindezek miatt, mert nálunk — de ki beszél mirőlünk? ...

H. J., Kassa. Nem hozhatjuk. M. K., Mezőhegyes. Nem nyert. K. Gy., Igazfalva. Joga van a kedvezményre, el is használhatja. Eav érdeklődő. Nem sikerült megtudnunk.

N. L. S. Pécs. Nem felelt meg.  
 T. J., Ujsove. Nem huzták ki.  
 B. J., Nem nekünk való.  
 Tüzzrészák. Valamennyinek sorát ejtjük.  
 K. S., Debreczen. Szépek, hozzuk.  
 Sz. K. Mást kérünk.  
 Ij. Zs. L. Kapunk még jobbat is.  
 K. Iona, Szeged. Az ilyen vallomásnak nincs semmi jelentősége, ez a vallomás ott csillant meg az őszi napsugárban, megzörrent a hulló erdei falevélben és elhangzott a vándordarvak vontatott krugatásában. Elhozta az őszi utolsó napsugár s azzal együtt el is tűnt erre a délutánra: lovagja szivéből. Ha az az ur csak egymaga járta volna az erdőt, a vallomás akkor is elemi erővel kibugygyant volna az ajkán s viszont, ha ön sétal egyedül, ezt a vallomást épp úgy meghallja az erdő szomorú zugásában, vagy a lombok suttogásában. Azt az egy délutánt ez a vallomás bearanyozta, a hideg estére elmúlt a napsugárral, több melegét nem hozott magával s többé vissza se tér. Igaza van, ne is várja tehát.

Ágnes. Ha ön nap-nap után úgy érzi, hogy valami kettőtök közé állt, hogy egyre inkább hidegül, kérdezze is meg tőle ennek az okát. Lehet, hogy ön családik, vagy csekélységen, gyenge félreértésen mulik az egész. De mind a ketten egymás szemében csak nyerne vele, ha tisztába jönnek egymással. De meghallgatás nélkül semmiestre se vádolja meg és ne is keressen — talán rajta kívül eső okokat. Akit szeretünk és ahogy ön írja, annyira szeretünk, hogy életünket is feláldoznók érte, azt nem szabad meggyanusitanunk, az őszinteséget és nyíltságot érdemel tőlünk. Mert a szerelemben a gyilkosság megbocsátható bűn, de a megsebesítés halált érdemlő gonosztevé.

G. J., Vizvár. Sorsjegve nem nyertek.  
 Sz. D., Németelemér. Nem nyert.  
 Egy előfizető, Halas. Mindenesetre megtartják a vörösbetűs ünnepeket.

M. B., Temesváros. A megirt eset annyira komplikált s a levélben oly hiányosan van előadva, hogy csak részletes szóbeli megbeszélés esetén látnánk tisztán benne, szíveskedjék ügyvedhez fordulni, különben is ügyvéd nélkül az esetet elintézni nem lehet.

H. J., Nagyvárad. Tessék a Nemzeti Múzeumhoz fordulni s a legnagyobb előzékenységgel kap teliesen részletest választ. Nekünk itt erre, sajnos, nincs is elegendő helyünk. A katonai kinevezéseket közölnék.

**Thekla asszony.** Higye meg, a nagyvárosi élet örömei sem olyan tökéletesek, hogy miattuk érdemes volna esetleg a boldogságot feláldozni. Igen, van itt szórakozás bőven (több is tán, mint kellene) és mód is az érvényesülésre, de a vidéki társaséletnek sok intimitását, nagy melegségét, nem egy speciális tulajdonát sajnosan nélkülözi a fővárosi ember. És ne higye, hogy idefenn a társadalmi rétegek nincsenek egymástól elválasztva. Oh, messze vagyunk még mi attól, hogy a társadalmi különbségek megszűnjének, sőt talán bizonyos mértékben nem is kívánatos, hogy megszűnjének. Nem mintha a kasztok számára választófalakat óhajtának fentartani, nem is mintha helyesebbnek az osztálykülönbségek rideg szembeállítását, de hogy is! Hiszen e lap hasábjain évtizedek óta küzdünk az osztályvédek ellen és mindent, ami a társadalom tagjait elválasztja egymástól, szeretnénk eltávolítani. Csak hogy ez nem azt jelenti, hogy a most fennálló társadalmi berendezést felforgatni akarná az ember, mert bizony el kell ösmernie mindenkinek, aki nem Marat-szemmel nézi a világot, hogy ki-ki azt a helyet érdemli meg és foglalja is el joggal a társadalomban, amelyiket képességei és kedvező körülményei folytán elért s ha e tekintetben különbséget fenn nem tartanánk ember és ember közt, elsősorban a társadalmi rend selyenléd meg és — amint ezt nem egy józan bölcselő kifejtette már — az új alakulásról sem biztos, hogy eredményezné-e egyebet — új kasztokról... De hát erre csak azért tértünk ki ennyire, mert az ön borús gondolatai mindebből az egy feltevésből indultak ki. Ne áhítsa tehát olyan nagyon a fővárosi életet csakis azért, mert azt gondolja, hogy itt talán hamarabb és könnyebben járhat egyéniségéhez méltó szerepléshez, hogy — amint írja — „ne muljon az élete a kisváros sötétjében, mikor erős a hite, hogy a vakító napfényt is kiállja”. Nem minden olyan vakítóan fényes itt, sőt sok, nagyon sok a hamis csillóság, aminek a kisvárosi élet derűs fényét valahogy fel ne áldozza senki, akinek előre biztos feltételei nincsenek már arra, hogy itt csakugyan el is éri, el is érheti, amire nagy ambícióval vágyik. Különösen pedig — s ez a mi őszinte tanácsunk veleje — ne kívánkozzék ide mindenáron az, aki e kívánság teljesedése miatt biztos boldogságát, a meglévőt elveszíti. Ez már nem is dilemma, mert bármilyen erősnek is érzi magát egy nő arra, hogy a nagyváros sikamlós utain megállni tudjon, ennek a bizonytalanságnak veszedelem kitennie magát s — higye meg, nem is érdemes, ha csupán ez az oka annak, hogy kikivánczolják „a kisváros szűk köréből”.

**Uzleti hetiszemle.**

Sertésvásár. Budapest-Kőbánya, 1907 november 22. Az üzlet lanyha volt. Heti átlagárak magyar válogatott árú 320-380 kilogr. nehéz 123-125 fill. 280-300 kgr. nehéz, 126-127. Öreg 300 kgr. tulli — fillér, vidéki sertés — fill. Szerb — fill. tiszta kgr.; páronkint 45 kgr. ételsúlylevonás és 4 százalék engedmény szokásos. Elcsélgárak: Tengeri uj K 15.70. Árpa K 16.40 Kőbányán átvéve. Helyi állomány: Nov. 15-én maradt 30786 drb. Felhajtás: Belföld 890 drb. Szerbiából —, egyéb államokból 890 drb, összesen 31676 drb.

Elhajtás: Budapesti fogyasztásra (I-X. ker.) 404 drb, belföldre 713 drb, Bécsbe 463 drb, osztrák tartományokba 260 drb, német birodalomba (Bajorország) — drb, egyéb országokba (Hélvétia) — drb, a szappangyárban feldolgozatott: a szállásokban elhullott 5 drb, waggonokból kirakott hulla 2 drb, borsókásnak találtatott 5 drb, összesen 1852 drb, maradt állomány 29.824 drb. A részvénytársaságokban elhelyezve 9347 drb van.

**Bécsi vásár:** nov. 18. Felhajtás 14084 drb sertés; köztük 7363 drb stüldő. Vásár vontatott volt. Nehéz 110-113 fill. közép nehéz 104-108 fill. stüldő 66-102 fill. 100 kgr.-ként elevensúlyban.

**Dresdai vásár:** nov. 18. A vásáron volt 2770 darab vidéki és — drb. magyar sertés; előbbieket 56-63 utóbbiak — márkán keltek; 50 kg. eleven súly szerint.

**Berlini vásár:** nov. 16. Felhajtás 14463 darab sertés. Az üzlet nyomott volt. Finom husos 55 56, husos 53-55, silányabb 47-51 szalonna sertés — márká.

**Vetőmagvak.** (Mauthner Ödön tudósítása.) A lefolyt hét vajmi kevés változást hozott a vetőmagvak irányzatába és egyes perlemagvak kivételével, melyeknek ára két-három koronával emelkedett, az egyéb magfélék a múlt heti árak színvonalán maradtak. Vörös lóhere ára néhány koronával hanyatlott, e hanyatlás azonban csak könnyű és igen arankás minőségekre vonatkozik. Finom arankamentes árú a csekély kínálat folytán inkább valamivel magasabb áron kelt. Luczerna igen szilárd és elsőrendű világos mag ára szintén valamivel magasabb. Ha igazak az olasz hírek, melyek szerint a termés első kézből már elfogyott, akkor e czikk árának további emelkedése biztossággal várható. A magyar eredetű árú kereslete a kivétel számára mindinkább szaporodik. Nyulszapukából keveset ajánlanak, különösen finomabb minőségűekből, úgy hogy az árak meglehetősen emelkedtek. Bükköny úgy látszik bővebben termett, mint a hogy eléinté remélték, minek folytán ennek hiányától nem kell tartani. Muhar. Az ebbeli forgalom még elég lassu, ajánlat elegendő érkezik belőle. Jegyzések nyers árúért 100 kilogrammonként: Vörös lóhere, természetű arankamentes 156-166 korona, Vörös lóhere, kis arankás 148-152 korona, Vörös lóhere, nagy arankás 142-145 korona, Luczerna, természetű arankamentes 150-158 korona, Luczerna, világos szemű arankás 140-148 korona, Luczerna, barnás színű 125-138 korona, Biborhere 36-40 korona, Baltaczim 32-34 korona, Tavasz bukky 16-16.50 korona, Muharmag 15-16 korona.

**Kőolaj.** Az Apollo kőolajfinomítógyár részvénytársaság jegyzései a következők: Liliomkirályolaj 40 korona, Háromszív kőolaj 32 korona, Csillagkereszt kőolaj 31 korona, tiszta súlyu 100 kg.-ként, hordóval együtt, 20% vagy tiszta göngysúlyszámítással. Pozsonyban átvéve, készpénzben engedmény nélkül. III. Apollo könnyű gépolaj 30 korona. VI. Apollo nehéz gépolaj 42 korona. Apollo hengerolaj 60 korona, tiszta súlyu 100 kg.-ként, hordóval együtt, tiszta göngysúlyszámítással, Pozsonyban átvéve, licetendő készpénzben 2% engedménnyel vagy 4 havi váltóra.

**IDŐJARAS.**

A meteorologia központjában közölt közlése 1907. november 23-án reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban tegnap csak elvéve fordult elő némi csapadék; ma reggel az egész Dunántulon havazik. A hőmérséklet többnyire kissé csökkent; a maximum: Cirkveniczán 7 C° és a maximum: Tátrafüreden 9 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Az időjárásban lényeges változás nem várható.

Allomás	Magasság m	Hőmérséklet Celsius szerint	Szélirány és erő		Felhőzet		Hőmérséklet	
			irány	erő	felhőzet	magasság	max.	min.
A. Bzsléina	699	-2.5	NE	3	3	—	—	—
Ungvár	671	-0.6	N	1	4	1	2	4
Kőszeg	68.6	-2.9	—	—	—	—	—	—
Lozsoncz	67.5	-0.5	E	1	4	—	—	—
Ógyalla	65.9	-0.1	SE	1	4	1	1	1
Budapest	67.2	1.0	SE	1	4	ny	ny	ny
Hörény	65.7	0.9	—	—	—	—	—	—
Köszeg	63.2	0.0	SE	1	—	1	2	1
Pécs	69.1	0.2	E	2	—	1	4	0
Zala	65.0	0.7	NNE	2	4	—	—	—
Füred	62.5	3.1	—	—	—	—	—	—
Szeged	60.7	0.6	E	1	4	—	—	—
Tomasevár	67.1	1.1	E	2	4	ny	ny	ny
Nagyvárad	66.0	1.6	E	0	3	ny	ny	ny
Kőszeg	68.	-3.6	—	—	—	—	—	—
Nagyecson	69.0	-5.6	SE	1	—	—	—	—
Szatmár	—	1.4	—	—	—	—	—	—
P. or	—	0.4	SE	1	4	—	—	—
Arvad	—	-3.2	—	—	—	—	—	—
Solnocsháza	—	-2.3	SE	1	4	—	—	—
Kőszeg	—	0.0	E	1	—	1	4	0
Magyar-Óvár	—	-0.6	E	1	—	1	1	2
Sopron	—	-0.4	E	2	—	1	0	2
Eszék	—	0.2	E	2	—	ny	ny	ny
Cirkveniczán	—	5.1	NE	1	4	—	—	—
Doboz	—	0.8	E	1	4	ny	ny	ny
Kőszeg	—	0.4	NE	1	4	ny	ny	ny
Grosháza	—	—	—	—	—	—	—	—
Árd	—	2.1	E	4	4	—	—	—
Zombolya	—	0.4	NE	1	—	ny	ny	ny
Vorsca	—	0.6	E	3	1	1	2	1
Órszóna	—	1.6	NE	1	—	ny	ny	ny

# Hol kell Erényi-lehtiol-Salicilt használni?

1. Ahol a viszketegségi bőrbaj ellen nem lehet találni más megbízható szert.
2. Ahol a sömörös viszketegségtől nem tudnak megszabadulni.
3. Ahol a sebek vagy kisebesedések sok bajt és kellemetlenséget okoznak.
4. Ahol az aranyeres fájdalmak napirenden vannak.
5. Ahol végbél-bántalmak óriási fájdalmakat okoznak.
6. Ahol az excema gyakran mutatkozik.
7. Ahol a feldörzsölés és kisebesedés égetési fájdalmakat okoz.
8. Ahol a test bármely része vagy a lábak izzadnak.
9. Ahol a viszkető fájdalmak jelentkeznek.
10. Ahol az ótvár nem volt eddig gyógyítható teljesen.

Az eredeti „Erényi-lehtiol-Salicil” 3 koronás dobozokban csak a kizárólagos készítőnél kapható:

**Erényi Béla** DIANA-gyógyszertára  
 Budapest, Károly-körut 5.

(Postal megrendelések utánvétol mellett aznap szállítanak.)

Több mint egy millió köszönőlevél érkezett be a világ minden részéből.

AGRARIA

Kérje  
minden  
gazda  
az összes

Gazdasági gépek  
árjegyzékét

Levélczim.

AGRARIA

Budapest, Váci-ut 2. sz.

ekék,  
vetőgépek,  
gőzcséglők,  
motorok stb.-ről.

AGRARIA

PÉNZSZEKRENYEK

GELLÉRI ÉS SCHULLER CÉGÉNél

BUDAPEST, IX., RÁKOS-U. 4.

GYARTANAK: TŰZ- ÉS BETÖRÉSMENTES PÉNZSZEKRENYEKET, KÖNYV- ÉS OKMÁNSZEKRENYEKET, ANYAKÖNYVI SZEKRENYEKET, PÁNCZÉLSZEKRENYEKET ÉS PÁNCZÉLSZOBÁKAT LEGJOBB KIVITELBEN.

Allandó nagy raktár. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Ocsász. és apost. kir. felségének legfelső elhatározása folytán.

A polgári jótékonyozólakra szánt

XXXVIII-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ezen az osztrák birodalomban egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 18.889 nyerevény<sup>1</sup> tartalmaz közzépénzben 512.880 korona összegben.

A főnyeremény 200.000 korona.

A nyerevények kifizetéséért a csász. kir. lottókönyv-ékek kezkeskedik.

A húzás visszavonhatatlanul 1907. évi december hó 19-én fog megtartatni és egy sorsjegynek ára 4 korona. — A sorsjegyek Bécsben a csász. kir. Államsorsjátékok osztályánál, III. ker., Vordere Zouamstrasse 7. sz. a., továbbá a lottógyűjteményekben, uohány-torszóékben, adó-, posta-, távirat- és vasúti hivataloknál, váltóüzletekben, stb. kaphatók. Játéktörvek sorsjegyvörök részére ingyen adának ki. A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét. A csász. és kir. lottókönyv-ékek igazgatóság (államsorsjátékok osztálya).

Mindentitt kapható a legfinomabb

Weider tejszin és Zsolna csokoládé

Csokoládé dessert bonbonok.

Weider Ármin és Béla

csokoládé és cukorkagyár ZSOLNA.

MEGCSALT ASSZONYOK.

— REGÉNY. —

Írta: E. GABORIAU.

24

— Mit? Mit teheltem volna? Courtoist figyelmeztetsem? Ez nem lett volna helyes; de meg nem is hitte volna el, annak pedig az a következménye, hogy ellenségekké váltunk volna.

— A grótot kellett volna kérdőre vonni!

— Milyen jogn? De meg különben is eltagadt volna mindent.

— Nem figyelmeztethette volna a fiatal leányt?

— Megpróbáltam, — felelte Plantat sóhajtva, — fel akartam nyitni a szemét, hogy lássa, milyen örvény szélén áll, de ő nevetve, tréfálkozva felelt s nem tudtam komolyan beszélni vele. Attól az időtől kezdve óvatosan kerülte a velem való együttléteket, holott azelőtt minden nap ott volt nálam, hogy a kertemet, a melegházamat megtekintse. Minden újabb virág fölött örvendett és kifosztotta a virágágyaimat; tréfásan csak udvari kertészének szólított és én a legszebb, legritkább virágaimat csak neki tenyésztettem, az egyetlen, kedves gyermeknek!

A visszaemlékezésre Plantaton annyira erőt vett a fájdalom, hogy nem tudott tovább beszélni, Lecou arcán pedig a megértés árnyéka suhant végig. Éppen újabb kérdést akart hozzá intézni, midőn valami zaj megfordulásra készítette a két férfit.

A folyosón, közvetlen a nyitott szobaajtó mellett, kicsi, nyulánk férfi állott parasztruhába öltözve, a kalapját pedig zavartan forgatta a kezei között, alkalmasint nem tudott mit csinálni. Robelot volt, a gyökérkereskedő.

A békebíró összeráncolta a homlokát.

— Mit keres itten? — rivallt rá, — talán hallgatódzot, hogy itt mit beszélnek?

— Isten ments! — mondta a paraszt képmutató hangon. — arra várok csak, hogy meg-

tudjam, vajon kíván-e még valamit tőlem a nagyságos asszony.

Egy gondolat villant hirtelen keresztül a békebíró agyán, Lecoua olyan pillantást vetett, mintha mondani akarná: most figyelj! Aztán oda fordult a kuruzsló felé.

— Csak közelebb Robelot, jöjjön csak közelebb.

Mikor a paraszt közelebb lépett a lámpa fénykörébe, Lecou megnézte alaposan és rögtön felismerte, hogy egy alattomos, pénzsóvár ember áll előtte, aki még a bünténytől sem riad vissza, ha hasznat húzhat belőle.

A paraszt ezalatt meghajította magát Plantat előtt és azt kérdezte:

— Talán békebíró ur valami megbízást akar nekem adni? Igazán nagy szerencse volna rám nézve...

— Nem, köszönöm, nincs szükségem semmire, csak meg akarom dicsérni, hogy mindjárt a helyes utat választotta és a polgármester uron érvágást eszközölt. Ez talán megmentette az életét!

— Lehetséges, tényleg meglehet! — ismételte a gyógyfiúrus.

— A polgármester ur minden bizonynyal nagyon hálás lesz érte, hiszen ő nemesak gazdag, de azonkívül nagylelkű is.

— Ó, hiszen én nem is kérek semmit, hála Isten nincsen rá szükségem. Ha csak annyit fizetnek nekem, ami megillet engem, meg vagyok elégedve.

— Óh, igen, — válaszolt a békebíró, — már hallottam róla, a foglalkozása virágzik és szép pénzt keres meg vele.

— Na, nem olyan túlságos, az élet drága és még hozzá a sokféle adó! Azok az átkozott adók elnyelik a keservesen szerzett szerzeményt!

— De hiszen megvette azt a csinos rétet lenni a patak mentén?

— Ah, nem ér sokat, nagyon nedves.

— Na de megvette melléje a három darab földet is, ami mellette elterül.

— Azok sem érnek sokat!

— Mindenesetre csinos kis összegbe kerül-

tek. Bizonyítja azt, hogy az orvosi prakszis diploma nélkül is elég jövedelmező.

— Óh kérem, — háritotta el Robelot, akit már néhányszor megbüntettek kuruzslásért, — ha az embereket saját kérelmükre gyógyítom, azt tisztán emberbaráti szeretetből teszem és nem is engedem magam érte megfizetni.

— Akkor tehát a gyógyfiúvekkal való kereskedés hoz olyan sokat?

— A gyógyszerészek elég jó árakat fizetnek, — vizonozta röviden Robelot. A beszéd illeten fordulata nem igen volt inyére.

— És persze okos ember létére a tőkétét földbirtokba helyezi; de én soha nem hittem volna, hogy a gyógyfiúvekkal való kereskedés ilyen jól jövedelmező foglalkozás.

— Hiszen én állatorvos is vagyok, az emberek öt mértföldnyi kerületben engem hívnak beteg állataikhoz, gyógyítom a teheneket, lovakat, juhokat és mindenesetre mindig jövedelmez.

— És mindezt diploma nélkül?

— Eh, hát minek az a darab papiros? Csak jöjjenek a tanult állatorvos urak, akik vizsgát tettek, mindegyikkel felveszem a versenyt. Kérdezze csak meg a parasztokat, hogy érti-e bármelyik is olyan jól a körömfájást vagy a felfuvódást, — dicsekvés nélkül mondom.

— Igen! — mondta a békebíró és barátságosan bölintott a fejével, — hallottam, hogy maga ügyes ember és sok a tapasztalata. Gendron doktor barátom is nagyon dicsérte ügyességét és intelligenciáját, mikor még az ő segédje volt.

Lecou, aki szemmel tartotta az egész beszélgetés alatt a parasztot, észrevette, hogy a doktor említésénél összeresztent.

— Sőt Gendron doktor azt állítja, — folytatta Plantat, — hogy azóta nem is volt olyan ügyes segédje, aki olyan élenken érdeklődött volna a vegyészett iránt, hiszen a legkomplikáltabb tételeket átengedhette magának.

— Mindig igyekeztem a doktor ur megelégedését kivívni, — felelte Robelot, akinek ez a beszéd tárgy sem tetszett.

(Folyt. köv.)



S Z I N H A Z A K

Vasárnap, 1907. november 24-én.

Nemzeti színház

Délután fél 3 óraker  
A három testőr.

Vigjáték 3 felvonásban. Irtá Herczegh Ferencz.  
Pollacsek Kovács  
Róza néje Lenkey H.  
Liza unokahuga Ligeti J.  
Ratkai szeszkezes Dózsa  
Floris báró Náday  
Hertovay László  
Kocsiczky Rózsalo

Este fél 8 óraker

MEGVALTAS.

Színmű 3 felvonásban. Irtá dr. Szalay Mihály.

Személyek:

Öz. Keresztény Hákosi Sz.  
Keresztény Mihály Gál  
Brdós Maria P. Márkus E.  
Schwarz József Pethos  
Hüdvéghy grófné Lányai I.  
Selyembérski baróné Vizvári M.  
Seresényi Paulayné  
Erdős Anna Munkácsi M.  
Levélhordó Bartos  
Juliska Gárd L.  
Orvos Mihályi  
Munkás Odry

Várszínház

Zárva

M. Kir. Operaház

Nemo.

Opera 3 felvonásban és 1 előjátékban. Irtá és zenéjét szerezte gróf Zichy Géza.

Badinyi Klára Krammer  
Rákóczy Ferencz Takács  
Nemo Arányi  
Bercsényi Miklós Heck  
Lacskó Payor M.  
Dessalours Pichet  
Andrássy Kárpát  
Jussai, bég Szendrői

Kezdeté hét óraker.

Úránia színház

Délután fél négy óraker

Rendnek muszáj lenni

Este 8 óraker

A tenger.

CHICAGO színház.

VII., István-ut 39 szám.

Telefon 93-09. szám.

E heti újdonságok:

A gyári leány. A fegyencz. A sors játéka. Elvesztett becsület.

Az előadás kezdete fél 8 óraker

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDDANN IMRE igazgató. VI., Nagymező-u. 17

Ma vasárnap

2 nagy előadás 2

Kezdetük délután 4 és esti 8 óraker.

Mindkét előadásban:

Mr. Bert. Bernards

előadása egy

amerikai tingli-tangliban

Jegyelővétel: délelőtt 10-11-ig és délután 3-4-ig  
A téli kertben reggeli 6 óráig VÖRÖS ELEK cigányzenekara hangversenyes.

FOLIES CAPRICE.

RÉVAY-UTCA 18.

Igazgatók

Rendezők

LEITNER és KELETI | ROTT SÁNDOR

Az előadás kezdete 1/2 9 óraker.

1/4 10 óraker: M A 1/4 10 óraker!

„Leánynezőben.”

Bokhózi Irtá: Satyr, Rendező: Rott Sándor.

Végül 11 óraker.

„Ländliche Unschuld”

Burlesk bokhózi Irtá: Satyr. Rendező: Werner Manó.  
Továbbá: Trebitsch Sándor, Baum Emil, Türk Herta és Zöldi Márton új szülő számmal.  
Nappali pénztár 9-11-ig és délután 3-6 óráig.  
Az 1-ső emeleti Casino de Paris-ban minden este 1/2 12-től angol és francia különlegességek felléptek.

Szerdán, december 11-én a Royalban

Svårdström

négyes: Valborg, Sigrid, Astrid és Olga nővérek egyetlen dalestélye. Jegyek kizárólag Méry Béánál, Andrassy-ut 12. szám.

Csütörtökön, december 5-én a Royal-teremben

DESSOIR

Susanne egyetlen dalestélye.

Jegyek kizárólag Méry Béánál, Andrassy-ut 12. szám.

Fővárosi vígadó nagyterme. Kedden, 1907. december 8-án este 7 és fél óraker. Hármás hangverseny. Közreműködnek:

Rosenthal Mór

román kir. udv. zongoraművész

Bertram Tivadar

kamara énekes

Playfair Elzie

ausztráliai hegedűművész.

Jegyek 10, 8, 6, 4 és 2 koronáért kaphatók Rózsavölgyi és Társa zeneműkereskedésben Kristóf-tér 3.

Michelstädter Utóda

Oskó Géza

BUDAPEST.

IV., Váci-utca 3. sz.

Cipő-különlegességei.

Iszabottáraka talpa vésva.

Egy hámoszobás lakberendezés 360 forinttól

kezdve, mely áll: 2 szekrény, 2 ágy, 2 éjjeli szekrény, 1 mosdó- és fürdőszobával, 130 ft. 1 kredenc, 1 almoszósztán, 6 ebédlőszék, 1 szőnyegszőnyeg, 100 ft. 1 kanapé, 1 fotel, 1 falióra, 2 ülőka, 1 szalonasztal és 1 konzol és tükör szőnyeggel vagy pillosol bevonva 110 ft. Nagyon és finomabb berendezések, vala- butorok nagyon olcsó árakért, nagy választékban.

NAGY IMRE lakberendezési vállalkozó bútortraktár Budapest, Váci-körút 9. I. em. Szerencsen-utca sarkán 265 koppel ellátott legmodernebb albumokat 50 fillér bélyeg beküldése ellenében megküldjük.

Csillogó karácsonyfadisz.

Komerez láda: 11 8 doboz izlésesen összeválogatott üvegűz és goly-ujjanságok minden dobozban 12 esaké nagyobb mutalós darab van. Komerez láda Ára 2 frt 58 kr.



Ar és kiállításban a külföldi fölülmutva. 1-ső számú láda 90 drb ragyogó karácsonyfadisz. Golyók, madár, harang, girland stb. 1 frt 25 kr. 2-ik számú láda 151 drb. 2 frt 50 kr. december 3-ig 2 frt 18 kr. 3-ik számú láda 241 drb 5 frt. december 3-ig 4 frt 45 kr. Előre vásárlóknak a faladákat, szállítólevelet és törésmentes csomagolást ingyen adjuk. December 3-ika után a kedvezményt nem nyújthatjuk. Későbbi rendelések-nél sem az áru nem oly bőséges, a posta nem oly óvatos és pontos. PLOKL és HAAS sportüzletének karácsonyi idején osztály. Budapest, VI., Andrassy-ut 3. A fenti ajánlatunkat kivéve az egyéb karácsonyi ajándék, játék és sportokkal pedig ingyen árjag-tekintetkedezik. Okulva a mulatok közvölőu a karácsony előtti időben díszajtemény rendelést nem fogadunk g

Fagy-Hó-Szél

nagy ellenségei az arcbőrnek. Ez ellen a legbiztosabb és leghatásosabb óvszer a Rogátsy-fele.

Magyar-Pipere-Borax.

Állandóan használva az arc és kéz a legdurvább időjárásnak is ellentáll; a testbort puhan, üdén és tisztán megtartja.

A Rogátsy-fele MAGYAR PIPERE-BORAX eltüntet szepit, pörsenyt, atkát miltessert pattanást, májfoltot, a ráncos bőrt bársonymává, a vörös vagy napbarnított bőrt fehérre teszi.

Gyermekápolásnál, fűrdőzésnél nélkülözhetlen. Kitűnő hatással bír szemgyulladásnál, valamint fog és szájalapjánál. Mosás és vasalásnál a ruhát hófehérre és tükrösimává teszi, a nélkül, hogy a ruhának ártana

Ara 30 és 75 fillér. Vidékre 10 nagy doboz bérmentve.

Rogátsy-fele magyar pipere-borax-krém K 1.—

Rogátsy-fele magyar pipere-borax-szappan K—80

Kapható minden gyógyszerárban, drogériában és jobb fűszerüzletben. — Csak dobozban, nem kimérve. Egyedüli drogéria Bpest, Rákóczi-ut 10.

Ügyeljünk a ROGATSY névre.



Valódi brabantai szőrme

Stola-gallér

a legnemesebb fekete orosz brabanti kaninból, melynek valódiságáért és tartós jó minőségéért feltétlen kezeséget vállalunk. Nehéz fekete-selyem-düszesbéléssel, 6 remek szkunkszin farkokkal, 240 cm hosszú,

ára 10 korona,

ugyanaz barnában 12 korona.

Ugyancsak ezen Collier 150 cm. hosszúságban, 6 kaminfarokkal, fekete-ben

6 korona,

150 cm. hosszú barnában 8 korona.

Postal szétküldés a világ minden részébe utánvéttel.

Pelzwaren Export & Import

Weiler

Wien, XVI., Lerchenfelder Gürtel 53.

6 évi jótállással 6

**ÓRÁK**

arany- és ezüst-lánczok, ÉKSZEREK

OSEKELY

RÉSZLET- és FIZETÉSRE.

**KOCH J.**

BUDAPEST, IX., FERENCZ-KORUT 41. SZ.

Képes árjegyzék ingyen. Csekély részletfizetésre.

SZÍNHÁZAK

Vasárnap, 1907 november 24 én

Népszínház-Pigopera

Délután 3 óraker  
A piros bugyelláris  
Eredeti népszínház dalok-  
kal 3 felvonásban.  
Ira Csepelgy Ferencz

Személyek  
Török Mihály Kőrthy  
Zsófi, a felesége Blaha  
Julis asszony Izsóné  
Menczi, hűga Tallán A.  
Huszarkapitány Bozseró  
Csillag Pál Székely  
Petak káplár Nagy  
Panas Lubinszky  
Hájas István Horvát  
Kósza Gyurka Pazmán  
Cisi, gyalogpostás Virág

Este fél nyolcz óraker

A bálkirálynő.  
Operett 2 felvonásban, szövegét  
írta Hicks Hamilton, a verseket  
Paylor, zenét szerzette Eweine  
Baker és Haines Herbert. Fordí-  
totta Hellai Jenő.  
St. Jermyns herczog Csontos  
Sir Johan Crystal Nagy  
Angela Kúry K.  
Honorá Ottó G.  
Sophia Szilágyi L.  
Lord Dandrey Virág  
Gibson Dodi

Vígyszínház

Délután 3 óraker.  
Josette kisasszony a feleségem  
Vigjáték 3 felv. Ira Gavault és  
Charvay.

André Hegedűs  
Josette Harmat H.  
Theodor Góth  
Duprés Vendrey  
Jód Kiss I.  
Valorbior Tanay  
Saint-Assies Tapolczai  
Saint-Assiesné Balassa  
Jalavert Haraszthy H.  
Mynanne Thányi  
Hegedűsné Hegedűsné

Este fél 8 óraker

Az ingovány.  
Színmű 3 felvonásban, írta Pierre  
Wolff. Fordította Szini Gyula.  
Személyek  
Bréhan Paul Góth  
Fleury Denise G. Kertész  
Madeleine Gazsi M.  
Germaine M. Harmat  
Devilliers Hegedűs  
Briet Fenyvesi  
Lucien Tanay  
Henri Szerényi  
Chimbray Tapolczai  
Hawthorne Thányi  
Miler Balassa  
Fanny Komlóssy

Csütörtökön, 1907. november hó 28-án este 1/8 óraker a  
"FOV. VIGADÓ" nagytermében

Vecsey Ferencz

hegedűművész  
egyetlen hangversenye.  
Jegyek: a "Harmonia" zeneműkereskedésben (IV.,  
Váci-utca 20.) kaphatók.

Szombaton, november hó 30-án este fél 8 óraker a  
"Royal-szálló" nagytermében

Mysz-Gmeiner Lula

cs. és kir. kamaranékesnő  
egyetlen dalestélye.  
Schubert - Brahms - Wolf - Strauss egyklusok!  
Jegyek kizárólag a "Harmonia" zenemű- és zongora-  
kereskedésben IV. Váci-utca 20. kaphatók.

Vasárnap, december 1-én, este fél 8 óraker  
a "Fővárosi Vigadó" nagy termében

Weltmann Rózi és Feri

hegedűművészek hangversenye.  
SANTELLI PAOLA dalénekesnő  
közreműködésével.  
Jegyek kizárólag a "Harmonia" zenemű- és zongora-  
kereskedésben IV. Váci-utca 20. kaphatók.

Hétfőn december 2-án este fél 8 óraker a "Royal-  
szálló" hangversenytermében

Dohnányi Ernő

egyetlen szóló zongora-estélye.  
Jegyek a "Harmonia" zenemű- és zongorakereskedésben  
(IV., Váci-utca 20.) kaphatók.

Kedden, 1907. december hó 10-én este fél 8 óraker,  
a "Royal" teremben

Kresz Géza

hegedűművész hangversenye.  
Jegyek kizárólag a "Harmonia" zenemű- és zongora-  
kereskedésben IV. Váci-utca 20. kaphatók.

Csütörtökön, 1907. december hó 12-én este fél 8 óraker  
a "Royal" teremben

Cervi Anna

dalénekesnő dalestélye  
Humphreys Rikárd  
gordonkaművész közreműködésével.  
Jegyek a "Harmonia" zenemű- és zongorakereskedés-  
ben (IV., Váci-utca 20.) kaphatók.

Erzsébet-körút 61.  
**USZODA**  
KÖRÜTI FÜRDO  
és hidegvíz-kúra.  
Fangó gyógymód!  
Gőz- és kádifürdők!  
A gőmosoda gyorsan és  
pontosan tájékoztatja meg-  
bízottait.

**Deutsch Márkus**  
gyufa-nagykereskedő  
Budapest, VII., Dob-u. 1.

**ROMULUS** **RÉMUS**  
15 kor. 15 kor.

Legdivatósabb és gyönyörű  
szép fazon, mely erős, mint  
karcsi hölgyeknek kitűnően  
áll, mely ráncokba rakva,  
melyek körtökörű a csipőn  
testhez simulók és alul gaz-  
dagon nyúznak szét.  
Napsugár-plüss-alj, sikkó  
elegans viselet, mely napról-  
napra kedveltebbé válik.  
Plüssök lent keskenyek, aul  
szélesbűnek, tartósak, mert  
a legjobb patent villany  
plüssirozó-apatással vannak  
redőzve.  
Ezen aljak mindegyike direkt az előírt méretek után ímön  
és gazdag kiállításban elkészítve, francia női posztóból,  
barna, zöld, lil, sötétkék, fekete és krém színben  
15 korona.  
Mérelnék tessék a schuss és csipő bőségét, az alj elő- és  
hátsó hosszát előírni.  
Amennyiben a fazonokon kívüli a sima angol és a díszes  
francia genre összes újdonságait hozzuk meg, a melyek  
újonnan megjelent albumunkban össze vannak gyűjtve,  
amelyek kosztümök és blousok, az iránta érdeklődő hölgyek-  
nek kívánatra 40 filler levőjegyekben való beküldése  
ellenében megküldjük és ezt a legkisebb megrendelésnél  
visszatérítjük.  
"ZUR SCHOSSENFABRIK"  
Wien, XI., Neulerchenfelderstr. 2.  
Magyar levelezés. Magyar levelezés.

Ne vásároljunk külföldön!  
A karácsonya ragyogó ékesége: olcsóbb és jobb, mint a kül-  
földi utánzatok.

"Gloria angyalharangocská"  
  
1895 t. e. é. törv.  
védve kizárólag Plökl  
és Haas-nál. Fényar  
középen ragyogva a színi fé-  
nyhoz vonódó nyíl-  
csöngőre emlékeztetve  
a betlehemi éj  
varázsa erejével áhí-  
tatlan éj bennünket  
és gyermekünket. A  
kálhara állíva is  
különbözten működik.  
A Plökl és Haas-féle  
"GLORIA ANGYAL-  
HARANGOCSKA"  
keresztény, dí-  
szes színelben, hasz-  
nalmatlansági utasítással  
75 kr. 4 db 2 ft  
85 kr. 4 db 2 ft  
85 kr. 6 db 2 ft  
12 db 7.25 kr.

Plökl és Haas  
sportújságírók karácsonyfadisz idényosztálya  
Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 13. szám.  
Kiszélező gyönyörű fadisz újdonság, 12 db egy dobozban  
20, 25 és 30 kr. Glória- és karácsonyfa-gyertyák 80 db 24 kr.  
stb. finomabb és díszített darabja 2 kr.

**Ekszerek** ezüstneműek, egy-  
házi szerek, ötvös-  
művek, órák, angol  
ezüst különleges-  
ségek a legjutányosabb árban beszerezhetők  
részletfizetésre is  
**SÁRGA JÁNOS** ékszergyárosnál  
KOLOZSVART. Képes nagyárjegyzők ingyen.  
Gyár: Görög templom-u. Főraktár: Mátyás k. t. 13.

A legzselészerűbb s  
legsórákozottabb  
**ajándék**  
egy  
**Rákóczi gramofon**  
Fordítható elegáns karral, virágtölcsérel, hangverseny-  
hangdobozzal 6 lemezzel és 400 angol fillérrel együtt 40 kor.  
**WAGNER HANGSZERKIRALY-nál**  
Budapest, VIII. József-körút 15.  
Lemez-vevőim a tükör mindig ingyen kapják. Általános  
hangszer árjegyzék ingyen.

Kérjünk és igyunk  
**KIRÁLY GYÖNGYÉT**  
Kapható minden jobb kávéházban svendégelőben.  
Nagyban  
**WEIGL JÓZSEF**  
bornagykereskedőnél, Szent-Endre.  
Vezérképviselő  
**KÁLLAI JENŐ**  
Dávid-utca 1. szám.

**Seidler Vilmos**  
Budapest, V., Lipót-körút 22. sz.  
Szállít: Kész gőszerelevényeket, —  
nyers és megmunkált  
phosphorbronz-öntvényeket, 40 kgr. szilárd-  
ságu és 25% nyúlásu mangán-bronzo t,  
továbbá legmodernebb szerkezetű csiszoló-  
gépeket, szerszámgepeket, mint: revolver-  
padot, maró- és furógépeket, gyorsesztergá-  
padot, stb. — Csiszoló korongokat, olvasztó  
tégelyeket, szerszámokat és egyéb  
műszaki eszközöket.

**Szalloda**  
Az "ARANY BÁRÁNYHOZ"  
BÉCS, Wieden, IV., Hauptstrasse 4  
Elsőrangú szálló. — A magyarok találkozó  
helye. — Szobák 2-60 koronától felfelé,  
2 percnyire az Operától és Kärntnerstrassétól.  
Világos szobák, Világos szobák.

**Jól lát?**  
Ha nem, akkor forduljon bizalommal  
**WATSCHEK** optikushoz, csak Károly-körút 6. sz. ahol szem-  
üveg és látásóvák is legolcsóbban kaphatók.  
Ingyen ártérvizsgák bértmentve

Zongorakészítők Első Productív szövetezete  
Főraktár és kölcsönző-intézet  
Bpest, IV., Kristóf-tr 7.  
Igazgató: Cecelius János.  
Központi igazgató Koschut W.



SZÍNHÁZAK

Vasárnap, 1907. november 24-én

MODERN SZÍNHÁZ KABARET  
Andrássy-ut 69.

Minden megdrágult. Molnár Ferenc jelenet. Nézőtéren a szinpadon. Szinpadi tréfa. — Dörmögő a Lipótvárosban. Pesti életkép, irta Molnár Ferenc. Színleltetés kabaretszám. Fellepnek: Medyaszló Vilma, Tornyai Fancsi, Póór Lili, Vörösi Ilka, Kökeny Ilona, Urali Milla, Gregus Margit, Nyarai, Karados, Kabók, Solyom, Szentirmai, Barsony.

Kezdeté 9 órakor.

„APOLLO“-SZÍNHÁZ  
Tolator 48. sz.

Két új kabaret kislepél előkelő pesti művészek előadásában. Lánosgyártás. Csárdajelenet. (Előadja Finter Imre.) Tengeri madarak. Hiu álom. Egy gyári leány története. Póru! (Írt férj).

A SORS KEZE.  
Naponta délutáni gyermekelőadások. Alti Baba és a nagyvén rabló kertől szarva új alkotáiban. Kezdeté fél 6 órakor.

BUDAPESTI Cabaret Teréz-körút 28.  
Telefon 52-88.

(BONBONNIERE). Minden este 9-től 12-ig nagy előadás. A nagyszerű novemberi műsor keretében fellepnek: László Rósi, Nagy Endre, Ferecsky Károly. „A szupringer“. „A szövet-éret“ és az „Égy válogatott történet“ ex. darabokban. — A vajda az Abhásiában. 20 új kabaret-számmal fellepnek még: Balogh Béla, Bibor Olga M., Chabauty, Gabányi László, Heszty Károly, Mehr Vándor, Sajó Géza stb. Jegyek: Bárd-nál Kossuth Lajos-utca 4. és Andrássy-ut; Zipsor-nál Andrássy-ut és a Cabaret pap-áranál.

HELVÉZIA KÁVÉHÁZ  
Andrássy-ut 35. szám.

Minden este cigányzene.

Penteken, december 13-án a Royalteremben:

LAMMEN  
Műsor, egyetlen dalestélye. Jegyek kizárólag Méry Bélánál Andrássy-ut 12. szám.

Hétfőn november 26-én a Royalteremben

BRÜSSZELI  
vonószenés I. kamarastélye. Jegyek kizárólag Méry Bélánál Andrássy-ut 12. sz.

Szerdán, november 27-én a Royalteremben

SVÁRDSTRÖM  
Valborg 2-ik és utolsó dalestélye. Jegyek kizárólag Méry Bélánál, Andrássy-ut 12. sz.

Hétfőn, november 29-én a Royalteremben

HEINEMANN  
Sándor 2-ik és utolsó dalestélye. Jegyek kizárólag Méry Bélánál Andrássy-ut 12. szám.

RIVOLI

fényképezési és festészeti műtermében Rákóczi-ut 30. sz. készülnek művészi kivitelben fényképek, platin, aquarell és olajfestmények. Mint különlegességeim: kis képek után nagyítások seiyemre és bársonyra. Késs dísz tárgyakról képes árjegyzék díjtalanul. Miniatúr olajfestésű kristályképek és hozzávaló arany és ezüst foglalatokról, brass, fűggelék, tü stb. Nagy képes árjegyzék bérmentesített visszaküldés ellenében díjtalanul. Telefon.

Ezüst. Ezüsttárgyak kicsinyben való árusítása. Ezüst. Bachrub A. ca. és kis. adv. és kamarai ékszerész ezüsttárgyára.

IV. ker., Királyi Pál-utca 13 szám.

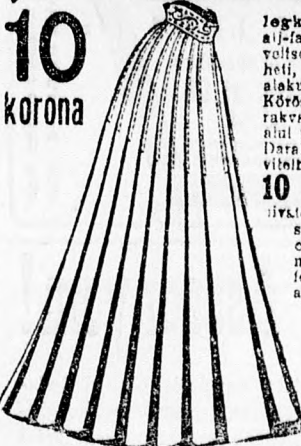
1906. évi december 1-én, gyári épületében a kicsinyben való árusítás számára is pazar helyiséget nyitott (Bejárati földszint). E fényes helyiségben mindennemű ezüsttárgy (asztaldísz, lámpák, fényűzési cikkek, evészkész stb.) vasárnapra, Rendkívül gazdag választék a legfinomabb kivitelben, szabott gyári árákban, melyek minden tárgyban láthatóan jól vannak kintetve.

Ingóságokat,

butorokat beraktározunk, kívánatra azokra előnyös feltételek mellett pénsselőleget adunk, ugyasint mindenemű költözéstét jutányosan elvállalunk.

Hj. Braun Testvérek.  
József-körút 78. Telefon 86-19.

„VENUSZ“



10 korona  
Legkedveltebb legkisebb alj-lacon, mely általános kedveltséget csupán annak köszönheti, hogy úgy erős, mint karcsu alakú. Hölgyeknek remekül áll. Körökötől mely falnikba van rakva, melyet csipőn lejtőfélék, alul pedig gazdagon nyílnak szel. Darabja — komplett és finom kivitelben — mérték után készítő 10 korona; igen jó minőségű, négyféle leg-élváltosabb köztöm köntökből, szilke, drapp, barna, oliv-erős vagy kockás angol mintázatokban, vagy pedig fekete és sötétkék prima allan kamarrából.

„Zur Schossenfabrik“  
Bees, XVI. Neulerchenfelderstrasse 2.  
Magyar levelezés.

Mr. „Schossenfabrik“, Bees XVI., Neulerchenfelderstr. 2.  
Kérek utánvétel — darab „Venus“ aljat  
Szá: \_\_\_\_\_  
Schluss: \_\_\_\_\_ Aljhosza elől: \_\_\_\_\_ oldal: \_\_\_\_\_ hátul: \_\_\_\_\_  
Célpő: \_\_\_\_\_  
Küldés megjelölés: \_\_\_\_\_  
Név: \_\_\_\_\_  
Cím: \_\_\_\_\_

A fürdő egész éven át nyitva van!  
Báró KOZMITZA, ezelőtt MATTONI-téle

„Erzsébet-Sósfürdő“

téli és nyári gyógyhely  
Budapest—Kelenföld, villamos vasut-köziokadás  
Telefon 40-84.

A gyógyhely forrásai ajánlhatók a belek bántalmánál, alhasi és által. vérbőségénél, májbajknál, aranyernél, tulságos ellizásnál, köszvényénél és

női bajknál.

Központi gőzjűtés, villamvilágítás, pensió-rendszer. A téli idény alatt (szept. 1-től) árkedvezmény. Fensló napi 7 koronától 11 koronáig Bővebb felvilágosítással szolgál és prospectus küld a fürdőigazgatóság.

Báró KOZMITZA budai KIRÁLY-KESENYVIZE elsőrangú hashajtó.  
TELI NYARI GYÓGYHELY!

ROZSATEJ  
kifőntő teint-ápolószor 3 K  
balzsamszappan hozzá — 60



OSAN kifőntő teint-ápoló szájvíz 1 K 76 fill.  
Fogpor — 88 K.

TANNINGENE  
legjobb hajfestőszor 5 kor.

ANTON L. CZERNY, WIEN, XVIII., Carl Ludwigstr. 6. I., Wallfischgasse.  
Raktár: gyógyszerárakban, parfümeriákban stb.

Néhány ezer méter 84 cm széles Rumburgi elvezésű vászon minden fehéroműre alkalmas méterenként — 32 krajczárért.

Több ezer méter 150 cm széles lepedő vászon varrat nélkül, méterenként 52 krajczárért kapható. Próbacsomagot 14 méteres végében utánvét mellett szállít.

ROSENBERG és QUITT  
Budapest, VI., Király-utca 82.  
Aapirta on 1895

Olvasd!

Néklözhetetlen könyv minden családban!

Hogy lehet a beteg ember ismét egészséges?

Teljesen díjmentesen küldi a szerző Dr. MITZGER TIVADAR Intézet Budapest, VI., Teréz-körút 44.

HETI MŰSOR.

November—Decembar	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Viaszínház	Király-Színház	Nepes háza (V. Opera)	Magyar Színház	Vár Színház	Urania
25 Hétfő	ember traktó diája	Pillangó kisassz.	Az ordoz	A vig özvegy	A bálkirálynő	Kerülő ut	—	A babona
26 Kedd	Megváltás	Rajna királya	Nincs elvámolni valója?	Varázskeringő	A bálkirálynő	Kerülő ut	Az ranyember	A babona
27 Szerda	Napam asszony	János és Juli ká Babatundór	Coulis és ur, Tiszti fruska	Varázskeringő	A bálkirálynő	Kerülő ut	—	A babona
28 Csütörtök	Pozsonyi diéta	Ca men	Az ingovány	Varázskeringő	A donové	Kerülő ut	—	A babona
29 Péntek	Romeo és Julia	—	Coulis és ur, Tiszti fruska	Varázskeringő	A vörshaju	Kerülő ut	Miss Hobbs	A babona
30 Szombat	Napam asszony	Is ekek alkonya	osette kisassz. a feleségem	Varázskeringő	A bálkirálynő	Rosmersholm	—	—
1 Vasárnap este.	Marianne Megváltás	Eledott menyasszony	Az igazság Coulis és ur, Tiszti fruska	A vig özvegy	A bálkirálynő	Nóra	—	Rendk muzá lenni A babona